

Dýrasjúkdómar

Róttækar breytingar eru að verða á regluverki varna gegn dýrasjúkdómum.

6

Hlið neytenda

Evrópa bannar plastumbúðir en Íslendingar þróa aðferð til þess að húða grænmeti með þörungum.

22

Hestaportrett

Sigurlína Kristinsdóttir malar olíumálverk af hestum í hesthúsi sínu í Biskupstungum.

32

Eyjólfur Ingvi Bjarnason, formaður búgreinadeildar sauðfjárbænda, segir að rekstrarforsendur bænda þurfi að breytast: „Það getur ekki verið sjálfsagt mál að sauðfjárrækt sem frumframleiðsluatvinnugrein sé stunduð í sjálfböðavinnu bænda.“ – *Nánar á miðopnu.*

Mynd / Sturla Óskarsson

Vegakerfið komið að polmörkum

Innviðaráðuneytið kannar leiðir til þess að efla sjóflutninga með það að leiðarljósi að minnka álag á vegakerfið og draga úr umhverfisáhrifum þungaflutninga.

Viða á Íslandi eru vegir illa á sig komnir vegna álags. Þungaflutningar vega þar mest en veldisvöxtur er í vegsliti með auknum öxulþunga. Með því að auka hlutfall sjóflutninga mætti spara umtalsverða fjármuni sem fara í viðhald á vegakerfinu. Með orkuskiptum á flutningabílum mun útblástur minnka en bílarnir þó þyngjast og slit á vegum verður því jafnvel meira eftir orkuskipti.

Strandsiglingum var hætt á Íslandi árið 2004 og þá fóru allir þungaflutningar á vegakerfið án þess að það væri undir það búið. Strandsiglingar voru teknar upp aftur árið 2013 en þrátt fyrir það hefur umferð flutningabíla hérlandis aukist ár frá ári.

Fyrirtæki á landsbyggðinni geyma lítið af birgðum sem leiðir til tíðari flutninga. Þá er neysluhegðun þannig hérlandis að viðskiptavinir kjósa frekar að fá vörur eins hratt og auðið er frekar en að borga lægri flutningskostnað og bíða eftir að vörurnar berist sjóleiðis.

/só

Ístex:

Rekstrarvandi vegna samdráttar í útflutningi

– Tókst ekki að standa í skilum við bændur með fyrri greiðslu ársins

Eftir þungan rekstur síðasta vetur glímur ullarvinnslufyrirtækið Ístex við fjárhagsvanda og gat því ekki staðið í skilum við sauðfjárbændur núna í júní með fyrri greiðslu ársins vegna ullarinnleggs.

Í bréfi sem Sigurður Sævar Gunnarsson, framkvæmdastjóri Ístex, sendi bændum nýverið kemur fram að ástæðan sé sölufall frá byrjun september á síðasta ári. Þá hafi apríl og maí á þessu ári verið mjög erfiðir sem hafi leitt til lausafjaryanda.

Í ársreikningi Ístex má sjá að afkoma síðasta árs var neikvæð um rúmar 105 milljónir króna, en tæplega 153 milljóna króna hagnaður var árið á undan. Þar sést að mikill samdráttur er einkum í útflutningi á milli áranna.

„Þetta er búinn að vera erfiður vetur hjá okkur,“ segir Sigurður Sævar Gunnarsson,

framkvæmdastjóri Ístex. „Við höfum þurft að semja við birgja og lánastofnanir til að ýta rekstri Ístex áfram. Einn hluti af því er að við verðum að ýta greiðslum til bænda aftur. Leitað er allra leiða til að fjármagna greiðslurnar, en við getum ekki sagt til um það núna hvenær það verður.“

Rúmar 140 milljónir vantar

Sigurður segir upphæðina sem um ræðir vera rúmlega 140 milljónir króna og viðræður séu í gangi við lánastofnanir um lánveitingar til að geta staðið straum af þessum skuldbindingum. Einnig sé horft til þess að selja eiginhluta Ístex og hugsanlega að auka hlutafé í félaginu. Ístex er í meirihlutaeigu sauðfjárbænda.

Ístex kaupir ull beint frá bændum en félagið

þvær og meðhöndlar á bilinu 98–99 prósent af allri íslensku ull.

Vandi minni handprjónaverslana

Sigurður segir ástæðu samdráttar í útflutningi og vörusölu vera að finna í ákveðinni keðjuverkun sem hafi átt sér stað í viðskiptalöndum Ístex. „Þýskaland er mikilvægt markaðssvæði til að mynda og þar vitum við að minni handprjónaverslanir hafa átt undir högg að sækja – sem eru helstu viðskiptavinir Lopa. Þeim hefur fækkað og það hefur orðið samþjöppun á þeim markaði. Við seljum í gegnum dreifingaraðila og margir þeirra eru að bæta við öðrum vörum frá öðrum framleiðendum, en á sama tíma minnka lagerinn og taka smærri pantanir. Þetta hefur bitnað á okkur, sem og tollastríð margs konar

sem eru í gangi víða í okkar viðskiptalöndum – og Bandaríkin og Þýskaland eru þar hvað mikilvægust. Vegna óvissunnar í þessum tollamálum hafa þessir dreifingaraðilar frestað innkaupum, pantað svo inn minna en venjulega og jafnvel frestað aftur. Það skýrist líka að einhverju leyti af því að búðareigendur erlendis hafa breytt starfsvenjum sínum, safnað síður upp lager af bandi heldur sinnir pöntunum jafnóðum.

Júní var hins vegar góður mánuður, nýir dreifingaraðilar hafa bæst við og nýjar pantanir fyrir haustið borist.“

Síðustu fjögur ár hafa hins vegar verið mjög hagstæð í rekstri Ístex, en ráðist hefur verið í talsverðar fjárfestingar samhliða þeim uppgangi – húsnæði lagfært og nýjar vélar keyptar inn í vinnslulínuna.

/smh

Lilja Guðnadóttir og Guðni Þór Guðjónsson, kartöflubændur í Hrauk í Þykkvabænum. Mynd / smh

Kartöfluhnúðormur:

Hvíla þarf kartöflugarða í Þykkvabænum í þrjú ár

– Eftir að staðfest var að alvarlegan skaðvald var þar að finna

Atvinnuvegaráðuneytið hefur sent kartöflubændunum í Hrauk í Þykkvabænum fyrirmæli um hvíla þurfi þá garða í þrjú ár þar sem kartöfluhnúðormur hefur greinst, sem er skaður skaðvaldur í kartöflurækt.

Staðfest var í vor að í þremur sýnum, teknum úr þremur gördum bændanna Lilju Guðnadóttur og Guðna Þórs Guðjónssonar í Hrauk, væri um hnúðorm að ræða.

Ekki hættulegur mönnum eða dýrum

Í viðtali hér í blaðinu í lok maí sagði Helgi Jóhannesson, garðyrkjuráðunautur hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins, að um þráðorm væri að ræða sem legðist á rætur karöfluplantna þannig að það drægi úr vexti og uppskeran minnkaði. Hann væri ekki hættulegur mönnum eða dýrum, en almennt væri viðurkennt að um mikinn skaðvald væri að ræða sem erfitt geti verið að uppræta. Smitefni geti þannig lifað í jarðvegi í allt að 20 ár.

Hnúðormurinn smitist milli svæða með sýktu útsæði og með smituðum jarðvegi á vélum og tækjum.

Getur verið best að loka smituðum gördum

Þórhildur Ísberg, fagsviðsstjóri plöntuheilbrigðis hjá Matvælastofnun, segir að eftir þrjú ár fari fram sýnataka að nýju. „Ræktendur

þurfa að gæta sóttvarna á milli garða, þrifa tæki og forðast jarðvegssmit, auk þess sem Matvælastofnun mun taka sýni í öllum öðrum gördum viðkomandi ræktenda í haust til að kanna hver staðan sé.

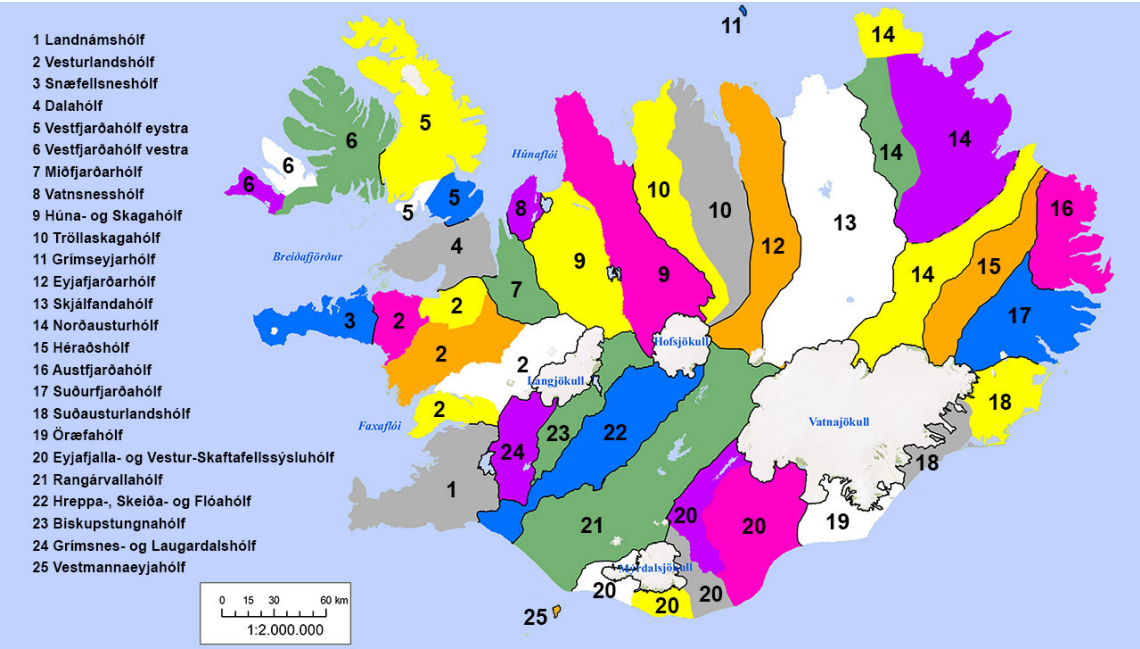
Eina ráðið við kartöfluhnúðormi eftir að hann er kominn í garðinn er að hvíla garðinn og mögulega setja niður yrki með mótstöðuafli gegn hnúðorminum. Jarðvegssmit eru erfíð að eiga við og hnúðormurinn er oft lifseigur og getur niðurstaðan verið að best sé að loka smituðum gördum og hætta kartöflurækt í þeim,“ segir hún.

Kartöflur verða ræktaðar í gördunum í sumar

Guðni Þór segir að það verði ræktað í þessum gördum í sumar eins og til stóð, en síðan verði þeir hvíldir. Enda var búið að setja niður í þá þegar staðfest var að þetta væri hnúðormur. „Við munum bara fylgjast vel með og ganga varlega um þetta. Mér skilst að það fari ekkert á milli mála ef þetta er til staðar í kartöflugördum.

Ég hef verið að afla mér upplýsinga um hnúðorminn og ég er ekki viss um að hann lifi af kaldan íslenskan vetur með sínum umhleypingum. Mig grunar það og vona það auðvitað. Það var líka gleðilegt að ræktunarbannið er eingöngu til þriggja ára, en þetta eru reyndar bara þrír garðar á um fimm hekturum af um 27 hekturum sem við settum niður í núna í vor.“

/smh

Öppfært yfirlitskort yfir sóttvarnarhólf. Breytingin frá þessu korti er sú að hólfum hefur fækkað úr 25 í 22 og þrjú ný hólfi hafa orðið til; eitt Vestfjarðarhólf í stað tveggja, Norðvesturlandshólf í stað Vatnsneshólfs og Húna- og Skagahólfs og loks verður til Norðrúpings- og Múlahólf í stað Norðausturhólfs og Héraðshólfs.

Sóttvarnarhólf:

Þrjár varnarlínur lagðar niður og hólfum fækkað

Þrjár sauðfjárveikivarnarlínur hafa verið lagðar niður og fækkar varnarhólfum um þrjú.

Þær línur sem leggjast af eru; Kollafjarðarlína, Vatnsneslína og Jökulsárlína.

Þegar Kollafjarðarlína er lögð niður verður til eitt Vestfjarðarhólf, í stað þess að því sé skipt í eystra og vestra. Þegar Vatnsneslína hverfur sameinast Vatnsneshólf annars vegar og Húna – Skagahólf hins vegar í eitt Norðvesturlandshólf. Við niðurfellingu Jökulsárlínu verður til Norðrúpings- og Múlahólf í stað Norðausturhólfs og Héraðshólfs.

Varnarlínurnar verða 23 og varnarhólfín 22. Vestfjarðarhólf verður númer fimm, Norðvesturlandshólf verður númer sjö og Norðrúpings- og Múlahólf númer 12. Hjá Matvælastofnun er unnið að uppfærslu á yfirlitskorti yfir hólífaskiptingu landsins.

Sama sjúkdómastaða beggja vegna

Samkvæmt lögum um dýrasjúkdóma og varnir gegn þeim er ráðherra heimilt að leggja niður varnarlínu hafi farið fram ítarlegt heilbrigðiseftirlit á búfé á þeim varnarsvæðum sem að línunni liggja og að fenginni umsögn frá Matvælastofnun.

Í umsögn Matvælastofnunar um Kollafjarðarlínu, sem nær úr Kollafirði í Ísafjarðarbotn, segir að sama sjúkdómastaða sé beggja vegna línunnar. „Austan megin línunnar hefur riða aldrei komið upp og vestan hennar hefur riða ekki komið upp síðan 1984, eða í 40 ár. Svæðin beggja vegna línunnar eru garnaveikifrí. Mörg ár er liðin síðan síðast voru lagðir fjármunir til viðhalds á girðingunni og er ástand hennar þannig í dag að hún ýmist liggur niðri með tilheyrandi slysaþættu fyrir skepnur eða hún hefur verið fjarlægð.“

Kollafjarðarlína tilheyrir C-flokki – lægsta verndarstigsflokki varnarlína samkvæmt Landsáætlun um útrýmingu sauðfjárriðu.

Sama sjúkdómastaða er einnig beggja vegna Vatnsneslínu, sem liggur úr Miðfjarðarvatni í Síðukrók við ósa Víðidalsár. „Svæðin beggja megin eru virk riðusvæði og bólusett er gegn garnaveiki á báðum svæðum. Ekki hefur verið lagt fjármagn til viðhalds á girðingunni síðastliðin tvö ár. Vatnsneslína er ein þeirra lína sem afmarka áhættuhólf frá öðru áhættuhólfi og engin þörf er á vernd milli hólfa vegna þess að sértækar sóttvarnareglur gilda í þessum hólfum,“ segir í umsögn Matvælastofnunar. Vatnsneslína tilheyrir varnarlínunum þar sem engin þörf er á vernd milli varnarhólfa samkvæmt Landsáætlun um útrýmingu sauðfjárriðu.

Jökla ekki lengur fjárheld

Jökuldalslína er Jökla og Hálslón. Matvælastofnun segir sömu stöðu vera komna upp með Jöklu og var með Blöndu fyrir nokkrum árum. „Eftir að Kárahnjúkavirkjun kom til minnkaði rennslið í ánni og er hún ekki lengur fjárheld. Kindur renna yfir ána fram og til baka og sumir bændur á svæðinu eru hættir að virða hana sem varnarlínu, sækja fé sem farið hefur yfir ána án þess að fá til þess leyfi, stunda heyskap og flytja hey yfir línuna án þess að sækja um leyfi o.s.frv. Sama sjúkdómastaða er beggja vegna árinna, þ.e. í Héraðshólfi og Norðausturhólfi sunnan Smjörfjallalínu. Staða gagnvart riðuveiki er sú sama og bólusett er við garnaveiki beggja megin. Norðan Smjörfjallalínu er aftur á móti önnur sjúkdómastaða. Þar hefur riða aldrei komið upp og ekki er bólusett við garnaveiki. Þau svæði sem eru norðan Smjörfallalínu eru Vopnafjörður, Bakkafjörður,

Þistilfjörður, Melrakkaslétta og Öxarfjörður.

Matvælastofnun segir þrjú síðastnefndu svæðin tilheyra líflambasölusvæði sem nær frá Jökulsá á Fjöllum að Brekkaheiði. Jökuldalslína tilheyrir C-flokki – lægsta verndarstigsflokki varnarlína skv. Landsáætlun um útrýmingu sauðfjárriðu.

Um varnarlínur er fjallað í skilgreiningum í fjórðu grein laga um dýrasjúkdóma, en þar segir að sóttvarnarsvæði séu landsvæði „sem afmarkast af varnarlínunum, ám, vötnum, sjó eða örfum sem ásamt fyrirskipaðri vörslu og öðrum varðarráðstöfunum mynda farartálma eða fullkomna hindrun á samgangi dýra“.

Þannig er það grundvallaratriði að varnarlínur séu fjárheldar, óháð því hvort það séu girðingar eða ár sem myndar varnarlínu. Auk þess að hefta för fjár hafa varnarlínur stjórnsýslulega þýðingu því bannað er að flytja sauðfé yfir varnarlínu án sérstaks leyfis Matvælastofnunar.

Sveitarfélög geta eignast viðkomandi girðingar

Með fækkun varnarlína sem ekki hafa lengur þýðingu vegna dýrasjúkdóma þá fækkar takmörkunum á flutningum fjár yfir varnarlínur og stjórnsýsla tengt leyfisveitingum.

Þegar varnarlínur eru lagðar niður þarf að kanna vilja viðkomandi sveitarfélaga til að eignast girðingar sem um ræðir. Gefa skal aðliggjandi sveitarfélögum kost á að eignast girðingarnar endurgjaldslaut, enda taki þau ábyrgð á að girðing valdi ekki slysum eða tjóni. Að lokinni birtingu nýrrar auglýsingar um varnarlínur mun ráðuneytið gefa viðkomandi sveitarfélögum kost á að eignast viðkomandi girðingar.

/smh

Ársfundi LSB frestað aftur

Í sumar hefur þurft að fresta ársfundi Lífeyrissjóðs bænda tvisvar.

Upphaflega stóð til að fundurinn yrði haldinn þann 11. júní síðastliðinn, en stjórn lífeyrissjóðsins frestaði fundinum fyrr þann dag. Var því auglýst ný tímasetning þann 27. júní, enda

tekið fram í starfsreglum sjóðsins að ársfund skuli halda í júní.

Tveimur dögum fyrir áætlaðan fund ákvað stjórn lífeyrissjóðsins að fresta fundinum aftur og hefur ný tímasetning verið auglýst, eða 22. júlí klukkan 11:00. Á dagskrá verða venjuleg ársfundarstörf og verður farið yfir niðurstöður rafræns stjórnarkjörs.

Eins og greint var frá í síðasta Bændablaði var talin ástæða til að senda skýrslu um framkvæmd rafræna stjórnarkjörsins til Fjármálaeftirlitsins. Þar sem rík þagnarskylda hvílir á starfsmönnum Fjármálaeftirlitsins og öllum aðilum hjá lífeyrissjóðnum hafa ekki fengist upplýsingar um efni og innihald skýrslunnar.

/ál

Bændablaðið kemur næst út 14. ágúst

BÚSKAPUR ER HEYSKAPUR

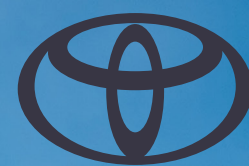
Allt til heyverkunar í Líflandi

Rúlluplast og stæðuplast í auknu úrvali

Skannaðu kóðann til að skoða úrvalið

Leitaðu tilboða hjá sölufólki okkar í síma 540 1100 eða sala@lifland.is

ÆVINTÝRIN BÍÐA ÞÍN

TOYOTA RAV4 Plug-in Hybrid

TOYOTA RAV4 Plug-in Hybrid
verð frá: 9.690.000 kr.

TOYOTA FÖRUM LENGRA

Toyota Kaupúni
Kaupúni 6
570 5070

Toyota Akureyri
Baldursnesi 1
460 4300

Toyota Reykjanesbæ
Njarðarbraut 19
420 6600

Toyota Selfossi
Fossnesi 14
480 8000

UMHVERFISVERÐLAUN ATVINNULEFSINS
UMHVERFISFYRIRTÆKI ÁRSINS

Bíllinn í þessari auglýsingu endurspeglar ekki endilega það verð og þann búnað sem kann að vera tilgreindur. Fyrirvari við 7 ára ábyrgð: Ökutækinu skal viðhaldið samkvæmt vörulýsingu og leiðbeiningum framleiðandans og ber eigandi kostnaðinn við slíkt viðhald. Sé það ekki gert getur það valdið ógildingu ábyrgðar varðandi hluti sem þarfnast viðhalds. 7 ára ábyrgð gildir eingöngu um bíla sem fluttir eru inn af Toyota á Íslandi ehf. 12 mánaða vegaaðstoð fylgir öllum nýjum Toyota bílum. Birt með fyrirvara um villur. Sjá nánar á www.toyota.is

@ VITARA

Skeifan 17
Fimmtudaginn 10. júlí
kl. 17–20

FORSÝNUM FYRSTA 100% RAFMAGNAÐA SUZUKI BÍLINN

100% rafmagnaður 4x4 sportjeppi
412 km drægni (WLTP)
61 kWh rafhlaða

Suzuki bílar hf.
+354 568 5100
suzuki@suzuki.is

Bændablaðið

Ritstjóri: Þróstur Helgason (ábm.) throstur@bondi.is – Sími: 563 0300
Blaðamenn: Ástvaldur Lárusson astvaldur@bondi.is – Hulda Finnisdóttir hulda@bondi.is
Sigrún Pétursdóttir sigrunpeturs@bondi.is – Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is
Steinunn Ásmundsdóttir steinunn@bondi.is – Sturla Óskarsson sturla@bondi.is
Auglýsingastjóri: Þórdís Una Gunnarsdóttir thordis@bondi.is – Sími: 866 3855
Vefur blaðsins: www.bbl.is – Netfang blaðsins: bbl@bondi.is
Frágangur fyrir prentun: Ómar Órn Sigurðsson – Prentun: Landsprent ehf.
Upplag: 33.000 Dreifing: Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

Komið gott

Ólafur Stephensen, framkvæmdastjóri Félags atvinnurekenda, heldur því fram að það sé rangt af kjötafurðastöðvum á borð við Kaupfélag Skagafjarðar, Mata og Sláturfélag Suðurlands, sem að hluta eða öllu leyti eru í eigu bænda, að taka þátt í útbóði tollkvóta Evrópusambandsins á kjöti. Ástæðan er ekki sú að afurðastöðvarnar séu með þessu að brjóta lög heldur sú að fyrirtækin séu að fara gegn þeirri skoðun bændanna, sem eru meðal eigenda, að til Íslands eigi að flytja sem minnst af erlendum kjötafurðum. Fyrirtæki ættu með öðrum orðum ekki að taka þátt í viðskiptum sem á einhvern hátt stangast á við skoðanir eigenda sinna. Ég hugsa að allir sjái að þetta gengur ekki upp sem almenn regla, þó að Ólafi finnist hún eigi að gilda um fyrirtæki í eigu bænda.

Fyrirtæki bænda vinna að því eins og önnur fyrirtæki að svara eftirspurn á markaði og hámarka hagnað sinn. Svo vill til að markaður með kjötafurðir hér á landi er afar virkur. Á honum starfar stór hópur fyrirtækja sem leitast við að gera það sama og kjötafurðastöðvarnar, að svara eftirspurn og hámarka hagnað sinn. Þetta blasir við þegar skoðaður er fjöldi þeirra fyrirtækja sem tóku þátt í áður nefndu tollkvótaútbóði. Á meðal þeirra sem fengu hvað mest af tollkvóta voru stóru verslanakeðjurnar, heildsölur í Félagi atvinnurekenda á borð við Innes og Ekruna og svo afurðastöðvar og tengdir aðilar, þar á meðal SS sem raunar er einnig innan vébanda Félags atvinnurekenda.

Í grein á Vísir fyrir stuttu skrifar Ólafur að afurðastöðvarnar hafi „spilað á kerfi útbóðs á tollkvóta, boðið hátt í kvótana til að sölsa þá undir sig, hækka verðið á innflutningi [kjöts] og hindra þannig samkeppni við sjálfar sig“. Þetta er, eins og flest sem Ólafur segir um fyrirtæki bænda, stóruðarlegur málflutningur. Ef verð hækkar á tollkvótunum er ástæðan auðvitað sú að það er umframfyrirspurn eftir kvótum eins og hér að ofan var lýst. Málflutningurinn byggir ekki á mis- eða vanskilningi Ólafs á lögmálum framboðs og eftirspurnar heldur þeirri staðreynd að Ólafur er í harðri sérhagsmunagæslu fyrir fyrirtækin í sínu félagi – þó að fólkið á bak við SS hljóti stundum að klóra sér í kollinum yfir flasfengi talsmannsins.

Í Vísigreininginni tekur Ólafur mikinn snúning á því sem hann virðist telja stóru myndina á bak við umrætt tollkvótaútbóð og tekst þar aftur og enn að halda því fram að bændur og fyrirtæki þeirra vinni gegn hagsmunum neytenda með því að hafa talað fyrir samkeppnisundanhágu kjötafurðastöðva í búvörulögunum. Þær undanhágur snúa raunar þvert á móti um möguleika bænda til þess að hagræða í þeim hluta rekstrar síns sem snýr að slátrun og vinnslu kjötafurða, þeim sjálfum og neytendum til hagsbóta. Það skiptir nefnilega máli að íslenskur landbúnaður búi að góðum rekstrarskilyrðum því að hann tryggir fæðuöryggi í landinu.

Málflutningur sérhagsmunaafla hérlandis gegn aukinni samvinnu og sameiningu fyrirtækja sem bændur eiga þátt í að reka í slátrun og vinnslu kjötafurða verður raunar hjákátlegur í ljósi boðaðs samruna tveggja afurðarisa í Evrópu, Arla og DMK Group, en við hann mun verða til stærsta mjólkurbú í Evrópu og það fjórða stærsta í heimi með áætlaðar árstekjur upp á nítján milljarða evra. Gert er ráð fyrir að samkeppniseftirlit ESB muni samþykkja þennan samruna. Ávinningurinn verður gríðarleg hagræðing í krafti stærðar hins sameinaða fyrirtækis sem er samvinnufélag um tólf þúsund mjólkurbænda í Evrópu.

Hér heima sitjum við föst í sama farinu. Það er fyrir löngu komið gott af afvegaleiðingu umræðunnar um íslenskan landbúnað á vegum sérhagsmunafélags atvinnurekenda.

Þróstur Helgason

**HEYVERKUNAR-
EFNI FRÁ ECOSYL**
Fyrir lystugra fóður

Skýring:

Ný nálgun í vörnum gegn dýrasjúkdómum

Sigurður Már
Harðarson
smh@bondi.is

Róttækar breytingar eru að verða á regluverki varna gegn dýrasjúkdómum.

Frumvarp til laga um breytingar á lögum um varnir gegn dýrasjúkdómum bíður enn annarrar umræðu á Alþingi, þar sem innleiða á meðal annars stefnu stjórnvalda og bænda um útrýmingu sauðfjárriðu.

Í frumvarpinu verður atvinnuvegaráðherra gefin heimild til að setja í reglugerð skyldu um að rækta gegn dýrasjúkdómi og að ráðherra geti falið Matvælastofnun með reglugerð að framfylgja tilteknum aðgerðum og taka ákvarðanir um aðgerðir í tengslum við uppkomu alvarlegra dýrasjúkdóma. Einnig ákvarða greiðslu bóta á grundvelli laga um dýrasjúkdóma og varnir gegn þeim. Þá getur ráðherra með setningu reglugerðar falið Matvælastofnun að skilgreina takmörkunarsvæði umhverfis staði þar sem upp hafa komið alvarlegir dýrasjúkdómar.

Skilgreind takmörkunarsvæði

Í svari atvinnuvegaráðuneytisins segir, við fyrirspurn um möguleg áhrif frumvarpsins á breytingar á skipan varnalína dýrasjúkdóma, að mikilvægt sé að gera greinarmun á hugtökunum „takmörkunarsvæði“ annars vegar og „söttvarnarsvæði“ eða „sauðfjárveikivarnarhólfi“ hins vegar – en þar sé um ólíka hluti að ræða. Bent er á að í greinargerð með frumvarpinu segi að í frumvarpinu sé lagt til að ráðherra verði heimilt að setja ákvæði í reglugerð um flokkun landsvæða, bæja og starfsstöðva þar sem sérstakar ráðstafanir skulu gilda til að hefta útbreiðslu alvarlegra dýrasjúkdóma. Skuli það gert í samræmi við eðli viðkomandi sjúkdóms og faraldsfræðilegra þátta og að Matvælastofnun skuli birta flokkunina á vef sínum.

Þannig geti ráðherra með setningu reglugerðar falið Matvælastofnun að skilgreina takmörkunarsvæði umhverfis staði þar sem sérstakar ráðstafanir skulu gilda í samræmi við eðli viðkomandi sjúkdóms. Slík landsvæði séu nefnd takmörkunarsvæði í nágrannalöndunum og oftast afmörkuð með kílómetraradíus frá þeim stað þar sem alvarlegur dýrasjúkdómur kemur upp, en einnig geti verið rétt að miða við landfræðilegar og faraldsfræðilegar aðstæður.

Fyrirkomulaginu viðhaldið fram yfir heildarendurskoðun

Í greinargerð með frumvarpinu segir að lögin skilgreini söttvarnarsvæði meðal annars sem landsvæði afmörkuð með varnarlinum, en meðal sauðfjərbænda og í stjórnsýslunni séu þessi söttvarnarsvæði nefnd sauðfjárveikivarnarhólf. Rétt þyki að viðhalda því fyrirkomulagi þar til heildarendurskoðun laganna fari fram.

Landinu hefur verið skipt upp í 25 slík hólf, en með nýlegri auglýsingu atvinnuvegaráðuneytisins um varnarlinur vegna sauðfjársjúkdóma er hólfum fækkað um þrjú með því að fella niður varnarlinur. Samkvæmt

Ráðherra er heimilt að leggja niður varnarlinu hafi farið fram ítarlegt heilbrigðiseftirlit á búfé á varnarsvæðunum. Mynd / smh

lögum um dýrasjúkdóma og varnir gegn þeim er ráðherra heimilt að leggja niður varnarlinu hafi farið fram ítarlegt heilbrigðiseftirlit á búfé á þeim varnarsvæðum sem að línunni liggja og að fengnum meðmælum Matvælastofnunar. Unnið er að uppfærslu hjá Matvælastofnun á yfirlitskorti yfir nýja skipan mála.

Mikilvægi takmörkunarsvæða

Í greinargerðinni er fjallað um mikilvægi þess að stjórnvöld geti skilgreint takmörkunarsvæði. Í tilviki riðuveiki í sauðfé verður tilgreint í reglugerð hvernig staðið skuli að flokkun bæja og takmarkanir tilgreindar fyrir hvern flokk. Horfið verði frá viðtækum takmörkunum sem nú eru settar jafnt á alla bæi í sýktu sauðfjárveikivarnarhólfi, en þess í stað munu takmarkanir sem settar verða á bæi byggjast á áhættumati sem felst í að mestar takmarkanir verða á riðubæjum, minni á áhættubæjum og minnst á bæjum sem hvorki eru riðu- né áhættubær en eru þó í sama sauðfjárveikivarnarhólfi. Breytingunni er þannig ætlað að styrkja lagastoð fyrir nauðsynlegri flokkun landsvæða, bæja og starfsstöðva þegar upp koma alvarlegir dýrasjúkdómar og er undirstaða fyrir nýrri nálgun í baráttunni gegn riðuveiki. Smitvarnir með tilheyrandi höftum verða þannig mismiklar á bæjum þó að þeir séu innan sama söttvarnarsvæðis.

Landsáætlun innleidd í regluverkið

Samkvæmt upplýsingunum úr ráðuneytinu varða breytingarnar sem boðaðar eru í frumvarpinu

ekki varnarlinur beint, en eru þó nauðsynlegar í baráttunni við riðuveiki og veita lagastoð fyrir nýjum reglugerðum um útrýmingu á sauðfjárriðu og flutning líflamba. Er vonast til að hægt verði að afgreiða frumvarpið fyrir þinglok svo hægt verði að setja þær sem fyrst í Samráðsgátt stjórnvalda.

Þar með verður innleidd í regluverkið landsáætlun stjórnvalda og bænda um útrýmingu á sauðfjárriðu sem var undirrituð 8. júlí 2024 – og var nýlega endurúttefin í endurskoðaðri útgáfu. Með henni er stefnt að útrýmingu á riðuveiki í sauðfé hér á landi með umtalsvert breyttri nálgun. Horfið er frá því að reyna að útrýma riðusmitefninu sjálfu og megináhersla lögð á að útrýma veikinni með ræktun fjárstofns sem ber verndandi arfgerðir gegn smitefninu ásamt áframhaldandi aðgerðum til að hefta dreifingu þess.

Breytingar háðar sjúkdómastöðu

Breytingar á varnarlinum eru ætíð háðar sjúkdómastöðu í sauðfé, sérstaklega riðuveiki og garnaveiki. Er búist við að meðal samhlíða aukinni vernd gegn riðuveiki, með ræktun verndandi og mögulega verndandi arfgerðum, opnast möguleikar á að felldar verði niður fleiri varnarlinur jafnt og þétt.

Þær varnarlinur sem hafa nú verið felldar niður eru Kollafjarðarlína, þannig að til verður eitt Vestfjarðahólf, Vatnsneslína, þannig að Vatnsneshólf og Húna- og Skagahólf eru sameinuð í Norðvesturlandshólf og Jökulsárlína, þannig að Norðausturhólf og Héraðshólf eru sameinuð í Norðurþings- og Múlahólf.

Hér má sjá hvalasteik á matsölustaðnum Kujira no Oyado Ichinotani í Tókíó í Japan. Þessi veitingastaður sérhæfir sig í hvalkjöti og er eitt af fáum mathúsum í Japan þar sem eldað er úr þessu hráefni. Kjötið er látið meyrna og er léttsteikt og því mjúkt undir tönn. Steikin er borin fram með salati, majónesi, hrisgrjónum, hvalasúpu og grænmeti.

Mynd / ál

Eina eða tvær hendur á stýrið?

Vinkill | Steinþór Logi Arnarsson
steinthor99@gmail.com

Framleiðslustýring hefur um áratugaskeið verið veigamikill þáttur í stuðningskerfi sauðfjárræktar og mjólkurframleiðslu hérlandis. Báðar greinar henta íslenskum aðstæðum vel með grasnytjum, beit og heyðflun. Að einhverju leyti kann það að skýra hvernig offramleiðsla var orðin á síðari hluta 20. aldar sem leiddi til kvótasetningar. Svipaða þróun mátti þó sjá víðar í Evrópu en þegar ESB afnam framleiðslukvóta með innleiðingu nýrrar landbúnaðarstefnu (CAP) eftir aldamótin, kom í ljós að breytingarnar höfðu í för með sér á ný offramleiðslu, verðfall og óvissu, einkum fyrir smærri bú við krefjandi aðstæður á afskekktum svæðum, líkt og Ísland er í heild sinni.

Eftir á má segja að lærdómurinn hafi verið að framleiðslufrelsi án ramma getur leitt til markaðsbrests, afkomuóvissu og umhverfisvandamála enda eru merki þess að í næstu landbúnaðarstefnu ESB verði stigin skref til baka. Hér var þó stefnt svipaða leið í búvörusamningunum 2016 en hins vegar dró í land við endurskoðun samninganna 2019 og

2023. Bæði mjólkur- og sauðfjárbændur vildu halda í framleiðslustýringu.

Samtök ungra bændna (SUB) hafa í seinni tíð tekið undir mikilvægi framleiðslustýringar að einhverju marki, þó gagnrýni hafi komið fram, m.a. á hærri verðlagningu á greiðslumarki í mjólk en bændur höfðu gert samkomulag um og skerðingu á forgangi nýliða á tilboðsmarkaði sem varð aðeins fimmtungur af því sem áður var. Í kjölfarið birti stjórn SUB grein með titilinn „starfslokasamningur nautgriparræktarinnar“ þar sem því var haldið fram að ungt fólk þyrfti að greiða fyrir starfslok eldri bændna án þess þó að taka við jörð eða rekstri þeirra. Í kjölfarið hefur mjólkurframleiðendum fækkað um rúm 3% á ári og í dag stendur afurðaverð ekki undir framleiðslukostnaði, sér í lagi hjá yngri bændum, þótt ekkert sé fullrytt um orsakasamhengi þar á milli.

Í sauðfjárrækt hefur sátt um greiðslumark aukist með tilkomu tilboðsmarkaðar og betra jafnvægi í framleiðslu, þó ásetningshlutfallið hafi verið gagnrýnt og kallað eftir endurskoðun sem var tekið undir á síðasta deildarfundi. Fækkun sauðfjárbændna hefur þó verið hlutfallslega svipuð og í mjólkurframleiðslu.

Framleiðslustýring hefur veitt mikilvægan stöðugleika og fyrirsjáanleika fyrir þessar greinar. Ef rétt er staðið að henni á hún að geta stutt við bættan hag bændna, neytenda og umhverfis, stuðlað að byggðafestu og staðið vörð um fjölskyldubú. En tryggja þarf að hún hindri ekki nýliðun eða þyngi byrðar þeirra um of. Heldur ekki að hún komi í veg fyrir að jarðir eigi afturkvæmt í framleiðslu enda kunna margir aðrir innviðir að vera til staðar. Tryggja þarf að fjármunir í kerfinu þjóni þessum markmiðum og stuðli að sveigjanleika og framþróun frekar en stöðun.

Í einhverju samhengi kann það ekki að skipta höfuðmáli hvort þú hafir aðra eða báðar hendur á stýrinu ef þú ert búinn að missa stýrisenda eða jafnvel bara með þrjú hjól undir bílnum. Þannig er það líka í framleiðslu búvara og landbúnaðinum í heild sinni þegar horft er til innri og ytri starfsskilyrða. Mikilvægast af öllu er að taka skýra stefnu og fylgja henni en viðhafa ekki frekari hringlandahátt.

Höfundur er formaður Samtaka ungra bændna.

Pistill formanns | Trausti Hjálmarson
trausti@bondi.is

Sóknin hefst

Í upphafi vil ég óska bændum og lesendum gleðilegs sumars. Það er fátt sem jafnast á við íslenskt sumar, og þrátt fyrir að náttúran hafi skotið okkur örlítinn skelk í bringu með hretinu í júníbyrjun hefur aldeilis ræst úr sumrinu síðan þá. Sumarið leikur við öll skilningarvitin, jarmið í lömbunum og söngur mófuglanna blandast við lykt af nýslegnu heyi og blóðbergi og óviðjafnanlegt útsýnið úr dráttarvélinni í miðnætursólinni.

Að fá að vera hluti af þessu öllu, að vinna með náttúrunni og í henni, eru forréttindi okkar bændna. Margt hefur sem betur fer breyst í starfi okkar með tækni framförum síðustu ára og áratuga, en sumt helst þó sem betur fer óbreytt.

Á sumrin leggja margir bændur grunninn að uppskeru framtíðarinnar og við gerum það líka á aðra vegu. Bændablaðið fer nú í sitt hefðbundna sumarfrí og kemur næst út í ágúst og fá lesendur því frí frá pistlaskrifum formanns. En fram undan eru stór og veigamikil verkefni, ekki síst upphaf vinnu við að móta starfsskilyrði landbúnaðarins til framtíðar.

” Nýtt starfsumhverfi snýst ekki eingöngu um stuðningskerfi eða fjármagn. Það snýst um framtíðarsýn fyrir íslenskan landbúnað og íslenskt samfélag.

Sú vinna skiptir okkur öll miklu máli, því hún snýr að mikilvægustu þáttum í uppbyggingu landbúnaðar á Íslandi; starfsskilyrðum bændna, fæðuöryggi þjóðarinnar, verðmætasköpun og framtíðarsýn.

Ég er spenntur fyrir þessari vinnu. Sú staða sem nú er uppi í íslenskum landbúnaði og í samfélaginu öllu býður upp á tækifæri til sóknar. Ég hef ástæðu til að ætla að atvinnuvegaráðherra sjái sömu tækifæri og við hjá Bændasamtökunum gerum. Við höfum átt góð samtöl þar sem við höfum verið sammála um mikilvægi greinarinnar fyrir íslenska neytendur og íslenskt samfélag. Ráðherra og í raun ríkisstjórnin öll er í einstakri stöðu til að taka þátt í og tryggja framtíðaruppbyggingu í íslenskum landbúnaði. Það gerum við með vandaðri undirbúningsvinnu og skýri framtíðarsýn og tryggjum með því starfsumhverfi sem styður við nýliðun, jafnar samkeppnisstöðu og tryggir sanngjamar tekjur bændna.

Nýtt starfsumhverfi snýst ekki eingöngu um stuðningskerfi eða fjármagn. Það snýst um framtíðarsýn fyrir íslenskan landbúnað og íslenskt samfélag. Það snýst um hver við viljum vera sem þjóð og hvaða hlutverki við teljum að bændur eigi að gegna í samfélaginu.

Og í þessu samhengi verðum við að halda því til haga að íslenskur landbúnaður þjónar almannahagsmunum í víðasta skilningi þess orðs. Sérhagsmunirnir liggja víða og láta heyra í sér við öll tilefni, en þeir mega ekki yfirgnæfa almannahagsmunir neytenda og bændna. Við viljum geta haldið áfram að framleiða örugg og heilnæm matvæli sjálf, og tryggja þannig raunverulegt fæðufullveldi þjóðarinnar – en til þess þarf rekstrarumhverfið að vera þannig að það bjóði fólki raunhæfan kost á að halda áfram búskap eða hefja hann.

Ég horfi því til haustsins með vaxandi bjartsýni, sem bóndi og sem formaður Bændasamtakanna. Við eigum einstakt tækifæri á næstu mánuðum til að styrkja stöðir landbúnaðarins og tryggja afkomu og framtíð stéttarinnar til lengri tíma.

Ég óska ykkur öllum friðsæls og ánægjulegs sumars. Þegar Bændablaðið snýr aftur að sumarfríi loknu verður sóknin hafin.

Höfundur er formaður BÍ.

Jarmað, hneggjað, baulað ...

Enn eitt skiptið er sú fráleita staða uppi á hinu háa Alþingi að lýðræðið stendur fast í málþófi minnihlutans. Þetta er gömul saga og ný. Ekkert bendir til þess að ein stjórnarandstaðan sé verri en önnur. Þær hafa meira og minna allar stundað málþóf þegar þær hafa verið ósáttar við mál sem lýðræðislega kjörinn meirihluti hefur viljað koma í gegnum þingið. Einhvers konar samkomulag virðist ríkja um það á meðal stjórnmalaflokkanna að svona skuli þetta vera þrátt fyrir að þessi bolabrögð séu augljóslega þinginu til minnkunar.

Ástæðan fyrir því að þessi ósiður hefur ekki verið lagður af er sá að þingmenn vilja eiga þetta vopn uppi í erminni þegar þeir lenda í minnihluta, burt séð frá því þótt þeir hafi hatast við það þegar þeir voru í meirihluta. En spurningin er hvort Alþingi sé á því þroskaskeiði að geta komist að samkomulagi um heilbrigðari og árangursríkari leið til þess að eiga í samskiptum um erfiða hluti, um þingmál sem lítið eða ekkert samkomulag er um þrátt fyrir lögbundna meðhöndlun í stjórnkerfi og þingi.

Jafn kjánalegt og málþófið er þá er það augljóslega sprottið af skorti á úrræðum sem minnihluti hvers tíma hefur til þess að hafa áhrif á niðurstöðu mála. Ætla mátti að þetta ætti alveg sérstaklega við þegar um lagasetningu er að ræða sem í einhverjum skilningi

felur í sér óafturkræfar breytingar eða varanlegan skaða fyrir hóp eða hóp í samfélaginu. Og þó að ekki hafi öll málþófsefni verið af því tagi í gegnum árin þá er ástæða til þess að Alþingi endurskoði þessi vinnubrögð sín. Þau eru því ekki sæmandi eins og þingstörf síðustu daga og vikna hafa leitt í ljós.

En hver er þá lausnin? Hvaða úrræði gæti þingminnihlutinn sætt sig við gegn því að missa málþófsvopnið? Ein leiðin er að vísa erfiðum málum til þjóðaratkvæðis. Sumar þjóðir hafa þróað þá leið með ágætum árangri. Um og upp úr hruni spratt umræða hér á landi um opið lýðræði í þessum skilningi en hún lognaðist skyndilega út af án þess að niðurstaða fengist. Með þessu væri það einfaldlega víðurkennt að Alþingi réði ekki við lýðræðislega umræðu og vinnuferla sem því miður virðist oft og iðulega vera raunin.

En vafalaust er einhver önnur og einfaldari leið til þess að skera á þennan hnút sem störf Alþingis lenda reglulega í. Lausnin yrði að fela í sér eitthvert töl sem minnihlutinn getur sætt sig við og kæmi í stað þess kúgunartækis sem hann beitir nú. Verkefnið er í rauninni alveg skýrt og við verðum að geta treyst Alþingi til þess að finna lausnina á því. Ástandið á þessari ædstu stofnun landsins er sem stendur niðurlægjandi fyrir hana sjálfa og okkur öll.

Orkuskipti í Flatey

Jóhann Páll Jóhannsson, umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra og Elías Jónatansson, forstjóri Orkubús Vestfjarða, hafa undirritað samning um orkuskipti í Flatey.

Samningurinn leggur grunninn að nýtingu fjölbreyttra endurnýjanlegra orkugjafa í raforkukerfi eyjarinnar og mun um leið draga verulega úr notkun jarðefnaeldsneytis við framleiðslu raforku.

Gert er ráð fyrir að með orkuskipta aðgerðunum verði hægt að draga úr notkun jarðefnaeldsneytis sem nemur 62%. Alls styrkir umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið verkefnið um 215 milljónir króna, en með því verður greidd leið grænna

sveiflукенndra orkugjafa á borð við sólar- og vindorku.

Meðal þeirra orkuskiptaaðgerða sem ráðist verður í strax í ár er bygging rafstöðvarhúss og uppsetning birtufleka (sólarrafhlaðna) á þaki hússins. Í kjölfarið verður árið 2026 farið í frekari framkvæmdir við stærra sólarorkuver í Flatey, en rafhlöður verða miðjaðar í nýju orkustjórnunarkerfi eyjarinnar. Áætlað er að framleiðsla þessara tveggja sólarorkuvera muni standa undir um 35% af orkubörf í eynni. Sólarorka hentar vel í Flatey þar sem raforkubörf er mest þegar sólin er hæst á lofti.

Orkubú Vestfjarða hefur umsjón með framkvæmdinni og er horft til þess að afhending raforku geti hafist strax árið 2026. /ph

Ljónsmakki, eða Lion's Mane, er meðal þeirra sveppa sem verslunin Hugur Studio selur sem duft eða dropa. Neytendastofa hefur kært verslunina fyrir óvarlegar fullyrðingar um áhrif varanna á heilsu. Mynd / NCBioTeacher

Neytendastofa:

Auglýsingar um sveppadropa og -duft á mælisverðar

Verslunin Hugur Studio, sem rekin er af Hemmet ehf., hefur verið kærð fyrir afdráttalausar fullyrðingar um virkni sveppadropa og sveppadufts.

Í auglýsingum verslunarinnar var því meðal annars haldið fram að vörurnar framkölleðu ró, bættu svefngæði, lækkuðu kortisól og þar með streitustig, styðji við ónæmiskerfið og frumur líkamans með andoxunarefnum og dragi úr áhrifum og lyfjabörf vegna ADHD. Þegar eftir því var óskað gat verslunin ekki veitt fullnægjandi sönnunargögn fyrir fullyrðingunum, sem Neytendastofa taldi afdráttalausar. Frá þessu er greint á vef Neytendastofu.

Stofnunin taldi fullyrðingarnar

veita rangar upplýsingar um helstu einkenni varanna sem væru líklegar til að valda því að hinn almenni neytandi tæki viðskiptaákvörðun sem viðkomandi hefði annars ekki tekið. Verslunin hyggst yfirfara allt sitt efni og stilla fullyrðingum fram í samræmi við reglur. Ekki verður notast við fullyrðingar um virkni varanna, heldur bent á möguleika þeirra að styðja við og styrkja líkamann.

Með heimild í lögum um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu telur Neytendastofa hæfilegt að leggja á rekstraraðila verslunarinnar Hugur Studio stjórnvaldssekt að fjárhæð 100.000 krónur sem verður greidd í ríkissjóð. /ál

Útvarp Bændablaðið:

Samruni Arla og DMK gefur möguleika á gríðarlegri hagræðingu

– Eykur samkeppnishæfni, seiglu og viðnámsþrótt landbúnaðarins

„Kannski sýnir þessi samruni hversu gríðarleg stærðarhagkvæmni er í söfnun og vinnslu mjólkur,“ segir Erna Bjarnadóttir í þriðja þætti Útvarps Bændablaðsins. Margrét Gísladóttir, framkvæmdastjóri SAFL, segir samstarf og sameiningar aukast í Evrópu og markmiðið sé alltaf að auka samkeppnishæfni, auka seiglu og viðnámsþrótt landbúnaðarins.

„Þessi samruni er það stór að hann þarf að fara í gegnum samþykktarferli hjá samkeppnis-eftirliti Evrópu-sambandsins,“ segir Erna. „Þarna skapast enn frekari möguleikar til hagræðingar heldur en þegar eru, við vitum til dæmis að jafnvel heilu mjólkursamlögin eru að framleiða eina eða örfáar vörur á meðan Mjólkursamsalan hér á landi, sem er með fjórar móttökustöðvar og starfar í frekar litlum einingum, er með hundruð vörunúmera. Við getum því rétt ímyndað okkur hvaða möguleikar eru á hagræðingu þarna úti í krafti hagkvæmni stærðar. Um leið sjáum við hversu fráleitur

Erna Bjarnadóttir.

Margrét Gísladóttir.

og starfar í frekar litlum einingum, er með hundruð vörunúmera. Við getum því rétt ímyndað okkur hvaða möguleikar eru á hagræðingu þarna úti í krafti hagkvæmni stærðar. Um leið sjáum við hversu fráleitur

Útvarp Bændablaðið.

málflutningur það er að halda því fram að bændur geti náð meiri árangri með því að basla einir og sér eða í litlum einingum.“

Erna segir að sameinað félag yrði samkeppnisaðili Mjólkursamsölnunnar sem sé í samkeppni um innflutning á mjólkurvörum.

„En síðan er MS líka að flytja út bæði mjólkurduft og skyr þar sem mestu verðmætin eru fyrir okkur. Salan á fituhluta mjólkur er um það bil sautján milljónum lítra meiri en salan á próteingrunni og við þurfum að gera verðmæti úr þessum mismun. Við samruna Arla og DMK verður til risastór aðili sem mögulega fer að framleiða skyr á enn lægra verði en hingað til hefur verið gert. Þá gæti orðið enn erfiðara fyrir okkur að sækja verðmæti fyrir íslenska bændur úr mismuninum sem ég nefndi.“

Erna segir að sameiningin kalli kannski ekki á nein sérstök viðbrögð sem stendur að öðru leyti en því að það þurfi að fylgjast með framvindu málsins.

Rekstrareiningar leitast við að stækka

Margrét segir að það sé yfirlýst stefna víða í Evrópu, til dæmis í Noregi, að til staðar séu burðugar rekstrareiningar og þróunin sé sú að til þess að rekstrareining sé burðug þá leitist hún við að stækka. „Fyrirtæki víða um Evrópu eru að vinna meira saman og sameinast og markmiðið er alltaf það sama og við höfum verið að tala fyrir hér á landi, að auka samkeppnishæfni, auka seiglu og viðnámsþrótt landbúnaðarins, sem eru kannski stærstu áskoranirnar í Evrópu núna, og búa til fjárhagslegt svigrúm til að efla nýsköpun og framþróun í þessari atvinnugrein. Samrunar eru ein leið til þess að ná þessu fram. Við munum örugglega sjá fleiri fréttir af samruna á borð við þann sem við heyrum nú fréttir af hjá Arla og DMK. Við höfum þegar séð tilkynningar um vilja fyrirtækja í landbúnaðarstarfsemi til þess að sameinast og sumir samrunar eru þegar til umfjöllunar hjá samkeppnis eftirliti ESB.“

Í þættinum er einnig rætt um afurðastöðvamála og breytingar á búvöðulögum og sömuleiðis komið stuttlega inn á tollkvótaútböð fyrir skömmu. /ph

Dalvíkurbyggð:

Landeldi við Hauganes

Laxós ehf. áformar uppbyggingu og rekstur fiskeldisstöðvar norðan Hauganess, þar sem gert er ráð fyrir stórseiða- og matfiskaeldisstöð með samanlagt um 260.000 rúmmetra eldisrými.

Framleiðslugeta áætlaðrar fiskeldisstöðvar er í kringum 22.000 tonn af slægðum laxi eða urriða á ári. Fyrsti áfangi verkefnisins felst í klakdeild, smáseiðadeild og sjógönguseiðadeild í einni byggingu á athafnasvæði á Árskógssandi. Annar og þriðji áfangi er áætlaður norðan við Hauganes þar sem stendur til að reisa stórseiðaeldisstöð í tólf tönkum með 18.000 samtals rúmmetra eldisrými, og matfiskaeldisstöð með 48 tönkum með samtals 240.000 rúmmetra eldisrými. Til greina kemur að sláturhús verði á svæðinu en það verður ákveðið síðar.

Tillagan gerir jafnframt ráð fyrir landfyllingu og viðlegumannvirki fyrir allt að 130 löng skip. Þau geta þá dælt lifandi fiski um borð, sótt gáma með afurðum, afhent

Stefnt er að uppbyggingu fiskeldis sem verður með starfsemi á Hauganesi og Árskógssandi. Á myndinni má sjá athafnasvæðið með Hauganesi í baksýn. Mynd / TEIKNA – teiknistofa arkitekta.

fóður og landað byggingarefni á byggingatíma. Móta þarf land undir stöðina norðan Hauganess, annars vegar með skeringu inn í landið og hins vegar með landfyllingu og grjótnargargarði þannig að flatt athafnasvæði verði í um 3 m hæð yfir sjávarmáli. Nú er unnið að jarðvegsrannsóknunum sem væntanlega leiða til nánari útfærslu.

Áætlað er að þrjátíu ársverk skapist þegar stöðin verður í fullum rekstri. Þar að auki má gera ráð fyrir þrjátíu til fimmtíu ársverkum við slátrun, pökkun og vinnslu afurðanna. Nánari upplýsingar má sjá á vef Skipulagsstofnunnar þar sem málið er í kynningu og opið er fyrir athugasemdir.

/ál

Við hjá Gluggagerðinni sérhæfum okkur í gluggum og útihurðum. Erum með innlenda framleiðslu og innflutning frá HCTC í Litháen.

Gluggagerðin fjölskyldufyrirtæki í 30 ár!

HCTC

566-6630 • www.gluggagerdin.is • gluggagerdin@gluggagerdin.is

GLEÐILEG LÓÐ

Sumarið er stórhátíð fyrir þau
sem vilja fegra lóðina

15%

**NETAFSLÁTTUR* AF ÖLLUM
VÖRUM Í VEFVERSLUN
OG FRÍ HEIMSENDING Á
HÖFUÐBORGARSVÆÐINU****

HELLUR

NETDAGAR
15%
af öllum
vörum

MÚRVÖRUR

NETDAGAR
15%
af öllum
vörum

**FRÍ HEIMSENDING
Á HÖFUÐBORGAR-
SVÆÐINU Í VEFVERSLUN**

SKANNAÐU
FYRIR NÁNARI
UPPLÝSINGAR

STOÐVEGGIR

NETDAGAR
15%
af öllum
vörum

SORPTUNNUSKÝLI

NETDAGAR
15%
af öllum
vörum

*15% afsláttur gildir eingöngu þegar verslað er í vefverslun. Afslátturinn gildir ekki af sérpöntunum, ofan á önnur tilboð eða sérkjör. Gildir til og með 27. júlí 2025 eða á meðan birgðir endast. Birt með fyrirvara um prentvillur.

**Gildir í pósthúsum: 101-116 Reykjavík, 170 Seltjarnarnes, 200-206 Kópavogur, 210-225 Garðabær, 220-221 Hafnarfjörður, 270-276 Mosfellsbær. Flutningskostnað á aðra staði á landsbyggðinni má sjá í vefverslun.

Garðyrkjustöðvarnar Ártangi, Friðheimar og Hveravellir taka á móti staðfestingu á vottuninni „Í góðu lagi“.

Mynd / Sölufélag garðyrkjumanna

Sölufélagið í góðu lagi

Nú hafa Sölufélag garðyrkjumanna, Báran stéttarfélag og Framsýn stéttarfélag undirritað samning um um vottunarkerfið „Í góðu lagi“.

Um er að ræða vottunarkerfi sem staðfestir að vinnustaðir fari eftir kjarasamningum og almennum reglum vinnumarkaðarins. Þrjár garðyrkjustöðvar hafa nú farið formlega í gegnum vottunarferlið; Ártangi, Friðheimar og Hveravellir. „Í góðu lagi“ merkið verður nú sýnilegt á umbúðum hjá þeim garðyrkjustöðvum sem hafa hlotið vottun.

Vottunin er framkvæmd á þann hátt að vinnustaðir eru heimsóttir og farið yfir þau gögn sem til þarf. Stofnuð var sameiginleg nefnd skipuð fulltrúum frá hlutaðeigandi stéttarfélögum og Sölufélagi garðyrkjumanna, sem vann að undirbúningi sérstakrar vottunar. Í fyrstu verður verkefnið tilrauna- og þróunarverkefni afmarkað við grænmetisframleiðslu en vonir standa til að vottunin „Í góðu lagi“ geti náð útbreiðslu til fleiri greina ef vel tekst til.

/ál

ÞÚ skráir

smáauglýsinguna þína sjálf/ur á www.bbl.is

Bustarfell:

Nýr safnstjóri tekinn við

Anna Guðný Gröndal er nýtekin við sem safnstjóri á Minjasafninu á Bustarfelli. Bærinn er í dag safn þar sem gestir fá innsýn í lifnaðarhætti fólks frá árinu 1770 og allt til ársins 1966.

Anna Guðný er fædd og uppalin í Reykjavík og hefur frá unga aldri haft mikinn áhuga á menningu, sögulegum minjum og safnastarfi. Áður hefur hún starfað við ýmiss konar menningarverkefni og leiðsögn, bæði innan safna og á öðrum vettvangi. Hún á 8 ára gamla dóttur, sem hefur einstaklega gaman af því að ferðast með mömmu sinni um landið og kynnst íslenskri náttúru og sögu.

Ánægja og heiður

En hvað kom til að Anna Guðný ákvað að sækja um stöðuna?

„Ég sá stöðuna auglýsta og fannst hún hljóma bæði spennandi og áhugaverð, svo ég ákvað að slá til og sækja um. Ég hef alltaf haft áhuga á menningu og sögu, og þetta virtist vera kjörið tækifæri til að prófa eitthvað nýtt og læra meira. Mér list afar vel á starfið því það er mjög fjölbreytt, enginn dagur eins og það er nóg að gera. Það er líka skemmtilegt að fá að kynnst bæði staðnum og fólkinu í kring. Það er mér bæði ánægja og heiður að fá að sinna þessu hlutverki hér á Bustarfelli í sumar,“ segir Anna alsæl með nýja starfið.

Bær í Hofsárdal í Vopnafirði

Fyrir þá sem ekki vita þá er Bustarfell bær í Hofsárdal í Vopnafirði og er talinn vera einn af best varðveittu torfbæjum landsins. Bærinn er í dag safn þar sem gestir fá innsýn í lifnaðarhætti fólks frá árinu 1770 og allt til ársins 1966, þegar búsetu í gamla bænum var hætt. Á staðnum er einnig notalegt kaffihús þar sem boðið er upp á kaffi og heimabakaðar kökur. Á staðnum eru líka nokkur dýr, sem gestum gefst kostur á að heilsa upp á. Safnið sameinar þannig söguna og notalega upplifun í fallegu umhverfi.

Hér er Anna Guðný að taka við safnstjóraþykklunum í byrjun sumars af Eypóri Braga Bragasyni, fyrrum safnstjóra.

Ljósmynd/adsend

Mikill áhugi á safninu

Anna Guðný segir að rekstur Bustarfells gangi almennt vel þó að safnið sé auðvitað, líkt og mörg önnur söfn, að vinna með takmarkað fjármagn og mönnun. „Það sem skiptir mestu máli er að áhugi almennings og ferðamanna er mikill, og við finnum fyrir auknum straumi gesta og áhuga á menningararfi. Gestum finnst torfbærinn sjálfur mjög áhugaverður, bæði hversu stór hann er og sú staðreynd að fólk bjó þar allt fram til ársins 1966. Handverkið og þau störf sem stunduð voru á staðnum vekja líka mikinn áhuga, og þá sérstaklega álfkonudúkurnin, sem margir telja með merkari munur safnsins. Umhverfið í kring er fallegt og friðsælt, og á góðviðrisdegi finnst fólki notalegt að gera sér dagamun og koma á safnið, fá sér kaffi og heilsa upp á dýrin í girðingunni,“ segir Anna Guðný.

1.500 til 2.500 gestir á sumri

En hvað koma margir gestir á safnið á sumrin? „Á síðustu árum hafa komið á safnið á bilinu 1.500 til 2.500 gestir yfir sumarið. Meirihluti gesta eru erlendir ferðamenn, en Íslendingar eru þó líka duglegir að koma, bæði til að skoða safnið og njóta kaffihússins. Bustarfellsdagurinn, sem haldinn er í júlí, dregur alltaf að sér stóran hóp Íslendinga, og þá er safnið líflegt af heimaþólki og gestum af svæðinu,“ segir Anna Guðný.

Bustarfellsdagurinn 13. júlí

Sunnudagurinn 13. júlí er einn af hápunktum sumarsins á Bustarfelli því þá verður Bustarfellsdagurinn haldinn hátíðlegur, og þá lifnar bærinn við í orðsins fyllstu merkingu. „Já, já, það verður allt að gerast hjá okkur þennan dag. Fólk klæðist gömlum fatnaði og gengur í ýmis störf líkt og áður fyrr. Handverk er unnið í gamla bænum og gestir fá að upplifa lífið eins og það var á árum áður. Á svæðinu verður einnig kveðið og spiluð tónlist, auk þess sem boðið verður upp á leiki úti á túni fyrir alla aldurshópa. Kvenfélagið verður með glæsilega kaffisölu, svo það er tilvalið að staldra við, njóta og fá sér eitthvað gott. Aðaldagskráin er á milli 14–16. Þetta er alltaf líflegur og skemmtilegur dagur og allir eru hjartanlega velkomnir,“ segir Anna Guðný.

Allir í Bustarfell í sumar

Að lokum hvetur Anna Guðný alla til að leggja leið sína á Bustarfell í sumar. Það sé einstakt tækifæri til að stíga inn í liðna tíð, kynnst menningararfi þjóðarinnar og njóta kyrrðarinnar og fegurðarinnar sem staðurinn hefur upp á að bjóða. „Vonandi sjáum við sem flesta, hér eru allir meira en hjartanlega velkomnir,“ segir Anna Guðný að lokum.

/mhh

Hjarta heimilisins

Við hönnum innréttingar að þínum þörfum

FRÍFORM
2000 - 2024

Sumaropnun:
Mán. — Föst. 10—17
Laugardaga LOKAÐ

Fríform ehf.
Askalind 3,
201 Kópavogur.
562—1500
Friform.is.

can-am®

LÉTTU ÞÉR SUMARVERKIN Á NÝJU
CAN-AM SEXHJÓLI.

EIGUM HJÓL KLÁR TIL AFGREIÐSLU STRAX.

ELLINGSEN

Vínlandsleið 1, 113 Reykjavík / 415-8500 / www.brp.is

Stjórn sambandsins. Frá vinstri, Þóra Friður Björnsdóttir, Hrafnhildur Geirsdóttir, Friðrika Baldvinsdóttir, Regína Sigurðardóttir og Sigrún Jónsdóttir.

Kvenfélagasamband vill betri heilbrigðisþjónustu á landsbyggðinni

Kvenfélagasamband Suður-Þingeyinga hélt aðalfund á dögunum þar sem félagskonur lögðu áherslu á heilbrigðismál á landsbyggðinni og eignarétt kvenna til jafns við maka sinn.

Kvenfélagasamband Suður-Þingeyinga hélt aðalfund nýverið og gaf út ályktun þar sem gagnrýnd var sú töf sem orðið hefur á afhendingu á gjöf Kvenfélagasambands Íslands, Gjöf til allra kvenna. Félagið skorar á heilbrigðisyfirvöld að tryggja að afhending fari fram alls staðar á landinu fyrir árslok 2025. Gjöf til allra kvenna snýr að hugbúnaði og tengiboxum sem gera læknum og ljósmæðrum kleift að skoða og vinna með fósturhjartsláttarrit á rafrænan hátt sem og að nýta gagnagrunn fósturgreiningardeildar Landspítalans á landsbyggðinni. Gjafirnar þykja veruleg viðbót við eftirlit með heilbrigði kvenna um allt land.

Á sama fundi vildi Kvenfélag Reykdæla beina því til flugmálayfirvalda að tryggja þyrfti opnar flugbrautir fyrir sjúkraflug af landsbyggðinni, það væri lífsnauðsynlegt fyrir veika og slasaða á stærstum hluta landsins. Þar er nefnt sérstaklega óheft aðgengi sjúkraflugvéla að Reykjavíkurlflugvelli og að tryggja sjúkraflug frá Aðaldalsflugvelli.

Þá vildi Kvenfélag Fnjóskdæla skora á konur að gæta réttinda sinna til jafns við maka sinn varðandi fjármál og eigur. „Samkvæmt lögum um einkahlutafélög geta fleiri en einn eigandi verið skráðir fyrir þeim. Oft er þó aðeins einn aðili skráður fyrir lögbýli og er það yfirleitt karlmaðurinn. Ef hann fellur frá tekur við langt og flókið ferli fyrir makann til að fá prókúru fyrir búinu,“ segir í greinargerð félagsins.

/só

Háskólinn á Akureyri:

Bændur harka af sér

– Skoðað hvað hefur áhrif á líðan bænda

Ný rannsókn bendir til þess að fólk sem starfar í landbúnaði sé ólíklegt til að leita til fagaðila vegna andlegrar heilsu.

Valgerður Friðriksdóttir og Aldís Birna Björnsdóttir, nemendur við sálfræðideild Háskólans á Akureyri, framkvæmdu könnun í vetur, sem var hluti af útskriftarverkefni þeirra, þar sem þær skoðuðu hvaða þættir hafa áhrif á andlega líðan bænda. Í ritgerð þar sem þær unnu úr gögnunum vildu þær svara rannsóknarspurningunni: „Hvaða álagsþættir hafa helst áhrif á andlega heilsu starfandi bænda á Íslandi og hafa bændur stuðning og bjargráð til að takast á við þá?“

„Við vorum ekki að skima eftir líðan, heldur hvað fólk getur gert þegar það þarf á aðstoð að halda,“ segir Valgerður. „Titillinn á ritgerðinni, „Eina ráðið er að harka af sér“, kemur beint úr opnu svörunum þegar við spurðum hvaða bjargráð svarendur hefðu gagnvart andlegri líðan þegar á þarf að halda.“

Stóla á sjálfan sig

„Bændur nýta sér aðallega persónuleg bjargráð og leita síður eftir stuðningi frá heilbrigðiskerfinu eða fagaðilum eins og RML eða Bændasamtökunum. Þeir stóla á sjálfa sig og sína eigin skapgerðareiginleika til að takast á við oft mjög erfiðar og krefjandi aðstæður. Svo eru félagsleg tengsl mikilvæg, eins og við maka, ættingja og trausta vini. Þó að stuðningurinn sé til staðar í heilbrigðis- og félagsþjónustu virðist aðgengið sums staðar vera frekar skert, sérstaklega þegar kemur að sálfræðiþjónustu.

Við spurðum hvað bændur gerðu til að bæta andlega og líkamlega heilsu sína og þar voru niðurstöðurnar sláandi. 63 prósent leita til fagfólks vegna líkamlegrar heilsu, en aðeins 25 prósent vegna andlegrar. Þá er 41 prósent sem leitar sér engra ráða vegna andlegrar heilsu. 35 prósent svarenda gera ekkert til að styrkja líkamlega heilsu sína og 37 prósent ekkert til að styrkja andlega heilsu. Við tölum um það í lokaorðunum að líkamleg og andleg heilsa helst í hendur og það þyrfti að vekja máls á þessu.“

Félagsstörf mikilvæg bændum

„Eitt af því sem kom fram í opnu svörunum þegar við spurðum hvað fólk gerði til að bæta líkamlega heilsu sína, var að bændur sinna líkamlega erfiðri vinnu allan daginn og finnst þeir ekki þurfa að hreyfa sig umfram það. Þá kom einnig fram að til að bæta andlega heilsu sinna bændur félagsstörfum, eins og að vera í kór, fara á spilakvöld eða það sem er í boði í nærumhverfinu. Tæplega 56 prósent svarenda finnst þeir hafa of lítinn tíma til að sinna áhugamálum og frístundum, sem er mjög hátt hlutfall.“

Valgerður segir ekki endilega margt í niðurstöðum rannsóknarinnar hafa komið sér á óvart, enda hefur hún haft mikinn áhuga á þessum málum um árabíl. „Mér hefur oft þótt vanta stuðning við bændur í öðru en fjárlátum. Það vantar eitthvað sem gripur pennan hóp eftir áföll, því starfið getur oft verið erfið fyrir bændur, ekki bara fjárhagslega, heldur líka andlega.“

Valgerður Friðriksdóttir. Í könnun sem hún framkvæmdi ásamt Aldísi Birnu Björnsdóttur kemur fram að hátt hlutfall bænda leiti sér engrar aðstoðar vegna andlegrar heilsu.

Mynd / Aðsend

Vantar gagnsæi

„Í opnu svörunum gátum við séð að bændur upplifa neikvæðni og að almenningur telji að það að vera bóndi sé eins og að vera á bótum frá ríkinu. Bændur upplifa vanþekkingu og fordóma gagnvart því hvað felst raunverulega í því að starfa við landbúnað,“ segir Valgerður. Hún telur að hægt væri að vinna gegn þekkingarleysi og ranghugmyndum um íslenskan landbúnað með því að auka gagnsæi og styrkja tengsl milli neytenda og framleiðenda. Það væri meðal annars hægt með því að afurðir væru rekjanlegar beint til bænda frekar en að vera eingöngu merktar afurðastöðvum. „Bilið milli neytenda og framleiðenda er alltaf að stækka.“

Áhyggjur af búvörusamningum

„Þátttakendur svöruðu svokölluðum áhyggjuskala og í efsta sæti yfir það sem veldur bændum áhyggjum eru búvörusamningar og reglugerðarbreytingar. Á eftir því kemur verð á aðkeyptum varningi. Í fjórða sæti var almenn umræða um landbúnaðinn, en okkur fannst áhugavert að bændur hafa meiri áhyggjur af almennri umræðu en veðri og tíðarfari.

Við ákváðum vísvitandi að hafa atriði sem eru hitamál samfélagsins ekki á kvarðanum til þess að niðurstöðurnar væru tímalausar,“ segir Valgerður, en á sama tíma og könnunin var framkvæmd var meðal annars mikil umræða um tolla á ostum.

Í framhaldi af þessu ætlar Valgerður í rannsóknartengt meistaranám í sálfræði þar sem hún mun staðfæra kanadískan kvarða sem heitir Farmer’s Stress Assessment Tool. „Hann er sérsníðinn fyrir bændastéttina og er með spurningar sem snúa að þeim þáttum sem valda streitu hjá þeim sem starfa við landbúnað. Sumar rannsóknir hafa bent til þess að þegar bændur taka próf sem eiga að mæla kulnunar- eða streitueinkenni, skori þeir lægra en almenningur, því að þar er spurt um atriði sem eru ekki endilega stórt mál fyrir þeim. En þegar þú ferð að spyrja um þá hluti sem eru í þeirra umhverfi og starfi breytast niðurstöðurnar.“

Valgerður er búsett á Gunnarsstöðum í Pistilfirði og rekur sauðfjárbú ásamt eiginmanni sínum. Aldís Birna er búsett í Þýskalandi en fædd og uppalin á Skútustöðum í Mývatnssveit.

/ál

Ársfundur Lífeyrissjóðs bænda

verður haldinn þriðjudaginn 22. júlí 2025 kl. 11
að Stórhöfða 23, 4. hæð, Reykjavík.
Á dagskrá eru venjuleg ársfundarstörf og
niðurstöður rafræns stjórnarkjörs.

LÍFEYRISSJÓÐUR BÆNDA
Stórhöfða 23 - 110 Reykjavík
s. 563 1300 - lsb@lsb.is - www.lsb.is

stiflulosun.is

• Stíflulosanir
• Lagnamyndun /Ástandsskoðanir
• Sónum út Lagnir
• Lagnafóðrun
• Rotþrær
• Fitugildrur
• Sandgildrur
• Skólphreinsistöðvar
• Holræsaheinsun

ÁRATUGA REYNSLA OG SÉRÞEKKING Á FRÁVEITUMÁLUM

VIÐ ÞJÓNUSTUM

EINSTAKLINGA FYRIRTÆKI HÚSFÉLÖG SVEITAFÉLÖG

VIÐ ELSKUM STÍFLUR!

510-1180 / 669-8441

ÞÚ skráir
smáauglýsinguna þína sjálf/ur
á **www.bbl.is**

NÁTTÚRULEGA GOTT GRILLSUMAR

MEÐ ÍSLENSKU LAMBAKJÖTI

Langþráð sumar með samveru, gleði og góðum mat.
Njótum daganna með því besta sem við eigum og
grillum lambakjöt – náttúrulega.

Skoðaðu uppskriftirnar á islensktlambakjot.is

Hagtölur

Hefur opinber stuðningur við bændur skilað sér?

Harpa Ólafsdóttir
harpa@bondi.is

Meginstoðir íslenska landbúnaðarkerfisins sem ætlað er að tryggja fæðuöryggi landsins er annars vegar óbeinn stuðningur í formi tollverndar og hins vegar beinn greiðslustuðningur til bændur sem búvörusamningar kveða á um. Ýmis álitaefni hafa komið upp varðandi búvörusamningana sem eru nú í endurskoðun og gilda til 2026.

Núverandi búvörusamningar gilda til ársins 2026 og hefur verið kallað eftir auknu fjármagni í samningana þar sem m.a. hefur verið bent á að samkvæmt búvörulögum eigi ávallt að tryggja nægjanlegt vöruframboð við breytilegar aðstæður í landinu og að kjör þeirra sem landbúnað stunda skulu vera í samræmi við kjör sambærilegra stétta.

Bændur hafa bent á versnandi afkomu sem hefur m.a. bitnað á eðlilegri endurnýjun fjárfestinga en á undanförunum tíu árum hefur opinber stuðningur við landbúnað dregist saman, bæði í formi minni tollverndar sem og minni stuðnings samkvæmt fjárlögum.

Samþykkt fjárlög til búvörusamninga námu um 18,4 milljörðum króna árið 2024 og skiptust greiðslur þannig að um 49% fór til nautgripasamnings, um 36% til sauðfjársamnings, 10% í rammasamning og 6% í garðyrkjusamning.

Ákveðnar hagræðingarkröfur

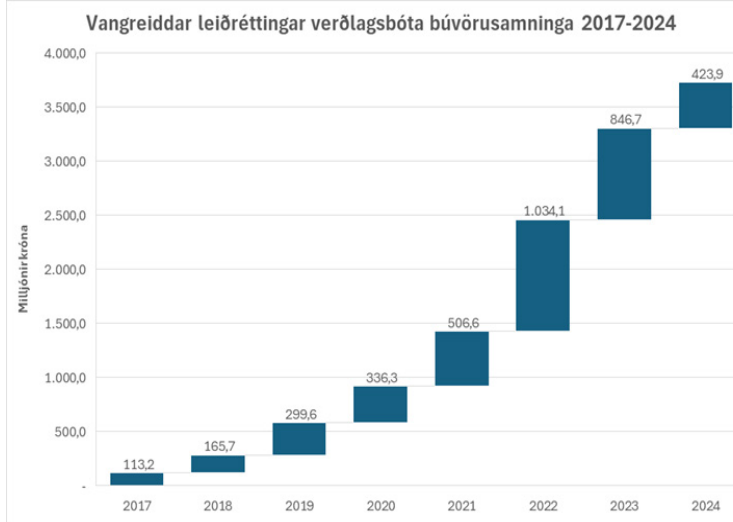
BÚVÖRUSAMNINGAR

Beingreiðslur - mjólk Kvótamarkaður mjólk Gripagreiðslur á mjólkurkýr/holdakýr Sláturálag á nautakjöt Fjárfestingastuðningur o.fl.	Beingreiðslur - sauðfé Beingreiðslur - ull Gæðastýring - sauðfé Býlisstuðningur Svæðisbundinn stuðningur Fjárfestingastuðningur o.fl.
Nautgripasamningur	Sauðfjársamningur
Jarðræktarstýrkur Landgreiðslur Ungbændastuðningur Nýliðun í landbúnaði Lífraen ræktun Þróunarfé Stuðningur við svínarækt og geitfjárrækt o.fl.	Beingreiðslur Jarðræktarstýrkur Þróunarfé o.fl.
Rammasamningur	Garðyrkjusamningur

til bændur gilda í núgildandi búvörusamningum en bændur hafa á móti kallað eftir auknum fjárfestingum í samningunum, svo

sem bættu tryggingavæðing þegar kemur að óvæntum áföllum. Annar þáttur sem auka á fjárfestingu í búvörusamningum eru ákvæði um verðtryggingu sem eiga að tryggja að fjárhæðir séu leiðréttar með hliðsjón af breytingu á vísitölu neysluverðs. Að mati Bændasamtakanna hafa þær leiðréttingar hins vegar ekki skilað sér að fullu. Þegar teknar eru saman þær fjárhæðir sem út af standa þá vantar ríflega 3,7 milljarða króna fyrir tímabilið 2017 til 2024 til að verðlagsbætur hafi verið leiðréttar samkvæmt ákvæðum núgildandi búvörusamninga.

Það er því ljóst að bændur telja sig eiga talsvert inni í samtölum við stjórnvöld þegar kemur að endurnýjun búvörusamninga.

Eiríksstaðahátíð

12. og 13. júlí 2025

Opið daglega kl 10 - 5
Allskonar sprell í boði fyrir
káta krakka og alla hina!

Hlökkum
til að sjá ykkur í
Haukadál í Dölunum

Bændablaðið á
Instagram og facebook

Eftirlitsgjöld Matvælastofnunar
tvöfaldast á skömmum tíma

– Samtök fyrirtækja í landbúnaði lýsa yfir vonbrigðum með 30% hækkun eftirlitsgjalda MAST

Samtök fyrirtækja í landbúnaði (SAFL) hafa lýst yfir miklum vonbrigðum með þá ákvörðun atvinnuvegaráðherra að samþykkja hækkun á gjaldskrá Matvælastofnunar (MAST) fyrir opinbert eftirlit um 30%.

Í tilkynningu frá SAFL segir að hækkunin nú komi til viðbótar við umfangsmiklar gjaldskrárbreytingar sem tóku gildi síðasta sumar og leiddu þegar í stað til verulegs kostnaðarauka fyrir matvælaframleiðendur. Þar segir að á 14 mánuðum hafi eftirlitsgjald í sláturhúsum tvöfaldast – með 109% hækkun – og gjald fyrir önnur verkefni hækkað um 47%. Leggst hækkunin misþungt á eftirlitsþega.

„Við erum að horfa upp á stökkbreytingu í eftirlitskostnaði matvælafyrirtækja og í sumum tilvikum margföldun frá því sem áður var,“ segir Margrét Gísladóttir, framkvæmdastjóri SAFL.

SAFL segir að yfirlýst markmið umræddrar gjaldskrárbreytingar hafi verið að auka gagnsæi og skýrleika og einfalda alla framsetningu,

Margrét Gísladóttir.

framkvæmd, stjórnsýslu og gjaldskrárbreytingar.

„Fátt af þessu hefur gengið eftir. Framsetningin er sannarlega einfaldari, en á kostnað skýrleika og gagnsæis. Í mörgum tilvikum vita eftirlitsþegar ekki fyrir hvað þeir eru nákvæmlega að greiða og ómældur tími hefur farið í

yfirlegu og leiðréttingar á útsendum reikningum,“ segir Margrét.

SAFL segir að í kjölfar breytinganna hafi MAST þurft að bæta við starfsfólki vegna aukins flækjustigs við reikningagerð. SAFL hafi verið gagnrýnin á nýtt fyrirkomulag og kallað eftir breyttu verklagi við eftirlit sem myndi draga úr kostnaði. Meðal annars hafi samtökin krafist þess að MAST fylgi eftir ákvæði laga um áhættuflokkun sláturhúsa, sem lögfest var árið 2019. Samkvæmt lögunum á áhættuflokkun að stýra tíðni og umfangi eftirlitsins.

„Enn í dag hefur MAST ekki lokið áhættuflokkun á einu einasta sláturhúsi. Framleiðendur eru því að greiða fyrir eftirlit sem er bæði óþarflega títt og kostnaðarsamt – í andstöðu við gildandi lög. Með tilliti til þessa og að markmiðum breytinganna hefur sannarlega ekki verið náð, vekur það furðu að atvinnuvegaráðherra samþykki svo umfangsmikla hækkun á gjaldskránni án frekari skoðunar,“ segir Margrét. /ph

Hy•D®

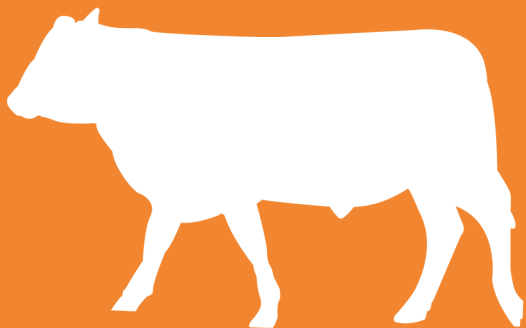
BETRI GÆÐI, MEIRI AFURÐIR

Hraðvirkara D-vítamín sem skilar sér
í bætту heilsufari og meiri afurðum!

ÁVINNINGUR ÞESS AÐ NOTA HY-D Í FÓÐURBLÖNDUR FYRIR MJÓLKURKÝR:

*HY-D® er lífvirkt D-vítamín sem
nýtist beint og hraðar í líkama
gripanna.*

- ✓ Hærri nyt (allt að 8%
orkuleiðrétt mjólk).
- ✓ 20% lægri frumutala vegna
aukinnar virkni ónæmis-
kerfisins.
- ✓ Hærra D-vítamín í blóði og
meiri D-vítamín virkni.

Hy•D®

dsm-firmenich ●●●

NÚ Í ÖLLUM FÓÐURBLÖNDUM FYRIR MJÓLKURKÝR HJÁ FÓÐURBLÖNDUNNI!

Hy-D hefur verið bætt í allar fóðurblöndur
Fóðurblöndunnar fyrir mjólkurkýr.
Ávinningurinn er mælanlegur og skilar sér í
auknum afurðum og bættri heilsu.

NÁNARI UPPLÝSINGAR

Skannaðu QR
kóðann eða hafðu
samband við
sölumenn.

FÓÐURBLANDAN

570-9800

fodur@fodur.is

Rauði krossinn:

Átak um öryggi barna í sundi

– Barn getur drukknað á 30 sekúndum

Rauði krossinn á Íslandi hefur hleypt af stokkunum fræðslu- og forvarnarátaki um öryggi barna í sundi. Átakið er unnið í samstarfi við Reykjavíkurborg og Samtök forstöðumanna sundstaða á Íslandi (SFSÍ) og nær það til alls landsins.

Hildur Vattnes Kristjánsdóttir, sérfræðingur í skyndihjálp hjá Rauða krossinum, fer fyrir áttinu. „Tilgangur áttaksins er fyrst og fremst að bjarga lífum með því að fræða foreldra og aðra um mikilvægi þess að fylgjast alltaf með börnum í sundi og kringum vatn. Börn á aldrinum 1–9 ára eru í meiri hættu en við hin á að lenda í vandræðum í sundi og að drukkna. Þó svo að börn séu með kúta eða eru synd er ekkert sem kemur í staðinn fyrir eftirliti foreldra því að barn getur drukknað á 30 sekúndum. Reykjavíkurborg og SFSÍ fannst mikilvægt að fara í átak í öryggi barna í sundi þar sem reynslan er farin að sýna okkur að oft hefur ekki mátt miklu muna að börn hafi

drukknad. Flestir njóta þess að fara í sund á sumrin svo besti tíminn fyrir að hefja forvarnarátakið er einmitt núna,“ segir Hildur.

Öryggi og björgun í vatni

Flestar drukknanir verða á stöðum þar sem engir aðilar sinna eftirliti. Laugaverðir sinna eftirliti í sundlaugum á Íslandi. Rauði krossinn hefur um nokkurt skeið kennt öryggi og björgun í vatni, námskeið sem eru sérstaklega sniðin að starfsfólki sund- og baðstaða.

Rauði krossinn ber einnig ábyrgð á hæfnismati laugavarda, sem þeir þurfa að standast árlega til að halda réttindum sínum. „Laugaverðir eru viðbragðsaðilar en það þýðir að þeir bregðast við um leið og eitthvað gerist. Erlendar rannsóknir sýna að í 9 af hverjum 10 tilvikum þar sem fólk er í vandræðum í vatni eru það gestir sundlauga sem fyrstir bregðast við. Það skýrist af því að þeir eru þá í návígi við þann sem er í hættu staddur,“ segir Hildur.

68 drukknanir á Íslandi á tíu árum

Hildur segir að á 10 ára tímabili, eða árin 2013 til 2023, hafi 68 manns drukknad á Íslandi. „Enginn á að drukkna, enginn. Drukknun er orðin að hinum þögla faraldri í heiminum í dag en við erum farin að taka eftir aukinni tíðni drukknunarslysa og nú þurfum við að bregðast við. Á þessum tíu árum eru það að meðaltali 7 einstaklingar á ári sem láta lífið í drukknunarslysum. Fæstu tilfelli eru í sundlaugum, eða sex, og ástæðan er að þar er lögbundnu eftirliti sinnt af laugarvörðum sem eru viðbragðsaðilar. Einnig vil ég benda á að staðan í dag er þannig að það er engin starfandi rannsóknarnefnd drukknunarslysa á Íslandi, en flest löndin í kringum okkur hafa brugðist við aukinni tíðni drukknunar með því að stofna slíkar nefndir,“ segir Hildur.

Allar nánari upplýsingar um átakið er að finna á heimasíðu Rauða krossins, www.raudikrossinn.is. /mhh

Ölfusárbrúin nýja: Stefnt er að því að taka nýju brúna yfir Ölfusá í notkun haustið 2028 en kostnaður við brúna er um 17,9 milljarðar króna. Gjaldtaka verður yfir brúna en ekki hefur verið gefið út hvað ferðin mun kosta. Ljósmynd/aðseng

Ný Ölfusárbrú:

30.500 tonn af malbiki

Áætlað er að leggja út 200.000 fermetra af malbiki í tengslum við malbikun við nýja Ölfusárbrú, eða um 30.500 tonn af malbiki, og fer stór hluti þess á hringveginn um Suðurlandsveg.

Umræddur kaflí, sem er um 60.000 fermetrar, verður byggður upp í þremur malbikslögum og er gert ráð fyrir að nota um 27.000 tonn af malbiki á þann kafla. Þá eru um 20.000 fermetrar af hliðarvegum, göngustígum og öðru sem tengist framkvæmdinni og fara um það bil 4.000 tonn af malbiki í þá gatnagerð.

330 metra ný Ölfusárbrú

Verkefnið „Hringvegur um Ölfus“ snýr að byggingu 330 metra langrar brúar, nýs 3,7 kílómetra hringvegar, auk um eins kílómetra af öðrum tveggja akreina vegum. Gerð verða ný vegamót austan Selfoss, undirgöng undir hringveg fyrir gangandi, hjólandi og hestamenn ásamt undirgöngum fyrir bíla og gangandi. Markmiðið með framkvæmdunum er að auka afkastagetu hringvegarins og að aðskilja akstursteftur og bæta umferðaröryggi.

„Hringvegur um Ölfus“

Fyrirtækið Óskatak og Colas Ísland hafa undirritað verksamning um að Colas sjái um malbikun við nýja Ölfusárbrú. Óskatak er undirverktaki ÞG-verk og sem slíkt sér félagið um jarðvegsframkvæmdir verkefnisins, þar með talið gatnagerð í verkefninu. Bygging nýrrar brúar yfir Ölfusá er hluti af verkefni Vegagerðarinnar sem ber yfirskriftina „Hringvegur um Ölfus“. Verkefnið snýst um að færa hringveginn út fyrir þéttbýli Selfoss. Óskatak kemur til með að sjá um gatnagerðarhluta verkefnisins en Colas sér um að leggja út malbikið.

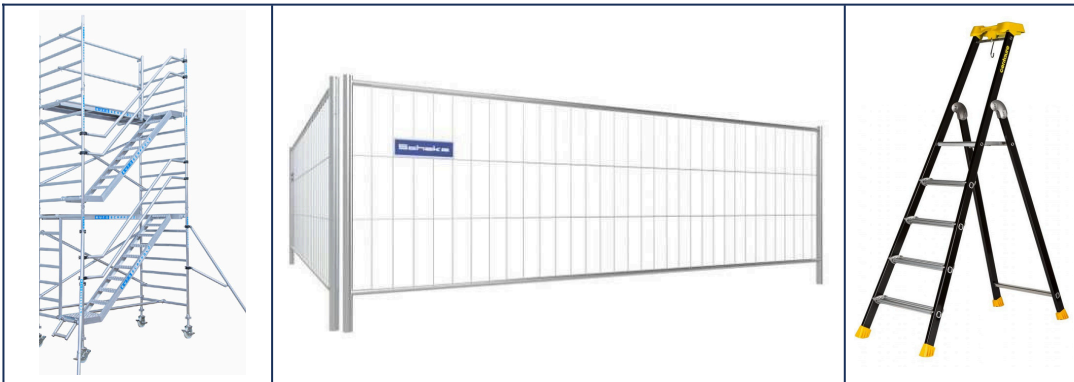
„Við fögnum því mjög að halda áfram góðu samstarfi við Óskatak, sem byggst hefur upp undanfarin ár. Enn fremur að fá að taka þátt í einu mest spennandi verkefni undanfarinna ára á þjóðvegakerfi okkar undir styrkri stjórn ÞG, sem er aðalverktaki verksins,“ segir Sigþór Sigurðsson, framkvæmdastjóri Colas. /mhh

Árlega drukkna yfir 300 þúsund manns í heiminum, eða um 30 manneskjur á hverjum einasta klukkutíma. Á Íslandi drukknðu 68 manns á tíu ára tímabili frá 2013–2023. Ljósmynd/aðseng

Hjólapallar og girðingar af öllu tagi

Fjölbreytt úrval af öruggum lausnum fyrir þínar framkvæmdir

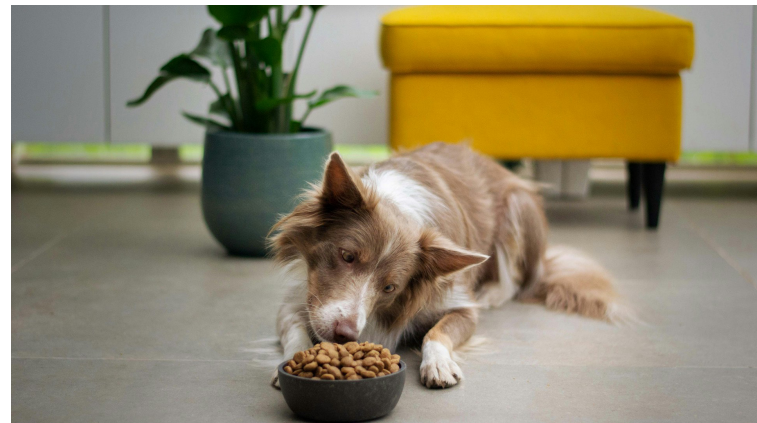

VINNUPALLAR

- ÖRUGGAR LAUSNIR -

www.vpallar.is

Sala og leiga

Vinnupallar ehf. – Vagnhöfða 7 – s. 557 9933 – vpallar@vpallar.is – www.vpallar.is

Gæludýraeigendur geta keypt fóður þar sem próteinið er fengið úr skordýrum. Mynd / Ayla Verschueren

Vísindi:

Pöddur í hundamat

Fyrirtæki hafa sett á markað hundamat úr skordýrum. Slíkt fæði hefur minna kolefnisspor en hefðbundinn gæludýramatur með dýrapróteini.

„Hundarnir munu ekki ofhuga þetta,“ segir Anne Carlsson, forstjóri Jiminy's, sem framleiðir hundamat úr skordýrum, í samtali við New York Times. Hún telur þetta góða leið til að auka framleiðslu á próteini úr skordýrum, enda sé hundum sama hvort maturinn sé úr nautakjöti eða engisprettum. Samkvæmt rannsóknum ber framleiðsla þurrmetis fyrir hunda og ketti

ábyrgð á einu til þremur prósentum af losun gróðurhúsalofttegunda frá landbúnaði. Hundar geta því verið með umtalsvert kolefnisspor.

Þó svo að ýmislegt bendi til þess að prótein úr skordýrum sé af miklum gæðum, auðmeltanlegt og bragðgott, er enn þörf á rannsóknum til að staðfesta fullyrðingar um að fæðrið hafi þau heilsuþætandi áhrif sem framleiðendur halda fram. Í nýlegri rannsókn kom fram að næringargildi í gæludýrafóðri úr skordýrum var oft vitlaust skráð og gjarnan var skortur á nauðsynlegum næringarefnum. /ál

VÉLFANG

– VERKIN TALA

KUHN hey- og jarðvinnutæki til afgreiðslu strax

Hnífatætarar 1,20 - 6,20 m

Rótherfi /Pinnatætarar 1,20 - 8,0 m

Yfirgripsmikil vörulína KUHN tryggir að allir finna vél sem er sniðin að þeirra þörfum

Diskasláttuvélar 1,6 – 9,90 m

Heyþyrlur 4,20 – 17,20 m

Vertu klár – veldu KUHN

Múgavélar 3,20 – 14,70 m

FBP 3135 – Sparið allt að 30% í plastnotkun

Umhverfisvernd:

Rauðir kórallar á enn rauðari válista

- Þrátt fyrir bann við kóraltekju blómstra neðanjarðarviðskipti sem aldrei fyrr

Steinunn Ásmundsdóttir
steinunn@bondi.is

Evrópusambandið hefur um nokkurra ára skeið bannað veiðar á rauðum kóral á minna en 50 metra dýpi enda er hann á rauðum válista og talinn í útrýmingarhættu.

Dýrmætir kórallar, og þá einkum sá rauði, finnast aðallega í Miðjarðarhafinu. Ástand rauða kóralsins (*Coralium rubrum*) veldur sérstökum áhyggjum, þar sem honum stafar veruleg ógn af ofnýtingu og ófullnægjandi verndarráðstöfunum. Auk veiða hefur súrnun sjávar og öfgakennt veðurfar verið skilgreind sem veruleg þrýstingur á rauða kóralstofna, sem hefur áhrif á vöxt þeirra og seiglu. Alþjóðanáttúruverndarsamtökin (IUCN) hafa sett rauðan kóral á válista yfir tegundir í bráðri hættu.

Rauði kórallinn er langlíf og ljósfælin tegund og getur orðið eldri en hundrað ára við bestu aðstæður. Hann hefur lengst af helst fundist og verið safnað á dýptarbilinu 10-200 metrum. Núorðið finnst hann aðeins á mun meira dýpi og þá oft í skútum og undir syllum. Vegna ofnýtingar er sjaldgæft að finna vaxtarsvæði sem ná sögulegri hámarksstærð, nema á svæðum þar sem fiskveiðar hafa aldrei verið stundaðar. Undan ströndum Ítalíu eru t.d. 66% rauðra kóralasvæða ekki æxlunarhæf og á stórum svæðum undan Spáni ná 86% kóralasvæða ekki löglegri nýtingarstærð, skv. upplýsingum Oceana Europe.

Þurrkast út á stórum svæðum

Rauðum kóral hefur verið safnað í Miðjarðarhafi í að minnsta kosti frá því á 15. öld. Ótal kafarar hafa látist við að reyna að finna þá. Á stundum hafa allt að 2.000 skip og bátar verið á rauðkóralaveiðum í senn og valdið óhemju tjóni. Lengi

Rauðir kórallar voru neðansjávarskógar Miðjarðarhafsins áður fyrr og voru kallaðir rauðu skógarnir. Það er liðin tíð vegna ofveiði og loftslagsvárs.

Mynd / Marino Kvarantan-Croatian Coral Center Zlarin

vel voru kórallar veiddir af skipum með risastór troll sem eyðilögðu stór svæði á hafsbotni og þurrkuðu stofninn nánast alveg út á sumum svæðum. Þessi aðferð hefur verið bönnuð í mörgum löndum síðan á níunda áratugnum.

ESB bannaði kóralatöku á minna en 50 metra dýpi árið 2011 en gefin hafa verið út sérleyfi til söfnunar

grynnra en 50 metra með ströngum skilyrðum.

Árið 2019 kynnti Fiskveiðinefndin fyrir Miðjarðarhafið (GFCM), sem samanstendur af 22 löndum og Evrópusambandinu, fjölda viðbótarráðlegginga til að vernda dýrmæta kóralla frá útrýmingu. Þessar reglur tilgreina að veiðar megj aðeins stunda af köfurum og

Í gegnum aldirnar hefur rauður kóral verið notaður sem skraut, verndargripur, galdrastafur, lyf og jafnvel sem gjaldmiðill.

Mynd / walkwithhvesna.com

Íbúar Zlarin hafa í árhundruð haldið á opið haf í leit að kóralagreinum. Þeir sigldu oft svo mánuðum skipti, allt frá norðurhluta Adríahafs til Grikklands í suðri, í leit að gersemunum. Þekking um vænleg kóralmið barst frá föður til sonar.

Eftir að ný kóralríf fundust við Sikiley í lok 19. aldar lækkaði verðmæti kóralla og íbúar Zlarin hættu smám saman að eltast við rauða kóralinn í jafnmiklu mæli og verið hafði. Til að varðveita og endurvekja kóralveiðihefð var Kóral- og svampafélagið stofnað á eyjunni árið 1931, sem auk fiskveiða hafði forgang um að skipuleggja vinnsluna, sem hefur haldið áfram fram á þennan dag. Hins vegar var erfitt að selja kóral, efnahagslífið var í kreppuástandi og þegar síðari heimsstyrjöldin nálgaðist var samvinnufélaginu lokað. Eftir stríðið var reynt að endurvekja kóraluppskeru og -vinnslu, með misjöfnum árangri. Enn í dag eru þó kóralbýli á eyjunni.

Umhverfisstofnun Evrópu hefur lýst því yfir að undan Króatísku strandlengjunni sé að finna hreinasta sjó álfunnar.

Svartfjallaland hefur nú einnig bannað veiðar á rauðum kóral.

Gríðarlega eftirsóttir í skartgrip

Munnmæli herma að rauði kórallinn sé gerður af blóði Medúsu. Hann hefur fylgt mannkyni lengi. Rauðir kórallar voru neðansjávarskógar Miðjarðarhafsins áður fyrr og voru kallaðir rauðu skógarnir. Það er liðin tíð.

„Kórallar eru göfugustu plönturnar í hafinu, þær eru rósir hinnar duttlungaflullu sjávargyðja, eins ríkar að formum og litum og duttlungar þessara sömu gyðja,“ skrifaði rithöfundurinn Joseph Roth í síðasta verki sínu, Kóralkaupmanninum (e. The Leviathan).

Í gegnum aldirnar hefur rauður kóral verið notaður sem skraut, verndargripur, galdrastafur, lyf og jafnvel sem gjaldmiðill. Líflægur og náttúrulegur rauði liturinn hefur lengi heillað. Enn þann dag í dag eru kóralskartgripir og skúlptúrar í hávegum hafðir og bera vitni um færni handverksmanna sem héldu þessari merku Miðjarðarhafshefð á lofti.

Smyglfyrirtæki hagnast á rányrkju

Þess ber að geta að þrátt fyrir stífa lagaumgjörð um verndun er eftirfylgni enn veik og ólögleglegar veiðar halda áfram að ógna rauðum kóralstofnum. Um það eru sterkar vísbendingar víðs vegar um Miðjarðarhafið.

Í hinum svokallaða Barcelona-samningi, um svæði sem sem njóta sérstakrar verndar vegna líffræðilegrar fjölbreytni í Miðjarðarhafinu, eru sérákvæði um hvernig takast þurfi með rekjanleikakerfi á við ólögleg viðskipti og ótilkynntan afla. Earth Journalism Network greindi frá því árið 2023 að leynileg viðskipti með rauðan kóral, „rauða gullið“ blómstruðu sem aldrei fyrr, ekki síst vegna eftirspurnar skartgripaframleiðenda í Suður-Evrópu og Asíu. Kíldið af rauðum kóral seljist á þúsundir evra. Því hafi arðbær smyglfyrirtæki spröttið upp eins og gorkúlur í kringum Miðjarðarhafið. /sá

Í króatíska kóralasetrinu Hrvatski Centar Koralja á eyinni Zlarin í Adríahafi má sjá þennan köfunarhjálma sem notaður var til leitar að rauða kóralnum á hafsbotni.

Mynd / sá

eina verkfærið sem leyfilegt er við veiði sé léttur haki.

Hundrað ára veiðibann

Adríahafið liggur norður úr Miðjarðarhafi, milli Appennínaskagans og Slóveníu, Króatíu, Svartfjallalands og Albaníu. Það er um 800 km langt og nær yfir um 132 þúsund km² svæði.

Í rannsókn þar sem gögn frá árunum 2000 til 2015 voru borin saman á rauðkórala-verndarsvæðum hafsvæðis Króatíu, t.d. Kornati, Mljet og Telašćica, kom í ljós að rauðkóralstofnar voru allt að tífalt fleiri árið 2000 en árið 2015. Auk þess leiddu veiðar á vöktunartímabilinu til þess að um það bil 80% af lífmassa rauða kóralsins tapaðist á viðkomandi svæðum.

Katarina Gregov hjá króatíska kóralasetrinu Hrvatski Centar Koralja á eyinni Zlarin í Adríahafi, segir að frá og með árinu 2024 hafi kóraluppskera verið bönnuð í Króatíu. Þó að lengd þessa banns hafi ekki verið opinberlega skilgreint sé talað um að það verði að ríkja til næstu hundrað ára. GFCM mun ráða útmörkum bannsins.

Allir kafarar sem áður höfðu réttindi til kóraltöku hafa skv. Katarínu þurft að skila búnaði sínum og fengið fjárbætur upp að einhverju marki.

Aðventuævintýri við Wolfgangsee

25. nóvember – 2. desember 2025

Fararstjórn: Elísabet Sveinsdóttir

Verð 299.900 kr. á mann í tvíbýli

Verið velkomin með í aðventuævintýri inn á milli Alpafjallanna í hinu dásamlega Salzburgerlandi í Austurríki sem er sérlega heillandi á þessum árstíma. Borgir og bæir skarta sínu fegursta og ilmur frá jólaglöggi og piparkökum svífur um. Farið verður í ljúfar ferðir, m.a. til Salzburg og Hallstatt.

bænda
FERÐIR

Bókaðu núna á baendaferdir.is

Sími 570 2790 • bokun@baendaferdir.is • Síðumúla 2 • 108 Reykjavík

Hrein íslensk fæðubót frá Eylíf

Ókeypis sending á Dropp stað ef keypt er fyrir 7500 kr
eða meira

Eylíf vörurnar fást í öllum apótekum, Hagkaup, Krónunni,
Heilsuhúsinu, Fjarðarkaupum og Nettó

Vörulínan frá Eylíf

Vörulínan Eylíf býður upp á fimm vörur, **Active JOINTS**, **Stronger BONES**, **Smoother SKIN & HAIR**, **Happier GUTS** og **Stronger LIVER**, allt vörur sem hafa reynst fólki vel.

Vörurnar eru unnar úr hreinum, íslenskum hráefnum, engum aukaefnum er bætt við og framleiðslan er á Grenivík.

„Vinsælasta varan er **Active JOINTS** sem inniheldur fjögur íslensk næringarefni og margra ára rannsóknir sýna fram á staðfesta virkni þeirra. Við vöndum til verka og sækjum í sjálfbærar auðlindir úr sjó og af landi. Við notum hreina, íslenska náttúruafurð, hrein hráefni sem eru framleidd af viðurkenndum íslenskum framleiðendum.“

Íslensku hráefnin sem notuð eru í allar Eylíf vörurnar eru:

- Kalkþörungur frá Bíldudal
- Smáþörungur (Astaxanthin) frá Reykjanesbæ
- GeoSilica kísill frá Hellisheiði
- Kollagen frá Grindavík og Sauðárkróki
- Kítósan frá Siglufirði
- Íslenskar jurtir handtíndar frá fjölskyldufyrirtæki í Hafnarfirði

Guðjón
Gunnþórsson

Skapið er miklu betra

Guðjón Gunnþórsson kynntist **Active JOINTS** frá Eylíf á síðasta ári og segist hafa uppgötvað algjörlega breytta líðan á heilsu sinni eftir að hann hóf inntöku á þessu einstaka íslenska fæðubótarefni.

Guðjón segist hafa verið mjög slæmur í mjaðmarliðum og taldi að ekkert annað væri í stöðunni en að fara í aðgerð. Eftir að hann kynntist **Active JOINTS** hafa verkirnir svo til horfið og hann segist ekki lengur þurfa aðgerð. „Það kom mér stórkostlega á óvart hversu fljótt ég fann mun á líðan minni til hins betra,“ segir hann. Ég er með slitgigt og kölkun í mjaðmarliðum og var oft mjög verkjaður, átti erfitt með gang. Ég fór að finna fyrir þessum verkjum árið 2022 en ef ég sat lengi í stól átti ég erfitt með að standa upp,“ segir Guðjón og bætir við „Einnig var ég með verki í axlarliðum sem ég fann fyrir þegar ég lagðist til svefns á kvöldin. Ég fór í sjúkrahjálfun og tók mikið af verkjalyfjum. Það var ekki fyrr en ég kynntist **Active JOINTS** á síðasta ári sem mér fór að líða betur og gat sleppt þessum verkjalyfjum,“ segir hann.

Það var virkilega ánægjulegt að finna að **Active JOINTS** virkar svona vel og ég get mælt 100% með því fyrir alla sem finna

fyrir liðaverkjum,“ segir Guðjón og bætir við að nú sé hann orðinn áskrifandi og fái því **Active JOINTS** sent heim sem sé mjög þægilegt. „Það er eins og **Active JOINTS** smyrji liðina,“ bætir hann við. „Ég hef séð reynslusögur á heimasíðu Eylíf þar sem fólk lýsir betri líðan með **Active JOINTS** og get tekið undir þær umsagnir.

Fyrst tók ég tvær töflur en var svo bent á að besta árangurinn næðist með þremur á dag sem ég tek núna. **Active JOINTS** virðist líka vera bólguhamlandi. Svo treystir maður betur vöru sem er unnin úr hreinum íslenskum hráefnum,“ segir hann.

Guðjón er kominn á eftirlaun en hann er menntaður vélfræðingur og starfaði á Landspítalanum í fjórðu ári. Þar þjónustaði hann meðal annars loftræstikerfi spítalans. „Þetta var vaktavinna sem ég kunni vel við og var ánægður í starfi. Eftir að ég hætti að vinna fer ég í sund og göngu. Hef sömuleiðis gaman að skák og tefli svolítið. Síðan erum við hjónin dugleg að ferðast utanlands en kuldbinn hér heima er ekki góður fyrir liðina.“

Guðjón segir að miklir verkir skapi pirring í skapi og því sé ánægjulegt að losna við þá. „Skapið er miklu betra,“ segir hann og hlær.

Brenda
Pretlove

Gerir lífið mitt auðveldara

Brenda Pretlove sjúkraliði hefur tekið inn **Active JOINTS** frá Eylíf til að minnka óþægindi í liðum sem hafa fylgt slitgigt hjá henni. Hún segist finna mun til hins betra eftir að hún kynntist vörunni.

„Ég hef glímt við slitgigt í mörg ár en þeim fylgdu miklir liðverkir. Ég er öflug hestakona og fer daglega í hesthúsið þar sem ég er með þrjá hesta. Þar kynntist ég Ólöfu Tryggvadóttur sem framleiðir **Active JOINTS** og hún hvatti mig til að prófa vöruna. Ég gerði það og **Active JOINTS** hefur hentað mér einstaklega vel. Þótt það lækni ekki gigtina getur það haldið óþægindunum niðri og mér líður betur eftir að ég fór að taka **Active JOINTS** reglulega,“ segir Brenda. „Það er alveg klárt að þetta hjálpar mér,“ bætir hún við. „Ég tel að það sé engin spurning að fæðubótarefni geta hjálpað fólki með slitgigt.“

Brenda segir að hún hafi verið með verki í fingrum og slæm í annarri mjöðminni en **Active JOINTS** hafi algjörlega bjargað henni. „Mér finnst líka alveg frábært að þetta er íslensk vara unnin úr íslenskum hráefnum,“ segi hún. „Önnur dóttir mín er líka að taka inn **Active JOINTS** með góðum árangri og er áskrifandi að vörunni og fær hana heimsenda.“

Brenda segist bæði hafa prófað **Stronger BONES** og **Happier GUTS** frá Eylíf og hafi mikla trú á þessum vörum. „Ég get mælt 100% með vörunum frá Eylíf,“ segir hún.

Aukning strandsiglinga dregur úr álagi á vegakerfið og kolefnisspor þeirra er umtalsvert minna en af landflutningum.

Brýnt að auka strandsiglingar

— Vegir víða komnir langt fram yfir líftíma sinn

Sturla Óskarsson
sturla@bondi.is

Mestur hluti þungaflutninga innanlands fer um vegakerfið. Þessir flutningar valda miklu álagi. Niðurbrot og slit á vegum er mikið og útblástur frá flutningum er umtalsverður. Með því að auka hlutfall sjóflutninga mætti spara talsverða fjármuni sem annars fara í viðhald vega, auka umferðaröryggi og draga verulega úr útblæstri gróðurhúsalofttegunda.

„Sjóflutningar eru orkuvænsti flutningsmátinn,“ segir Magnús

Magnús Jóhannesson.

Bergþóra Kristinsdóttir.

Þegar reynt er að finna tölur um þungaflutninga á Íslandi vekur strax athygli hversu erfitt reynist að nálgast tölfraði um umfang land- og sjóflutninga, fjölda ekinna og sigldra kílómetra.

Ísland hættir strandsiglingum

Lengi vel hélt íslenska ríkið uppi skipafélagi, Ríkisskip, sem sinni strandsiglingum við Ísland. Eignir félagsins voru seldar árið 1992 og öll þau skip sem félagið átti. Með þessu átti að spara íslenska ríkinu pening, auka hagkvæmni og láta Eimskip og Samskip um að sinna þessum siglingum. Fyrst um sinn var töluverð samkeppni milli Samskipa og Eimskipa. Aratug síðar hafði strandsiglingum fækkað umtalsvert og sífellt stærri hluti þungaflutninga fór á vegakerfið. Samskip hættu

síðan strandsiglingum árið 2001 og Eimskip árið 2004.

Þegar Eimskip hætti strandflutningum sagði þáverandi samgöngumálaráðherra, Sturla Böðvarsson, í ávarpi á ársfundi Hafnarsambandsins að ef strandsiglingar ættu að hefjast að nýju þyrfti annaðhvort að „gera landflutninga dýrari og þá með aukinni skattheimtu eða þá hins vegar að styðja við bakið á strandflutningum með fjármunum eða ígildi þeirra“.

Hann bætti við að hvorugur kostur þætti honum heillandi. Yfirlýsingin varpar ljósi á það pólitíska val sem stendur frammi fyrir stjórnvöldum um hvert þau beina þungaflutningum innanlands. Þungaflutningar valda miklu álagi á vegakerfið, þó ekki sé beinn stuðningur við þessa flutninga þá er staðan sú í dag að íslenska ríkið er að niðurgreiða landflutninga í gegnum vegakerfið.

Strandsiglingar hefjast að nýju

Nokkrum árum eftir að þungaflutningar voru allir fluttir á vegakerfið var vilji til að kanna hvort mögulegt væri að snúa þessari þróun við. Kristján L. Möller, fyrrverandi samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra, skipaði starfshóp til þess að meta hagkvæmni strandflutninga við Ísland og hópurinn skilaði niðurstöðum árið 2010. Var það mat hópsins að strandsiglingar væru álitlegur kostur fyrir þungaflutninga á Íslandi og nefndu þar sérstaklega „þolinmóðar“ vörur eins og byggingarvörur og iðnaðarvörur. Dagvörur og ferskvara krefðust frekar hraða og sveigjanleika.

Í skýrslunni segir jafnframt að „Stjórnvöld víða um heim vinna að því að færa flutninga af vegum yfir á sjó, fljótabáta og járnbrautir. Bent hefur verið á að raunverulegur samfélagslegur kostnaður við landflutninga sé oft vanmetinn hvað varðar slit á vegum, slysaættu, mengun og önnur umhverfisáhrif.“ Enn fremur bendir hópurinn á að: „Líklegt er að stjórnvöld muni í framtíðinni krefjast þess að þessi kostnaður komi fram í flutningsgjöldum.“ Árið 2013 hófu Eimskip og Samskip aftur strandsiglingar við Ísland.

Sparnaður vegna hagkvæmari flutninga á landsbyggðinni

Árið 2016 skiluðu Vegagerðin og VSÓ ráðgjöf skýrslu sem átti að leggja mat á það hvort auknar strandsiglingar hefðu dregið úr þungaflutningum á vegakerfinu. Í skýrslunni segir að „gögn um vöruflutninga um strandsiglingahafnir sýna svo ekki verður um villst umtalsverða aukningu á vöruflutningum um þær hafnir frá og með árinu 2013 þegar strandsiglingar hófust aftur. Þó ekki sé hægt að fullyrða um beint orsakasamhengi þarna á milli þá bendir allt til að upptaka strandsiglinga hafi dregið úr umferð þungra bíla á ákveðnum leiðum eða í það minnsta gert það að verkum að aukning þungra bíla varð minni en annars hefði orðið.“ Einnig kemur fram í skýrslunni að „sparnaður fyrirtækja á landsbyggðinni vegna hagkvæmari flutninga nálgist milljarð króna á ársgrundvelli“.

Óvissa um tölur

Erfitt er að finna nákvæmar tölur um fjölda flutningabíla á landinu og fjölda strandsiglinga. Í skýrslu Vegagerðarinnar og VSÓ er tekið fram að: „Nauðsynleg gögn reyndust hins vegar ekki aðgengileg þar sem flutningsfyrirtækin sáu sér ekki fært að taka þátt í rannsókninni.“ Í skýrslunni kemur fram að Samskip sjái sér ekki fært að veita upplýsingar um flutningsmagn í strandflutningum þar sem „þetta væru viðkvæm gögn út frá samkeppnissjóarmiði“.

En hvernig er staðan í dag? Hefur umferð vegna þungaflutninga minnkað eitthvað eftir að strandsiglingar hófust á ný?

„Umferðin hefur bara aukist. Frá 2013 hefur orðið alveg ofboðslega mikil breyting til dæmis bara í flutningi á matvöru,“ segir Bergþóra Kristinsdóttir, framkvæmdastjóri þjónustusviðs hjá Vegagerðinni, og bendir á að verslanir á landsbyggðinni séu almennt ekki lengur með neinar birgðir heldur séu lagerar í vöruhúsum á höfuðborgarsvæðinu og vörur séu síðan keyrðar þaðan til áfangastaða víðs vegar um landið daglega.

Hvað varðar tölfraðileg gögn um fjölda flutningabíla og þunga þeirra þá var Vegagerðin ekki með þær tölur. „Flutningafyrirtækin mega

ekki tala saman og þeir mega ekki hittast og þeir mega alls ekki taka fund með okkur saman. Þannig að það er snúið að afla þessara upplýsinga,“ segir Bergþóra en bætir við að Vegagerðin sé þó að vinna að því að gera nákvæmari talningar á þeim bílum sem fara um vegakerfið, flokka þá eftir stærð og fylgjast betur með hver þróunin er. Hins vegar sé það bara einn hluti jöfnunnar. „Það mun ekki gefa okkur upplýsingar um hvað er inni í bílnum. Hvort hann sé fullur af þessu eða hinu, hvort hann er 49 tonn, sem er hámarksþyngdin, eða 38 tonn, það er erfiðara að vita það,“ segir Bergþóra.

Niðurbrot á vegum

Umferð hefur aukist umtalsvert á Íslandi á þessari öld og sú ákvörðun að færa þungaflutninga nær eingöngu yfir í landflutninga veldur frekara slit og niðurbroti vega. Niðurbrot vega eykst mikið með auknum öxulþunga, það er margfaldur munur á niðurbroti vegna fólksbifreiðar og flutningabíls. Með meiri öxulþunga verður veldisvöxtur í niðurbroti vega.

„Það er eins og tíu þúsund fólksbílar þegar að einn stór og þungur bíll keyrir, sem er í efstu mörkum á því sem er leyfilegt,“ segir Bergþóra Kristinsdóttir. Hún segir þungaflutninga um vegakerfið hafa aukist mikið síðustu ár. Vegir séu hannaðir til þess að þola ákveðið marga bíla daglega og margir séu komnir fram yfir líftíma sinn hvað varðar álag. „Á fyrri tímum var verið að hanna veg sem átti að þola tvö hundruð bíla á dag og af þeim voru kannski tíu trukkan,“ segir hún en síðan geti slík viðmið orðið úrelt fljótlega ef miklar breytingar verði í umferðarþunga. Vegur sem átti að endast í 25 ár endist þá kannski aðeins í 15 ár.

Víða sé ástand vega slæmt. „Mjög mikið af vegum eru búnir að ná líftíma sínum, voru hannaðir til þess að endast í 25 ár og eru löngu komnir þangað. Kannski orðnir 30-40 ára gamlir og enn þá ekki búið að laga þá,“ segir Bergþóra. Hún segir að skortur sé á fjármagni til Vegagerðarinnar til þess að sinna viðhaldi vegakerfisins. Fjöldi flutningabíla hefur aukist mikið en einnig fjöldi fólksbíla. „Vöxturinn er svo mikill á umferð um vegakerfið okkar að það er langt umfram það sem vegakerfið var hannað og byggt fyrir á sínum tíma,“ segir Bergþóra.

Útblásturstölur en ekki tölur um magn

Í tölum Umhverfis- og orkustofnunar er undirflokkur innan vegasamgangna, hóp- og vöruflutningabifreiðar, en sá flokkur nær yfir bæði stærri flutningabíla og rútur. Hvað varðar gróðurhúsalofttegundir þá er losun frá þessum bílum um fjórðungur af heildarlosun frá vegasamgöngum. Losun frá stærri bifreiðum er 2% af heildarlosun landsins með landnotkun. Til samanburðar er losun frá skipaflutningum 0,1%, en aftur eru vöruflutningar og farþegaflutningar sett saman í flokk. Stofnunin er þó ekki með tölur um hversu mikið er verið að flytja eða hversu margir kílómetrar voru á landi og sjó.

Fyrirhugað kílómetragjald

Stjórnvöld vinna að breytingum á fjármögnun vegakerfisins með kílómetragjaldi, sem var innleitt fyrir rafmagns-, vetnis- og tengiltvinnbíla árið 2024 en verður innleitt fyrir bensín- og olíubíla á næstunni. Olíu- og bensínjöld munu falla niður á móti og á þessi innheimta að ná til þess tekjutaps sem ríkissjóður verður fyrir vegna orkuskipta.

Samkvæmt upplýsingum um þetta nýja kerfi á vefsíðu stjórnvalda, vegirokkarallra.is, eru tölur yfir gjald vegna þyngdar ökutækja. Lögð er áhersla á veldisvöxt í niðurbroti vega vegna öxulþunga og tekið fram að í nýju kílómetragjaldi verði tekið tillit til þyngdar ökutækja. Þar kemur fram að útreikningur kílómetragjalds nái til fjögurra flokka: Sumar- og vetrarþjónustu vega, byggingar vegainnviða og ytri kostnaðar vegasamgangna og niðurbrots og slits vega. Fyrstu þrír flokkarnir haldast sambærilegir fyrir flest ökutæki, þó liðurinn um byggingu vegainnviða hækki með stærri bílum. Hins vegar hækkar liðurinn um niðurbrot og slit vega með aukinni þyngd ökutækis og það er sá liður sem hefur langmest áhrif á útreikning kílómetragjaldsins samkvæmt súluriti á síðunni. Á síðuna vantar þó nákvæmar tölur um það hvernig þessir útgjaldaliðir eru reiknaðir.

Samkvæmt frumvarpinu munu bílar í minnsta flokknum 0-3.500 kg greiða 6,70 krónur á hvern kílómetra á meðan 20.001-21.000 kg bílar munu greiða 28,71 krónu á hvern

kílómetra. Erfitt er að segja hversu stór hluti af þessu gjaldi falli undir niðurbrot vegna en ólíklegt verður að teljast að það sé í samræmi við þann veldisvöxt á niðurbroti sem verður vegna áhrifa þungaflutninga. Ef greitt væri raunverulega fyrir þau áhrif sem mismunandi öxulþungi hefdi á vegakerfið ætti útgjaldaliður sem viðkemur sliti á vegum að hafa tíuþúsundfaldast í tilfelli flutningabilsins. Ekki er útlistað hvernig kílómetragjaldið er reiknað og erfitt að vita hvers vegna hækkunin er nákvæmlega þessi. Í fyrirsögn til innviðaráðuneytisins fengust þó þær upplýsingar „að áhrif á breyttu tekuútlíningarkerfi á árlega notkun vörubíreiða verði mjög samþættileg í nýju kerfi kílómetragjalds.“

Útblástur frá skipum í dag

„Lengi vel þá vorum við að tala um að kolefnisspor sjóflutninga væri svona einn fimmtí af kolefnisspori landflutninga,“ segir Magnús Jóhannesson, fyrverandi siglingamálastjóri, og bætir við að þessi munur hafi frekar aukist ef eitthvað er. „Því það hafa orðið geysilega miklar framfarir í hönnun skipa, meira lagt upp úr því að ná frekari orkusparnaði í skipaflutningum. Stærri skrúfur til dæmis á skipunum og það er minni eyðsla á öllum skipunum.“

„Það er verulegur ávinningur sem felst í því ef við getum aukið sjóflutninga. Þá er það mjög gott skref í að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda,“ segir Magnús Jóhannesson um ávinninginn af slíkum breytingum.

Í grein sem hann birti í Morgunblaðinu 30. september 2021 sagði hann að ein leið væri að íslenska ríkið myndi niðurgreiða flutninga á sjó í þágu loftslagsmála. Slíkar niðurgreiðslur ættu að spara mikinn pening hjá ríkinu vegna minna álags á vegakerfið.

Það virðist ljóst að ef eitthvað á að breytast í þessum efnum þá þurfa stjórnmöld að stíga inn í. „Ef stjórnmöld hafa áhuga á því að reyna að auka sjóflutninga þá þarf að eiga sér stað einhvers konar samtál á milli stjórnmalda, vöruflutningsaðilanna og flytjendanna,“ segir Magnús og bætir við að „við verðum auðvitað alltaf með einhverja landflutninga. Spurningin er bara þessi: hvemig getum við aukid sjóflutninga og hvað getum við farið langt í því?“

Rafknúin skip í Noregi

Ólíkt Íslendingum þá hattu Norðmenn aldrei strandsiglingum. Ríkissjóður Noregs ver talsverðum fjármunum í orkuskipti á sjó fyrir þungaflutninga. Þar styrkir ríkisfyrirtækið Enova, sem er í eigu loftslags- og umhverfisráðuneytis Noregs, ýmis verkefni sem stuðla að orkuskiptum. Athygli vakti í byrjun sumars að Enova styrkti sjö rafknúin skip og fjórar hleðslustöðvar um 362 milljónir norskra króna, sem gera tæpa 4,4 milljarða íslenskra króna. Sum skipanna eru engin smásmíði, en skip norska fyrirtækisins Eitzen Avanti munu að öllum líkindum verða stærstu rafknúnu skip í heimi og geta flutt 850 gáma með orkugjafa upp á 100 megavattstundir. Þessum skipum er ætlað að ferja vörur milli Noregs, Svíþjóðar og Þýskalands.

Þá er ammoníak einnig talið álitlegur orkugjafi í skipaflutningum og sem dæmi stefnir norska fyrirtækið Yara að því að sjósetja flutningaskipið Yara Eyde sem verður að öllu leyti knúið ammoníaki á næsta ári.

Hér á landi má nefna að nýr Herjólfur er tvinnskip sem gengur að mestu fyrir rafmagni en að hluta til olíu.

Orkuskipti á landi

A sama tíma standa yfir orkuskipti í öðrum þungaflutningum og er forvitnilegt að bera saman áhrifin af því á sjó og landi. Í báðum tilfellum minnkar útblástur umtalsvert en vegna landflutninga verður niðurbrot

vega alltaf vandamál. Ef eitthvað er getur álag á vegakerfið aukist eftir orkuskipti þar sem rafknúnir flutningabílar eru þýngir en þeir sem knúnir eru af jarðefnaeldsneyti. „Það er mjög mikil pressa í Evrópu á að hækka þessi þýngdarviðmið. Þannig að bílarnir geti tekið jafnmikinn farm, að þeir þurfi ekki að minnka farminn sem þeir geta slutt í hverri ferð,“ segir Bergþóra Kristinsdóttir. Ef bílaframleiðendum tekst að fä þessum þýngdarviðmiðum breytt svo þau hækki þá verður álag á vegakerfið þeim mun meira, með tilheyrandi kostnaði.

Eimskip hefur aukið strandsiglingar

Hjá Eimskipi fengust þær
upplýsingar að hlutdeild

strandflutninga hjá fyrirtækinu hafi aukist síðustu ár og nú fari um 40% af heildarflutningum Eimskips innanlands sjóleiðina. Árið 2023 hafi Selfoss verið gert að sérstökum strandskipi sem sinnir vikulegum siglingum milli íslenskra hafna. Á sama tíma hafi Eimskip farið í markaðsátak með það að markmiði að færa meira af flutningum á vörum sem ekki eru tímaháðar af vegum og yfir á sjó. Hækkanir á hafnar- og vörugjöldum síðustu ár, kolefnisgjald og kostnaður við losunarheimildir hafi þó dregið úr samkeppnishæfni strandflutninga.

Starfshópur skipaður

Nýlega var gerð opinber skýrsla sem Vegagerðin gerði árið 2024 að beiðni innviðaráðuneytisins þar sem gerð

var greining á möguleikum til eflingar strandsiglinga. Skýrsluhöfundar ræddu við forsvarsmenn stærstu skipafélaganna, Eimskip, Samskip og Smyril-Line, auk Faxaflóahafna. Í skýrslunni kom fram óánægja rekstraraðila um gjalddtóku skipaflutninga sem töldu hættu á að sjóflutningar yrðu lagðir af vegna af hás rekstrarkostnaðar. Einnig er nefnt að viðskiptavinir meta sveigjanleika og hraða landflutninga fram yfir lægri flutningskostnað sjóflutninga. Flutningsaðilar nefna að takmarkað lagerrými í landsbyggðinni leiði einnig til tíðari flutninga. Skýrsluhöfundar segja í niðurstöðum að „tryggja þurfi að samkeppnisumhverfi í skipaflutningum sé samsvarandi landflutningum, m.t.t. gjalddtóku á þjónustu“.

Í fyrirspurn til innviðaráðuneytisins kemur fram að innviðaráðherra hefur ákveðið í kjölfar þessarar skýrslu að skipa starfshóp sem leiði samtal við hagaðila um möguleika strandsiglinga og tillagna til úrbóta. Í svörum frá ráðuneytinu segir að hlutverk hópsins sé „að leggja fram aðgerðaáætlun um leiðir til að efla strandflutninga hér á landi, þ.e. hvernig auka megi vöruflutninga á sjó í stað flutninga á þjóðvegum, meðal annars til að minnka álag á vegi landsins og draga úr umhverfisáhrifum. Gert er ráð fyrir að starfshópurinn skili aðgerðaáætlun fyrir 1. desember nk. og niðurstöður hennar verði lagðar til grundvallar frekari stefnumótunar í málaflokknum.“

/só

ER KOMINN TÍMI Á NÝTT GLER ?

VIÐ FRAMLEIÐUM GLER EFTIR ÞÍNUM ÞÖRFUM

- EINANGRUNARGLER
- SÓLVARNARGLER
- HLJÓÐVARNARGLER
- ÖRYGGISGLER
- HAMRAÐ GLER
- HERT GLER
- LAKKAÐ GLER
- SPEGLAR

Ispan[®]
GLERBORG

SMIÐJUVEGI 7

200 KÓPAVOGI

SÍMI 54 54 300

ISPAN.IS

Grænmetisrækt:

Evrópa bannar minni plastumbúðir

Hjá Evrópusambandinu er unnið að nýjum umbúðareglugerðum sem miða að takmörkun á plastnotkun. Grænmetisbændur segja ákvæði reglugerðarinnar koma sér illa.

Gunnlaugur Karlsson, forstjóri Sölufélags garðyrkjumanna, telur að matarsóun muni aukist ef plastumbúðir verða bannaðar.

Myndir / Sölufélag garðyrkjumanna

Nokkuð óljóst er hvernig endanleg útfærsla reglugerðarinnar verður, en ein helsta breytingin sem lögð hefur verið fram er bann við notkun plastumbúða fyrir einingar minni en 1,5 kílógrömm. Þetta hefði mikil áhrif á íslenska garðyrkjubændur, því að þeir aðgreina vörur sínar og viðhalda gæðum með því að pakka í minni einingar fyrir neytendur.

Gunnlaugur Karlsson, forstjóri Sölufélags garðyrkjumanna, er mjög gagnrýnnir á þetta mál. „Grunnurinn í reglugerðinni, þar sem er bannað að setja ávexti og grænmeti í plastumbúðir sem eru undir einu og hálfu kílógrammi, stríðir gegn krafa um rekjanleika, lotumerkingar og upprunamerkingar á vörum. Neytendur vita þá ekki hvað þeir eru að kaupa eða hvaðan varan kemur.

Útgangspunkturinn í íslenskri garðyrkju í yfir tvo áratugi hefur verið að tryggja rekjanleika og að neytandinn viti hvaðan varan kemur við kaup. Ef þessi reglugerð verður innleidd verður algjörlega útilokað mál að starfa í íslenskri garðyrkju ef

það er ekki hægt að aðgreina vöruna við sölu,“ segir Gunnlaugur.

Allt grænmeti yrði í lausu

„Þetta hefði þau áhrif að það þyrfti að selja allt grænmeti í lausu og væri þá allur gangur á því hvort þetta væri rétt merkt. Þá yrði þetta mjög flókið mál fyrir kassakerfi verslana og sjálfsafgreiðslulausnir.“ Gunnlaugur bætir við að hægt sé að leysa úr þessu með einstaka tegundir af grænmeti, en oft geti þetta verið mjög flókið. „Þú ert kannski með tíu tegundir af smátómötum, og hvernig á að halda utan um þá? Við erum ekki að fara að selja smátómata í eins og hálf kílóa umbúðum.

Svo kemur inn í þetta umræðan um matarsóun. Tökum sem dæmi sveppi, en það er galið að selja þá einvörðungu í lausu. Þeir eru í umbúðum sem eru sérhannaðar til þess að vernda vöruna og án þeirra myndu þeir skemmast mjög hratt.“

Vörurnar yrðu af lakari gæðum

„Fyrir spergilkál og blómkál erum við með sérstaka plastfilmu sem andar með ákveðnum hætti sem lengir líftíma vörunnar,“ segir Gunnlaugur. Með þessum umbúðum hefur tekist að koma nánast í veg fyrir að grænmetið skemmist í verslunum og er líftími þess góður eftir að grænmetið er komið í ísskáp hjá neytendum. Við höfum verið að pakka rófum í plast og þær haldast ferskar í margar vikur í ísskáp, á meðan nýuppteknar rófur rýrna um 25 prósent á fyrstu tíu dögnum ef þeim er ekki pakkað.

Ég legg til að við finnum bestu lausnina fyrir hverja vöru fyrir sig. Ef það er plast eða pappi skulum við hafa það endurvinnanlegt og að þetta fari í réttar förgunarleiðir. Plast sem fer í réttan farveg er að okkar mati alls ekki slæmur kostur, sérstaklega þegar horft er á ávinninginn sem er á móti. Þá er ekki mikið magn af plasti sem fer í hverjar umbúðir.

Ef aðrar lausnir en plast koma munum við að sjálfsögðu nýta þær, því það er er alltaf ákveðinn kostnaður og vinna sem fer í það að

Íslenskir smátómatar eru yfirleitt seldir í plastbökkum, bæði til að vernda vöruna og aðgreina hana frá öðrum.

pakka vörunni,“ segir Gunnlaugur, en eins og staðan er núna viti hann ekki af augljósum arftaka plasticsins. „Ávinningurinn af notkun plastics er mjög mikill og matarsóunin sem þessi reglugerð myndi leiða af sér yrði gríðarleg og neytendur fengju vörur af lakari gæðum.“

/ál

Nýjar kartöflur á leiðinni

Gunnlaugur gerir ráð fyrir að ný uppskera af kartöflum komi í verslanir í lok næstu viku. Tímasetningin er ágæt, því að uppskera síðasta árs var að klárast fyrir skemmstu. „Það lítur mjög vel út með uppskeru þó svo að það hafi komið frostakafli í vor. Við horfum fram á að þetta verði frábært ár fyrir alla útirækt og að vörurnar komi snemma á markað.

Nýju kartöflurnar eru viðkvæmar fyrstu vikurnar af uppskeru og við setjum þær í 700 gramma umbúðir. Þetta er ekki hugsað til þess að geyma í ísskáp, heldur er þetta bara ein suða og merkjum við pokana sérstaklega. Þá er gaman að segja frá því að þær kartöflur og rófur sem við höfum verið að selja alveg fram undir þetta voru af ótrúlega flottum gæðum,“ segir Gunnlaugur.

Julie Encausse, stofnandi og fram-kvæmdastjóri frumkvöðlafyrirtækis sem þróar umhverfisvænar umbúðir.

Mynd / Art Bicknick

Nýsköpun:

Getur leyst plast af hólmi

Frumkvöðlafyrirtækið Marea Iceland hyggst setja á markað umhverfisvænt húðunarefni fyrir gúrkur í kringum áramót. Vörurnar eru unnar úr hliðarafurðum frá líftækniöðnaði.

Stofnandi og framkvæmdastjóri Marea Iceland er Julie Encausse. Hún segir mikla vinnu hafa farið í að þróa húðunarefnið undanfarin þrjú ár og nú sé stutt í að hægt sé að markaðssetja vöruna, sem hefur fengið nafnið Iceborea.

Fjölsykrur og prótein

„Við erum í samstarfi við líftækniyrirtækið Algalif sem framleiðir svokallað astaxanthin, sem er öflugt andoxunarefni unnið úr smáþörungum. Við framleiðslu á efniinu er ekki nema fimm til sjö prósent af lífmassanum astaxanthin, en hitt er vannýtt. Úr þessu afgangsefni tókum við fjölsykrur og prótein sem er aðal innihaldsefni húðunarefnisins sem er notað sem vörn fyrir ávexti og grænmeti.“

Julie segir að síðustu þremur árum hafi verið varið í rannsóknarvinnu en nú stýttist í markaðs- og iðnaðarprufur. Fyrst verður unnið með agúrkur, en Marea er komið í samstarf við íslenska framleiðendur, dreifingaraðila og söluaðila. „Við erum lítið sprotafyrirtæki og þurfum að byrja einhvers staðar. Gúrkur eru ræktaðar hér allan ársins hring og því best að byrja þar,“ segir Julie. Hún segir þó áform uppi um að þróa lausnir fyrir mun fleiri tegundir af grænmeti, ávöxtum og berjum.

Leysist upp í vatni

„Þetta er ósýnilegt, lyktarlaust og bragðlaust. Það eru engir ofnæmisvaldar og engar dýraafurðir, þannig að þetta er líka vegan. Það eina sem fólk getur séð er að húðaðar gúrkur eru örhlítið meira glansandi en

óhúðaðar,“ segir Julie. „Það er í lagi að borða húðunarefnið, en það er líka hægt að skola það af, en undir vatnskрана er hægt að sjá örhlítið gel-lag leysast upp.

Samkvæmt rannsóknum Marea viðheldur þetta ferskleika og þéttleika á gúrkum í allt að fimmtán daga, á meðan óhúðaðar gúrkur endast skemur en í viku. „Í okkar mælingum þar sem við erum að bera saman gúrkur í plasti, húðaðar og ekki húðaðar, nær húðin að varðveita C-vítamín og andoxunarefni lengur en plastið. Eftir fimmtán daga nær plastið að halda gúrkunni stífri betur en húðunarefnið, en þá eru líka mjög oft farnar að myndast mygluskemmdir á gúrkunni.“ Julie bendir á að innlendar gúrkur séu yfirleitt borðaðar innan fimmtán daga frá uppskeru og því vel raunhæft að dreifa þeim öllum í plastlausum umbúðum.

Einfalt fyrir framleiðendur

„Allir dreifingaraðilar, framleiðendur og söluaðilar sem við höfum talað við hafa sýnt mikinn vilja til að koma þessu á markað,“ segir Julie. Hún skynji áhuga á því að skoða nýjar lausnir sem minnka plastnotkun, enda framleiðendur meðvitaðir um að neytendur kjósi frekar vörur án plastics. Efniinu sé údað á grænmetið með einföldum vélum og eftir húðun er hægt að merkja grænmetið með limmiða.

„Samkvæmt okkar vinnu á tilraunaskala má gera ráð fyrir að með einu kíló af okkar húðunarefni, sem er selt á duftformi og er blandað út með vatni, er hægt að húða rétt tæplega eitt tonn af gúrkum.“ Nú er Marea að byggja upp verksmiðju við Syðstu-Mörk í Rangárbíngi eystra og gerir Julie ráð fyrir að starfsemi hefjist í kringum áramót. „Ég er virkilega þakklát fyrir að þetta sé komið á þann stað sem þetta er komið og að við séum að fá svona góðar móttökur.“

/ál

Helluverkfæri stór og smá

Helluklemmur, steinaklemmur, gúmmísleggjur, helluklippur, hellulyftur og margt fleira

Tangarhöfði 1 / 551-5464 / wendel.is / wendel@wendel.is

Gúrkur í hefðbundnum plastumbúðum.

Mynd / Sölufélag garðyrkjumanna

Dropinn fyllir steininn

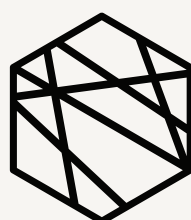
Náttúruleg leið til að breyta koldíoxíði í stein.

Þegar regnvatn fellur til jarðar, grípur það með sér koldíoxíð úr andrúmsloftinu. Á ferð sinni niður í berggrunninn mætir það efnum eins og kalsíum, magnesíum og járn og umbreytist í kristalla sem fylla holurnar í berginu.

Carbfix tæknin líkir eftir þessu ferli.

Við blöndum koldíoxíði saman við vatn, dælum því djúpt niður í bergið í miklu magni, þar sem náttúrulegir kraftar taka við. Dropinn fyllir steininn og bindur koldíoxíðið. Þar með er það úr sögunni.

Þannig er Carbfix hluti af lausninni.

Carbfix
– hluti af lausninni

Kynntu þér nánar á carbfix.is

„Búvörusamningar framtíðarinnar verða því að vera meira en tryggingakerfi fyrir afkomu; þeir verða að verða vettvangur umbreytinga, nýrrar hugsunar og langtímastefnu.“

Framtíð búvörusamninga

Frá því að fyrstu búvörusamningarnir voru undirritaðir á níunda áratug síðustu aldar hefur íslenskur landbúnaður að verulegu leyti verið mótaður af samningsbundnum stuðningi ríkisins. Samningarnir hafa haft afgerandi áhrif á hvernig bændur skipuleggja sinn búrekstur, hvaða greinar njóta stuðnings og hvernig atvinnugreinin þróast í

Unnsteinn Snorri Snorrason.

heild. Eftir nærri fjóra áratugi þar sem megináherslan hefur verið á framleiðslustýringu og takmarkanir, blasir nú við að horfa þurfi til nýrrar nálgunar. Næstu samningar þurfa með skýrum og afgerandi hætti að tryggja bændum viðunandi afkomu og skapa raunverulegt svigrúm til vaxtar, nýsköpunar og faglegra framfara. Með fyrstu samningunum milli ríkis og bænda – og með formfestingu þeirra í búvörulögum árið 1990 – var leitast við að tryggja bændum afkomu með stuðningi sem tengdist framleiðslu og afurðum, ásamt því að stuðla að jafnvægi

í framboði og eftirspurn. Í því skyni var komið á kvótakerfum í mjólkurframleiðslu og sauðfjárrækt þar sem framleiðslumagni var stýrt með greiðslum og heimildum. Þótt markmiðið væri stöðugleiki í framleiðslu og verðmyndun, urðu þessir samningar með tíð og tíma fyrst og fremst tæki til að takmarka frelsi – frekar en hvati til nýrrar hugsunar og þróunar. Samningarnir sem tóku gildi árið 2016 fólu í sér ákveðna endurskoðun á þessu fyrirkomulagi, með sameiginlegum rammamarkmiðum og sersamningum fyrir einstakar búgreinar. Þar var

„**Meginmarkmið nýrra búvörusamninga þarf að vera skýrt: að tryggja bændum viðunandi afkomu.**“

framleiðslu og leitt til eftirgjafar í markaðshlutdeild. Stjórnvöld verða að móta skýra stefnu um það hvernig tollvernd eigi að styðja við íslenska matvælaframleiðslu til framtíðar. Samhliða þessu hefur staða afurðastöðva versnað. Margar þeirra eru í veikri fjárhagsstöðu, og áform um hagræðingu og sameiningar hafa víða reynst erfið í framkvæmd. Ráðandi aðilar á smásölumarkaði hafa auk þess komið sér upp yfirburðastöðu sem torveldar nýjum aðilum að koma inn á markaðinn og veikir samningsstöðu framleiðenda. Til að búvörusamningar skili tilætluðum árangri þarf að tryggja að virðiskeðjan í heild sé skilvirk og þjóni sameiginlegum markmiðum: hag bænda, samkeppnishæfni innlendrar framleiðslu og hagsmunum neytenda. Framtíð búvörusamninga felst ekki eingöngu í endurskoðun samningsliða eða endurmati á kerfum. Hún felst í því að skapa raunverulegt samstarf milli ríkisvalds og bænda um skýr og mælanleg markmið. Til að slíkt samstarf verði árangursríkt þarf að efla söfnun og úrvinnslu gagna um framleiðslu, afkomu og þróun markaða – og tryggja að þessar upplýsingar nýtist við stefnumótun. Landbúnaður framtíðarinnar mun þurfa að takast á við flókin og sibreytileg viðfangsefni – allt frá loftslagsmálum og sveiflum á heimsmarkaði til aukinna samfélagslegra væntinga um sjálfbærni, fæðuöryggi og traust. Búvörusamningar framtíðarinnar verða því að vera meira en tryggingakerfi fyrir afkomu; þeir verða að verða vettvangur umbreytinga, nýrrar hugsunar og langtímastefnu. Með skýrri stefnu og sameiginlegri ábyrgð má byggja upp nútímalegan, sjálfbæran og traustan landbúnað – atvinnugrein sem laðar að nýja bændur og nýtur trausts samfélagsins. Það er það sem framtíð búvörusamninga á að tryggja.

Höfundur er bóndi.

Heyvinnuvélar fyrir kröfuharða

PÓR

Reykjavík, Selfossi og Akureyri Thor.is 568-1500

vfs.is

SUMMAR ÚTSALA

ALLT AÐ 35% AFSLÁTTUR

Sjáðu öll
tilboðin
á vfs.is

VERKFÆRA
SALAN

VERKFÆRASALAN • SÍÐUMÚLA 9, REYKJAVÍK • DALVEGI 32A, KÓPAVOGI • ÓSEYRI 4, AKUREYRI • FITJABRAUT 2, REYKJANESBÆ • 560 8888 • vfs.is

Husqvarna®

MHG Verslun er með umboð fyrir
Husqvarna Forest & Garden á Íslandi

*Varahlutir og
þjónustuverkstæði

Husqvarna K770
Steinsög
Sögunardýpt
12,5 cm

Husqvarna
520IRX
Sláttuorf 36V

Husqvarna
Traktor TC220
14,4kw

Husqvarna
K970 Steinsög
Sögunardýpt
15,5 cm

Husqvarna Rider
320X AWDTraktor
10,5 kW

Husqvarna
522IHD60
60cm

Husqvarna
LC253S Sláttuvél
2,8kW

Husqvarna
525BX Blásari
86 m/s

Husqvarna
535RX Sláttuorf
1,6kW

Husqvarna
580 EPOS
16.000m²

Husqvarna
AM535AWD
EPOS 3.500 m²

Husqvarna 450e
Keðjusög
2,4kW

Husqvarna Forest & Garden Products

Garðverkfæri, slátturóbotar, steinsagir, steinsagarblöð,
jarðvegsþjöppur, hopparar, kjarnaborvélar, garðsláttuvélar,
golfslípivélar, sandarar, gröfur, golfbílar og margt fleira

MHG Verslun | Vikurhvarf 8
S. 544 4656
mhg@mhg.is

Glæsilegt Íslandsmót í hestaíþróttum

Hulda Finnsdóttir
hulda@bondi.is

Íslandsmót fullorðinna og ungmenna var haldið á Brávöllum á Selfossi dagana 25. júní–29. júní. Öll umgjörð mótsins var hin glæsilegasta og skiptust á skin og skúrir sem setti svip sinn á mótið.

Ég held það sé á engan hallað þegar haldið er fram að Ásmundur Ernir Snorrason og Hlökk frá Strandarhöfða hafi verið stjórnupar mótsins en þau stóðu efst eftir forkeppni í fjörgangi, tölti og slaktaumatölti. Mættu þau í tvenn úrslit á sunnudeginum þar sem þau unnu fjörganginn og voru alveg við það að landa titli í töltinu þegar skeifa fór undan og þau þurftu að ljúka keppni. Urðu þau jafnframt Íslandsmeistarar í samanlögðum fjörgangsgreinum en þetta er annað árið í röð sem þau landa þeim titli. Ásmundur Ernir var einnig Íslandsmeistari í samanlögðum fimmgangsgreinum á Aski frá Holtsmúla.

Heimsmet í 250 m skeiði

Heimsmet Konráðs Vals Sveinssonar og Kastor frá Garðshorni á Þelamörk er líka einn af hápunktum mótsins en þeir settu heimsmet í 250 m skeiði með tímanum 21,06 sek. Bættu þeir fjögurra ára gamalt met Daniels Inga Smárasonar og Huldu frá Margrethof um 0,01 sek. Urðu þeir einnig Íslandsmeistarar í 100 m skeiði með tímann 7,40 sek. Hans Þór Hilmarsson og Vorsól frá Stóra-Vatnsskarði unnu 150 m skeið á tímanum 13,93 sek. sem er jafnframt besti tími þeirra í greininni.

Jakob Svavar Sigurðsson og Skarpur frá Kýrholti urðu Íslandsmeistarar í tölti en þeir unnu einnig silfur í fjörgangi. Helga Una Björnsdóttir og Ósk frá Stað urðu

Í skeiðinu varð Kristján Árni Birgisson tvöfaldur Íslandsmeistari

Hlökk frá Strandarhöfði og Ásmundur Ernir Snorrason, Íslandsmeistarar í fjörgangi og samanlögðum fjörgangsgreinum.

Mynd: Nicki Pfau

Íslandsmeistarar í slaktaumatölti og Þorgeir Ólafsson og Aþena frá Sumarliðabæ í fimmgangi. Gæðingaskreiðið unnu þau Árni Björn Pálsson og Álfamær frá Prestsbæ.

Ungmennin stóðu sig með sóma

Í ungmennaflokki skiptust þau, Védís Huld Sigurðardóttir og Jón Ársæll Bergmann á að vinna titlana í hringvallargreinunum. Védís Huld vann tölt og fjörgang á Ísaki frá Þjórsárþakka og Jón vann slaktaumatöltið á Díönu frá Bakkakoti og fimmganginn á Hörpu frá Höskuldstöðum en hann varð jafnframt Íslandsmeistari í

samanlögðum fjörgangsgreinum á Halldóru frá Hólaborg.

Í skeiðinu varð Kristján Árni Birgisson tvöfaldur Íslandsmeistari, annars vegar í gæðingaskeiði á Súlu frá Kanastöðum og í 100 m skeiði á Kröflu frá Syðri-Rauðalæk. Sara Dís Snorrardóttir varð Íslandsmeistari í 250 m skeiði og í 150 m skeiði var það Sigurbjörg Helgadóttir á Hörpurós frá Helgatúni. Þórgunnur Þórarinsdóttir varð Íslandsmeistari í samanlögðum fimmgangsgreinum á Djarfi frá Flatatungu.

Íslandsmót barna og unglinga í hestaíþróttum fer fram dagana 17–20. júlí á Hraunhamarsvellinum á félagssvæði Sörla í Hafnarfirði.

Konráð Valur Sveinsson og Kastor frá Garðshorni á Þelamörk settu heimsmet í 250 m skeiði

Mynd: Gunnhildur Ýr

Eru framkvæmdir framundan?

Makita verkfæri vinna með þér.

Skoðaðu úrvalið – skannaðu kóðann!

PÓR

Reykjavík, Selfossi og Akureyri
Thor.is S 568-1500

Íslandsmeistarar í tölti, Jakob Svavar Sigurðsson og Skarpur frá Kýrholti.

Mynd: Gunnhildur Ýr

Husqvarna®

Há Verslun er með umboð fyrir
Husqvarna Construction
á Íslandi

- Eigum jarðvegsþjöppur á lager uppí 500 kg
- Þjónustuverkstæði og varahlutir

ERUM FLUTT AÐ LYNGHÁLSI 5

Husqvarna K770 14"
Steinsög/hellusög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna FS 500 E
rafmagns gólfsög
Sögunardýpt 19 cm

Husqvarna DM230
Kjarnaborvél
150mm Max

Husqvarna K970 16"
Sögunardýpt 15,5 cm

Husqvarna LF75
Jarðvegsþjappa
97 kg, 500 mm plata

Husqvarna FS 400 LV
gólfsög bensín
Sögunardýpt 16,2 cm

Husqvarna Rammer
Hoppari LT6005 bensín
230mm plata, 69kg

Husqvarna Trowel BG 245
Slípivél, vinnslubreidd
60 cm

Husqvarna K4000
Steinsög, 230v
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna K3600
Steinsög, vökvadrifin
Sögunardýpt 27 cm

Husqvarna K7000 Ring
rafmagnssög
Sögunardýpt 32,5 cm

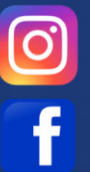
Husqvarna K7000 Pre Cut
rafmagnssög
Sögunardýpt 14,5 cm

Lynghálsi 5, 110 Reykjavík
Opíð mán.- fös. kl. 9 - 17
S. 588-0028
haverslun@haverslun.is
haverslun.is

Husqvarna Construction Products

Gólfsagir, jarðvegsþjöppur, kjarnaborvélar, borstandar, hopparar, slípivélar, garðverkfæri, golfbílar, garðsláttuvélar og margt fleira!
Kíktu á úrvalið á haverslun.is eða til okkar að Lynghálsi 5

HÚSASMÍÐJAN

Mest selda húsið okkar 52 m²

Virkilega rúmgott og bjart 52 m² hús sem hentar flestum fjölskyldum sem sumarbústaður. Tvö rúmgóð herbergi ásamt björtu alrými með gólfsíðum hornlugga. Eldhús-innrétting með eldavél, ofni, og frístandandi ísskáp. Baðherbergið er vel skipulagt með lítilli innréttingu, salerni, sturtuklefa og 80 lítra hitakúti. Húsið kemur á sterkbyggðum stálramma sem auðveldar til muna flutning.

Verð frá:

16.889.900 kr.

Skoðaðu
nánar á husa.is

Ráðgjöf

Halli Ólafsson veitir faglega ráðgjöf við val á húsum og svarar spurningum viðskiptavina.

Hallgrímur Ólafsson,
húsasmiðjumeistari,
660 3086 / hallo@husa.is

Bókaðu
Halla hér

Fullbúin heilsárshús

Fjöldi stærða í boði 15 m² - 126 m²

Húsin afhendast fullkláruð að innan sem að utan ásamt fullbúnu eldhúsi og baðherbergi

Oftast bæði einhalla eða tvíhalla þak í boði

15 m² Verð frá 6.989.900 kr.

24 m² Verð frá 8.489.900 kr.

37 m² Verð frá 12.969.900 kr.

40 m² Verð frá 13.889.900 kr.

52 m² Verð frá 16.889.900 kr.

52 m² Verð frá 18.989.900 kr., þrjár íbúðir.

69 m² Verð frá 21.900.000 kr.

92 m² Verð frá 33.889.900 kr.

110 m² Verð frá 39.654.900 kr.

126 m² Verð frá 45.218.900 kr.

Parhús

63 m² + 63 m² Verð frá 42.900.000 kr.

126 m² + 126 m² Verð frá 82.193.900 kr.

Þú finnur allar nánari upplýsingar um fullbúnu húsin ásamt skilalýsingu á husa.is

Einbýlishús 69 m²

Fullbúið hús tvíhalla þak.

Verð frá:

21.900.000 kr.

Söluráðgjafar um land allt

Höfuðborgarsvæðið

Janus Þór Valdimarsson, viðskiptastjóri.
666 5610 / janusv@husa.is

Norðurland

Viggó Maríasson, söluráðgjafi.
660 3058 / viggo@husa.is

Austurland

Adalsteinn Hákonarson, söluráðgjafi
766 2929 / adalst@husa.is

Vesturland

Valdimar Ólafsson, söluráðgjafi
660 3199 / valdi@husa.is

Suðurland

Haukur Guðni Kristjánsson, söluráðgjafi
660 3044 / haukurk@husa.is

Einnig er hægt að senda fyrirspurnir á hus@husa.is

Bóndi fer í stríð

Sturla Óskarsson
sturla@bondi.is

Heimildamyndin Bóndinn og verksmiðjan fjallar um Ragnheiði, bónda á Kúludalsá í Hvalfirði, sem telur að flúormengun frá Norðuráli hafa verið orsakavaldur veikinda hesta sinna og áralangar deilur hennar við bæði álverið og íslenska ríkið. Blaðamaður Bændablaðsins spjallaði við leikstjóra myndarinnar, Hrafnhildi Gunnarsdóttur, og Barða Guðmundsson, í aðsetri framleiðslufyrirtækis Hrafnhildar, Krumma Films, í Gufunesi.

Í myndinni koma fram alvarlegar ásanir um mengunarmál hjá Norðuráli en Hrafnhildur tekur þó fram að Bóndinn og verksmiðjan sé fyrst og fremst saga Ragnheiðar. „Við reyndum að fá viðtöl við Norðurál en þeir vildu ekki veita okkur viðtal. En myndin er sögð út frá sjónarhóli Ragnheiðar, svo það sé sagt. Við höfum tiltölulega óheftan aðgang að henni og hún lét okkur oft vita þegar eitthvað var að koma upp. Og þessi dómsmál sem hún fer í. Dómsstólarnir láta einstaklinginn sanna að það sé mengun sem er að drepa hestana en þeir krefja ekki mengunarvaldinn um að sanna að þeir séu ekki valdir að því,“ segir Hrafnhildur. Í myndinni er Ragnheiði fylgt eftir í dómsmáli sem hún höfðaði gegn Norðuráli vegna mengunarslyss árið 2006 þegar þurrhreisibúnaður álversins varð óvirkur um tíma og styrkur flúors mældist yfir mörkum. Ragnheiður taldi þessa mengun vera orsakavald í veikindum hestanna en hún tapaði málinu í Héraðsdómi Reykjavíkur og Landsréttur staðfesti síðar þá niðurstöðu.

Þagnarveggur í sveitinni

Myndin tók 11 ár í framleiðslu. „Að visu tók aðeins lengri tíma að klára myndina en við lögðum upp með en það var aðallega vegna þess

Hrafnhildur og Barði, leikstjórar heimildamyndarinnar Bóndinn og verksmiðjan, en í myndinni koma fram alvarlegar ásanir um mengunarmál hjá Norðuráli.

Ljósmynd / Sturla Óskarsson

að orðið í sveitinni var, á mörgum stöðum, að þetta væri allt Ragnheiði að kenna. Hún færir illa með hestana og kynni bara ekki að fara með hross. Ég vildi ekki klára myndina fyrr en við fengjum einhvern annan í sveitinni til þess að segja okkur að þeirra hestar væru líka veikir,“ segir Hrafnhildur, en hennar upplifun var að nokkurs konar þagnarveggur hafi mætt þeim í sveitinni og enginn hafi viljað tjá sig um málið. Í gegnum persónuleg tengsl hafi Hrafnhildur loks heyrt af bónda sem hafði sams konar sögu að segja. „Helmingur stóðsins á bænum var kominn með svipuð einkenni. Hann var tilbúinn að tala við okkur og segja okkur frá því. Og við heyrum að það er verið að slátra hestum mikið út af einkennum hófsperru í Hvalfirði. Við erum náttúrlega ekki rannsakendur en þetta er það sem við höfum heyrt,“ segir Hrafnhildur.

Þrátt fyrir að þurrhreisibúnaði Norðuráls hafi aftur verið komið í lag eftir mengunarslysið taldi Ragnheiður að enn væri of mikill

útblástur flúors frá álverinu, þar sem hestar hennar héldu áfram að veikjast. „Þetta virðist vera árviss viðburður á ákveðnum tíma árs. Í júlí, ágúst, fer eftir veðrinu það árið. Svo kom út mjög merkilegt mastersverkefni, rannsókn á flúormengun á landinu, og niðurstöðurnar voru þær að það væri fjórfalt meira flúor í kringum Grundartangasvæðið í beinum hesta og kindu. Ef þú tekur hest í Skagafirði þá er hann bara með allt annað flúormagn í beinum,“ segir Hrafnhildur. „Svo voru virtir vísindamenn í ein þrjú ár að rannsaka þetta á vegum ráðuneytisins og þeir komust að þeirri niðurstöðu að þetta væri vegna flúormengunar, að öllum líkindum,“ bætir Barði við.

Ein í baráttu gegn stofnunum og stórfyrirtækjum

En hvers vegna telja þau Ragnheiði hafa verið svona ein í sinni baráttu? „Hún er þrjós!“ segir Barði strax. „Hún er náttúrlega mjög þrjós, hún Ragnheiður, og allt í lagi með

það,“ bætir Hrafnhildur við og segir að „bændum í þessari sveit finnst þetta vera viðkvæmt mál vegna þess að það er náttúrlega verið að framleiða matvæli og ef það er talað um óhöflega mengun á svæðinu þá getur það haft áhrif á afkomu þína. Það getur haft áhrif á fasteignaverð. Þannig að það er ekki mjög vinsælt að ræða þetta eins og við rákum okkur á.“

„En þetta er ekki bara sinnuleysi og afskiptaleysi af hálfu fólksins sem er þarna í næsta nágrenni við hana heldur líka náttúrlega, sem er alvarlegra, Umhverfisstofnunar og Matvælastofnunar,“ segir Barði. Matvælastofnun komst að niðurstöðu þess efnis að orsakir veikinda hestanna væru offita og hreyfingarleysi sem leiddi til sykursýki II, eða EMS. Árið 2013 fékk matvæla- og nýsköpunarráðuneytið tvo dýralækna til þess að kanna málið og komust þeir að þveröfugri niðurstöðu. Vegna styrks flúors í beinum hestanna á Kúludalsá töldu þeir líklegt að veikindi hestanna mætti rekja til flúormengunar. Þrátt fyrir það stendur Matvælastofnun enn við sinn úrskurð.

Í myndinni kemur fram gagnrýni um það að álverið sinni sjálft mengunarmælingum. „Norðurál borgar Eflu fyrir að mæla mengunina og það eru mælistöðvar hér og þar um Hvalfjörðinn. En það er mjög þekkt að ef það er kannski einhver ein stöð sem mælir mikið þá er henni bara oft kiptt úr sambandi. Svo var til dæmis líka mælistöð þarna upp á Stekkjarási og það er búið að taka hana úr sambandi líka,“ segir Hrafnhildur.

Telja þau stórfyrirtæki hafa of mikil völd hér á landi? „Tvímælalaust!“ segir Barði. „Ég veit ekki hvort þú hefur lesið Draumalandið en það er talað um að þetta sé smáriki innan ríkisins, þessi risastóru fyrirtæki, og þetta hefur náttúrlega bara gríðarleg áhrif í þessu sveitarfélagi. Það vill enginn hallmæla því og það má ekki hallmæla því,“ segir Hrafnhildur.

Ragnheiður gefst ekki upp

Hrafnhildur hefur áður gert myndir um réttindabaráttu kvenna og samkynhneigðra, réttindabaráttu fjöldahreyfinga. Hvers vegna tekur hún nú að sér að fjalla um baráttu einnar konu? „Mér fannst bara Ragnheiður beitt svo miklu óréttlæti. Það er búið að eyðileggja búskapinn á þessari jörð, hún fær engar bætur, hún er fyrir utan eitthvað sem þeir kalla þynningarsvæði og mætir bara

lokuðum dyrum alls staðar. Að því leyti fannst mér bara mikilvægt að segja þessa sögu. Við erum augljóslega að segja söguna frá hennar sjónarhorni. Ekki að við höfum ekki reynt að tala við aðra, það er ekki þannig, hún segir ákveðna sögu en það má alveg tala um þetta frá öllum hliðum, finnst mér,“ segir Hrafnhildur.

„Ég veit að þessi mynd er dálítið niðurdrepandi, nema hvað Ragnheiður gefst ekki upp. Ég ber ómælda virðingu fyrir Ragnheiði. Þótt henni finnst að myndin hefði frekar átt að vera eins og ritgerð,“ segir Hrafnhildur. En í viðtali við Morgunblaðið nýverið sagði Ragnheiður að þrátt fyrir að margt gott kæmi fram í myndinni þá teldi hún hana ekki ná að fanga baráttu sína og að hún gæti ekki lagt blessun sína yfir myndina.

Bubbi með loklag

Bubbi Morthens á lokalagið í myndinni, hvernig kom hann inn í verkefnið? „Það var bara einn daginn þegar ég var að keyra til baka frá Ragnheiði að þá horfði ég yfir fjörðinn og hugsaði: Það verður að vera lag eftir Bubba í þessari mynd. Ég vissi að hann hefði búið í Kjósinni og hringdi bara þegar ég var að keyra undir Hvalfjörðinn og sagði: Bubbi, þú veist um hana Ragnheiði á Kúludalsá, geturðu ekki gert eitt lag fyrir okkur? Og hann gerði það!“ segir Hrafnhildur. „Hann var líka á sínum tíma ákafur andstæðingur þess að verksmiðjan risi þarna,“ segir Barði.

Vonast eftir breytingum og minnst hestanna

Hvað vilja þau að myndin skilji eftir sig?

„Við viljum sjá allt breytast, við viljum sjá að það verði engin mengun þarna og það verði tekið hraustlega á þessum hlutum. Og ég myndi gjarnan vilja sjá að Ragnheiður fengi sitt réttlæti fyrir baráttuna og bætur fyrir skaðann sem mengunin hefur valdið henni,“ segir Hrafnhildur. „Þeir þurfa að skoða sín mál verulega alvarlega. Ekki bara þeir heldur aðrir, Matvælastofnun og ríkið,“ segir Barði.

Þau segjast ekki ætla í áframhaldandi baráttu vegna málsins, með útgáfu myndarinnar sé þeirra hlutverki lokið. „Við gátum sagt sögu Ragnheiðar og við höfum gert það. Og sögu hestanna á Kúludalsá,“ segir Hrafnhildur. „Þessi mynd er náttúrlega gerð í minningu þeirra,“ segir Barði að lokum.

Startaðu ferðasumarið með **TUDOR**

Rafgeymar í húsbíla og hjólhýsi fyrir ferðalagið í sumar

TRAUST OG FAGLEG ÞJÓNUSTA - ALLA LEIÐ

SKORRI

SÉRFRÆÐINGAR Í RAFGEYMUM

Skorri ehf • Bildshöfði 12 • 110 Rvk • 577-1515 • NÝTT: vefverslun www.skorri.is

SPORTSMAN®

TOURING
FYRIR SLÓÐIRNAR

X2
FYRIR RÚNTINN

6X6
FYRIR VERKEFNIN

150.000 KR. AUKAHLUTAPAKKI
FYLGR HJÓLUNUM Í SUMAR!

POLARIS

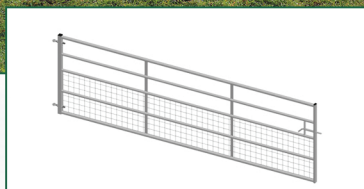
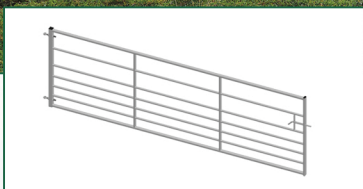
Klettháls 15 Reykjavík / Óseyri 4 - Akureyri
www.stormur.is / Sími: 577 1717

STORMUR

HLIÐGRINDUR OG GIRÐINGAREFNI

Fjölbreytt úrval!

HLIÐGRINDUR
MEÐ OG ÁN NETS

Öflugar heitgalvaniseraðar hliðgrindur.
Margar stærðir í boði á flottu verði!

Sjá nánar á landstolpi.is

GIRÐINGAREFNI
TÚN- OG RAFGIRÐINGAREFNI

Túngirðingarnet - Gaddavír - Vírlykkjur -
- Girðingastaurar - Rafgirðingarefni - og fleira

Athugið! Brettatilboð á staurum

LANDSTÓLPÍ

📍 Gunnbjarnarholti, 804 Selfossi
☎ 480 5600

📍 Lyngási 11, 700 Egilsstöðum
☎ 480 5610

🌐 www.landstolpi.is
✉ landstolpi@landstolpi.is

Aukin notkun þyngdarstjórnunarlyfja gagnast mjólkuriðnaðinum

Snorri Sigurðsson

snorri.sigurdsson@outlook.com

Það hefur væntanlega ekki farið fram hjá lesendum Bændablaðsins að svokölluð þyngdarstjórnunarlyf, sem sumir kjósa reynndar að kalla megrunarlyf, eru aðgengileg víða um heim og eru þegar á markaðinum nokkrar mismunandi tegundir þessara lyfja í heiminum.

Hér á landi hefur notkun þeirra stóruaust ári frá ári og samkvæmt frétt í Morgunblaðinu í desember sl. notuðu rúmlega 17.000 Íslendingar þyngdarstjórnunarlyf árið 2024. Miðað við söluþróun þessara lyfja hér á landi undanfarin ár má ætla að talan fyrir 2025 verði töluvert hærri. Þrátt fyrir að talan virðist ansi há þá er hlutfall Íslendinga sem nota þessi lyf enn verulega langt undir því sem markaðsaðilar erlendis telja að verði raunin í framtíðinni í heiminum og að þessi markaður muni vaxa töluvert á næstu árum.

Þyngdarstjórnunarlyfin gera notendum auðveldara að léttast en til þess að halda þyngdinni niðri eftir að notandinn hættir á lyfinu hefur reynslan sýnt að það getur verið töluvert áskorun enda þarf að breyta neysluhegðuninni svo árangurinn verði varanlegur. Svo virðist sem flestir notendur lyfjanna breyti einmitt um neysluhegðun og þótt notkun á lyfjunum sé í raun enn á hálfgerðum byrjunarreit, þá hefur matvæla- og fæðubótarefnaíðnaðurinn séð þarna ákveðin tækifæri nú þegar.

Svo virðist sem þrjár aðferðir séu að ná ákveðnum vinsældum í framangreindum geira en þær eru:

#1 – Endurmarkaðssetja vörur, sem þegar eru á markaðinum, en merkja nú betur sem hentugar vörur fyrir þá sem eru á þyngdarstjórnunarlyfjum. Þetta getur verið allt frá vörum

til að vinna gegn óþægilegum aukaverkunum frá meltingarvegi notenda og til fæðubótarefna til að draga úr sérþekum næringarskorti sem stafar af minni neyslu matvæla.

#2 – Þróa nýjar næringar- og próteinríkar vörur sem mætti flokka sem „snakk“ eða þróa aðrar vörur sem eru sérstaklega sniðnar að notendum þessara lyfja sem og þeim sem eru að reyna að venja sig af þessum lyfjum án þess að þyngjast aftur.

#3 – Að nýta áhuga neytenda á vörum sem geta haft áþekk áhrif og þyngdarstjórnunarlyfin, þ.e. framleiða matvæli sem á einn eða annan hátt aukatilfinningu um mettnun á náttúrulegan hátt, annaðhvort með því að örva myndun þarmahormóna, eins og flest þyngdarstjórnunarlyfin gera, eða með öðrum aðferðum. Þess má þó geta að enn sem komið er liggja fyrir litlar rannsóknir á raunverulegum árangri með svona vörum.

En hafa jafnfáir notendur svona mikil áhrif?

Þegar horft er til talna um notkun þyngdarstjórnunarlyfja sem og áætlanir um frekari framgang þessara lyfja í heiminum, þar sem talið er að allt að 10% neytenda í hinum vestræna heimi gæti verið á svona lyfjum innan fárra ára, má spyrja sig hvort þá litli hópur neytenda geti haft stórtæk áhrif á heildarþróun markaðarins. Um þetta má í raun deila en á það hefur verið bent að í dag eru þessi lyf dýr og oflast greidd að fullu af notandanum sjálfum. Það er því efnameira fólk sem notar lyfin oftar en ekki og oft er þetta fólk þekkt og oft í fréttunum. Það er því talið að þessir einstaklingar geti í raun haft áhrif á marga aðra, með því einu að beina spjótum sínum að öðruvísi matvælum og öðruvísi lífsstíl. Áhrifin geti því í raun náð langt út fyrir þann hóp sem í dag er á þessum lyfjum.

Aukin notkun þyngdarstjórnunarlyfja gæti reynst lóð á vogarskálar mjólkuriðnaðarins á komandi árum.

Mynd: Bændablaðið.

Áhrif á mjólkuriðnaðinn

En hvernig snertir þetta þá

mjólkuriðnaðinn í heiminum? Jú, skýringin felst auðvitað í hollustu mjólkurvara og þeirri staðreynd að mjólkurvörur eru flestar hverjar próteinríkar og fitusnauðar. Það eru þó inn á milli oft nokkuð mikið unnar mjólkurvörur á markaðinum og jafnvel með viðbættum sykri og er líklegt að á komandi árum muni sjóðastnefndum mjólkurvörum fækka. Á móti komi að markaðurinn fyrir hinar próteinríku og fitusnauðu vörur mun vafalítið vaxa og þar liggur einmitt tækifæri mjólkuriðnaðarins. Á þessa staðreynd virðast flest af stærstu afurðafyrirtækjum heims í mjólkuriðnaði horfa þessa dagana og fyrirtæki eins og Danone, Arla og Nestlé eru m.a. í þeim hópi. Á þeim bæjum sé horft til þess að fólk sem einbeitt sér að þyngdartapi kjósi oftar en ekki hollar vörur og samkvæmt rannsókn Morgan Stanley borða t.d. notendur Ozempic (eitt af þyngdarstjórnunarlyfjunum á markaðinum) meira af ávöxtum og grænmeti og mjólkurvörum og minna af sælgæti, sykrudum drykkjum og áfengi. Þá sækja notendurnir aukinheldur í vörur með miklu próteininnihaldi og lágu fituinnihaldi.

Lyfin geta leitt til taps á vöðvamassa

Annað dæmi sem hefur verið nefnt, sem gæti gagnast mjólkuriðnaðinum, er sú staðreynd að margir sem nota þyngdarstjórnunarlyf tapa vöðvamassa. En besta leiðin til að byggja upp og viðhalda vöðvamassa er próteinneysla og hreyfing og mjólkurvörur eru sem kunnugt er margar hverjar hlaðnar próteini og sjást þegar merki um það í heiminum, þar sem notkun á þessum lyfjum

Notkun þyngdarstjórnunarlyfja hefur stóruaust undanfarin ár.

Mynd: Activated Health & Wellness

er hvað mest, að eftirspurn eftir próteindufti, drykkjum og próteinríkri matvöru er að aukast.

Mjólkurfítan gæti farið halloka

Bændur víða um heim standa frammi fyrir ákveðinni áskorun vegna framangreindra atriða, en hún er sú að ef neyslumynstrið breytist verulega gæti það bitnað á eftirspurn afurðastöðva eftir fituríkri mjólk og mjólkurvörum sem eru fituríkar. Þetta líta þó flestir á sem í raun jákvæða þróun sem gæti einfaldlega hraðað erfðabreytingum í átt að ræktun á kúm sem eru með enn próteinríkari mjólk en nú er og um leið mögulega fituminni.

Næsti kafli mjólkuriðnaðarins

Þó e.t.v. sé heldur snemma að segja fyrir um það þá gætu þyngdarstjórnunarlyfin, sér í lagi ef fram fer sem horfir að verð þeirra muni snarlækka á komandi árum með tilheyrandi stóruaustinni notkun þeirra, í raun verið að endurskapa landslag mjólkuriðnaðarins eins og við þekkjum hann í dag. Ef svo verður er ljóst að gríðarleg tækifæri felast í vörum sem byggja á mjólkurpróteini og próteinríkum mjólkurafurðum eins og undanrennu og mysu en á móti kemur að unnar, feitar eða sykraðar mjólkurvörur gætu staðið frammi fyrir áskorun.

M.a. byggt á grein Aidan Connolly úr vefriti Dairy Global 12. júní sl: How GLP-1 weight-loss drugs are redefining the dairy sector.

Clean Rest

CleanRest Pro Dýnuáklæði

- 100% vörn gegn inngöngu, flóttu og bitum veggjalúsa.
- Einkaleyfisvarin Zip-N-Click lokun tryggir öryggi.
- Tear-resistant MicronOne® efni með teygjanleika og miklum þéttleika.
- Stór rennilás og handfang – auðvelt í meðhöndlun.
- Þéttari og sterkari vefnaður.
- Tvöfaldir saumar með styrkingu fyrir aukna endingu.

Streymi heildverslun ehf. | Goðanesi 4 | 603 Akureyri | Sími: 588 2544 | [www.streymi.is](#)

Weckman Þakklæðningar

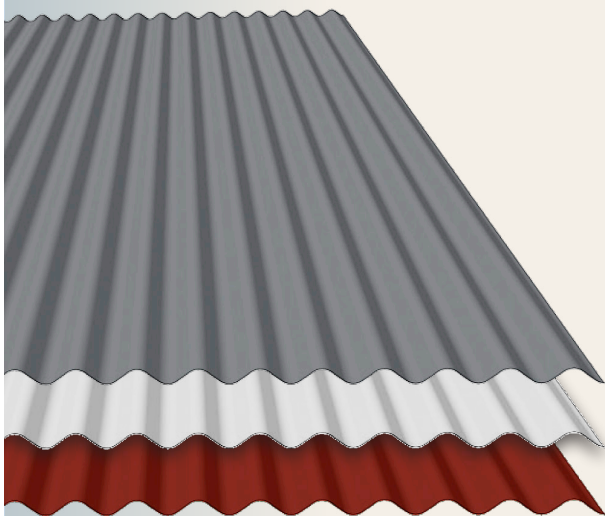

Finnsk framleiðsla • 30 ára reynsla á Íslandi • CE vottuð framleiðsla

GREENCOAT®

Bárujárn

Verð kr. 3.600 m² með vsk.

GREENCOAT®

Stallað stál

Verð kr. 4.900 m² með vsk.

GREENCOAT®

Trapisustál

Verð kr. 3.600 m² með vsk.

H. HAUKSSON EHF. Ögurhvarfi 8, 203 Kópavogur | 588 1130 | hhauksson.is | hhauksson@hhauksson.is

VELKOMINN Á STÓRU GRILLSÝNINGUNA 12. JÚLÍ!

KJÖTUBÚRIÐ

KAMADO BONO
Easy to be perfect

SÆLKERA
-BÚÐIN-

olis

BYKO

LANDMANN
Your World of BBQ

Enders®

MELUITS

KÓTELETAN

BBQ & MUSIC FESTIVAL · SELFOSS 10. - 13. JÚLÍ

Sleipnir, á tönnum hans eru rúnir.

vinnustofa. Fólk má koma og sjá hvað ég er að gera. Og auðvitað er hægt að kaupa myndir af mér,” segir hún.

Pantanir utan úr heimi

Í dag selur hún flest verk í gegnum Facebook á síðunni Myndlist í hesthúsi / an Art studio in a stable. „Það er í vinnslu að gera heimasíðu en hún er ekki tilbúin, það kemur að því einhvern tímann. En það er alveg ótrúlegt hvað fólkhéfur samband á Facebook. Meira að segja einhvers staðar utan úr heimi. Ég ætlaði aldrei að vera á Facebook, svo einhvern veginn varð ég bara að bíta í það að þetta væri það sem þyrfti að gera. Stundum ef fólkhéttar að koma hingað þá er það búið að hafa samband þar. Það eru fastakúnnar líka af ýmsum stöðum í heiminum sem

hafa samband og eru að koma til landsins líka,” segir hún.

Upphafning að mála dýr

Hefur áhugi fólks komið á óvart? „Nei, í raun og veru ekki. Af því að ég er alin upp í hestamennsku þá skil ég það alveg. Ég gerði nú einhvern tíma könnun á þessu í Listaháskólanum, gerði verkefni þar sem ég fór heim til fólks og var að velta fyrir mér hvaða ástæða lægi á bak við að fólkhétti mála myndir af dýrunum sínum, húsinu sínu eða eitthvað svoleiðis. Af hverju svona fólkhværi að fá svona eftirmálanir. Og þetta er svona ákveðið að hefja upp. Setja hluti á ákveðinn stall, eitthvað sem er því mikilvægt,” segir hún. „Þegar ég var með opið herna sem mest, þá var þetta nú ekkert endilega bara hestafólk sem var að kaupa

myndir af hestum. Það er bara fólkh sem hrífst af viðfangsefninu eða hvernig ég er að vinna það. Ég ætla ekki að fara út í það hvað er list en þetta er bara fólkh sem kaupir myndir sem því líkar við og heillar það. Sem það nær einhverri tengingu við,” segir Sigurlína.

Hannaði verðlaunagripi og stefnir að fleiri sýningum

Þrátt fyrir að vera í fullri vinnu í Reykjavík þá kemur hún mjög reglulega á vinnustofuna. Verkefni eru mörg og fjölbreytt. Nýlega hannaði hún og smíðaði verðlaunagripi. „Í vetur fékk ég það verkefni að gera verðlaunagripina fyrir Meistaradeildina í hestaþróttum. Þá kom ég herna um hverja helgi því að ég þyrfti að saga og þússa. Ég vann gripi fyrir þá úr rósavið, ég

Urðarbrunnur.

keypti heil borð með berkinum og öllu. Þannig að það var bara heilmikil smíðavinna herna í vetur,” segir hún. Viðveran á vinnustofunni er þó mest á sumrin, eftir að menntaskólarnir fara í frí. Þá er hún yfirleitt komin með stórt safn af hugmyndum. Það geti þó verið erfitt að sinna listinni samhliða fullu starfi. „Stundum fæ ég fullt af hugmyndum, alls konar sýningar og ég á alveg heilmikið af hugmyndum í skissubókum. En maður nær aldrei

að framkvæma það allt. Maður ættar alltaf að geyma það þangað til að maður hættir að vinna.“ Hestarnir eru ekki bara á striga. Sigurlína sinnir auðvitað hestunum sínum meðfram listsköpuninni. „Ég rið út og járna sjálf, bara hef gaman af að vera að stússast í þessu,” segir hún. Og er einhver sýning á næstunni? „Já, það er ein í kollinum á mér. Vonandi kemst hún á strigann,” segir hún að lokum.

VANTAR ÞIG PLÁSS?

Það er gott að eiga stað fyrir sláttuvélina, grillið, hrífuna og dekkinn...

FÆST Í VEFVERSLUN

EYRI - 15 fm
25% afsláttur
~~1.172.000 kr.~~
879.000 kr.

STAPI - 14,98 fm
25% afsláttur
~~1.156.000 kr.~~
867.000 kr.

BREKKA 34 - 9 fm
25% afsláttur
~~732.000 kr.~~
549.000 kr.

NAUST - 14,44 fm
30% afsláttur
~~895.000 kr.~~
627.000 kr.

HLÍÐ - 10 fm
25% afsláttur
~~772.000 kr.~~
579.000 kr.

Leiðbeiningar og teikningar af undirstöðum eru á vefnum okkar **kofaroghus.is**
Hægt er að bæta við auka bjálkaröðum í öll húsin ef óskað er eftir meiri lofthæð

www.kofaroghus.is - Sími 553 1545

KOFAR OG HÚS
Síðan 2012

Vínframleiðsla:

Króatísk léttvín í talsverðum metum

– Suður-evrópskir vínbændur slást við herra hitastig

Steinunn Ásmundsdóttir

steinunn@bondi.is

Dalmatíusvæðið í Króatíu er þekkt fyrir öfluga vínrækt og góð víngerðarhús. Víngerð í sunnanverðri Evrópu stendur þó frammi fyrir áskorunum.

Baraka-vínekran (Vinarija Baraka) er eitt af vinsælli vínhúsunum í Króatíu. Hún er staðsett í suðurhluta landsins, nánar tiltekið á Dalmatíusvæðinu sem þekkt er fyrir víngerð og framleiðslu á vönduðum hvítum og rauðum vínunum. Baraka-vínekran er fremur lítið fjölskyldufyrirtæki sem til var stofnað seint á níunda áratugnum og framleiðir vín úr hefðbundnum króatískum þrúgum, og þar er áhersla á náttúruvernd og sjálfbæra framleiðslu.

Vínviðarræktin er nálægt ströndinni þar sem jarðvegur þykir framúrskarandi góður, m.a. vegna ríkulegs kalksteins og vínviðurinn dafnar vel í hæfilegum raka sjávarloftsins. Þarna er heitt, sólríkt og á köflum mjög rakt og því kjörskilyrði fyrir vínviðinn. Ræktað er á um 6 ha lands og vínviðarplönturnar um 25 þúsund talsins. Löng hefð er fyrir vínrækt og vínbúskap í Dalmatíuhéraði.

Náð alþjóðlegum árangri

Búið ræktar fjölbreytt úrval af bæði staðbundnum og alþjóðlegum þrúgutegundum, þar á meðal hinar virtu Babić, Plavina, Debit, Maraština, Syrah, Merlot og Cabernet Sauvignon. Að auki státar víngerðin af 360 ólifutrájám og ýmsum Miðjarðarhafsplöntum, sem eykur feegurð vingarðanna. Ásamt rauðvíni og hvítvíni framleiðir Baraka mjög vinsælt og fingert rósavín.

Baraka-fólk leggur metnað sinn í að umgangast náttúruna af virðingu. Því er notast við sjálfbærar ræktunaraðferðir án hefðbundinna

Vínframleiðsla Baraka-vínhússins á dalmatísku ströndinni í Króatíu á vinsældum að fagna enda jarðvegur og aðstæður til vínviðarræktar afbragð. Í vinkjallara Baraka þroskast vínið í ánum í tugatali, þar er sérstakt átöppunarsvæði og vel útbúin smökkunaraðstaða.

efna- og áburðarmeðferða. Þannig verða ekki aðeins vínin vönduð og ómenguð heldur næst að vernda náttúruna umhverfis vínekruna.

Vínin eru unnin með bæði hefðbundnum og nútímalegum aðferðum, þar sem áhersla er lögð á að bæta bragðið og koma í veg fyrir mengun.

Vínin frá Baraka hafa náð nokkrum vinsældum á alþjóðlegum markaði, einkum í Evrópu og Norður-Ameríku, og unnið til gæðaverðlauna í vinsamkeppnum.

Eitthvað svolítið hefur fengist af króatískum vínunum á Íslandi og má m.a. sjá á vef Vínbúðanna að þar fæst Kraljevski hvítvín og rauðvín, og í sérpöntun Dgac Vicelic rauðvín.

Regluverk hindrar aðlögun

Vínrækt í Evrópu á nokkuð undir högg að sækja um þessar mundir vegna loftslagsbreytinga, ekki síst í sunnanverðri álfunni, svo sem í Frakklandi, á Ítalíu og Spáni.

Í nýrri alþjóðlegri rannsókn sem

birtist á dögunum í PLOS Climate-tímaritinu kemur m.a. fram að hærri meðalhiti og ofsafengnar hitabylgjur hafi áhrif á þroska þrúgna vínviðarins og valdi það minna súrustigi en hærra sykurinnihaldi. Sömuleiðis eru sjáanleg áhrif á uppskerutíma og bragðgæði. Vínbændur standi þannig frammi fyrir því að leita nýrra þrúgutegunda sem eru þolnari fyrir hita og þurrkum og sömuleiðis að

aðlaga áveitu og uppskeruaðferðir. Strangir staðlar eru um vernduð upprunamerki í Evrópu og kveða m.a. á um tilteknar tegundir þrúgna og ræktunaraðferðir (GI). Þetta getur valdið vandræðum með tilliti til aðlögunar að breyttu loftslagi og hvetja skýrsluhöfundar til að regluverkið verði rýmkað í átt til aukins sveigjanleika og nýsköpunar í greininni.

SAVAGE ARMS®

Pallas
HAMBURG

Pallas Heros
Synthetic Black
Kr. 89.900

Pallas Heros
Wood Light, Black
Kr. 89.000

Savage 93R17
GVXP 17 HMR
Kr. 99.900

SAVAGE 93 XP EVO
NEXT CAMO 17 HMR
Kr. 119.000

Savage Axis XPii
Sett með sjónauka
og Hljóðdeyfi
Kr. 149.900

Savage Mark II FVXP
Cal: 22 LR
Kr. 89.900

Vesturröst

sími: 551 6770 - www.vesturrost.is

MUSO **GRAND**

Kraftmikill vinnuþjarkur

Musso Grand er stór og glæsilegur, fjórhjóladrifinn vinnuþjarkur sem sameinar styrk, þægindi, nýjustu tækni og fyrsta flokks öryggi. Með einstökum aksturseiginleikum og glæsilegri hönnun er hann búinn fyrir allar aðstæður.

Öflug dísel vél
Hátt og lágt drif

Byggður á grind
Læsanlegur millikassi

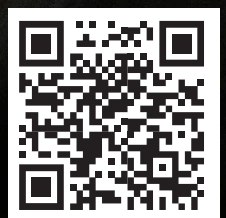
5 punkta gormafjöðrun að aftan
Tvær pallalengdir í boði

Allt að 3.500 kg dráttargeta
Allt að 1.025 kg burðargeta

Verð frá 7.590.000 kr. með vsk. - Ríkulegur staðalbúnaður.

Breytingarpakkar í boði: 33" hækkun | 35" hækkun | 37" hækkun

- **4x4 Magazine:** Bestu kaupin í flokki pallbíla árið 2024
- **Top 50:** Besti dísel pallbíllinn árið 2024
- **Carbuyer:** Besti pallbíllinn árið 2023

Skannaðu QR kóðann
til að kynnst Musso betur.

Ekki sjálfsagt að sauðfjárrækt sé stunduð í sjálfböðavinnu bænda

Próstur Helgason
throstur@bondi.is

Eyjólfur Ingvi Bjarnason er formaður búgreinadeildar sauðfjárbænda og býr í Ásgarði í Dölum. Honum finnst Ísland vera orðið of höfuðborgarmiðað samfélag. Með réttu samtali og skýrri framtíðarsýn sé hins vegar hægt að skapa raunverulegan kraft í sauðfjárrækt og í leiðinni leggja grunn að sterkari byggð í sveitum landsins.

„Ásgarður er má segja hefðbundið sauðfjárnú,“ segir Eyjólfur Ingvi um búskap sinn, „hér hafa verið um 400 vetrarfóðraðar kindur nokkuð lengi en við tókum við búinu hérna um áramótin 2016–2017 af foreldrum mínum, ég hef þó verið viðloðandi búskapinn hér mun lengur og sama ættin býið hér síðan 1810, að ég best veit. Eiginkona mín er Guðbjört Lóa Þorgrímsdóttir og við eigum þrjár dætur. Það var lengi vel þrífð hér en langafi minn, Bjarni Jensson, kaupir og sameinar alla partana í eina jörð meðan hann bjó hér á árunum 1890–1942. Síðasta hlutann kaupir hann af biskupsskrifstofu árið 1915 en kirkja var hér í Ásgarði til 1882.

Árið sem við tókum við, þ.e. 2017, verður mikið verðfall á sauðfjárafurðum þannig við fórum strax að hugsa hvernig hægt væri að styrkja tekjugrundvöll búsins. Það höfum við gert með því að bæta afurðir eftir hverja kind með bættri meðferð bæði vor og haust. Við leggjum mikið upp úr því að fá féð snemma heim á haustin, koma þyngri lömbum í sláturhús og nýta yfirborgunarálág en geyma léttari lömbin og hafa á góðri beit sem samanstendur af grænføðri, áborinni há og nýræktuðum tünum. Einnig höfum við tekið í heimtöku talsvert af kjöti og látið vinna úr því ýmsar vörur sem við seljum síðan sjálf. Samhliða þessu byrjuðum við í útiræktun grænmetis árið 2022 og komum upp sjálfsafgreiðsluskýli síðasta sumar við afleggjarana að bænum þar sem neytendur geta afgreitt sig sjálfir. Þessi aukna jarðrækt, hvort sem er fyrir grænføður eða garðrækt, styður við endurræktun túna og þannig eigum við meira af betra föðri sem er einn lykillinn af auknum afurðum hjá ánum. Þetta hefur styrkt tekjupósta búsins og við lítum á þetta sem lið í því að þola betur sveiflur í rekstri ef yrði aftur verðfall á sauðfjárafurðum. Jafnframt gerðum við skógræktarsamning árið 2021 og höfum að planta lerkí, stafafuru og sitkagreni með það að markmiði að hafa beitar skóg fyrir sauðfé en hann verður nú líklega ekki tilbúinn fyrir en næsta kynslóð bænda tekur við jörðinni.

Það eru ótal tækifæri í búskap en það skiptir miklu máli að hafa skýra framtíðarsýn og þróast í takt við tímann – við lítum þannig á að okkar tækifæri felist í því að hafa fjölbreytta tekjupósta á búinu en stærsta áskorunin er að hafa tíma til að sinna öllum verkefnum vel en við stundum bæði vinnu utan bús ásamt því að ég er í félagsstörfum bænda og hef setið í sveitarstjórn Dalabyggðar frá árinu 2018.“

Hefur ákveðnar áhyggjur af því að fé haldi áfram að fækka

- Það hefur fækkað talsvert í hópi sauðfjárbænda síðustu áratugi og meðalbúið stækkað. Telurðu að enn muni fækka? Þurfa búin að verða enn stærri?

Eyjólfur Ingvi í Ásgarði í Dölum: „Ég sé ýmislegt jákvætt í stefnu ESB en þegar á hólminn er komið finnst mér við vera orðin of höfuðborgarmiðað samfélag. Ég óttast því að málefni landsbyggðar, ef myndi reyna á alvöru viðræður, yrðu síðastar á dagskrá.“

Myndir / só

„Það er rétt að frá árinu 2017 hefur vetrarfóðruðum kindum í landinu fækkað um 100 þúsund en meðalbústærðin er svipuð og ef eitthvað er hefur meðalbúið minnkað miðað við niðurstöður í skýrsluhaldi sauðfjárræktar. Ég er að vona að við förum að spyrna okkur frá botninum hvað fækkun fjár snertir en hef ákveðnar áhyggjur af því að fé haldi áfram að fækka. Þar er tvennt sem ræður, kuldakastið sem kom í byrjun júní sl. snerti marga mjög illa og ýfði upp minningar frá síðasta ári og mér kæmi ekki á óvart þó einhverjir sem nalgast búskaparlok ákveði jafnvel að hætta eða draga enn meira saman.

Það er hætt við að sauðfjárnúum fækki og eflaust mun einhver stækka en ég er enginn sérstakur talsmaður slíkrar þróunar vegna þess að samfélagsleg þýðing sauðfjárnúskapar er límið víða í dreifbýlinu líkt og kom vel fram í skýrslu RHA árið 2015. Það þarf að horfa á sauðfjárræktina út frá forsendum stærðarhagkvæmni samhliða samfélagslegu mikilvægi hennar, því hver hlekkur í samfélagskeðju dreifbýlis skiptir meira máli en í þéttbýli. Aukin tækni mun leiða af sér stærri bú á komandi árum en síðan má spyrja þeirrar spurningar hvort það sé hægt að ætlast til þess að landbúnaður og sauðfjárrækt standi ein atvinnugreina undir byggðafestu í dreifbýli.

Önnur áskorun í starfsumhverfi sauðfjárbænda er einnig sú þróun sem er að verða á uppkaupum aðila sem kaupa jarðir í öðrum tilgangi en til landbúnaðar. Þó að í flestum tilvikum sé fólk velviljað landbúnaði þá þekkjum við dæmi um að fólk vill loka að sér og helst ekki vita af samfélaginu sem var fyrir á svæðinu og í raun ýta þeirri starfsemi sem var fyrir á svæðinu burt þannig að svæðið verður fátækara af mannaúð en það var fyrir. Í þessu gildir að átök og upphrópanir þjóna ekki tilgangi en fólk þarf að geta rætt saman og fundið leiðir til að efla samfélagið og búa í sátt og samlyndi þrátt fyrir misjafna sýn á hlutina.“

Rekstaradstæðurnar þurfa að batna

- Hverjar eru rekstaradstæður sauðfjárbænda? Geturðu lýst afkomunni í þessum búskap?

„Frá því verðfall varð á afurðum sauðfjár árið 2017 hefur rekstrarumhverfi sauðfjárbænda verið mjög krefjandi. Í nýlegri samantekt úr rekstrarverkefni RML fyrir árið 2023 sést að afkoman batnaði og reksturinn fór að skila hagnaði – sérstaklega hjá þeim búum sem hafa meiri afurðir eftir hverja kind. Búin sem eru að ná meiru en 30 kg á hverja kind eru að standa sig best og þar sjást líka merki um bestu framlegðina á hvert framleitt kíló. Það sem skiptir mestu máli í þessu er að það hafa verið hækkunar á afurðaverði til bænda allra síðustu ár en eins hafa komið einskiptisgreiðslur frá hinu opinbera sem hafa skipt máli. Munurinn er þó mikill milli bæja og ljóst að mörg bú geta sótt fram í því að auka afurðir eftir hverja kind.

Aftur á móti er launagreiðslugetan í þessum búskap mjög lág og langt undir því sem gengur og gerist annars staðar í þjóðfélaginu. Mánaðarlaun sauðfjárnúbónda árið 2023 voru um 45% af meðallaunum í landinu sem segir okkur að það er enn langt í land að þetta sé aðlaðandi starf fjárhagslega. Annað sem sést í rekstrarverkefnunum er að skuldsetningin er minni en í öðrum búgreinum sem er ekkert endilega gott því það er líklega til marks um að fjárhagsleg geta til fjárfestinga er ekki til staðar, t.d. til viðhalds bygginga til að bæta aðstöðu og létta vinnu eða til annarra fjárfestinga til framþróunar.

Um og upp úr 2000 horfðu Norðmenn mjög til Íslendinga varðandi tækni við föðrun sauðfjár en gjafgrindur ganga undir nafninu „Íslandskasse“ á norskum sauðfjárnúum. Norsku búin hafa hins vegar haft úr meiri peningum að ráða til stuðnings síðustu ára m.a. vegna uppbyggingar búvörusamninga þar. Þar hefur tækni við föðrun þróast enn

meira og íslensk bú gætu líklega farið að horfa í auknum mæli til Norðmanna varðandi föðrunartækni en til þess þarf rekstrarumhverfið að batna enn frekar og sérstaklega fjárfestingargetan.

Oft og tíðum heyrir líka frá stjórnmaláðmönnum að það vanti meira frelsi og fólk eigi að ráða hvað það gerir eða fara að gera eitthvað annað. Þá verðum við að hafa hugfast að mjög víða er sauðfjárrækt hentugasta atvinnugreinin og sú besta til nýtingar á landi. Á þeim svæðum þarf að styðja sérstaklega við greinina svo hún geti vaxið og dafnað. Það eru ekkert allir að fara í útiræktun grænmetis þó ég hafi fengið þá flugu í hausinn og hún gangi þokkalega á mínu búi.

Það er alveg ljóst að rekstraradstæðurnar þurfa að batna enn frekar í þessari búgrein – það getur ekki verið sjálfsagt mál að sauðfjárrækt sem frumframleiðsluatvinnugrein sé stunduð í sjálfböðavinnu bænda. Í auknum mæli stunda sauðfjárnúendur líka aðra vinnu með búskap sem hefur ýmsar neikvæðar afleiðingar, til dæmis á tíma til að sinna fjölskyldu eða eigin heilsu. Síðan er það staðreynd að þegar maður er í vinnu annars staðar þá eru einhver verkefni sem sitja á hakanum heima sem hafa áhrif á afkomu búsins með einum eða öðrum hætti.“

Fleiri neytendur vilja eiga bein samskipti við bændur

- Lambakjötsneysla hefur minnkað. Hefurðu áhyggjur af þeirri þróun?

„Ég hef hóflegar áhyggjur af þeirri þróun. Framleiðsla lambakjöts er kostnaðarsöm samanborið við margar aðrar kjöttengundir sem endurspeglast að hluta í verði vörunnar á markaði. Á sama tíma verðum við einnig að hafa það hugfast að neyslan á Íslandi er með því mesta í heiminum og fólk velur yfirleitt lambakjöt þegar það vill gera vel við sig.

Ég held að þessi þróun tengist

frekar samfélagsbreytingum – hraðari lífsstíl, meiri fjölbreytni í mat og minni tími til eldunar – frekar en því að fólk hafi misst áhugann.

Það sem skiptir máli núna er að við sofnum ekki á verðinum. Markaðssetning er verkefni sem þarf að sinna alla daga og má eflaust bæta í því, það má ekki treysta á að lambakjöt seljist af gömlum vana.“

- Þurfa sauðfjárnúendur að sækja fram á markaði? Hefur vörubrúun til dæmis verið nægilega hröð og í takti við þarfir neytenda?

„Já – við verðum að sækja fram – bæði í markaðssetningu og vörubrúun. Neytendur breytast og við þurfum að laga okkur að aðstæðum hverju sinni. Það er fullt af tækifærum í því að þróa vörur – hvort sem það eru minni einingar eða nýjar útfærslur á hefðbundnum réttum. Sjálfur hef ég tekið þátt í fjölda markaða síðustu ár á vegum Beint frá býli og átt bein samskipti við neytendur. Þar skynja ég að ákveðið gat er á markaðinum, þ.e. vaxandi hópur neytenda vill eiga bein samskipti við bændur vegna þess að þeir treysta ekki versluninni og að merkingar matvæla séu réttar. Sama hversu oft þetta er rætt virðist ganga hægt að bæta regluverkið varðandi merkingar.

Eins tel ég að það séu tækifæri í meira framboði á fersku kjöti yfir lengra tímabil – þar þarf að koma til ódýrari slátrun utan hefðbundins sláturtíma og síðan að tryggja aðbúnað og föðrun gripa til slátrunar. Víða erlendis taka bændur að sér að ala lömb í rétta sláturstærð og mögulega eru þar tækifæri fyrir bændur að prófa – en svona framleiðsla kostar meira en þessi hefðbundna framleiðsla okkar frá vori til hausts. Við vorum með verkefni sem þetta á árum áður með sláturtíma frá júlí til desember sem gekk ekki upp þá. Aðstæður eru breyttar núna og ég held að eftirspurnin gæti verið til staðar í dag. Hins vegar er þetta ekki fyrir alla og því þarf þetta að vinnast í samvinnu afurðastöðvar og þeirra bænda sem taka þetta að sér.“

Sauðfjárbændur vilja áfram sambærilegt kerfi

- Nú eru búvörusamningar fram undan og ráðherra talar um nýtt stuðningskerfi eins og fram hefur komið. Hvernig orkar það á ykkur sauðfjárbændur?

„Það kemur okkur sauðfjárbændum spáskt fyrir sjónir því ef nýtt stuðningskerfi verður vanfjármagnað líkt og núverandi kerfi mun það ekki ná fram markmiðum sínum um að viðhalda eðlilegum fjölda bænda og stuðla að tækniþróun og framförum. Sauðfjárbændur vilja áfram sambærilegt kerfi og þeir hafa starfað í sbr. samþykkt deildarfundar í febrúar en það vantar meiri fjármuni inn í kerfið. En það má alltaf endurskoða hlutina með það markmið að bæta þá en það þarf ekki að breyta breytinganna vegna.“

- Líklega verður tekist á um það hvort framleiðslustyrkir verði áfram meginþáttur í stuðningi við bændur eða stuðningurinn verði með öðrum hætti. Hver er þín skoðun?

„Sú umræða hefur verið nokkuð hávær undanfarin árin. Kostir framleiðslustyrkja eru að þeir lenda hjá þeim sem sannarlega eru að framleiða matvæli og lækkar þar með verð á vörinni til neytenda. Það styður líka við meginmarkmið á aðgerðaáætlun um loftslagsmál með því að framleiða vöru og stuðla að sem minnstri losun á hverja framleidda einingu. Hin leiðin og sú sem er verið að kalla eftir skilar ekkert endilega peningum til þeirra sem eru að framleiða matvæli því í einhverjum tilvikum myndu peningarnir enda hjá landeigendum sem eru ekki endilega bændurnir. Sú leið stuðlar að aukinni sóun á skattfé og er jafnframt til þess fallin að draga úr þeim árangri sem er ætlast til að landbúnaður nái samkvæmt aðgerðaáætlun í loftslagsmálum.

Stuðningskerfið þarf að vera blanda af framleiðslutengdum styrkjum og óframleiðslutengdum því það þarf að vera einhver fyrirsjáanleiki með tekjustreymi þegar ytri aðstæður eru óhagstæðar

og má þar nefna kuldakastið í byrjun júní í fyrra og aftur í ár. Slíkt tíðarfar leiðir af sér minni afurðir að hausti. Það má í raun hugsa þetta þannig að óframleiðslutengdi stuðningurinn sé vísir að afkomutryggingu en sá framleiðslutengdi hvatning til að framleiða sem mest og losa sem minnst kolefni á hverja framleidda einingu.“

Þarf aukið fjármagn

- Þurfa sauðfjárbændur meiri stuðning, meiri pening inn í greinina frá ríkinu?

„Já, ég tel svo vera. Til að kjör sauðfjárbænda verði í sem nánustu samræmi við aðrar stéttir í landinu líkt og kveðið er á um í markmiðakafla búvörulaga þarf aukið fjármagn. Það er ekki hægt að velta allri hækkunarþörfinni út í verðlag og það að laun sauðfjárbónda séu 45% af meðallaunum í landinu segir allt um það bil sem þarf að brúa. Fyrir fáum árum sagði eldri bóndi við mig að við værum ekki nógu nægjusöm, þetta unga fólk í dag. Það má vel vera en yngra fólk mun ekki velja þessa starfsgrein með nægjusemi að leiðarljósi á komandi árum ef næga vinnu er að fá annars staðar sem býður upp á meiri frítíma með fjölskyldu og almennt betri lífskjör.“

- Hvert finnst þér að eigi að vera meginmarkmið nýrra samninga?

„Meginmarkmið nýrra samninga er að fá nægjanlegt fjármagn til landbúnaðar til eflingar innlendrar landbúnaðarframleiðslu í samræmi við landbúnaðarstefnu stjórnvalda. Samhliða því þarf að fara vel yfir tollverndina og efla eftirlit með innflutningi svo innlend framleiðsla keppi á jafnréttisgrunni við innflutta framleiðslu. Jafnframt þarf að efla tryggingarvernd í landbúnaði því í núverandi tryggingarumhverfi er ekki hægt að kaupa tryggingar við ýmsum þeim tjónum sem bændur geta orðið fyrir.

Einnig þarf að fara vel yfir fjármögnunarleiðir, fjárfestingarstyrki og nýliðun því forsenda þess að áfram verði stundaður öflugur landbúnaður á Íslandi er að nýtt fólk

Sjálfsafgreiðsluskýli er við afleggjarann að Ásgarði þar sem neytendur geta afgreitt sig sjálfir með ýmislegt úr framleiðslunni á bænum.

komi inn í greinina og að þeir sem fyrir eru geti bætt vinnuáðstöðu og fjárfest í tækinýjungum til að létta vinnu á réttlátum kjörum.“

Ísland sé mögulega orðið of höfuðborgarmiðað samfélag

- Sú ætlan ríkisstjórnarinnar að bera aðildarviðræður við Evrópusambandið undir þjóðina setur þessa samninga í nýtt samhengi. Breytir það einhverju í þínum huga?

„Í sjálfu sér ekki – hugmyndir ríkisstjórnarinnar um stuðning við landbúnað byggja að einhverju leyti á gömlum upplýsingum um stuðningsform við landbúnað í Evrópu. Það litla sem ég hef kynnt mér landbúnaðarstefnu ESB síðasta árið segir mér að Evrópusambandið er að hverfa meira frá því stuðningsformi yfir í það stuðningsform sem við þekkjum hér á landi sem eru

framleiðslutengdir styrkir sem byggja á afurðaskýrsluhaldi og skráningum. Þar erum við mjög framarlega í heiminum og sá félagslegi grunnur sem lagður var að þátttöku í afurðaskýrsluhaldi á árum áður var mikil framtíðarhugsun því hún hefur staðist tímans tönn. Það er miklu frekar að Ísland geti kennt Evrópusambandinu eitthvað um skilvirkt stuðningsform og góða nýtingu skattfjár.

Sauðfjárbúskapur býr yfir miklum tækifærum ef við fáum að starfa innan skýrrar stefnu – þar skiptir máli að atvinnuvegaráðherra beri gæfa til að hugsa til framtíðar með okkur bændum og byggja samtalið upp á þeim nótum. Það sem mestu máli skiptir er að stjórnvöld á hverjum tíma fyrir sig, óháð aðstæðum, hafi skýra stefnu til lengri tíma sem horfir sérstaklega til landsbyggðarinnar. Ég hef það á

tilfinningunni að Ísland sé mögulega orðið of höfuðborgarmiðað samfélag.

Það verður ekki hægt að ætlast til þess að sauðfjárrækt og landbúnaður standi einn undir allri byggð í dreifbýli landsins. Ég veit úr störfum mínum í sveitarstjórn að Evrópusambandið styður vel við búsetu í dreifbýli með ýmsum leiðum – það getum við líka gert á Íslandi óháð áformum um aðildarviðræður. Getum við ekki líka tekið samtalið í þá átt að efla landsbyggðina enn frekar og þá þurfa fleiri ráðuneyti einnig að koma að samningaborðinu og við erum að tala um stuðning til matvælaframleiðslu annars vegar og leiðir eða markmið til að efla búsetu í dreifbýli hins vegar.“

Hægt að skapa raunverulegan kraft í greininni

- Formaður Bændasamtakanna sagði í viðtali hér í blaðinu fyrir stuttu að bændur ættu að sammælast um það að auka þekkingu sína á ESB. Hann virtist nokkuð opinn fyrir umræðunni um Evrópusambandsaðild þótt hann hafi ekki verið hlynntur henni sjálfur. Hver er þín afstaða?

„Líkt og formaður Bændasamtakanna er ég opinn fyrir umræðunni en er ekki hlynntur henni sjálfur. Ég sé ýmislegt jákvætt í stefnu ESB en þegar á hólminn er komið finnst mér við vera orðin of höfuðborgarmiðað samfélag. Ég óttast því að að málefni landsbyggðar, ef myndi reyna á alvöru viðræður, yrðu síðastar á dagskrá. Umræðan er hins vegar af hinu góða og það er alltaf betra að taka þátt í umræðunni heldur en að vera bara á móti af því bara án þess að kynna sér hlutina.

Að endingu vil ég segja að framtíð sauðfjárræktar á ekki að snúast um eilífa varnarbaráttu – hún á að snúast um sókn. Með réttu samtali og skýrri framtíðarsýn er hægt að skapa raunverulegan kraft í greininni og í leiðinni leggja grunn að sterkari byggð í sveitum landsins.“

Húsin okkar

Bambahús eru einstök hönnun sem henta í alla ræktun hvort sem er til heimilis eða atvinnu. Bambahús eru smíðuð úr galvaneseraði stálgrind, klædd með 10mm. einangruðu gróðurhúsaplasti og koma með sérsníðaðri stálhurð, ásamt loftglugga með stormjárni.

Bambahús smíða falleg gróðurhús, nídsterk og notendavæn. Gróðurhúsin koma fullbúin og hagkvæm til notkunar allt árið um kring. Þau er létt og meðfærileg og alltaf hægt að bæta við einingum. Bambahús eru hönnuð til að rækta fæðu í mold og auðvelt að umbreyta í alla tegundir ræktunar ásamt plássi fyrir kósýsvæði.

Bambahús koma með gróðurkerjum í vinnuhæð og það má tvöfalda ræktunarplássid með því að nýta rýmið fyrir neðan gróðurkerin. Bambahús eru einstök, lítið viðhald er á húsunum, einfalt í uppsetningu, lágt verð og hefur jákvæð umhverfisáhrif.

www.bambahus.is
bambahus@bambahus.is
s.862-5008

Eiginleikar

- Bambahús þurfa aðeins sléttan flöt og engin þörf eru á jafdfestu
- Bambahús þola vind og snjóþunga betur en flest önnur gróðurhús
- Bambahús koma með gróðurkerjum
- Bambahús nýtir fermetrapláss betur en önnur gróðurhús
- Bambahús henta betur fyrir hreyfihamlaða
- Bambahús er íslenkst hugvit og framleiðsla
- Bambahús er hringrásarhagkerfið í allri sinni mynd
- Bambahús eru færanleg, hægt að færa þó það sé í fullri notkun

Endurheimt íslenskra birkiskóga

– Alþjóðlega Bonn-verkefnið um endurheimt náttúruskóga

ÍSLENSKU birkiskógarnir sem vaxið hafa hér á landi frá ómunatið eru einu náttúrulegu skógarnir á Íslandi. Ilmbjörkin (Betula pubescens) – birkið okkar ásamt

Steinn Kárason

reynivið, eini, g u l v í ð i, nokkrum öðrum víðitegundum og líklega blæðsp eru þær viðartegundir sem hér uxu við landnám. Birkið er að sönnu eina innlenda tegundin sem myndar skóga. Birkiskógarnir eru náttúruskógar að réttnefni og sannkallaður útgangspunktur þegar rætt er um endurheimt landgæða og upprunalegra vistkerfa.

Birki þrífst vel um allt land, frá fjöru og upp í um sex hundruð metra hæð yfir sjávarmál. Það getur orðið fimmtán metra hátt og blómgast karlreklum og kvenreklum í maí–júni. Frjótíminn varir að jafnaði í 2–3 vikur eftir veðri. Fræið nær

fullum þroska í september og október en fræsöfnun getur staðið lengur fram á haust eftir aðstæðum. Eftir þurrkun og verkun fræsins má sá því að hausti eða vori í hálfgróid og beitarfrítt land eða í gróðurhús. Við sáningu þarf fræið bindingu við jarðveg en ekki á að hylja það nema sem nemur þykkt þess.

Íslenskar rannsóknir gerðar á birki í Bæjarstaðaskógi hafa sannað að núlifandi birki hefur náð 140–150 ára aldri. Vegna þess hve skammur tími er liðinn frá því að friðun skóga hófst segir heilbrigð skynsemi okkur að birki geti orðið eldra en niðurstöður rannsókna segja til um. Birki fjölgar sér með fræi en líka með greinum sem vaxa frá rótarhálsi trjáa sem hafa verið felld eða fallið hafa um koll. Dæmi eru um að birki hafi vaxið upp af rótarhálsi trjáa sem hafa verið hulin lyngi í nokkur hundruð ár.

Hið hraða landnám birkis á Skeiðarársandi er undravert og merkilegt að upplifa. Þar hefur á nokkrum áratugum vaxið upp einn

viðfeðmasti birkiskógur landsins sem nær yfir um þrjátíu og fimm ferkílómetra lands. Að birkiskógur vaxi upp úr svartri sandauðn án aðkomu manna er dæmi um ótrúlega framvindu náttúrunnar.

Í lok ársins 2021 undirritaði þáverandi umhverfis- og auðlindaráðherra staðfestingu íslenskra stjórnvalda þess efnis að Ísland tæki þátt í alþjóðlegu átaki um endurheimt náttúruskóga, svokallaða Bonn-áskorun. Þátttaka Íslands í verkefninu hafði það að markmiði að auka útbreiðslu náttúrulegra birkiskóga á landinu úr 1,5% af flatarmáli landsins, eins og staðan var þá, í 5% til ársins 2030.

Markmiðið með þessum aðgerðum var meðal annars að endurheimta forn landgæði, virkni og heilbrigði vistkerfanna á stórum landsvæðum víðs vegar um landið. En einnig að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og auka kolefnisbindingu. Bonn-verkefnið er alþjóðlegt átak um endurheimt náttúruskóga víða um

Ásamt mörgum sjálfbodaliðum hafa ungmennti úr umhverfishópi Landsvirkjunar í Blöndustöð verið burðarásinn í gróðursetningu trjáa við endurheimt Brimnesskóga í Skagafirði.

Endurheimt Brimnesskóga: Kynbætt birki, ljóst á bök og einstofna sem á rætur að rekja í Geirmundarhólaskóg.

heim og er skipulagt af Alþjóða náttúruverndarsamtökunum IUCN.

Endurheimt birkiskóga á Íslandi er þjóðþrifamál. Í birkiskógunum er fölginn ómetanlegur fjársjóður fyrir íslensku þjóðina. Endurheimtir, jafnt sem óspjallaðir birkiskógar endurreisa líffræðilega fjölbreytni. Þeir viðhalda og varðveita fjölbreytni lífríkisins. Það er skylda okkar sem þjóðar að gæta þessa fjársjóðs.

Birkiskógarnir veita skjól og eru búsvæði fjölda dýra og plantna. Þeir eru vatnsforðabúr, binda, hreinsa og miðla vatni, binda jarðveg og koltvísýring. Birkiskógarnir viðhalda líka og auka frjósemi jarðvegsins.

Í og við birkiskóga vex fjöldi íslenskra drykkjar- og lækningarjurta s.s. blágresi, bláber, aðalbláber og jarðarber. Birkið sjálft hefur verið notað til lækninga og er það blóðþrýstingslækkandi og bólgueydandi. Börkinn má nota til lækninga og birkisafa til drykkjar og vingerðar. Birkilauf er gott gegn gigt og það styrkir nýrun ásamt öðrum jurtum. Markaður er hér á landi fyrir birki til smíða og upphitunar.

Minnumst líka þeirra menningarverðmæta sem fölgín eru í íslenskum birkiskógum. Birkiskógar landsins eru afar vinsæl og fjölsótt útivistarsvæði sem um aldaraðir hafa veitt mönnum andlega og líkamlega upplýftingu og innblástur í ljóðum og skáldskap.

Niðurstöður finnskra rannsókna benda til þess að birki lagi sig

staðbundið að vaxtaraðstæðum. Umhverfisþættir svo sem samspil birtu og myrkurs, hita og kulda eru taldir áhrifaþættir í þessu sambandi. Má líkja því við staðbundna laxastofna þar sem hver stofn lagar sig að aðstæðum í sinni á. Þess vegna er talið að í hverjum landshluta ætti að leggja áherslu á ræktun á sérvöldu birki sem þar hefur vaxið frá öndverðu.

Vel fer á því að sveitarfélög, áhugamenn og félög á landinu setji sér markmið um vernd og endurheimt birkiskóga sem og því að gróðursetja nýja birkiskóga. Sú ágæta hugmynd hefur verið sett fram að ástæða sé til að styrkja skógrækt með innlendum trjátegundum með hærri framlögum en greidd eru fyrir ræktun með innfluttum ágengum trjátegundum. Slíkt þekkist til dæmis í Skotlandi og á Írlandi þar sem fjármagni er veitt til að hvetja til ræktunar upprunalegra trjátegunda.

Hvernig sem á málið er lítið þarf að vanda til verka við endurheimt íslensku birkiskóganna. Fordæst ber við alla skógrækt að hindra útsýni og leggja áherslu á að vernda margrómað íslenskt víðsýni til fjalls og fjöru. Einnig að gæta þess að varðveita sérstæðar náttúrumínjar og menningarsögulegar mínjar. Anægjulegt væri að öll ár væru ár íslenska birkisins.

Höfundur er garðyrkjufræðingur, umhverfishagfræðingur og rithöfundur.

PRÝSTIAUKADÆLA

Hámarks hitastig < 60°C

Max flæði 95l/mín

Max hæð 58m

- Þrýstiauka dæla 0,75kw
- Afköst 57 l/min við 3 bör 0,75 kw afl
- Inntak/úrtak 1"
- Soggeta 8 metrar
- Hraðastýrð eftir þrýsting
- Innbyggður einstefnuloki
- Hljóðvist við afköst 45 dpa (hærra við sogdælingu)

Verð 96.248.kr m/vsk

Vatnsvirkinn.is - Sími 510 1400 - Skemmuvegur 48

Ég bið fólk tengt dýrahaldi afsökunar

Það fólk sem hefur mesta þekkingu á dýrum er það fólk sem heldur dýr og umgengst þau reglulega og svo það fólk sem sérmenntar sig um dýr. Um báða hópana gildir að allflest gera vel, þótt undantekningar finnist. Þessi grein er skrifuð til þeirra sem starfa við eða tengt dýrahaldi og fjölskyldna þeirra, fólks sem hefur mátt upplifa undanfarið nýja nálgun félagsafla undir nafni dýravelferðar.

Hallgerður Ljósýnja Hauksdóttir

Starfsemi Dýravernðarsambands Íslands (DÍS) lá niðri um langt árabíl fram til 2007 er Ólafur Dýrmundsson endurreisti félagið samkvæmt erfðaskrárbeiðni. Sif Traustadóttir var kjörin formaður á aðalfundi 2012 og undirrituð 2014. Við Sif störfuðum saman í 10 ár í stjórn DÍS og höfum tvær starfað samfellt lengst fyrir félagið síðan það var endurvakið. Megináhersla okkar var að skapa félaginu markþeka rödd sem sameinaði almenning á Íslandi um dýravelferð. Við lögðum áherslu á ritrýnd vísindi um velferð dýra og óhlutdræga upplýsingaöflun og nálgun. Þegar trúverðugleiki er fenginn í kjölfar slíkrar áherslu þá verður rödd félagsins almenn og sterk. En samtal um dýravelferð er vandmeðfarið. Nauðsynlegt er að hafa skýr gildi fyrir stafni því traust á DÍS myndar einnig færi til misbeitingar, til dæmis með áróðri, óreiðu eða ósannindum. Þess hefur að mínu mati gætt undanfarið. Verði tortryggni og upplýsingaóreiða ofan á um dýravernð þá hverfur úr samtalinu bakbeinið, fólk missir trú og hverfur frá. Eftir verður aðeins lítill og afar hávær hópur fólks sem má einn taka til máls, oftast einmitt með upphrópunum, ásökunum og átakanálgun. Þaðan er auðvelt að deila og drottna. Þorri almennings veigrar sér við að taka til máls við slíkar aðstæður, fólk óttast þá árásir og ekki að ástæðulausu.

Ný stjórn tók við DÍS 2022, undir formennsku Lindu Karenar Gunnarsdóttur. Fyrsta verk þeirrar stjórnar var skýr hundaflautun gegn Matvælastofnun. Tónninn var

gefinn með því að kalla í fjölmiðlum beint og eingöngu eftir neikvæðum umsögnum af samskiptum við starfsfólk Mast. Ekkert um hið jákvæða sem Mast stendur fyrir um dýravelferð hefur heyrst frá DÍS síðan 2022 og almenningi er snúið gegn stofnuninni. Það er talað líkt og Mast sinni velferð dýra varla eða ekki og mér virðist vegið kerfisbundið að rödd stofnunarinnar. Hvaða gagn á það að gera? Hér eru að mínu mati sá styrkur og tiltrú sem skapaðist frá endurreisn DÍS notuð af fullum krafti, en til sundrunar. Auðvitað finnst neikvæð reynsla af samskiptum við Mast og að sjálfsgöðu þarf að veita vinnubrögðum aðhald. En hvernig á það, að ofsækja opinbert starfsfólk sem vinnur að dýravelferð, að bæta dýravelferð? Ég hef einnig séð í þessu samhengi þá mögnuðu samfélagslegu breytingu að dýralæknar verði vafasöm stétt. Það sá ég aldrei áður. Fagþekking um dýr hefur verið gerð tortryggileg og dýralæknum og vísindafólki gerður upp ásetningur. Það er furðuhegðun að grafa undan trausti á fagfólki. Loks eru hafnar grófar árásir á bændur, nú fyrst á stóðbændur og þeir kallaðir - í heild sinni - dýraníðingar. Hvað næst?

Að lama raddir þeirra sem starfa tengt dýrahaldi er ekki málefnaleg nálgun, heldur kúgun. Þessar aðfarir veita einnig þung félagsleg og tilfinningaleg högg, alla leið inn í fjölskyldulíf þess fólks sem fyrir þeim verður. Fólk verður fyrir aðkasti og börn í skólum fyrir störf foreldra sinna. Vill almenningur þetta? Það tel ég ólíklegt. Það er mjög alvarlegt mál þegar félagslegt afl eins og Dýravernðarsambandið er, fer að snúast um að ráðast á hópa fólks og stuðla þannig að samfélagslegri sundrun. Það er ekki tilgangur félagsins. Ég hef undanfarið rætt við fjölda fólks við dýrahald og ég veit að það hefur sumt fengið að finna verulega fyrir þessari taktík. Þetta hryggir mig. Ég bið hér afsökunar það fólk sem hefur mátt upplifa notaðan gegn sér þann öldufald tiltrúar almennings sem myndaðist hjá DÍS í tíð minnar stjórnar. Til þess var ekki stofnað.

Höfundur er fyrrverandi formaður DÍS og vinnur að stofnun nýs félagsafls í þágu dýravelferðar.

Lífeyrissjóður
verzlunarmanna

Á **live.is** getur þú nálgast nýtt yfirlit í hverjum mánuði

Besti vinur blóma og berja

Ylplast fyrir sólskála, gróðurhús og þakglugga

Fást

Létt og meðfærilegt efni

Veitir vörn gegn UV geislum

Fjölbreyttar þykktir og stærðir

Signa ehf

 Bæjarflöt 19-o, 112 Rvk

 www.signa.is

 544 45 45

 signa@signa.is

LÆST UTANHÚSKLÆÐNING • Stílhreint á þak og vegg

Breyttar áherslur og ráðgjöf varðandi fiskrækt í ám og vötnum

Fiskrækt hefur verið mikilvægur þáttur í starfsemi margra veiðifélaga hér á landi um árabil og hefur hún í mörgum tilfellum verið árangursrík og stuðlað að sterkari stöðu stofna. Einn þáttur í henni hefur verið opnun gönguleiða á áður ófiskgeng svæði með byggingu fiskvega (laxastiga), en flestir fiskvegir hér á landi voru byggðir á árunum milli 1960 og 1980. Með byggingu fiskvega stækkuðu hrygningar- og uppeldissvæði göngufiska í

Guðni Guðbergsson.

íslenskum ám um þriðjung frá því sem áður var og hefur það skilað stærri og öflugri stofnum göngufiska og aukið verðmæti veiðinýtingar. Fiskrækt hefur einnig verið gerð með sleppingum seiða, í upphafi með kviðpokaseiðum sem klakin voru út í klakhúsum en síðar með sleppingum smá- og/eða gönguseiða sem voru alin í eldisstöðvum. Aukin þekking á fiskstofnum og tilkoma nýrra rannsóknaaðferða, einkum á erfðafræði, sýndi fram á aðlögun laxastofna að umhverfi sínu þannig að um aðgreinda stofna er að finna í einstökum vatnakerfum og einstakir laxastofnar eru skyldari laxastofnum úr nálægum ám en þeim sem lengra eru frá.

Aukin þekking á stofnum ferskvatnsfiska og erfðafræði þeirra hefur leitt í ljós að inn grip með fiskrækt getur haft neikvæð áhrif á þá. Áherslur í fiskrækt hafa því breyst frá því sem áður var, en í lögum um fiskrækt (nr. 58/2008) segir m.a. að við fiskrækt í ám og vötnum skuli einungis nota stofn úr viðkomandi veiðivatni.

Alþjóða laxaverndunarstofnunin (North Atlantic Salmon Conservation Organisation, NASCO) sem Ísland er aðili að stóð nýlega fyrir gerð samantektar á stöðu þekkingar á áhrifum fiskræktar á villta laxastofna. Í framhaldi gaf NASCO út leiðbeiningar varðandi fiskrækt með seiðasleppingum, þar sem m.a. er fjallað um hvernig meta eigi þörf á fiskræktaraðgerðum og ef í þær er farið, hvernig standa skuli að þeim þannig að sem minnstar líkur séu á

Fiskvegur í Djúpa.

Fiskvegur í Selá í Vopnafirði.

að fiskræktaraðgerðir hafi neikvæð áhrif á laxastofna. Þessar leiðbeiningar NASCO (í íslenskri þýðingu) eru birtar hér til upplýsinga fyrir veiðifélög og áhugamenn um vernd og viðgang laxastofna. Þó leiðbeiningarnar séu settar fram fyrir lax, gilda þær einnig að grunni til fyrir aðrar tegundir laxfiska.

Vert er að benda á að í lögum nr. 58/2008 um fiskrækt, segir að í hverju veiðivatni, þar sem ætlunin er að stunda fiskrækt með sleppingu seiða, hafbeiti til stangveiði eða öðru því er að fiskrækt lýtur, sé veiðifélagi eða veiðiréttarhöfum, þar sem ekki er veiðifélag, skylt að gera fiskræktaráætlun er nái til fimm ára í senn. Hlutverk fiskræktaráætlunar er að gera fyrirhugaða fiskrækt markvissa og

Höfundur við seiðamælingar.

árangursríka og tryggja eftir föngum að þannig sé að fiskrækt staðið í hvívetna að vistkerfi villtra ferskvatnsfiskstofna stafi ekki hætta af. Framkvæmd samkvæmt fiskræktaráætlun er háð því að Fiskistofa hafi áður samþykkt áætlunina, eftir umsögn Hafrannsóknastofnunar. Í samþykkt skulu koma fram þeir skilmálar sem Fiskistofa telur nauðsynlega, m.a. til verndar viðkomandi fiskstofni gegn sjúkdómum og erfðablöndun.

Leiðbeiningar NASCO má finna á heimasíðu stofnunarinnar: https://nasco.int/wp-content/uploads/2024/06/CNL2461_Stocking-Guidelines.pdf. Leiðbeiningarnar eru settar hér fram í íslenskri þýðingu.

Höfundur er sviðsstjóri hjá Hafrannsóknastofnun.

Leiðbeiningar um fiskrækt með sleppingum á Atlantshafslaxi

NASCO hefur samþykkt eftirfarandi leiðbeiningar til að stuðla að skynsamlegri stjórnum nýtingar- og verndunar stofna villtra Atlantshafslaxa, í samræmi við varúðarnálgun. Skýringar á hugtökum er í viðauka.

Inngangur

Í þessu skjali er hugtakið „slepping“ skilgreint sem „vísitandi slepping Atlantshafslaxa út í náttúruna á hvaða stigi lífsferils hans sem er og í hvaða tilgangi sem er“. Slepping er venjulega framkvæmd til: endurreisnar stofna; stofnendurbóta; stækka veiðistofna; koma upp nýjum stofnum og sem mótvægisáðgerð. Sleppingar eru framkvæmdar til að auka fjölda laxa sem snúa aftur í á til hrygningar. Vert er að hafa í huga að aukin fjöldi rannsóknar benda til þess að margar að núverandi sleppingum nái ekki tilæluðum árangri og að í sumum tilfellum gætu þær haft alvarleg neikvæð áhrif á villta stofna Atlantshafslaxa. Til að draga úr áhrifum af áhættu vegna sleppinga hefur NASCO samþykkt eftirfarandi leiðbeiningar um sleppingar Atlantshafslaxa. Þetta er endurskoðun á áður samþykktum leiðbeiningum.

Viðurkenning á áhrifum sleppinga.

Skaðleg áhrif.

Sú þekking sem hefur safnast saman úr fjögurra áratuga rannsóknum á áhrifum sleppinga á stofna Atlantshafslaxa hefur leitt til þeirrar vísindalegu niðurstöðu, sem er almennt viðurkennd að: þar sem markmið við stjórnum nýtingar og verndar (þ.e. þróunarfræðilegar og vistfræðilegar) villtra laxastofna er forgangsatriði á ekki ætti að íhuga sleppingar sem leið til að hindra eða upphæfa hnignun stofna.

Sú þekking sem byggst hefur upp sýnir að áhættan sem fylgir sleppingum vegur oft þyngra en væntanlegur lífræðilegur/vistfræðilegur ávinningur. Áhættan sem tengist sleppingum hefur verið vel skjalfest og stafar að miklu leyti af því að dregið hefur verið úr náttúrulegu vali og að áhrif sleppinga leiða til afbrigðilegrar aðlögunar og minni einstaklingshæfni. Í sumum tilfellum hefa sleppingar leitt til minnkunar á framleiðni (afkomu) villtra stofna og minni einstaklingshæfni villtra fiska. Sleppingar ætti aðeins að íhuga sem síðasta úrræði, í takmarkaðan tíma, þar sem stofn villts Atlantshafslax er í útrýmingarhættu eða ef varðveisla villta stofnsins eru ekki forgangsatriði í varðandi stjórnum nýtingar eða verndunar (e. management).

Gagnleg áhrif.

Þrátt fyrir ofangreinda áhættu gætu sleppingar komið að gagni fyrir villta laxastofna við vissar aðstæður. Sleppingar geta verið gagnlegar þar sem villtum Atlantshafslaxastofni hefur verið útrýmt eða er í yfirvofandi útrýmingarhættu. Vísindaleg gögn sýna að sleppingar hafa skilað árangri þegar þær eru notaðar samfara öðrum endurreisnaraðgerðum. Einnig gæti verið jákvæður vistfræðilegur ávinningur af sleppingum, til dæmis endurheimt á innkomu næringarefna, sem berast með göngufiskum úr sjó, í ferskvatnumhverfi þar sem lax hefur horfið.

Sleppingar gætu veitt eða auðveldað ávinning frá félagslegu, menningarlegu og varðveislu sjónarmiði. Klakstöðvar og starfsemi tengd sleppingum geta virkjað og frætt almenning um mikilvægi veiðistjórnumar og verndunar.

3. Til íhugunar áður en til fiskræktar kemur.

Til að hámarka seiglu í laxastofnum í ljósi hraðra umhverfisbreytinga, svo sem loftslagsbreytinga, er mikilvægt að viðhalda erfðafræðilegri fjölbreytni og flóknum lífsferlum villtra stofna með því að tryggja náttúrulega æxlun. Það verður að leggja áherslu á að bera kennsl á og bæta úr þeim ögnunum sem eru ráðandi og megin ástæða fyrir minnkun stofa. Viðeigandi endurreisnaraðgerðir ættu að taka á þessum ástæðum þar sem það er mögulegt, fyrir hverja á/ vatnakerfi fyrir sig. Endurheimt búsvæða, gæði þeirra, stærð og aðgengi ætti oftast að vera upphafs áhersluatriði í öllum aðferðum til að bæta lífsskilyrði og afkomu laxastofna við Atlantshaf. Við verndun og stjórnum inngrípa ætti að íhuga viðtæka vistkerfisnálgun og taka á þáttum eins og samfelli ferskvatnsárkerfa, vatnsgæðum og rýmun búsvæða.

4. Leiðbeiningar um útsétingu.

Þegar slepping er fyrirhuguð, jafnvel í ljósi varúðarsjónarmiðanna sem getið er hér að ofan, eru eftirfarandi leiðbeiningar gefnar til að lágmarka neikvæð áhrif:

I. Leiðbeiningar sem tengjast öllum áætlunum um sleppingar.

A. Áður en nokkur slepping fer fram.

- Rannsaka viðkomandi árkerfi með tilliti til sögu laxastofnsins, fyrri og núverandi dreifingar hans, orsaka fyrir fækkun og viðeigandi vistfræðilegra og félagslegra þátta.
- Greina stöðu stofnsins.
- Ef stofninn er að minnka, þarf að bera kennsl á og upphæfa orsakirnar (t.d. vatnsgæði, búsvæði, mengun, hindranir á göngu, veiðilág).
- Ef ekki er hægt að grípa tímanlega til lagfæringa til að bjarga stofninum þarf að gera áætlun um sleppingar með skýrum markmiðum, þar með talið skilgreiningar á því hvaða árangurs er að vænta.
- Ræða fyrirhugaðar aðgerðir við viðeigandi yfirvöld til að skilja ferlið og tryggja nauðsynleg leyfi fyrir aðgerðum.
- Ef líklegt er að um sleppingar verði að ræða í framtíðinni þarf að íhuga að stofna genabanka áður en algert stofnhrun á sér stað svo að upphafleg (e. native) erfðasamsetning stofna geti áfram varðveist og verið notuð við sleppingar.

B. Val á klakstofni/undaneldisstofni - atriði til að athugunar þegar notkun klakstofns/undaneldisstofns er talin áætlanlegur kostur með hliðsjón af þekktum áhættuþáttum sem settar eru fram hér að framan.

- Velja klakstofn/undaneldisstofn frá sama upprunastað (Evrópu vs. Norður-Ameríku) og móttökuáin er þar sem það er mögulegt, velja klakstofn/undaneldisstofn úr viðkomandi á og ef það er ekki mögulegt að velja stofn úr þeirri á sem næst liggur.
- Nota villta (ekki klakstöðva-uppalda) fiska og tryggja að neikvæð áhrif á villta stofninn verði óveruleg.
- Velja klakstofn/undaneldisstofn sem er þverskurður af samsetningu villta stofnsins (t.d. hvað varðar stærð, sjávaraldur, göngutíma, mögulega undirstofna úr þverám).
- Gera áætlun um eftirlit með klak/undaneldisstofnum með skimun fyrir fiskum af eldisuppruna og framandi stofnum (með bæði greiningu uppruna í hreistri og með erfðagreiningu) til að koma í veg fyrir notkun slíkra fiska.
- Tryggja aðferðir við söfnun klakfiska/undaneldisstofns til að lágmarki skaða og álag og með því að draga úr hættu á sjúkdómum og dánartíðni síðar. Það er nauðsynlegt að klakstofn/undaneldisstofn sé geymdur í einangraðri sjúkdómslausri aðstöðu og meðhöndlaður með samþykktum og árangursríkum efnum til að forðast afföll og hrörnun undaneldisstofnsins áður en hann er tilbúinn til hrygningar.

C. Hrygning úr klakstofni/undaneldisstofni.

- Ráðfæra sig við erfðafræðinga og fylgja ráðgjöf til að tryggja erfðafræðileg áhætta sé lágmarkuð.
- Nota allan tiltækan klakstofn/undaneldisstofn ef hann er talinn heilbrigður og laus við sjúkdóma.
- Kynjahlutfall í undaneldisstofni sé jafnt.
- Framlag hvers undaneldisfisks ætti að vera jafnt (t.d. engin blöndun svilja sem gæti leitt til samkeppni milli sæðisfruma).
- Íhuga notkun á þörun milli margra undaneldisfiska til að auka svipárslegan fjölbreytileika og lágmarka líkur á að frjógvun misfarist.
- Aðlagja fjölda undaneldisstofns að stærð núverandi villta stofnsins til að forðast að minnka áhrifastærð stofnsins; ná Ne / N hlutfalli eins nálægt 2,0 og mögulegt er.
- Beita óslemminni þörun (ef mögulegt að nota gagnagrönn um áður erfðagreindan undaneldisstofn) til að forðast hrygningu skyldra fiska og auka erfðafræðilega fjölbreytni.

D. Ræktun afkvæma

- Klak og eldi sé við sjúkdómafrí skilyrði.
- Stöðugt lágmarka að dánartíðni, sem getur stuðlað að gervivali á eftirlifendum.
- Fyrir smáseiði, sumaralin seiði og gönguseiði:
 - Stjórna þéttleika til að draga úr árásgjarnni hegðun, viðhalda göðu ástandi ugga, o.s.frv.
 - Viðhalda straumhraða í kerjum til að viðhalda göðu líkamlegu ástandi.
 - Kanna leiðir til að líkja eftir náttúrulegum skilyrðum (t.d. botnlagi, yfirbreiðslu til að mynda skugga, ljósaýringu sem líkir eftir náttúrulegri ljóslotu og aðferðum til að nota náttúrulega fæðu) til að venja fiskinn við náttúrulegri skilyrði sem munu flýta fyrir aðlögun að náttúrulegum aðstæðum.

E. Slepping fiska

- Sleppa yngsta mögulegu lífsstigi (þ.e. hrognum eða kviðpokaseiðum) til að lágmarka tíma í eldisstöð og gervival.
- Forðast að sleppa gönguseiðum, en þau hafa lengstan tíma í eldisstöð og hafa einnig meiri tilhneigingu til að villast og ganga inn í aðrar ár þar sem fyrir er stofn laxa með náttúrulegu erfðamengi.
- Sleppa viðeigandi lífsstigi í hentugt búsvæði og samstilla sleppingar við skilyrði sem líkja eftir aðlögun sömu lífsstiga villtra laxa (t.d. tímasetning, vatnshiti, vatnsrennsli).
- Forðast að sleppa kviðpoka- eða smáseiðum á svæði sem þegar er nýtt af villtum laxi.
- Sleppa ekki fiskum af neinu lífsstigi í náttúruna sem greinst hefur með laxasjúkdóm.
- Lágmarka stressálág við sleppingar.

F. Mat

Framkvæma viðeigandi eftirlitsáætlun sem metur árangur miðað við skilgreind markmið og styðja við aðra þætti sem vinna að sama markmiði.

II. Leiðbeiningar fyrir sérstakar tegundir sleppingaráætlna

(Leiðbeiningar sem nefndar eru í kafla I eiga við um alla flokka sem nefndir eru hér að neðan).

A. Endurreisn

Þessi tegund fiskræktaráætlunar sem miðar að því að endurreisa stofnstærð Atlantshafslax í á þar sem villtur stofnar hefur tapast og engin laxastofn til staðar.

- Nota gen sem geymd eru í genabanka, sem áður hefur verið komið á fót.
- Velja eldisfiska frá landfræðilega næstu á með villtum laxastofni sem er vistfræðilega svipuð ánni sem verið er að endurreisa stofn í.
- Íhuga að nota eldisfiska frá mörgum upprunastöðum sem leið til að auka erfðafræðilegan fjölbreytileika stofnsins sem náttúruval getur unnið úr.
- Ráðgjöf erfðafræðinga er nauðsynleg ekki aðeins um endurreisn stofnsins heldur einnig til að leiðbeina stjórnendum

Við erum með sex verslanir á landinu með mikið úrval af rekstrarvörum og lyftibúnaði fyrir landbúnað, sjávarútveg, matvælavinnslur, byggingariðnað og aðra starfsemi.

HAMPIDJAN

hampidjan.is/verslun · <https://vefverslun.hampidjan.is>

Reykjavík

Skarfabagarðar 4
Sími 530 3333

Ólafsvík

Ólafsbraut 19
Sími 436 1214

Ísafjörður

Suðurtangi 14
Sími 470 0830

Akureyri

Norðurtangi 1
Sími 841 1322

Neskaupstaður

Naustahvammur 49
Sími 470 0807

Vestmannaeyjar

Friðarhöfn
Sími 664 3340

við gerð áætlunar um klakstofn til undaneldis í samræmi við fiskræktaráætlun.

5. Nota fullorðna laxa sem lokið hafa lífsferli við náttúrulegar aðstæður sem klakfiska til undaneldis og hætta að flytja að fiska frá öðrum vatnakerfum eins fljótt og ræktunaráætlunin getur orðið sjálfbær.

6. Þegar stofninn er sjálfbær og erfðafraeðilegur lífvænleiki er tryggður ber að hætta fiskræktarstarfsemi með sleppingum.

B. Endurreisn á stofnum

Þessi tegund áætlunar um fiskrækt miðar að því að endurreisa stofna villtra laxa sem enn eru til í ánni, en í litlum fjölda, taldri vera í útrýmingarhættu og stofnstærð langt undir viðmiðunarmörkum.

1. Nota gen sem geymd eru í genabanka sem hefur áður verið komið á fót.

2. Nota klakfiska til undaneldis úr ánni, samanber viðmið sem nefnd eru í kafla 4.I.B.

3. Sérfræði ráðgjöf erfðafraeðings er nauðsynleg til að leiðbeina við val og ræktun undan klakfiskum/undaneldisfiskum.

4. Íhuga að veiða villt smáseiði eða gönguseiði og ala í eldisstöð til kynþroska og nota sem viðbót við hrygningarstofn, með það að markmiði að lágmarka tíma í eldisstöð.

5. Hætta fiskrækt með sleppingum þegar markmið endurreisnaráætlunar hafa náðst og leyfa náttúrulegri æxlun að halda áfram að endurreisa stofninn.

C. Sköpun nýrrar laxagöngu

Þessi tegund áætlunar um fiskrækt miðar að því að koma upp stofni Atlantshafslaxa í á sem hefur aldrei haft villtan laxastofn. Þetta á einkum við þegar fiskvegur er byggður við náttúrulega gönguhindrun að búsvæði ofan þess opnuð fyrir göngufiskum.

1. Framkvæma vistfræðilegar athuganir til að meta hvort innleiðing Atlantshafslaxa muni hafa óáskilegar afleiðingar fyrir líffræðilega fjölbreytni.

2. Fylgja leiðbeiningunum sem settar eru fram í kafla 4.I. sem eiga við um allar sleppingaráætlanir.

3. Fylgja leiðbeiningunum sem settar eru fram í kafla 4.II.A. þar sem það felur einnig í sér að sleppa laxi í á sem ekki hefur laxastofn.

D. Mótvægisaðgerðir

Þessi tegund áætlunar um fiskrækt notar sleppingar til að bæta fyrir neikvæð áhrif manngerðra athafna eins og byggingar stíflna, vegna áhrifa frá mengun t.d. iðnaði og af völdum náttúruhamfara.

1. Greina og leysa aðalorsökina sem veldur neikvæðum áhrifunum (sjá kafla 3).

2. Meta áhættu og ávinning af fyrirhuguðum mótvægis sleppingaum.

3. Fylgja almennum leiðbeiningunum í kafla 4.I. en einnig öðrum leiðbeiningum í viðeigandi undirflokkum.

E. Stækkun veiðistofns

Þessi tegund áætlunar um fiskrækt miðar til sleppinga með það fyrir augum að auka stærð villtra stofna með það markmiði að auka afla eða tækifæri til sportveiða. Í þessu tilvikinu væri slepping ekki talin vænleg aðgerð og NASCO mælir sterklega með því að þessi tegund sleppinga ætti ekki að gera þar sem varðveisla (þ.e. þróunar- og vistfræðilegra eiginleika) villtu stofnanna er markmið.

1. Aðrar leiðir til að auka veiði eða afþreyingar tækifæri ættu að vera íhugaðar og framkvæmdar áður en fiskrækt með sleppingum er ráðgerð.

2. Að mestu leyti er fiskveiðiauðingarslepping framkvæmd í ám sem þegar hafa laxastofn. Ef sleppingar er framkvæmdar, ætti að fylgja leiðbeiningum í kafla 4.I., 4.II.B. og 4.II.D.

3. Ráðstafanir ættu að vera framkvæmdar til að greina og fjarlægja fisk sem alin hefur verið upp í eldisstöð til að koma í veg fyrir æxlun eldisfisks með villtum fiski.

4. Þessi tegund sleppingar ætti aðeins að vera notuð sem skammtímaaðferð.

5. Eftirlit ætti að vera framkvæmt og ef neikvæð áhrif koma fram, ætti að hætta sleppingum.

F. Hafbeit

Hafbeit miðar að því að sleppa fiski (venjulega gönguseiðum) með það markmið að veiða alla fullorðna fiska þegar þeir snúa aftur til árinna til hrygningar. Við hafbeit er venjulega notuð gildra til að fanga fullorðna fiska og í sumum tilfellum, flokka villta fiska og hafbeitarfiska. Hafbeit er oftast en ekki alltaf stunduð í ám sem ekki hafa villta laxastofna.

1. Fylgja á leiðbeiningum um sleppingar í kafla 4.I.

2. Aðlögun gönguseiða að viðkomandi á er nauðsynleg til að lágmarka villur fullorðinna fiska í nærliggjandi eða aðrar ár.

3. Ef villtur laxastofn er til staðar í ánni, ætti gildra að vera staðsett neðan við hentugt hrygningarbúsvæði og allir fullorðnir laxar sem snúa aftur verða að vera veiddir hafbeitarlax flokkaður frá og einungis villtum laxi hleypt upp í ána til hrygningar.

5. Yfirlit yfir nýjar aðferðir og valkosti við sleppingar á Atlantshafslaxi

Notkun klak- og eldisstöðva hefur að mestu leyti verið óbreytt í yfir 100 ár. Í þessum kafla er fjallað um aðrar aðferðir sem notaðar eru í vaxandi mæli og kunna að minnka áhættu tengda hefðbundnum eldisaðferðum. NASCO viðurkennir að aðferðirnar sem lýst er hér að neðan eru nýstárlegar og möguleg áhætta og ávinningur ætti að vera metin með frekari vísindarannsóknum.

- Viðbót með því að ala gönguseiði fram að kynþroska (e. Smolt-to-adult SAS): Þessi aðferð leitast við að yfirstíga lága lifun frá gönguseiði til fullorðins fisks með því að veiða gönguseiði og ala í eldisstöð fram að kynþroska. Fullorðnum löxum er síðan sleppt út í ána þar sem þeir geta æxlast náttúrulega. SAS aðferðin getur dregið úr áhættu af áhrifum eldisins á fyrstu lífsstigum og auðvelda náttúrulegt makaval. Hins vegar getur SAS einnig minnkað aðlögun að aðstæðum í sjó og valdið neikvæðum áhrifum á hærni til að lifa af þar.
- Nýlegar eldisumhverfi og skipulag: Leita að öðrum valkostum en notkun eldisstöðva til framleiðslu á seiðum til sleppinga til að minnka áhættu sem tengist hefðbundnu eldisumhverfi. Til dæmis hafa verið notaðar sjókvíar til að ala villt gönguseiði til fiskræktar.
- Aðlögun eldisumhverfis: Þessi aðferð felur í sér viðbót við hefðbundið eldisumhverfi. Að auka eldisumhverfið getur hjálpað til við að minnka áhættu tengda áhrifum við eldisaðstæður; þ.e. líkja eftir náttúrulegum aðstæðum í eldi getur haft jákvæð áhrif á laxa í eldi, þó að það útiloki ekki áhrif á eldistímanum.
- Flutningur smáseiða: Þessi aðferð byggir á að flytja til seiði frá stöðum með miklum þéttleika seiða til svæða með lægri þéttleika með það markmið að minnka staðbundna þéttleikatengda dánartíðni og hugsanlega með því að auka heildarframleiðslu viðkomandi vatnasvæðis. Í tilraunarannsóknum hefur verið sýnt fram á að seiði náðu að aðlagast nýjum búsvæðum og höfðu hærri lifun en sambærileg seiði alin í eldisstöð. Skilningur á lífsferlum og nákvæmu staðbundnu mati og áhættugreiningu áður en þessi aðferð er notuð.

6. Þekking og sjónarmið frumbyggja

NASCO hefur viðurkennt að innleiðing þekkingar frumbyggja í umræður og stefnumótun varðandi Atlantshafslax leiðir til þess að hvert land getur tekið betur upplýstar ákvarðanir um varðveislu laxastofna innan sinnar lögsögu. Þar sem sleppingar eiga sér stað í samhengi við lífsviðurværi, land og réttindi frumbyggja, ætti að taka tillit til bæði kafla 4.I. 'Leiðbeiningar sem eiga við um allar sleppingar sem og tengsl við þekkingu og reynslu frumbyggja af Atlantshafslaxi.

Höfum opnað á Eyrarvegi 15 á Selfossi og á netinu **garnogkosi.is**

GARN OG LOPI
FRÁ ÍSTEX,
CASCADE OG
ITO ÁSAMT ÞVI
AÐ VÆNTANLEGT
ER FRÁ FLEIRI
FRAMLEIÐENDUM

Oprunartími:
Virka daga 11-18
Laugardaga 12-16

Falleg gjafavara og
fylgihlutir fyrir
þrjóna/heklskapinn

... fyrir alla í fjölskyldunni

Sjáðu allar
ABU vörurnar
í vefverslun
Veidihornins.

VEIÐIHORNIÐ
Síðumúla 8 • 108 Reykjavík • S: 568 8410
veidihornid.is

2017-2024
Framúrskarandi
fyrirtæki 2010-2024
TRAUST FJÖLSKYLDUFYRIRTÆKI FRÁ 1998

HÁGÆÐA GLUGGAR & HURÐIR
FRÁ DANMÖRKU

Salmonella í nautgripum 2025

Salmonellusýking í nautgripum er sjaldgæf á Íslandi. Síðast kom sjúkdómurinn upp á kúabúi árið 2009. Í ár hefur sjúkdómurinn verið staðfestur á tveimur kúabúum.

Salmonellusýking er svokölluð súna, sem þýðir að hún getur smitast milli manna og dýra. Um er að ræða bakteríusýkingu með Salmonella spp sem getur sýkt flestar dýrategundir og menn og er því áhyggjuefni vegna lýðheilsu. Klínískt getur sýking verið allt frá því að um sé að ræða einkennalaus smitbera, veika einstaklinga með niðurgang, hita og fleiri einkennum og til sjúklinga með krónískar þarmabólgur og/eda blóðsýkingu.

Sjúkdómsgreining fæst með ræktun á bakteríunni, yfirleitt úr saursýnum. Sýklalyf og stuðningsmeðferð er nauðsynleg fyrir sjúklinga með mikil einkenni en notkun sýklalyfja er umdeild þar sem talið er að notkun þeirra getið aukið líkurnar á að sjúklingur beri salmonellusmit í lengri tíma.

Salmonella eru gram neikvæðar, stafbakteríur sem tilheyra hópi Enterobacteriaceae. Smit með salmonellu getur valdið sýkingu í mörgum tegundum hryggdýra. Algengasta smitformið eru einkennalausir smitberar, þar sem smituð dýr bera sýkilinn í mislangan tíma án þess að sjúkast og sýna klínísk einkenni. Útskilnaður á salmonella-bakteríum í saur slíkra dýra er sveiflukenndur, þ.e. stundum eru bakteríur til staðar í saurinum og stundum ekki. Þessi sveiflukenndi útskilnaður veldur því að ekki er hægt að treysta á eina neikvæða niðurstöðu úr grip á smituðu búi, heldur verður að endurtaka sýnatökuna úr sama gripnum. Til þess að hægt sé að lýsa smitað búi salmonellufrítt þarf að fá neikvæða niðurstöðu úr öllum sýnum úr hæfilega stóru hlutfalli gripanna í tveimur sýnatökum þar

sem sýnatökur eru endurteknar með 30 daga millibili.

Ef smitið veldur sjúkdómi er oftast um tvær sjúkdómsmyndir að ræða; annars vegar blóðsýkingu og hins vegar þarmasýkingu. Einkenni sjúkdóms geta verið mismunandi, en þau helstu eru hiti, minnkuð átlýst, lækun í nyt, blóðugur og/eda vatnskenndur illa lyktandi niðurgangur og í einhverjum tilfellum fösturlát. Sjúkdómurinn leiðir fullorðin dýr sjaldan til dauða, en getur valdið auknum ungdýradauða. Dauðsföll án þess að einkenni sjúkdómsins hafi komið fram þekkjast og er þá yfirleitt um blóðsýkingu að ræða.

Nokkur mismunandi afbrigði af Salmonellu geta verið sjúkdómsvaldandi. Algengast er að viss afbrigði séu bundin við ákveðna hýsla en það er ekki algilt. T.d. S. Enterica, bæði Typhi og Paratyphi, valda þarmasýkingum meðal manna, S. Gallinarum veldur svipuðum sjúkdómi í hænsnfuglum og S. Abortusovis veldur klínískum einkennum í sauðfé, S. Cholerasis í svínunum og S. Dublin í nautgripum. Aðrar S. Enterica sermisgerðir valda sjaldan klínískum einkennum í heilbrigðum, fullorðnum gripum, sem ekki eru með fangi. Hins vegar geta þær sest að í þörmum margra tegunda, komist í fæðukeðjuna og

valdið matareitrun hjá fólki. S. Typhimurium og S. Enteritidis eru algengustu salmonellutýpurnar sem valda þarmasýkingum (matareitrunum) í fólki.

Sú tegund Salmonellu sem um ræðir á þessum tveimur kúabúum sem nú eru sýkt er S. Typhimurium. Hvernig sýkillinn barst inn á upprunabúið hefur ekki verið staðfest enn, en faraldsfræðileg rannsókn er í gangi. Dreifing á salmonellusmiti meðal húsdýra getur orsakast af m.a. kaupum á einkennalausum smitberum, kaupum á smituðu fœðri eða húsdýraábúð, aðgangi fugla eða nagdýra að fœðri eða með smituðu fólki, landbúnaðarvélum og fatnaði/skófátnaði fólks.

Lífítími bakteríunnar í umhverfi getur verið mislangur, hún lifir einna lengst í köldu röku umhverfi. Hún getur lifað í mánuði í slíku umhverfi en lífítíminn er styttri við þurrar aðstæður allt niður í <1 vika. Meðgöngutími sýkingar er yfirleitt 1–3 dagar, en getur verið breytilegur, allt frá 6 klst. upp í 10 daga.

Salmonellusýking í nautgripum er alvarlegt mál sem getur haft töluverðar fjárhagslegar afleiðingar fyrir þau búi þar sem slík sýking kemur upp. Matvælastofnun gefur fyrirmæli um ráðstafanir til að hindra smitdreifingu frá búinu. Þær fela meðal annars í sér að almennt flutningsbann er sett á viðkomandi bæ þannig að flutningar á dýrum og afurðum til og frá bænum eru háðir leyfi héraðsdýralæknis, sérstök skilyrði gilda varðandi umgengni í fjósi, bæði heimamanna og utanaðkomandi þjónustuaðila og svo framvegis. Eingöngu má flytja mjólk frá búinu til gerilsneyðingar og vinnslu í mjólkurstöð og slátrun er háð leyfi héraðsdýralæknis og skilyrðum sem hann setur þar um.

Útskilnaður á salmonellu í saur frá smituðum einstaklingi er sveiflukenndur þannig að neikvæðar niðurstöður úr ræktun eru ekki endilega trygging fyrir því að viðkomandi gripur sé laus við sýkingu. Endurtaka þarf sýnatökur á 30 daga fresti úr marktækum fjölda gripa í fjósinu til þess að ganga úr skugga um stöðu sýkingarinnar í fjósinu og áður en að útskrift kemur þurfa að liggja fyrir tvær neikvæðar niðurstöður úr öllum sýnum úr tveimur sýnatökum sem

framkvæmdar eru með 30 daga millibili. Það má því vera ljóst að það að komast fyrir salmonellusýkingu í nautgripum er langtímaverkefni sem í flestum tilfellum tekur mánuði.

Mjög mikilvægt er að hafa eftirfarandi atriði í huga til þess að varast smit:

- Ef keyptir eru gripir inn á bú, hvort heldur sem er fullorðnir gripir eða smákálfar er ráðlagt að einangra þá frá öðrum gripum fyrstu vikuna eftir að þeir koma á búið og fylgjast vel með heilsufari þeirra.
- Seljanda gripa er skylt að útvega heilsufarsvottorð fyrir gripina frá sínum dýralækni eða héraðsdýralækni.
- Ekki má flytja notuð landbúnaðartæki sem hugsanlega eru menguð af jarðvegi/skít yfir varnarlinur. Sækja þarf um leyfi til að flytja landbúnaðartæki yfir varnarlinur til Matvælastofnunar (héraðsdýralæknis). Tæki skulu þrífín og sótthreinsuð áður en farið er með þau yfir varnarlinur. Alltaf skal þrifa vel notuð landbúnaðartæki áður en þau eru flutt á milli bæja, jafnvel þó að það sé innan sama varnarhólf.
- Við þríf á húsum og tækjum er rétt að nota lágþrýsting þar sem úði frá háþrýstipvotti getur dreift bakteríum.
- Ávallt ber að hafa ákvæði reglugerðar 527/2017 um velferð dýra í flutningi í huga við alla flutninga. Þar segir meðal annars í viðauka II.1.
- Ekki má flytja kálfa yngri en 10 daga nema því aðeins að um skamma vegalengd sé að ræða (undir 100 km) og tryggt sé að þeir geti lagst og hafi viðeigandi undirburð.
- Ekki má flytja nýfædda kálfa þar sem naflastrengur er ógróinn.
- Ekki má flytja fengnar kýr/kvígur sem gengnar eru 90% eða meira af meðgöngutímanum eða kýr/kvígur sem hafa borið innan 5 daga.
- Munið að bændur eru ávallt ábyrgir fyrir smitvörnum á sínu búi: Bóndi, ver þitt búi!

Höfundur er sérgreinadýralæknir jörturdýra hjá MAST.

ROTÞRÆR, VATNSTANKAR OG SKILJUR

MARGAR STÆRÐIR OG TEGUNDIR SEM HENTA ÓLÍKUM ÞÖRFUM

ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA Í YFIR 50 ÁR

BORGARPLAST
STOFNAÐ 1971

Votlendið á Mið-fossum sem verður endurheimt.

Samningur við Evrópusambandið:

Verkefni á sviði endurheimtar og líffræðilegs fjölbreytileika

Í síðustu viku var undirritaður samningur við Evrópusambandið um verkefnið Peatland LIFEline.is sem snýr að endurheimt votlendis og stuðning við líffræðilegan fjölbreytileika. Verkefnið er styrkt af LIFE-sjóðnum og er samstarf 7 stofnana og leiðir Landbúnaðarháskóli Íslands verkefnið. Land og skógur er einnig með stóran þátt í verkefninu og leggur til landsvæði á Suðurlandi og á Austfjörðum. Landbúnaðarháskólinn leggur til landsvæði á Hvanneyri, Mið-Fossum, Hesti, Mávahlíð og Kvgistöðum. Aðrir samstarfsaðilar eru Náttúrufræðistofnun, Fugla-vernd, Haf-rannsóknastofnun, Náttúruverndarstofnun og Royal Society for the Protection of Birds í Bretlandi.

Ragnheiður I. Þórarinsdóttir.

Jóhanna Gísladóttir.

Andakill RAMSAR friðlandið er staðsett innan Hvanneyrarjarðar. Það nær yfir austurhluta ósa Borgarfjarðar og nærliggjandi votlendi inn til landsins. Svæðið nærir af Hvítá og Andakílsá og nær yfir flæðiengjar, votlendi og slægjumýrar sem nýttar eru til heyskapar. Þá eru stórar mýrar nýttar sem beitiland. Flæðisvæðið er mikilvægt dvalar-, fæðu- og varpsvæði fyrir votlendisfugla,

sérstaklega fyrir þrjár marktegundir Peatland LIFEline.is verkefnisins, rauðbrysting, jarðrökuna og stelk. Vegna fjölbreytilegs náttúrulegs umhverfis hefur Hvanneyrarsvæðið mikið vísindalegt gildi og er nýtt til kennslu og fjölbreyttra rannsókna.

Andakill Ramsar-svæðið var upphaflega stofnað til verndar heiðagæsar, þar sem svæðið er vel þekkt viðkomusvæði tegundarinnar. Búsvaldi svæðisins, þ.e. ósar, mýrlendi, lyngmóar og flæðiengjar, eru forsenda fyrir ríkulegu fuglalífi. Svæðið er nýtt af 58 fuglategundum, þar af verpa 34 tegundir á svæðinu, svo sem haförn sem er í útrýmingarhættu á landsvísi, og rauðbrystingur sem er viðkvæm tegund á alþjóðavísu. Hluti mýrlendisins, lyngmóa og flæðisvæða er í röskuðu ástandi (í framræslu eða rofi) og því hefur gildi þeirra fyrir fugla minnkað verulega. Markmið verkefnisins er að endurheimta þessi röskuðu svæði og þar með bæta heildarstöðu Ramsar-svæðisins með tilliti til viðhalds og/ eða eflingar fuglabreytileika þess.

Umfang verkefnisins er rúmlega 8 milljónir evrur og er stuðningur LIFE-sjóðsins 75%, eða um 6 milljónir evra sem samsvarar um milljarði íslenskra króna. Verkefnið hefst formlega þann 1. september næstkomandi og er til 66 mánaða, eða til loka febrúar 2031. Þetta er umfangsmesta verkefni sem Landbúnaðarháskóli Íslands hefur stýrt og hlökkum við til að takast á við það.

Ragnheiður er rektor Landbúnaðarháskóla Íslands og Jóhanna lektor við sama skóla.

ÆÐARBÆNDUR!

Hreinsun er komin í fullan gang!

Getum bætt við okkur æðardúni í hreinsun og sölu. Greiðum flutningskostnað.

ÍSLENSKUR ÆÐARDÚNN
Traust og örugg viðskipti í yfir 30 ár
Dúnhreinsun - Nesvegur 13 - 340 Stykkishólmi

Allar nánari upplýsingar veitir:
Erla Friðriksdóttir í síma 899 8369
& erla@kingeider.is

FJÖLSKYLDUFYRIRTÆKI Í HJARTA ÞINGEYJARSVEITAR TIL SÖLU

Vilt þú vera þinn eigin yfirmaður?

Stóruvellir ehf. hefur framleitt hamsatölg, útikerti og fleiri vörur úr mör í yfir 30 ár. Fyrirtækið hefur byggt upp sterka stöðu og á trausta viðskiptavini um allt land. Um það bil 3 starfsgildi eru í fyrirtækinu sem er með stöðuga veltu og afkomu. Miklir möguleikar og mjög sveigjanlegur vinnutími.

Til sölu er vörumerkið, flytjanlegur búnaður sem notaður er til framleiðslunnar og umbúðir sem til eru á lager. Ehf-ið er ekki til sölu né vinnsluhús og þarf því að flytja framleiðsluna frá Stóruvöllum.

...nema einhverjir stórhuga vilji kaupa allan pakkann 😊

Fyrirtækið hefur mikla vaxtarmöguleika.

Frábært atvinnutækifæri, fyrir einstaklinga eða fjölskyldur eða til sameiningar öðrum rekstri.

Hafið samband við Garðar á Stóruvöllum fyrir frekari upplýsingar.

Sími: 893 4950

LÍKLEGA

Bestu kaupin í fjórhjólum í dag

CFMOTO 1000
Touring Premium

2.399.000,-
Án vsk.1.934.677,-

CFMOTO 850
Touring

1.979.000,-
Án vsk.1.595.967,-

CFMOTO 625
Touring

1.599.000,-
Án vsk.1.289.516,-

CFMOTO 520

1.449.000,-
Án vsk.1.168.548,-

Öll hjólin eru með beinni innspýtingu, rafmagnstýri, spili, dráttarkrók, handahlífum, sætisbaki, háu og lágu mismunadrifi með læsingu. Vökvabremsum, álfelgum og eru tveggja manna T3 götuskráð.

Umboðsaðilar: KS, Sauðarkróki. Suður England, Selfossi. Bikevik, Reykjanesbæ, Lyngás 5, Hella, AB varahlutir, Egilsstöðum. Bílaforritun North-East Akureyri.

Nitro - Urðarharvi 4 - 557 4848
Nánari upplýsingar á nitro.is

Nokkrar tölur úr skýrsluhaldi mjólkurframleiðslunnar 2024

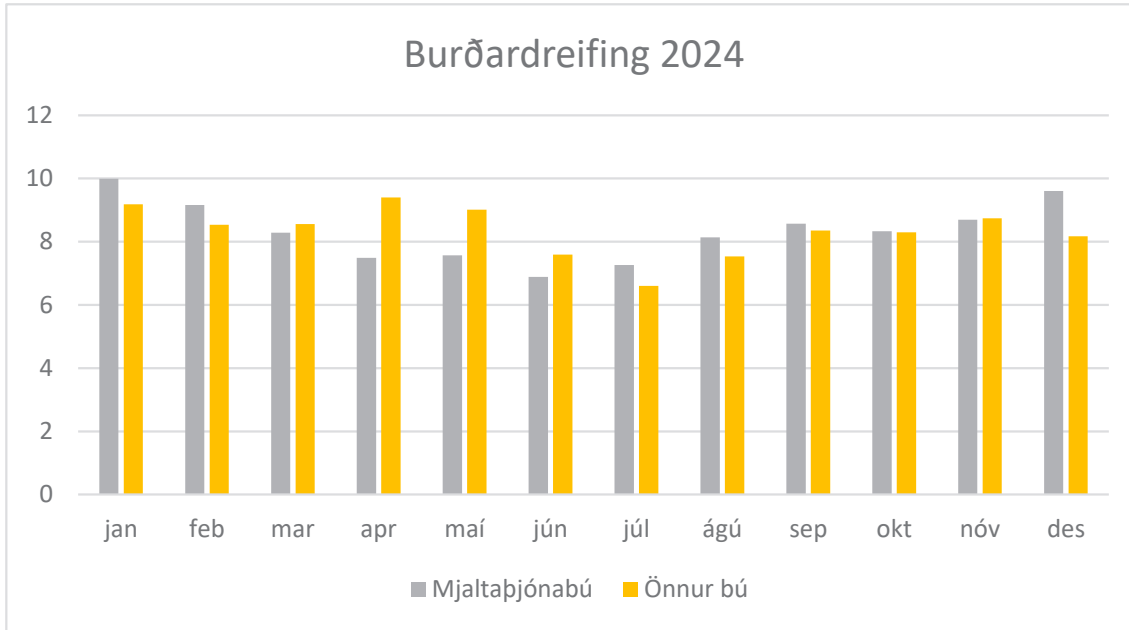
Fyrir nokkru var gerð grein fyrir niðurstöðum skýrsluhalds nautgripæræktarinnar hvað afurðir varðar en ýmsa meiri tölfraði er að finna í gagnagrunni skýrsluhaldsins. Því miður hefur tafist að koma orðum um þessar tölur á blað en hér á eftir er reynt að ráða nokkra bót á trassaskapnum.

Guðmundur Jóhannesson.

Það mun vera rétt um aldarfjórðungur frá því sjálfvirk mjaltatækni hélt innreið sína í íslensk fjós. Ekki verður annað sagt en að íslenskir bændur hafi tekið þessari tækni opnum örmum samhliða þeim miklu breytingum sem orðið hafa á framleiðsluáðstöðu. Á síðasta ári (2024) var svo komið að 59,1% búa notuðu þessa mjaltatækni og hækkaði hlutfallið úr 54,4% milli ára. Á þessum búum eru 74,6% allra mjólkurkúa sem framleiddu 76,8% allrar innvegginnar mjólkur. Sambærilegar tölur frá árinu áður eru 70,9% kúnna og 73,2% innlagðar mjólkur. Þetta er, eins og áður og eftir því sem ég kemst næst, hæsta hlutfall mjaltapjóna í heiminum. Þarna hefur orðið mikil breyting á síðastliðnum sex árum en árið 2019 voru mjaltapjónar á 40,6% búa og 54,6% kúnna voru mjólkaðar með þessari tækni. Fjölgun mjaltapjóna hefur einkum rutt mjaltabásunum úr notkun en á síðasta ári voru 14,5% búa með mjaltabás fyrir 11,9% kúnna. Mjaltakerfi voru í 26,4 fjósa og hlutfall kúa sem mjólkaðar voru á þann hátt var 13,5%.

Förgunarástæður kúnna á síðastliðnu ári voru um margt áþekkar fyrri árum en þó má merkja ákveðna þróun sem er að sumu leyti jákvæð og að öðru leyti ekki. Júgurbólga er tilgreind sem aðalástæða hjá

Ekki hefur tekist að finna skýringu á miklum fjölda dauðfæddra kálfa hérlandis

flestum kúnna, eða 19%, en var 21,5% á árinu 2023. Næstalgengasta förgunarástæðan er ófrjósemi eða kýrnar hafi ekki fest fang, sem er tilgreint í 18% tilfella eða nánast sama hlutfalli og árið áður þegar það var 17,9% tilfella. Litlar afurðir er þriðja algengasta aðalástæða förgunar og er tilgreind í 9% tilvika samanborið við 10% árið á undan. Þær breytingar sem orðið hafa þarna á undanförmum árum eru að hlutfall kúa sem fargað er vegna júgurbólgu lækkar en á sama tíma hækkar hlutfall kúa sem fara vegna ófrjósemi. Þetta bendir til betra júgurheilbrigðis en lakari frjósemi eða þá að þolinmæði manna við að koma kálfi í kýrnar hefur minnkað með árunum.

Alls voru greind um 195 þús.

kýrsýni á árinu 2024. Samkvæmt reglugerð um stuðning í nautgripærækt þarf að skila kýrsýnum 8 sinnum á ári. Alls voru 34.160 kýr skýrslufærðar á árinu þannig að þetta jafngildir um 5,7 sýnum á kú til jafnaðar eða nálægt 7,8 sýnum á árskú. Það sýnir okkur að þátttaka í sýnatöku er góð þó auðvitað megi gera betur. Þær mælingar sem kýrsýnin gefa eru mikilvægt tæki við bæði bústjórn og í ræktunarstarfinu. Mikilvægt er að sýnataka sé framkvæmd með reglubundnum hætti og að vandað sé til hennar.

Kynhlutfall fæddra kálfa var eins og fyrr skekkt en áþekkt og verið hefur. Nautkálfar voru 53,3% fæddra kálfa samanborið við 53,2% árið áður. Ef horft til afdrifa fæddra

kálfa þá voru 64,1% nautkálfa settir á til lífs. Þetta hlutfall er ívið lægra en árið þegar hlutfallið var 64,8%. Hlutfall þeirra nautkálfa sem slátrað er nýfæddum hækkar eilítið milli ára, eða í 15,6% úr 14,5%. Samdráttur í ásetningi nautkálfa á sér án efa skýringu í óviðunandi afkomu nautakjötsframleiðslunnar. Af nautkálfunum fæðast 17,0% dauðir eða farast í fæðingu og 2,9% þeirra drepast innan 20 daga frá fæðingu. Á árinu 2023 voru þessi hlutföll 17,3% og 2,7%.

Eflitið er til afdrifa kvígukálfa eru 85,3% þeirra settar á til lífs en þetta hlutfall var 85,5% árið áður. Förgun nýfæddra kvígna er svo gott sem óþekkt fyrirbæri en 0,9% er slátrað nýfæddum og er engin breyting frá fyrra ári þegar 0,7% var fargað. Hlutfall þeirra kvígna sem fæðast dauðar eða drepast í burði er 11,4% en var 11,8% árið áður. Þær kvígur sem drepast innan við 20 daga aldur telja 1,9% sem er 0,2% prósentustigum hærra en árið 2023.

Á þessu má sjá að úr þeim kálfaðaða sem verið hefur viðvarandi hefur ekki dregið svo neinu nemur, því miður. Ekki hefur tekist að finna skýringu á miklum fjölda dauðfæddra kálfa hérlandis, sem er mun meiri við 1. burð en seinni burði, þó víða hafa verið leitað. Þær rannsóknir sem gerðar hafa verið benda til áhrifa margra þátta. Nefna má erfðapátt en fundist hefur arfgengi þó lágt sé. Nú er í gangi verkefni þar sem greina á erfðamengi dauðfæddra kálfa með það í huga að mögulega megi finna mein- og/öða banagen í stofninum. Annar þáttur er almenn bústjórn og stærð fæddra kálfa. Stærðin getur tengst bústjórn þar sem kvígurnar kunna að vera fullsterkt fódraðar á síðari hluta meðgöngu. Þá er áreiðanlegt að almenn notkun heimanauta á kvígur hefur áhrif en það að vita ekki væntanlegan burðardag gerir eftirlit og alla umhirdu fyrir burð í besta falli ómarkvissa. Eitt þeirra tækja sem hjálpað getur í baráttunni við kálfaðaða eru einkunnir fyrir burð feðraáhrif (BFA) og burð mæðraáhrif (BMA). Naut sem eru með lága einkunn fyrir BFA ættu menn t.d. alls ekki að nota á kvígur.

Á meðfylgjandi mynd má sjá hlutfallslega burðardreifingu eftir mánuðum á árinu 2024 skipt eftir mjaltapjónabúum annars vegar og öðrum búum hins vegar. Þarna má sjá að burðir eru hlutfallslega flestir á vormánuðum á þeim búum sem ekki eru með mjaltapjóna. Þannig hefur þetta verið um langa hríð enda sækja kýrnar í að bera á vorin. Þá eru burðir hlutfallslega fleiri á haustmánuðum

en á t.d. sumrin en bændur vilja fremur að kýr og kvígur beri að loknu sumri m.t.t. bústjórnarlegra þátta. Á mjaltapjónabúunum er burðardreifingin ívið jafnari og þar er ekki að sjá topp í burðartíðni á vorin en aftur á móti kemur toppur í desember og janúar. Eflaust mætti ná betri nýtingu á mjaltapjónana með því að jafna burðardreifinguna enn frekar en kannski er eðlilegt að menn vilji ekki láta kýrnar/kvígurnar bera á sumrin þegar grófföðuð flun stendur sem hæst. Úr því rétt er um burði er rétt að nefna aldur við fyrsta burð. Á árinu 2024 reyndist hann vera 27 mánuðir að meðaltali sem er 0,2 mánuðum lægri meðalaldur en árið áður. Það er jákvæð þróun en betur má ef duga skal. Allar rannsóknir sýna að hagkvæmasti burðaraldur er í kringum 24 mánuðir og að því ber að sjálfsgöðu að stefna.

Síðla hausts 2022 innleiddum við erfðamengisúrval í íslenskri nautgripærækt og í samræmi við niðurstöður doktorsverkefnis Egils Gautasonar var ákveðið að stefna að því að arfgerðargreina sem flesta gripi. Niðurstöður Egils voru þær að ekki næðist herra öryggi kynbóta- eða erfðamat nema á arfgerðargreindum gripum. Veturinn 2022–23 var því hrundið af stað almennri sýnatöku úr fæddum kvígum og ekki verður annað sagt en að vel hafi tekist til. Íslenskir kúabændur hafa þar sýnt hvers þeir eru megnugir og tekið virkan þátt með sýnatöku úr kvígum. Þegar þetta er skrifað er búið að arfgerðargreina samtals 39.332 gripi og þar af eru 26.534 fæddir 2022 eða síðar. Sá tími að mikill meirihluti núlifandi mjólkurkúa, eða 80–90%, verði arfgerðargreindur nálgast því öðfluga. Það er, mér vitanlega, einsdæmi í heiminum og engin önnur þjóð sem nær víðlíka hlutfalli arfgerðargreindra gripa. Fyrstu nautin sem valin voru á nautastöð á grunni erfðamats fæddust haustið 2022. Sýnir þeirra eru farnir að skila sér á stöð og dætur þeirra munu skila sér í framleiðslu á árinu 2026. Þegar sá áfangi næst munum við fá mat á því hverju erfðamengisúrvalið skilar í auknum framförum. Stór hluti framfaranna liggur án efa í því að verulega gölluðum gripum ætti að fækka þegar ekki þarf lengur að afkvæmaprófa nautin fyrir notkun en eðlilega voru þau naut sem valin voru að mestu á grunni góðs áttar misjöfn að gæðum. Sá hópur sem valin er á grunni erfðamats er væntanlega jafnbetri og grunnurinn að ylinu traustari en áður var.

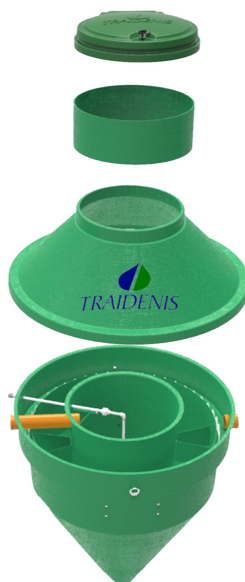
Íslensk nautgripærækt er að mörgu leyti á góðum stað í dag. Við höfum betri töl og tæki í höndunum en nokkru sinni áður og mjög góð þátttaka í skýrsluhaldi og ræktunarstarfi veitir okkur mikinn styrk þrátt fyrir smæðina. Það er mjög mikilvægt að viðhalda þessari stöðu og bæta enn frekar. Fyrir dyrum stendur að bjóða upp á kyngreint sæði sem gjörbreytir umhverfi íslenskra kúabænda um margt. Það er brýnt að nota þá tækni skynsamlega frá fyrsta degi og gera sér strax grein fyrir hver raunveruleg þörf hvers og eins bús er varðandi fjölda kvígna. Með marvissri notkun erfðamats og kyngreinds sæðis er hægt að bæta rekstrarafkomu umtalsvert en til þess þarf einbeita og skipulagða bústjórn. Það er nefnilega svo að þegar rýnt er í tölur má sjá að víða liggja ónotuð tækifæri í bústjórnarþætti hvers og eins bús.

Höfundur er ábyrgðarmaður í nautgripærækt hjá RML.

LÍFRÆN SKOLP HREINSISTÖÐ

- Stöðin kemur samsett og tilbúin til uppsetningar
- Hátt hreinsunarstig
- Lyktarlaus
- Einföld uppsetning
- Ekki þörf á siturlögnum
- Möguleiki á fjartengingu við upplýsingakerfi

Um þetta leyti, eða kannski frá um tuttugasta júní er best að sjá kerfillinn með sín hvítu blóm.

Áminning um Skógarkerfil

Ég heiti Sigurður Gíslason hliði helst Siggi á Steinsstöðum. Mínir þungu þankar er Skógarkerfillinn. Ég er jarða eigandi og hef verið bóndi í meira en 40 ár, en hætti búskap fyrir nokkrum árum. En er búinn

Sigurður Gíslason

að glíma við kerfil í mörg ár. Ég ætla að greina frá því strax hér í upphafi að ég er ekki neinn fræðimaður um kerfil né eyðingu hans. Ég get ekki hugsað mér þá framtíðarsýn sem þó stefnir hraðbyri í að hvar sem maður fer um landið verði það eina sem maður sér í vegarköntum verði sú miður fallega innflutta planta Skógarkerfillinn. Ég er að vona að fleiri en ég vilji ekki skipta okkar íslensku flóru út fyrir hann. En viti menn sú sýn er kannski ekki svo langt undan.

Ég brá mér í borgina á dögnum, og kerfill var mér ofarlega í hug. Nú er hann hvað mest áberandi í blóma með sín hvítu blóm. Ég er sjálfur búandi í Hörgársveit, ég vil meina að hvergi sé meiri samfelldar breiður en hér í Eyjafirði á þeim stöðum sem ég hef farið um. Akureyri Eyjafjarðarsveit og drjúgur hluti Hörgársveitar eru undirlögð af honum. Hann dreifist langmest meðfram vegum. Og er það mín bjargfasta trú að þar sé kantsláttur hvað mesta vandamálið. Hjá vegagerðinni telja menn að minnstakosti sumir að breytt verklag hafi dregið úr því, nú sé slegið fyrir en áður var gert, en því miður, það dugir ekki til. Vissulega er hann ekki með þroskað fræ fyrir en með haustinu. (Bjarni heitin Guðleifsson náttúrufræðingur sagði mér fyrir mörgum árum að kerfill væri ekki með þroskað fræ fyrir en í september, en síðan hefur oft vorað fyrir, og það nýtir hann sér vel.) En því miður eru vegarkantar ekki svo sléttir, og þá fer sláttuvélin í jarðveg sem klessist í vélina og þar með í eldri fræ sem eru mis lengi að þeytast úr aftur. (Sagt er að kerfil fræ geti lifað í jörðu í allt að 7 ár.)

Á ferð minni um þau sveitarfélög sem ég fór um var vandinn víða ekki ýkja mikill. Hvergi minni en í fyrrum

Akrahreppi. Þar sá ég örfáa staði, en samt nokkra. En ef ekkert er að gert verður mest allt landið á fáum árum eins og Eyjafjörður. Ég vil því hvetja sveitarfélög landeigendur og áhugafólk eins og mig að bregða nú skjótt við, og ekki bara halda fundi, þó þeir séu kanski nauðsynlegir, en kerfillinn fæst ekki inn á fund. Ég hef mikla reynslu af glímu við kerfil, og veit að hann verður ekki unninn nema með ómældri þolinmæði. Því er ég reiðubúinn að ráðleggja sveitarfélögum hvernig ég tel best að vinna.

Mín tillaga er að byrja þar sem minnst er af honum. Og þar sem lengstu vegalengdirnar eru með litlum kerfli, og verja það áfram, ekki kannski með kjafti og klóm, heldur með kúbeini og skóflu. Þar er lang best að stinga hann upp með rótum. Mér hefur reynst best að nota gott KÚBEIN, einnig nota ég malarskóflu sem ég hef mjókkað nokkuð. Því er augljóst að bestur árangur næst með að ráðast á nýju plönturnar. Hugsid ykkur ef okkur Eyfirðingum og ekki síður Akureyringum hefði borið gæfa til að fara út og fjarlægja fyrstu plönturnar. Því að hjá okkur líka byrjaði allt með einu fræi. Ætli það hafi verið með kerfilin eins og sagnir herma með njólann. Að Danakonungur hafi fært okkur hann til að forða okkur frá hungursneyð.

Aftur að alvörunni. Um þetta leyti, eða kannski frá um tuttugasta júní er best að sjá hann með sín hvítu blóm. Úr þessu fer blómið að ummyndast í fræ, og þá er ekki eins auðvelt að sjá hann, og meiri líkur á að einhverjar plöntur komi sér upp fræjum. Mér er nær að halda að á vænni plöntu geti fræin skipt þúsundum. Þá er mikilvægt að þar sem fáar plöntur eru, komist ekki margar lífs af. Gott gæti svo verið ef nægur mannskapur er, að slá stóru breiðurnar eða að minnsta kosti útjaðra þeirra.

Nú ætla ég að láta hér staðar numið. En get látið þess getið að ég hef haft samband við þó nokkur sveitarfélög um þetta mál. Og hvarvetna fengið góðan hljómgrunn. Með von um skjót viðbrögð.

Höfundur er fyrrverandi bóndi.

Reiðhöllin
Svaðastaðir

SVEITA SÆLA

LANDBÚNAÐARSÝNING & BÆNDAHÁTÍÐ
Í SKAGAFIRÐI

30. ágúst
2025

Vilt þú vera með söluborð?

Skráning smáframleiðenda og fyrirtækja á sýninguna
stendur yfir til og með 15. ágúst nk.

Nánari upplýsingar veita verkefnastjórar, Sigurlína Erla og Þórdís
Halldórsdóttir á netfanginu sveitasaelaskagafirdi@gmail.com

Loft í loft

- Fyrir rými af öllum stærðum og gerðum
- Kyndir á veturnar og kælir á sumrin
- Minni hávaði og meiri orkusparnaður
- Möguleiki á endurgreiðslu frá Orkustofnun

Loft í vatn

- Margar stærðir og gerðir af neysluvatnstönkum í boði
- Umhverfisvænn kælimiðill
- Einfalt í uppsetningu
- Allt að 60% lækkun á rafmagnsreikningi

Midea er einn stærsti framleiðandi heims á varmadælum og eru þær sérstaklega framleiddar fyrir norðlægar slóðir

Kælitækni
kaelitaekni.is

Með Delo 400 gengur allt smurt

Delo 400 SLK SAE 15W-40 er smurolía sem hentar fullkomlega fyrir landbúnaðarvélar og uppfyllir ströngustu losunarstaðla.

Skannaðu QR kóðann fyrir allt úrval og sölustaði

Hringdu í vini og fáðu tilboð hjá okkur!
Síminn er 515 1100, eða á olis.is

olis

Laxalús, notkun lyfja og umhverfisáhrif

Á síðasta ári voru heimildir um notkun laxalúsalyfja við aflúsun á eldisfiski afgreiddar því sem næst á færibandi hjá fiskisjúkdómanefnd. Við afgreiðslu undanþága nefndarinnar kemur ekkert fram hvort áður hafi verið gripið til

umhverfisvænna mótvægisáðferða eða takmarkanir séu á notkun lyfjanna vegna mögulegra neikvæðra umhverfisáhrifa. Notkun laxalúsalyfja er tiltölulega ódýr, hagkvæm og afkastamikil áðferð við aflúsun í samanburði við margar umhverfisvænar aflúsunaraðferðir. Ókosturinn við notkun laxalúsalyfja er að þau geta haft neikvæð umhverfisáhrif, skaðað imynd og takmarkað sölumöguleika. Laxalúsalyf ætti því eingöngu að nota sem neyðarúrræði þegar allar aðrar mótvægisáðgerðir bresta.

Varnaðarorð sérfræðinga

Á árinu 2019 birtu sérfræðingar á Hafrannsóknastofnun skýrsluna „Lyf gegn laxalús: virkni, áhrif og notkun“. Þar kemur m.a. fram að lyfjagjöf gegn laxalús í fiskeldi er sá þáttur sem valdið getur hvað mestum skaða á lífverum í nærumhverfinu. Mikilvægt er að fara varlega í notkun lúsalyfja, ekki sist þar sem sjálfbærir nytjastofnar eru fyrir á svæðum þar sem fiskeldi er eða fyrirhugað að stunda það. Í ljósi rannsókna og reynslu annarra þjóða ásamt skorti á rannsóknum á Íslandi væri skynsamlegt að sporna gegn notkun lúsalyfja, a.m.k. inni á fjörðum nálægt rækjustofnum vegna mikillar áhættu um neikvæð áhrif á stofnana. Í skýrslu sérfræðinga Hafrannsóknastofnunar kemur fram að önnur úrræði ættu ávallt að vera fyrsti kostur.

Notkun laxalúsalyfja

Laxalúsalyf hafa verið notuð hér

á landi til aflúsunar á eldisfiski vegna laxalúsar og fiskilúsar í nokkur ár (mynd 1). Framan af var notkunin mest bundin við aflúsun fisklúsar en á seinni árum aðallega vegna laxalúsar. Mest hefur verið notað af Slice (emamectin) en virka efnið er innan sviga. Slice hefur verið gefið í formi fódurs. Við böðun á eldisfiski hefur verið notað Salmosan (azamethiphos) og AlphaMax vet. (deltametrin). Notkun laxalúsalyfja jókst verulega á árunum 2023 og 2024 en á þessum árum var mesti lífmassi af eldisfiski á Vestfjörðum aðeins um 25.000 tonn á haustin þegar mest var af fiski. Fjöldi aflúsana með lyfjaþóðri er undir einni á hver 1.000 tonna lífmassa af fiski.

Áhættumat

Laxalúsalyf geta mögulega haft neikvæð áhrif á lífríkið og þá einkum á krabbadýr í sjónum. Norska Hafrannsóknastofnunin hefur lagt mat á áhættuna á notkun laxalúsalyfja sem er mjög mismunandi eftir hvaða efni eru notuð við aflúsun (tafla 1 og 2). Slice með virka efnið emamectin er almennt talið hafa lítil umhverfisáhrif en bent hefur verið á að þekking er takmörkuð og margar meðhöndlunar auka óvissuna og þar með áhættuna. Það er einnig talið að umhverfisáhrifin með notkun salmosan séu lítil. Aftur á móti getur AlphaMax vet. með virka efnið deltametrin haft veruleg neikvæð umhverfisáhrif, sérstaklega á sumrin.

Mat á umhverfisáhrifum

Aðstæður geta verið mjög mismunandi og í Noregi er áhætta tengd alvarlegum áhrifum á krabbadýr byggt á einstaklingsbundu mati á laxalúsalyfi, fjölda meðferða, árstíma meðhöndlunar, staðsetningu og óvissu vegna þekkingarskorts. Gefnar hafa verið út leiðbeiningar í tengslum við áhættumatið og hvaða þátta ber helst að taka tillit til. Það felur m.a. í sér að lagt er mat á áhættu út frá straumum á viðkomandi svæði, lagskiptingu

„Það sem hins vegar er gagnrýnivert er óheft notkun laxalúsalyfja án þess að það liggi fyrir áhættumat á mögulegum staðbundnum og neikvæðum áhrifum lyfjanna á lífríkið.“

sjávar, dýpi við kvíar, fjarlægð við fjörur, útbreiðslusvæði rækju og hrygningarsvæði svo nokkuð sé nefnt. Á Íslandi eru gefin leyfi til notkunar laxalúsalyfja án þess að áhættumat sé framkvæmt.

Þynning

Böðun á eldisfiski með laxalúsalyfjum hér á landi hefur bæði verði framkvæmd í sjókvíum og einnig í brunnbátum. Þegar laxalúsalyfin berast frá sjókvínni eftir að böðun lýkur á sér fljótt stað þynning og þannig minnkar almennt skaðsemin eftir því sem efnið berst lengra frá kvínni. Í tilfelli böðunar í brunnbáti, er baðefnið losað á meðan skipið er á ferð og þannig er útþynning laxalúsalyfja meiri. Jafnframt er hægt að stýra frekar staðsetningu losunar með siglingu á

svæði sem talin eru taka betur við og þannig lágmarkað umhverfisáhrifin.

Að lokum

Það er oft mikið gert úr neikvæðum áhrifum notkunar laxalúsalyfja og vissulega geta áhrifin verið neikvæð í sumum

tilvikum. Það sem hins vegar er gagnrýnivert er óheft notkun laxalúsalyfja án þess að það liggi fyrir áhættumat á mögulegum staðbundnum og neikvæðum áhrifum lyfjanna á lífríkið.

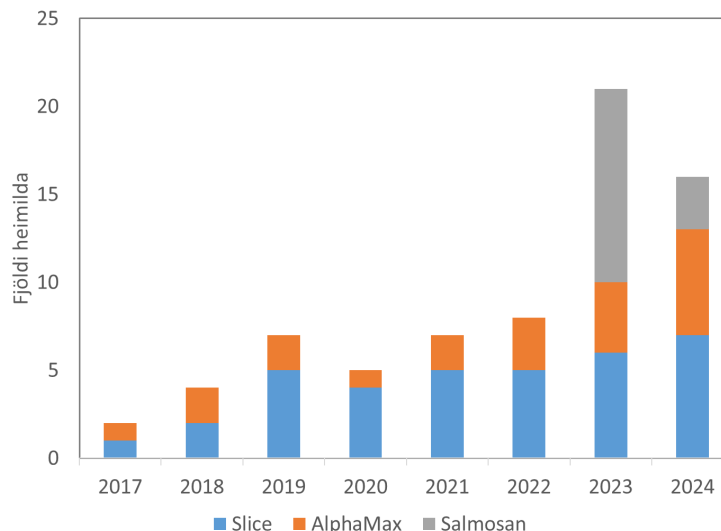
Höfundur er sjávarútvegsfræðingur og sérfræðingur í fiskeldi.

Tafla 1. Mat á líkum á alvarlegum áhrifum á krabbadýr við böðun á laxi og regnbogasilungi með laxalúsalyfjum (heimild: norska Hafrannsóknastofnunin).

Alvarleg áhrif á krabbadýr		
	Vetur	Sumar
	Meðallagi	Meðallagi
Hydrogen peroxide	Lítill	Lítill
Azamethiphos	Lítill	Lítill
Deltametrin	Meðal	Mikil
Imidacloprid	Lítill	Lítill

Tafla 2. Mat á líkum á alvarlegum áhrifum á krabbadýr við föðrun á laxi og regnbogasilungi með laxalúsalyfjum (heimild: norska Hafrannsóknastofnunin).

Alvarleg áhrif á krabbadýr				
	< 500 m		> 500 m	
	Vetur	Sumar	Vetur	Sumar
Flubenzuron	Meðallagi	Mikil	Lítill	Lítill
Emamectin	Lítill	Lítill	Lítill	Lítill

Mynd 1. Fjöldi heimilda fiskisjúkdómanefndar til sjókvíaeldisfyrirtækja á Vestfjörðum um notkun laxalúsalyfja við aflúsun á eldisfiski. Í sumum tilvikum nær heimildin til notkunar á tveimur lúsalyfjum samtímis.

Notaðir gámar til sölu!

Ýmsar stærðir og tegundir í boði á góðu verði.

Nánari upplýsingar á:
gamar@samskip.com

Land og skógur

„Landvöktun er svokallað lýðvísindaverkefni (citizen science project) sem gerir landeigendum og öðrum áhugasömum einstaklingum kleift að kynna landinu sínu á nýjan hátt.“

Getur þú bætt í þekkingarbrunn um íslenska náttúru?

Ísland er auðlindaríkt land, en auðlindirnar sem oft er litið fram hjá í daglegri umræðu eru þær sem felast í gróðri og jarðvegi.

Jóhann Helgi Stefánsson.

Íslensk gróðurvístkerfi hafa sögulega orðið fyrir miklu raski svo sem rofi og því er einstaklega mikilvægt að hlúa að mótunum okkar. Til þess er ómetanlegt að eiga góðar myndir af landi svo hægt sé að fylgjast með gangi mála. Þar gætir þú, kærri lesandi, komið sterkur inn. Með þátttöku í verkefninu Landvöktun – lykillinn að betra landi, sem ætlað er að kanna ástand þessara auðlinda og hvernig þær þróast, getur þú bætt í þennan mikilvæga þekkingarbrunn.

Landvöktun: Fylgstu með landinu þínu og gerðu það betra

Landvöktun er svokallað lýðvísindaverkefni (citizen science project) sem gerir landeigendum og öðrum áhugasömum einstaklingum kleift að kynna landinu sínu á nýjan hátt. Með því að taka þátt í Landvöktun getur þú fylgst með þróun gróðurfars og jarðvegs á þínu svæði, og einnig haft áhrif á hvernig ástand landsins breytist í framtíðinni. Þetta er ekki aðeins tækifæri til að læra um landið þitt, heldur einnig að leggja þitt af mörkum til að bæta það.

Hvernig virkar það?

Verkefnið fer fram með einföldum hætti. Þátttakendur ákveða sjálfir hvaða land þeir vakta og fara á þeim tíma sem hentar þeim best. Snjallsímar eru notaðir til þess að skrá upplýsingar um ástand gróðurfars og jarðvegs. Þessi gögn eru síðan nýtt, ásamt öðrum gögnum, til að meta ástand landsins og bæta ákvarðanir sem snúa að sjálfbærri landnýtingu og endurheimt landgæða

þar sem þörf er á.

Af hverju að taka þátt?

- Fáðu betri yfirsýn yfir landið þitt: Með því að taka þátt í Landvöktun öðlast þú betri skilning á hvernig landið þitt er að þróast og hvaða áhrif mismunandi landnýting hefur á það.
- Leggðu þitt af mörkum til að vernda auðlindirnar okkar: Þátttakan í verkefninu hjálpar til við að safna mikilvægum upplýsingum sem stuðla að bættu ástandi landsins og aukinni sjálfbærni.
- Taktu þátt í samfélagsverkefni: Verkefnið er í raun samfélagsverkefni þar sem allir sem hafa áhuga á landbúnaði, náttúruvernd og sjálfbærri landnýtingu geta lagt sitt af mörkum til að bæta ástand landsins.

Hver getur tekið þátt?

Verkefnið er opið öllum! Hvort sem þú ert landeigandi, bóndi, náttúruverndarsinni eða bara einstaklingur sem vill læra meira um landið sitt, þá getur þú tekið þátt. Með einfaldri aðkomu og nýtingu snjalltækni getur þú fylgst með landinu þínu og tekið þátt í því að bæta ástand þess.

Er eitthvað sem þú vilt vita meira um?

Við hvetjum þig til að skoða Landvöktun og ganga í samstarf við GróLind. Á vefsíðu okkar www.grolind.is/landvoktun, getur þú fengið allar upplýsingar um hvernig þú getur tekið þátt, auk þess sem við bjóðum upp á aðstoð ef þú hefur einhverjar spurningar. Við viljum fjölga þátttakendum og bjóðum ykkur innilega velkomin í þann kröftuga hóp sem tekur þátt nú þegar.

Höfundur er sérfræðingur hjá Landi og skógi.

Árleg harmonikuhátíð FHUR verður haldin á Borg í Grímsnesi um Verslunarmannahelgina 1. til 4. ágúst. Dansleikir öll þrjú kvöldin, föstudag, laugardag og sunnudagskvöld. Dansleikir hefjast kl 20.00 öll kvöldin.

Samspil verður á laugardaginn, úti eða inn eftir veðri.

FHUR, Félag harmonikuunnenda í Reykjavík.

Vatnshitarar fyrir sumarhús

Ýmsar gerðir af vatnshiturum sem hita vatnið um leið og skrífað er frá vatninu, spennu 230v til 400v afl 3200w til 24000w. Engin hitakútur lengur. Verð frá kr. 27.200.- til 262.000.- Gólf / ofna hitakerfi frá kr. 240.000.-

Varmás
Markholt 2
Mosfellsbæ
sími 566 8144

JÖRÐ
TIL SÖLU

KR 98.000.000.-

HRAFNAÐJÖRG 4, 701 EGILSSTAÐIR

Stærð jarðar:
U.þ.b. 3800 ha.

Stærð íbúðarhúss:
362 m²

BYR fasteignasala kynnir til sölu jörðina Hrafnabjörg 4, sem staðsett er í u.þ.b. 25 km fjarlægð frá Egilsstöðum, ásamt íbúðarhúsi með tveimur íbúðum, útihúsum, ræktuðu landi og hlut í tveimur laxveiðiám, Jöklu og Laxá. Núverandi eigendur hafa haft búskap á jörðinni og rekið gistiheimili á efri hæð hússins ásamt því að reka gistiheimilið Litlabjarg sem er staðsett örstutt frá Hrafnabjörgum og er einnig til sölu. Frekari upplýsingar á heimasíðu BYR.

483-5800
byr@byrfasteignasala.is
www.byrfasteign.is

ELÍN KÁRA
Lögg. fasteignasali

Lögfræðistofa Reykjavíkur

LÖGMANNSÞJÓNUSTA

Vönduð og fagleg lögmansþjónusta með starfsstöðvar bæði í Reykjavík og á Hvalsveili. Helstu réttarsvið: Félagaréttur, eignaréttur, samningaréttur, orkuréttur, erfðaréttur, gjaldþrotaréttur stjórnsýsluréttur o.fl.

Yfir 30 ára reynsla af lögmansstörfum.

Helgi Jóhannesson, lögmaður helgi@lr.is Sími 849-0000
Borgartúni 25, Reykjavík Austurvegi 4, Hvalsveili Sími 515-7400

Meðlimir í Félagi harmonikuunnenda í Reykjavík.

Myndir / Aðsendar

Harmonikan – hjarta tónlistar og menningar á Íslandi

Harmonikan, þetta fjölbreytta og heillandi hljóðfæri, hefur um áratugaskeið verið órjúfanlegur hluti af tónlistar- og menningarsögu Íslendinga, átt djúpar rætur í íslensku samfélagi, þar sem félagslíf byggðist á samveru og tónlist og sameinaði fólk á öllum aldri.

Guðmundur Hagalín.

Harmonikan hefur mikið tónlistarlegt gildi, enda hentar hún við margs konar aðstæður. Hún hefur gegnt mikilvægu hlutverki við dansleikjahald nú sem fyrr, þar sem dansaðir eru samkvæmisdansar og þjóðlagatónlist. Nú seinni árin hefur dansmenning breyst þar sem nýtt dansform hefur tekið við, svo sem við rokk, sving og jafnvel nútímalegri tónlistarform. Það er einmitt þessi fjölbreytileiki sem gerir harmonikuna svo dýrmæta, hún hefur tón fyrir alla.

Þá hefur hún í gegnum árin verið hluti af menningarstarfi víða um land. Hún var lengi vel kjarninn í félagslífi í sveitum, þar sem hún var fastur

líður á dansleikjum, kvöldvökum, brúðkaupum og öðrum samkomum. Þar sameinaði hún fólk á öllum aldri.

Hljóðfærið varð nokkurs konar sameign þjóðarinnar, var til á fjölmörgum heimilum og margir lærðu að spila, náðu mikilli leikni á hljóðfærið sem síðan varð hluti af sjálfsmynd þeirra og tákn um gleði og samveru. Stærstur hluti harmonikuleikara á Íslandi eru sjálfmenntaðir en standa jafnvel færustu erlendum harmonikuleikurum jafnfætis.

Það má með sanni segja að harmonikan hafi verið falinn fjársjóður í menningu landsins. Hún er hljóðfæri, ekki svo flókið, enda nýtt af fólki á öllum aldri. Eldri kynslóðir kenndu þeim yngri og þannig hélt þekking og leikni áfram að lifa í gegnum tíðina.

En nú, þegar samfélagið breytist hratt og áherslur ungs fólks liggja víða annars staðar, er mikilvægt að tryggja áframhaldandi líf harmonikutónlistar hér á landi. Það þarf að hvetja yngri kynslóðir til að nema og njóta þessarar listgreinar sem býður upp á óteljandi möguleika til sköpunar og gleði.

Harmonikufélög starfa með

miklum myndarskap víða um land og halda úti öflugum starfi þar sem harmonikuleikendur hittast reglulega, leika saman og miðla reynslu og leikni.

Árlega eru haldin fjölmörg harmonikumót víðs vegar um landið. Þar kemur saman fólk á öllum aldri og þá jafnt byrjendur sem reyndir harmonikuleikarar.

Á nýafstöðnum harmonikumótum víða um land komu saman tugir manna og kvenna á öllum aldri til að dansa við harmonikuleik og þar sumir vel yfir áttætt og dansa fjóra tíma án hvíldar, tvö kvöld í röð. Hvað segir þetta okkur? Það segir okkur hvað harmonikan yngir mannsandann og dansinn ein besta lífsrækt sem hentar öllum.

Um verslunarmannahelgi, nánar tiltekið dagana 3.–4. ágúst, í ár mun Félag harmonikuunnenda Reykjavíkur standa fyrir glæsilegu þriggja daga harmonikumóti að Borg í Grímsnesi. Það mun verða tækifæri til að skella sér á ball, dansa þrjú kvöld í röð og njóta ljúfra tóna harmonikunnar.

Höfundur er varaformaður Félags harmonikuunnenda Reykjavíkur.

Veiðigjaldafrumvarpið

Hvað sem öllum meirihlutum líður, blöskrar mörgum fyrirhuguð hækkun á veiðigjöldum; en frumvarp þess efnis er nú til umræðu í þinginu. Tvöföldun veiðigjalda! Er það ekki nokkuð vel í lagt? Væri 50% hækkun ekki nóg eða jafnvel 25% hækkun? Það er nú einu sinni svo, þegar verðlag og álögur eru í hæstu hæðum, þá er oft stutt í niðursveiflu. Slíkt gerist til að mynda reglulega í ferðaþjónustu á Íslandi, sökum þess að greinin verðleggur sig of hátt.

Magnús Óskarsson.

Neikvæð áhrif ofurhækkunar

Fyrirhuguð ofurhækkun gjalda á einn af þrem stærstu atvinnuvegum landsins mun örugglega hafa víðtæk neikvæð efnahagsleg áhrif á allt hið íslenska samfélag. Öll skynsamleg rök hniga í þá átt. Seint mun þessi hækkun skila sér í viðhaldi, þróun og nýsköpun í greininni og til þeirra fyrirtækja, er þjónusta veiðar og vinnslu í þessa veru. Seint mun hún skila sér í nýjum fullkomnari skipum, sem brenna minna og hreinna eldsneyti en þau gömlu, eða í nýjum orkugrönnum vélum tækjum og tólum, sem auka sjálfvirkni í veiðum og vinnslu. Og markaðsstarfið – það kostar líka tíma og peninga að halda mörkuðum og finna nýja – keppa við ríkisstyrktan sjávarútveg nágranna okkar líkt og um niðurgreiddan landbúnað væri að ræða.

Seint mun ofurhækkun veiðigjalda auka atvinnuöryggi og bæta kjör sjómanna og fiskverkafólks; en fiskvinnsla býður upp á einhver hæstaunuðu störf í þjóðfélaginu fyrir konur með litla sem enga starfsmenntum. Þess njóta meðal annarra margar konur af erlendu bergi brotnar. Því miður er ekki sömu söguna að segja um ýmsar aðrar atvinnugreinar eins og ferðaþjónustu, veitingarekstur og þríf. Þar er víða pottur brotinn. A hinn bóginn hefur starfsumhverfi í fiskvinnslu tekið stakkaskiptum til hins betra og verðubíð víðast hvar orðnar til fyrirmyndar.

Ofurhækkun veiðigjalda mun seint auka ráðstöfunartekjur sveitarfélaga í sjávarbyggðum, sem eins og önnur slík sinna margháttuðum, flóknum og kostnaðarsömum verkefnum fyrir íbúa sína. Kunnugt er að ríkisvaldið hefur tilhneigingu til þess að ýta frá sér verkefnum yfir á þau án þess að nægilegt fé fylgi með. Það hlýtur að koma minna í þeirra hlut frá sjávarútveginum, ef veiðigjaldafrumvarpið með sínum ofurhækkunum verður að lögum.

Innviðaskuldin

Stjórnmalamenn láta oft gamminn geisa um svokallaða innviðaskuld. Skuld við „kerfin“ okkar, sem við reidum okkur ekki sist á ef eitthvað bjátar á.

Hins vegar eru kerfin víða farin að slitna. Biðtímar eftir

lífsnauðsynlegum aðgerðum á sjúkrahúsum eru langir. Víða eru holur í malbikinu og svo mætti lengi telja. Hins vegar bætum við allra sist götin og fyllum í holurnar í kerfunum okkar með því einu að hækka veiðigjöldin upp úr öllu valdi og veikja þar með sjávarútveginn. Nærri lætur, að nú fari um 40% af hagnaðinum í greininni í þróunarstarf innan hennar.

Upp á síðkastið hefur líka gengið vel hjá öðrum fyrirtækjum en þeim sem stunda veiðar og vinnslu; og er fátt annað en gott um það að segja. Nægir að nefna verslun, fjármálastarfsemi, tryggingar, byggingariðnað, fasteignaumsýslu, útleigu á húsnæði og stóriðju. Hins vegar verður að segjast eins og er, að mörg fyrirtæki, sem þjónusta almenning í landinu, verðleggja fyrirgreiðslu sína og vörur býsna hátt miðað við það sem gerist í nálægum löndum. Má nefna aðila, er leigja út íbúðarhúsnæði í því sambandi?

Innviðagjald

Aðalatriði þessa máls er þó að leggja til að allir þessir aðilar og fleiri ásamt fjársterkum einstaklingum borgi sérstakt innviðagjald í því skyni að rétta við hallann á samfélagsgerðinni. Yrði innviðagjaldið sambærilegt við sanngjarnt veiðigjald á sjávarútveginn. Einnig væri tímabært að taka aftur upp bankaskatt, ef og þegar fleiri fjármálastofnanir verða einkavæddar. Jafnframt er stórfurðulegt að mengunargjöld skuli ekki lögð á stóriðju. Þau ættu að fara lakkandi ofan í vissi lágmark eftir því sem mengunin minnkaði frá stóriðjuverunum. Þá kæmi hvati til góðra verka.

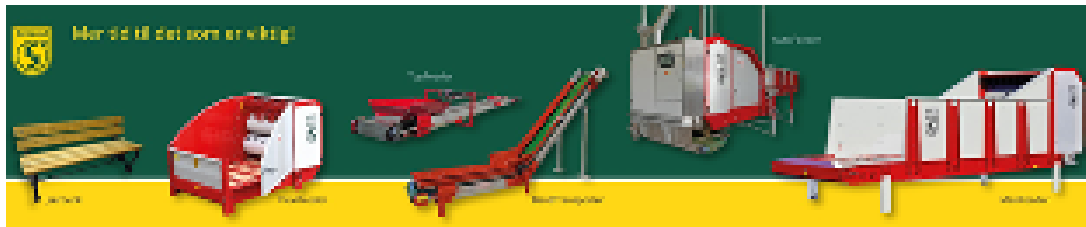
„Gerum þetta saman“

Nú er litið á miðin umhverfis landið sem þjóðareign. Þar með er sjávarútvegurinn orðinn leiguliði hjá þjóðinni, enda borgar hann nú þegar veiðigjald til ríkisins. Meginþorri bænda voru öldum saman leiguliðar hjá höfðingjum, kirkju og kóngi. Landsdrottinn þessir fengu jarðarverðið borgað í leigum á tíu ára tímabili. Það voru harðir kostir fyrir bændur, enda var þá litit um framfarir í landinu. Sjávarútvegurinn getur unað hag sínum vel sem leiguliði hjá þjóðinni, ef gjöldin, sem hann borgar til samfélagsins, eru sanngjörn. Samt getur hann ekki einn í sama mæli og áður staðið undir öllu velferðarsamfélaginu. Til þess er þjóðin orðin of fjölmenn og atvinnulífið fjölbreyttara en áður. Hins vegar getur sjávarútvegurinn áfram lagt umtalsverðan skerf til samfélagsins ásamt öðrum atvinnuvegum og einstaklingum. Lausnarorðið frábæra er gerum þetta saman, þótt það rættist því miður ekki hjá síðustu ríkisstjórn.

Sauðármýri 22.6. 2025.

Höfundur er ellilífeyrisþegi á Sauðárkróki, en fyrrverandi bóndi í Sölvanesi og kennari við Varmahlíðarskóla.

KVH eru nú umboðsaðilar fyrir Serigstad á Íslandi

Serigstad sérhæfir sig í framleiðslu tækja til landbúnaðar.

Til dæmis rúllutætara, rúlluvagna, sáninga,- og heyvinnsluvéla.

Hægt er að kynna sér fyrirtækið og vöruframboðið á heimasíðu þeirra: www.serigstad.no

og Facebook- síðunni þeirra Serigstad As | Bryne | Facebook

Sölumenn KVH taka vel á móti þér í húsakynnum KVH

Strandgötu 1, Hvammstanga, í síma 455-2300
eða á netfangi: kvh@kvh.is

Eignatorg

Eignatorg leitar að kúabúi í góðum rekstri fyrir áhugasaman kaupanda, helst á Suðurlandi, en Vesturland kemur einnig til greina.

Allar nánari upplýsingar gefur Björgvin Guðjónsson
löggitur fasteignasali í síma 615-1020

Aðalfundur CEPF var haldinn í Peccioli í Toscana 27.–28.maí 2025 og voru þátttakendur yfir 50 manns frá 23 Evrópuþjóðum.

Skógarbændur BÍ eru nú aðilar að Félagi evrópskra skógarbændasamtaka (CEPF)

Það blása ferskir vindar um samtök Evrópskra skógarbænda (CEPF) þessi dægrin. Í lok maímánaðar var aðalfundur CEPF á Ítalíu þar sem búgreinadeild skógarbænda hjá Bændasamtökum Íslands var samþykkt sem með fullri aðild að samtökunum. Það var ljóst snemma í opunarerindinu hjá Sven-Erik Hammar, formanni CEPF, að mikið stæði til. Þegar hann var að bjóða gesti fundarins velkomna tók hann sérstaklega fram að tveir Íslendingar sæktu fundinn að þessu sinni og bauð hann þá sérstaklega velkomna.

Það hefur löngum verið í hávegum hjá íslenskum skógarbændum að styrkja tengsl til nágrannaþjóða okkar. Formleg aðild að CEPF er því stór viðburður í sögu skógarbænda, ekki bara á Íslandi heldur ekki síður Evrópu. Samstöðumátturinn er mikill. Þótt Ísland sé agnarsmá skógarþjóð í samhengi evrópskra þjóða þá mun þessi aðild styrkja samtökin út á við. Á fundinum var einnig samþykkt aðild tveggja skandinavískra skógarbændafélaga í CEPF, Norskog og Skogsellskapet, en Norðurlöndin eiga mikið undir samtökunum.

CEPF eru með höfuðstöðvar í Brussel, þar sem þeirra helsta starf fer fram. Fanny-Pomme, framkvæmdastjóri CEPF, bauð félögum að kíkja við í kaffi og jafnvel nýta fundaraðstöðuna hugnist þeim það. CEPF veita Evrópusambandinu aðhald og vinna að margs konar stefnumarkandi vinnu. Mörg hafa sitthvað að segja með stefnur Íslendinga að

gera, enda eiga smáþjóðir það til að taka upp stefnur og strauma Evrópusambandsins án þess að líta á innihaldslýsinguna. Nú höfum við beinan aðgang að þessari stefnumótun ef við viljum. Sem dæmi um slíkt starf er: Sífelld endurskoðun á líffjölbreytileika og umhverfi, þróun landbúnaðarlands, kolefnisvottun, LULUCF, jarðvegs- og vatnsvernd og það sem nú þykir einna vinsælast, lífhagkerfi.

Það er margt sem lítil, en ört vaxandi skógarþjóð á borð við Ísland, getur nýtt sér úr samvinnunni við evrópska félaga. Fyrir það fyrsta stækkar tengslanetið umtalsvert. Þó lítil reynsla sé enn komin á starfið þá voru ýmis áform rædd sem myndu efla samskipti milli þjóða. Má þar t.d. nefna mögulega gestafyrirlesara sem munu jafnvel koma á þessu ári á viðburði hjá skógarbændum. Meira verður sagt frá því þegar nær dregur.

Aðalfundur CEPF var haldinn í Peccioli í Toscana 27.–28.maí 2025 og voru þátttakendur yfir 50 manns frá 23 Evrópuþjóðum. Gestgjafarnir voru skógarbændafélagið Conf-agricoltura. Vettvangsferð var um asparrákt í héraðinu. Næsti aðalfundur CEPF verður haldinn í júní 2026 í Frakklandi. Vænta má að Íslendingar verði einn góðan veðurdag gestgjafar. Þá verður gaman að sýna og segja frá ört vaxandi fjölbreyttri skógarauðlind sem eflir lífhagkerfið og styrkir sjálfbæran landbúnað.

Dagbjartur er stjórnamaður í búgreinadeild skógarbænda hjá BÍ og Hlynur Gauti er starfsmaður búgreinadeildar skógarbænda BÍ.

GLERPLATTAR

VIÐARPLATTAR

DISKAR

marko@marko.is

MARKO PER

AUGLÝSINGAVÖRUR - SKILTAGERÐ

Sími: 565 1999 - www.marko.is

Pípulagnir, véltækni og fagverslun

ALLT UNDIR EINU ÞAKI HJÁ JÖRFA

KÍKTU VIÐ Í NESFLÓA 1, 300 AKRANES OG VIÐ TÖKUM VEL Á MÓTI ÞÉR!

EINNIG FINNUR ÞÚ SÉRVERSLUN ÍSRÖR OG HRINGÁS MEÐ ÞJÓNUSTU OG AFGREIÐSLU FRÁ STARFSFÓLKI JÖRFA.

GÆÐAVÖRUR Á SAMA VERÐI OG Í REYKJAVÍK

Viðurkenndur endursöluaðili fyrir

JORFIEHF@JORFIEHF.IS WWW.JORFIEHF.IS

Langar þig að þekkja landið þitt betur?

Landvöktun lykillinn að betra landi

Land og skógur auglýsir eftir þátttakendum í vöktunarverkefnið Landvöktun - lykillinn að betra landi

Verkefnið gefur þér tækifæri til að fylgjast með þróun gróðurs og jarðvegs á þínu landi með einföldum, fljótlegum og áhrifaríkum hætti

Umsóknareyðublað og frekari upplýsingar er að finna á www.grolind.is/landvoktun

Fyrirspurnir skulu berast til Jóhanns Helga Stefánssonar johannhelgi@logs.is eða 866-7119

Lífnaent hreinsivirki!

NÚTÍMA ROTÞRÓ

- Fyrir sumarhús, heilsárshús, hótél o.fl.
- Yfir 90% hreinsun – hreinsigeta PIA vottuð
- 3ja þrepa hreinsun - ekkert rafmagn
- Engar siturlagnir – fyrirferðarlítill
- 10 ára reynsla á Íslandi
- Þýsk gæði – CE merkt
- Stærðir 2-600 persónueiningar
- Tankar fyrir háa vatnsstöðu

HVAMMSHÓLAR

SIGURÐUR VIGGÓ HALLDÓRSSON PÍPULAGNINGAÐSTAFI

+354 660 4085 SIGGI@HVAMMSHOLAR.IS

Aðalfundur Félags skógarbænda á Vestfjörðum 2025

Aðalfundur Félags skógarbænda á Vestfjörðum var haldinn á Laugarhóli í Bjarnarfirði laugardaginn 14. júní 2025. Á undan fundinum var boðið upp á súpu fyrir þá sem komu langt að. Formaður félagsins, Lilja Magnúsdóttir, setti fundinn og bauð gesti velkomna. Á fundinum voru um 20 manns og hófst hann á hefðbundnum aðalfundarstörfum.

Í skýrslu stjórnar var sagt frá málþingi sem haldið var á Laugum í Sælingsdal í október 2024 og tókst vel. Á undan málþinginu var sameiginlegur fundur stjórnarmanna í skógarbændafélögum á landsvísi ásamt formanni SkógBÍ og formanni Bændasamtakanna þar sem rædd voru sameiginleg hagsmunamál félaganna. Fundarmenn voru sammála um að efla og styrkja búgreinadeild skógarbænda innan Bændasamtakanna með því að hvetja skógarbændur um allt land til að ganga í Bændasamtökin og fá þannig aukinn slagkraft í hagsmunabaráttu skógarbænda. Einnig voru fundarmenn sammála um að skógarbændafélögin um allt land væru mikilvægur þáttur fyrir samskipti heima í héraði, tenging við

Lilja Magnúsdóttir.

Lilja Magnúsdóttir.

grasrótina og til að búa til aðlaðandi umhverfi fyrir skógarbændur.

„Fundarmenn voru sammála um að efla og styrkja búgreinadeild skógarbænda innan Bændasamtakanna með því að hvetja skógarbændur um allt land til að ganga í Bændasamtökin og fá þannig aukinn slagkraft í hagsmunabaráttu skógarbænda.“

Ályktun um skipulagsmál skógræktar

Aðalfundur Félags skógarbænda á Vestfjörðum haldinn að Laugarhóli í Bjarnarfirði 14.06.2025 leggur áherslu á nauðsyn þess að sveitarfélög þrengi ekki að skógrækt með hertum reglum um stærðarmörk og með því að herða reglur um skipulag skógræktar í skipulagi sveitarfélaganna. Minnt er á að Skógræktin, nú Land og skógur, hafa í samstarfi við Skipulagsstofnun staðið að útgáfu bæklingssins Skógrækt í skipulagsáætlunum sveitarfélaga (IV. útgáfa 2023) þar sem skýrar leiðbeiningar eru um málsmæðferð og gögn sem leggja þarf fram við gerð skógræktaráætlana og ætti því ekki að þurfa að vera mismunandi kröfur milli sveitarfélaga. Skógrækt er eins og hver önnur landnýting og á því heima á landbúnaðarlandi.

Greinargerð

Á undanförmum árum hafa ítrekað komið upp dæmi þess að skógarbændum sé gert erfitt fyrir að hefja skógrækt á sínu landi eða auka við hana. Sem dæmi má nefna stærðarmörk skógræktar þar sem eitt sveitarfélag vill þrengja að skógrækt með takmörkun stærðar nýrra skóga umfram það sem krafist er í viðkomandi lögum og reglum. Í öðru sveitarfélagi er skógarbændum gert að láta gera breytingu á aðalskipulagi þar sem land er skilgreint sem landbúnaðarland en skilgreina þarf sérstaklega land fyrir skógrækt í aðalskipulagi. Önnur sveitarfélög hafa sett strangar kröfur um skipulag skógræktar sem geta reynst skógarbændum erfiðar og kostnaðarsamar að uppfylla.

Félögin okkar eru líka vettvangur fyrir ályktanir og baráttumál sem SkógBÍ kemur á framfæri við ríkið og aðra aðila.

Stjórn greindi frá því að ákveðið var að stofna til leshópa í héraði að sunnlenskri fyrirmynd. Leshópur var stofnaður á norðanverðum Vestfjörðum og hefur hópurinn komið saman tvisvar í vor og ætlunin er að hittast aftur í haust.

Skýrsla stjórnar og reikningar voru samþykkt, stjórn gaf öll kost á sér áfram og var endurkjörin. Á fundinum gengu sjö nýir félagar í Félag skógarbænda á Vestfjörðum og var þeim vel tekið.

Hjörtur Jónsson, formaður búgreinadeildar skógarbænda innan Bændasamtaka Íslands, SkógBÍ, flutti ávarp, kynnti sig og sagði frá starfi búgreinadeildarinnar innan Bændasamtakanna. Mikil vinna hefur farið í að ræða skipulagsmál og framkvæmdaleyfi fyrir skógrækt. Mismunandi nálgun er milli sveitarfélaga á túlkun skipulagslaga.

SkógBÍ hefur lagt mikla áherslu á umræðu um að skógrækt sé landbúnaður og eigi því heima þar sem landbúnaðarland er skipulagt í aðalskipulagi. Einnig sagði hann frá þátttöku Íslands í alþjóðastarfi og þeim möguleikum sem slík þátttaka getur opnað fyrir íslenska skógarbændur.

Einnig minntist Hjörtur á málþing skógarbændafélaganna sem verður haldið í Kjarnaskógi 11. okt. í haust og er jafnframt nokkurs konar árshátíð. Heimasíða SkógBÍ er www.skogarbondi.is og þar má finna allar upplýsingar um það sem er í gangi hjá deildinni og hjá félögum um allt land. Hjörtur Jónsson hvatti skógarbændur til að gerast félagar í SkógBÍ og Bændasamtökunum til að efla starf og félagssamstöðu skógarbænda. Abending kom fram um nauðsyn þess að vekja betur athygli á hvað felst í aðild að SkógBÍ.

Hrefna Jóhannesdóttir, sviðsstjóri ræktunar og nytja hjá Landi og skógi, flutti ávarp og sagði frá starfi sínu og hvað fælist í því starfi. Hennar svið sér um skógrækt á lögbýlum samkvæmt reglugerð sem er í endurskoðun ásamt skjólbeltarækt

og skjóllundaræktun og vonandi aukast umsóknir í þá ræktun.

Hrefna sagði frá starfi Lands og skógar og þeim verkefnum sem stofnunin vinnur að sem eru mörg og fjölbreytt. Fram undan er mikil þörf fyrir grisjun og viðarvinnslu og hvað tekur við þegar samningum sem gerðir voru til 40 ára lýkur. Framlög frá ríki til skógræktar hafa rýrnað milli ára sem setur einnig strik í reikninginn við skipulag skógræktar á bújörðum og framkvæmdir sem þarf að fara í á hverju ári svo sem við slóðagerð og margt annað.

Á fundinum lagði stjórn fram tvær tillögur að ályktunum, annars vegar um menntun skógræktarráðgjafa hjá Landi og skógi og hins vegar um skipulagsmál skógræktar. Báðar tillögunar voru samþykktar og verða sendar til þeirra er málin varða.

Eftir fundinn á Laugarhóli buðu hjónin í Sandnesi, þau Signý og Benedikt, í skógarögngu í skóginum sínum þar sem fundarmenn áttu góða stund og gott spjall.

Höfundur er formaður Félags skógarbænda á Vestfjörðum.

**ALLT FRÁ
FYRSTU
HUGMYND AÐ
FULLBÚNU HÚSI**

- Hönnun og ráðgjöf
- Framleiðsla
- Uppsetning
- Verkefna- / byggingastjórn

Súlur
stálgrindarhús
fyrir atvinnu-, iðnaðar- og
íbúðarverkefni

kristjan@sulurehf.is

www.sulurehf.is

669 0803

Ályktun um menntun skógræktarráðgjafa hjá fagstofnun skógræktar

Aðalfundur Félags skógarbænda á Vestfjörðum haldinn að Laugarhóli í Bjarnarfirði 14.06.2025 leggur áherslu á nauðsyn þess að á öllum starfssvæðum Lands og skógar séu ráðnir ráðgjafa með skógræðimenntun til að leiðbeina skógarbændum um ræktun og umhirðu skóga sinna.

Skógræðingar búa yfir yfirgripsmikilli alhliða þekkingu á náttúrufræði, vistfræði, kortlagningu lands og kortagerð sem er nauðsynleg fyrir gerð skógræktaráætlana. Faglega unnar skógræktaráætlanir eru grundvallaratriði í ræktun þessarar auðlindar svo að vel takist til hjá nýjum skógarbændum. Þá eru skógræðingar sérfræðingar í undirbúningi skógræktar, umhirðu ungskógar, slóðagerð, grisjun og trjáfellingum sem eru allt atriði sem hinn almenni skógarbóndi þarf á ráðleggingum og leiðbeiningum að halda þannig að skógurinn hans vaxi og dafni.

Skógarbændur leggja áherslu á nauðsyn þess að hafa aðgang að sérþekkingu skógræðinga til að fá svör við öllum þeim spurningum sem vakna við að hefja skógrækt og mikilvægt að slíkt aðgengi sé tryggt með reglulegum heimsóknum, símtölum og tölvupóstum.

Greinargerð

Skógrækt á Íslandi er ung atvinnugrein sem þó er stöðugt að sækja í sig veðrið og skógarbændum og starfsmönnum í atvinnugreininni er sífellt að fjölga. Brýnt er að skógarbændur sem eru að hefja ræktun á jörðum sínum hafi aðgang að skógræðingum til að fá sem skýrstar leiðbeiningar um ræktun og uppbyggingu skógarauðlindar á jörðum sínum. Með skýrum leiðbeiningum er hægt að minnka hættu á mistökum og vanhöldum í ræktun skóga á fyrstu árum ræktunarinnar sem eykur líkur á að uppbygging skógarauðlindarinnar takist vel til. Mikið er í húfi að vel takist til á fyrstu árum ræktunarinnar þar sem gera má ráð fyrir að viðkomandi skógur sé að vaxa upp í áratugi og skila afurðum til eigenda sinna allan þann tíma.

Róbert Aron Garðarsson Proppé, Íslandsmeistari barþjóna. Myndir / só

Sumarkokteill Bændablaðsins og Drykk bar

Bændablaðið fékk Róbert Aron Garðarsson Proppé á Drykk Bar til liðs við sig til þess að hanna íslenskan sumarkokteil. Róbert er Íslandsmeistari barþjóna, hann er ákafur grúskari í kokteilverð og ástríðan skein í gegn þegar hann fræddi blaðamann um hvernig hann paraði saman bragðtegundum í drykkina. Hann tekur þátt í heimsmeistaramóti barþjóna í Kólumbíu næstkomandi nóvember.

Róbert hannaði tvo kokteila fyrir Bændablaðið, einn óáfengan og einn áfengan. Þemað var íslenskt sumar en í drykkjunum eru kryddjurtir framleiddar af íslenskum garðyrkjubændum og Himbrimi Winterbird Edition Gin frá Brunni Distillery.

Ásamt uppskriftum að kokteilum fylgja leiðbeiningar um það hvernig skal gera heimagerðan rabarbara bitter eins og Róbert notar á barnum sem gefur skemmtilegan íslenskan blæ. Lesendur geta heilsað upp á Róbert á Drykk bar á Pósthússtræti og pantað þann sumarkokteil sem þeir girnast eða blandað þá heima hjá sér eftir uppskrift og notið í sumarblíðunni.

stofunni heima hjá sér. Tvisvar, þrisvar á dag hristi hann síðan blönduna. /só

Áfengur sumarkokteill.

Drykk bar er staðsettur í Pósthús mathöll.

Óáfengur sumarkokteill.

Sumarkokteill

- 60 ml Himbrimi Winterbird Edition Gin
- 25 ml límónusafi
- 3–4 dropar rabarbara bitter
- 5–6 basilíkulauf
- 5–6 myntulauf
- 1–2 stílkar blóðberg eða timían
- Klaki eftir smekk

Óáfengur sumarkokteill

- 60 ml eplasafi
- 30 ml límónusafi
- 10 ml sykur
- 5–6 basilíkulauf
- 5–6 myntulauf
- 1–2 stílkar blóðberg eða timían
- Fyllt upp með sóðavatni
- Klaki eftir smekk

Hvernig skal gera heimagerðan rabarbara bitter?

Róbert tók bita af ferskum rabarbara úr garðinum sínum og lét hann liggja í hreinum vodka í þrjár vikur í lokaðri krukku í

NATTARO SCOUT VEGGJALÚSAGILDRA

Einkaleyfisvarin ferómónatækni.
Snemmgreining fyrir fullkomið öryggi.
Verndaðu heimilið, hótelið eða fyrirtækið með Nattaro Scout.

Vertu greindur – sofðu betur!

Streymi heildverslun ehf. | Goðanesi 4 | 603 Akureyri | Sími: 588 2544 | www.streymi.is

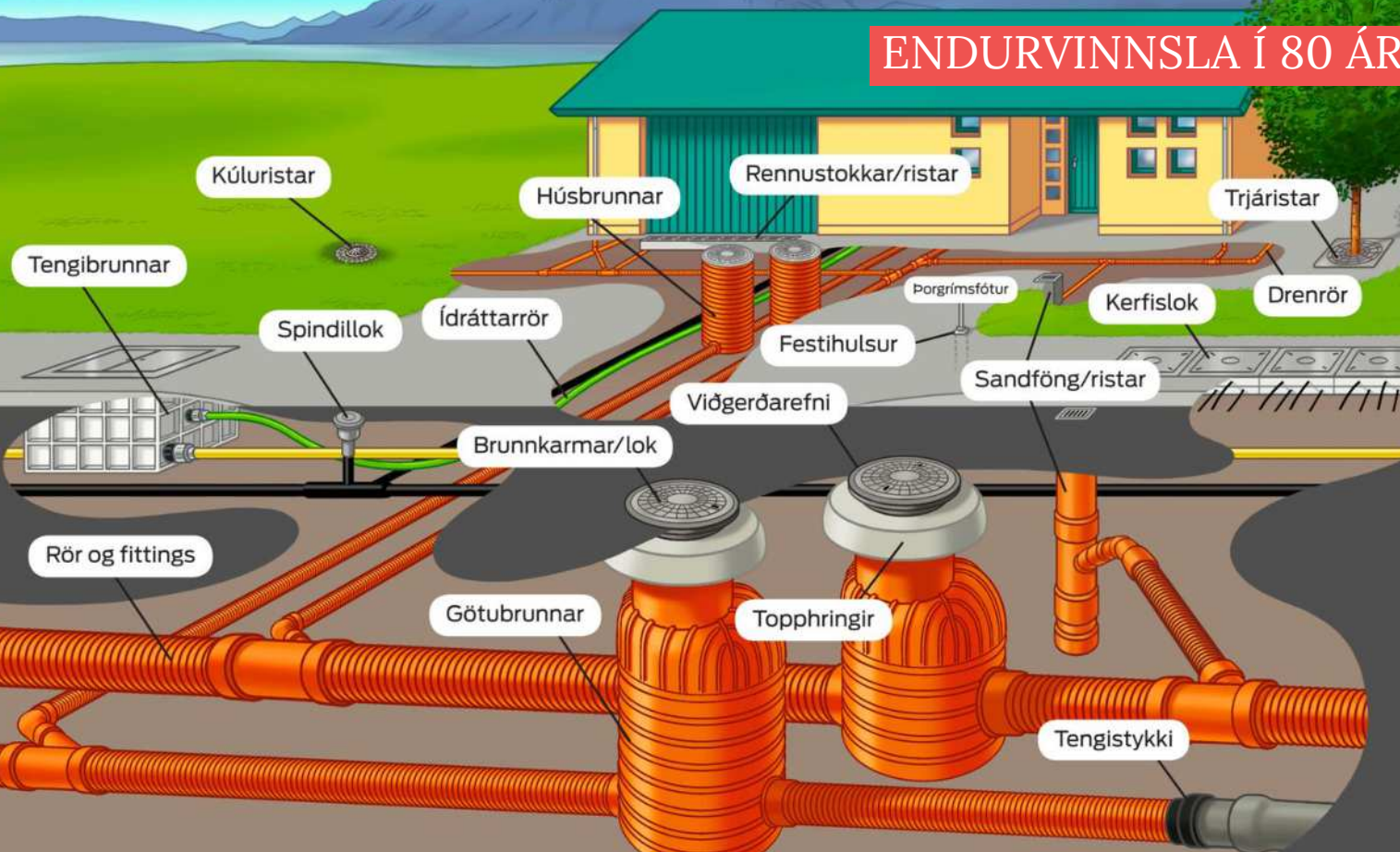
Við þrífum allar stærðir og gerðir af sótsíum

Einhellu 6
221 Hafnarfirði
tel. +354 8961083

ENDURVINNSLA Í 80 ÁR

Kúluristar
Húsbrunnar
Rennustokkar/ristar
Trjáristar
Tengibrunnar
Spindillök
Ídráttarrör
Festihulsur
Viðgerðarefni
Brunnkarmar/lök
Rör og fittings
Götubrunnar
Toppthingir
Tengistykki
Kerfislok
Drenrör
Þögrímsfótur
Sandföng/ristar

Veitulausnir

MÁLMSTEYPA

Þorgríms Jónssonar ehf.

MÍÐHRAUNI 6 • 210 GARÐABÆR • SÍMI 544 8900

Minni framleiðsla – fleira fólk

Eins og frú Halla Tómasdóttir forseti Íslands kom inná í ræðu sinni á síðasta Búnaðarþingi þá gegna bændur þessa lands mikilvægu hlutverki.

Hilmar Vilberg Gylfason

Í heimi þar sem mannfjöldi eykst hratt og hnattærar áskoranir eins og loftslagsbreytingar, óstöðugleiki á matvæla- mörkuðum og samkeppni um auðlindir er meiri en nokkru sinni áður verður sjálfbær og örugg matvælaframleiðsla sífellt mikilvægari. Það hefur oft í mannkynssögunni unnið með okkur Íslendingum að vera landfræðilega afskekkt, en þegar kemur að því að vera sjálfbær þá þurfum við að hafa aðeins meira fyrir hlutunum en margar af okkar nágrannaþjóðum.

Aukin innlend landbúnaðarframleiðsla: Lykill að fæðuöryggi og loftslagsábyrgð

Í heimi þar sem mannfjöldi eykst hratt og alþjóðleg óvissa er orðin ríkjandi þáttur í aðfangakeðjum í landbúnaði, verður mikilvægi sjálfbærrar og öruggar innlendar matvælaframleiðslu sífellt brýnna. Það er því miður staðreynd að hlutfall innlendar landbúnaðarframleiðslu af heildarneyslu hefur ekki haldið í við

fjölgun þjóðarinnar. Þetta er hættumerki enda er hærri hlutfall innlendar landbúnaðarframleiðslu ekki aðeins spurning um hagfræði — heldur er það stórt þjóðaröryggismál. Í því ljósi er Loftslagsvegvisir bænda, samþykktur af Bændasamtökum Íslands, lykilskjal sem tengir loftslagsábyrgð beint við sjálfbæra matvælaframleiðslu framtíðar. Innlend matvælaframleiðsla dregur úr viðkvæmni fyrir ytri áföllum og styður við sjálfbæra þróun. Slík sjálfbær framleiðsla gefur stjórnmöldum meira svigrúm til að bregðast við kreppum, náttúruhamförum og markaðssveiflum. Íslensk framleiðsla tryggir einnig betri rekjanleika, gæði og öryggi matvæla, sem er sérstaklega mikilvægt þegar talað er um heilsu og vellíðan komandi kynslóða.

Mannfjöldaspár kalla á framsýna nálgun á innlenda framleiðslu

Mannfjöldi á heimsvísu er í kringum 8,2 milljarðar í dag en áætlanir alþjóðastofnana gera ráð fyrir að sú tala verði komin í um 9,7 milljarða árið 2050. Heimurinn stendur því frammi fyrir stórrí áskorun sem er að fæða alla þessa auka munna. Öllum má því vera ljóst að samkeppni um matvæli á eftir að aukast verulega á næstu árum og leita þarf nýrra leiða við að tryggja nægjanlega framleiðslugetu.

Markmið Bændasamtaka Íslands með samþykkt Loftslagsvegvisis bænda er að taka með markvissum hætti þátt í loftslagsaðgerðum, þar sem meginmarkmiðið er að framleiða loftslagsvænustu afurðir í heimi án þess að ógna fæðuöryggi eða afkomu bænda.

Vegvisirinn byggir þannig á því meginviðfangsefni að draga úr losun á hverja framleidda matvælaeiningu (t.d. lítra mjólkur, kíló kjöts) en ekki því að draga úr heildarframleiðslu. Þannig má tryggja að framleiðsla landbúnaðarafurða sé sjálfbær og að Íslendingar hafi áfram aðgengi að hágæða fæðu, á sama tíma og unnið er markvisst að loftslagsmarkmiðum Íslands.

Aukum hlutfall innlendar framleiðslu

Aukin innlend framleiðsla sty rkir byggðir, skapar störf og stuðlar að aukinni verðmætasköpun innanlands. Þekking, nýsköpun og tækniþróun á sviði landbúnaðar getur því áfram verið drifkraftur í sveitum landsins. Á sama tíma er innlend landbúnaðarframleiðsla verðmætasköpun sem eykur sjálfstæði og efnahagslegt öryggi þjóðarinnar. Við erum öll úr sömu sveit.

Höfundur er lögfræðingur - sjálfbærni og greiningar hjá BÍ.

„Fyllum í skurði sem hafa ekki fyrirsjáanlegan tilgang“, aðrir skurðir eiga ekki að vera til umræðu sem loftslagsaðgerð.

Mynd/Bbl

Að elska og hata skurði

Fyrir nokkrum áratugum þá var það þjóðaríþrótt á Íslandi að grafa skurði. Stór hluti þess skurðakerfis sem þá var grafinn á landinu hafði skýran tilgang á þeim tíma og var nauðsynlegur til að tryggja innlenda landbúnaðarframleiðslu.

Samhliða og í beinu framhaldi eru skurðir grafnir í öðrum tilgangi en til landbúnaðarframleiðslu, en þar má helst nefna vegskurði. Í þéttbýli og sumarbústaðalöndum er síðan einnig gríðarlegt umfang skurðakerfis sem oft á tíðum er þó falið þar sem lagðar hafa verið drenlagnir og jarðvegur aftur settur yfir. Svo allrar sanngirni sé gætt þá eru slík drenkerfi einnig algeng í túnrekt.

Umræðunni er oft stillt þannig upp að bændur elski að grafa skurði og geri það sér eingöngu til gamans til að ergja þéttbýlisfólkið. Ekkert er þó fjarri sannleikanum enda er afar dýrt að grafa skurði og enginn bóndi sem leikur sér að því að fara í slíkar framkvæmdir. Staðreyndin er að stór hluti góðs ræktunarlands á Íslandi er í blautu landi sem oftast er nefnt votlendi. Til þess að fá eðlilega uppskeru af þessu ræktunarlandi sem er í votlendi verður að grafa skurði. Raunar er það stór þáttur í sjálfbærni í landbúnaði og góðri bústjórn að tryggja rétta framræslu í ræktunarlandi, enda er það grundvöllur þess að nýta aðföng eins og áburð sem best.

Síðustu árin hefur sá hópur verið nokkuð hávæ, sem má skilja þannig að helst eigi að moka ofan í alla skurði landsins. Þessi

umræða og afstaða á sér eðlilegar skýringar. Umræðan um votlendi og mikilvægi þess að endurheimta það kemur úr loftslagsumræðunni og er sannanlega nokkuð stór losunarflokkur í losunarbókhaldi Íslands. En eins og ýjað hefur verið að hér að framan þá þarf að hafa í huga í þessari umræðu að skurðir eru ekki bara skurðir og oft er, eða var, ástæða fyrir tilvist þeirra tengt matvælaframleiðslu.

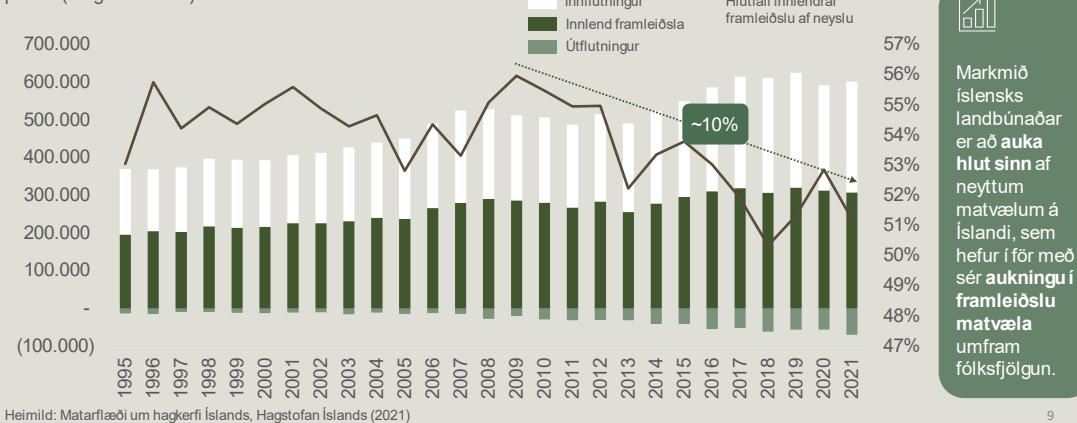
Í Loftslagsvegvisi bænda leggja Bændasamtök Íslands til sérstakt ferli varðandi það hvernig meta á landbúnaðarskurði tengt endurheimt votlendis. Það má með nokkurri vissu segja að hluti þess skurðakerfis sem tengist landbúnaðarnotkun hefur ekki lengur þann tilgang sem þeim var ætlað í upphafi, bæði vegna þróunar í landbúnaði og vegna þess að skurðurinn er einfaldlega ekki lengur virkur með sama hætti og þegar hann var nýgráfinn. Málið er því ekki alveg einfalt og mikilvægt verkefni er að kortleggja betur t.d. hvaða skurður gerir hvað og hvort endurheimt sé æskileg út frá matvælaframleiðslu. Aðferðafræðin sem félagskerfi bænda hefur samþykkt í loftslagsvegvisunum snýr þannig að því að öll sjónarmið séu höfð til grundvallar þegar ákvörðun er tekin um endurheimt votlendis með því að fylla skurði. Skilaboð bænda í þessu máli eru til þess að gera einföld, þau eru einfaldlega: „Fyllum í skurði sem hafa ekki fyrirsjáanlegan tilgang“, aðrir skurðir eiga ekki að vera til umræðu sem loftslagsaðgerð. Samhliða verður að passa að við Íslendingar afsölum okkur ekki réttinum til að taka endurheimt votlendi aftur til ræktunar gerist þess þörf í framtíðinni.

Höfundur er umhverfis- og sjálfbærnisérfræðingur.

Auka þarf hlutfall innlendar framleiðslu af neyttum matvælum, sem hefur minnkað um ~10% frá árinu 2009

Þróun matvælaframleiðslu og innflutnings matvæla 1995 - 2021

p. tonn (magn matvæla)

Heimild: Matarflæði um hagkerfi Íslands, Hagstofan Íslands (2021)

9

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

Iðnaðarhurðir

Iðnaðarhurðir með gönguhurð

Bílskúrshurðir

Hurðir í trékarma

Tvískiptar hurðir

Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

VHURÐIR

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

Dýravelferð í fararbroddi eða orðrómur án innihalds

Því er gjarnan haldið fram að Ísland sé framarlega í dýravelferð en því miður er það ekki raunin. Gildandi reglugerðir eru oft gamaldags og óskýrar og veita dýrum litla vernd í raun. Ofan á það bætist að eftirlit er of veikt og reglum illa framfylgt, eins og við hjá Dýravernðar-sambandi Íslands þreytumst ekki á að benda á. Þetta á allt sérstaklega við í verksmiðjubúum þar sem hagsmunir markaðarins virðast veiga þyngra en velferð dýranna.

Þóra Hlín Friðriksdóttir

Svín í slæmri stöðu

Skoðum stöðuna hjá svínunum. Þessi forvitnu og gáfuðu dýr þurfa umhverfi sem kemur til móts við þeirra náttúrulega atferli, þau þurfa pláss til að hreyfa sig og hafa nóg að gera ásamt náttúrulegri dagsbirtu hluta dags. Slíkan aðbúnað fá þau sjaldnast. Núverandi reglur leyfa að halda þeim inni á steiptum gólfum eða rimlagólfum og þeim gert að aðlagast þrengslum og ónáttúrulegum aðstæðum. Þrátt fyrir að óheimilt sé að klippa tennur og hala svína, þá er alengt að það sé gert þar sem það er metið nauðsynlegt til að koma í veg fyrir að þau bregdist við aðstæðum með því að bíta í hala og eyru hvert annars. Það gera þau vegna þrengsla og leiða, en dýrin hafa yfirleitt ekkert við að vera. Hali grisanna er jafnvel klipptur af án deyfingar þrátt fyrir að það stangist á við reglur.

Þessi aðbúnaður stenst varla lög um velferð dýra, en eftirlit er bágborið og stjórnvöld grípa ekki inn í aðstæður.

Samkeppni um hillupláss

Þegar kallað er eftir auknum kröfum til dýravelferðar er því stundum borið við að ekki megi ganga of langt hérlandis þar sem Ísland sé í samkeppni við ríki þar sem kröfurnar eru lakari. Þó að staðan sé ekki nógu góð hér á landi, þá er hún sannarlega verri víða annars

staðar, en ætlum við virkilega að keppa niður á við í velferð dýra til að komast í verslanir? Iðnvædd matvælaframleiðsla hefur á síðustu áratugum í of miklum mæli haldið verði á matvöru niðri með því að láta dýrin bera kostnaðinn í formi verri aðbúnaðar. Þannig á markaðurinn ekki að virka, heldur verðum við að gera kröfu um að sjónarmið dýravelferðar séu alltaf hluti af því sem tekið er tillit til. Samhliða því að gera kröfur um bætta aðbúnað dýra á Íslandi hljótum við að vilja setja skýr viðmið um það hvaða kröfur um velferð innfluttar dýraafurðir þurfa að uppfylla.

Reglugerðir sem breytast lítið og framlengt fyrir svinaíðnaðinn

Ákvæði um pláss fyrir svín hefur lítið breyst í yfir 20 ár og í mörgum tilfellum eru þau miðuð við hámarksnýtingu fremur en þörf dýrsins til að þrífast og líða vel. Þetta stenst ekki siðferðilega skoðun. Í lögum um velferð dýra kemur fram í markmiðum laganna að dýr skuli ekki líða þjáningar og að þau geti sýnt sitt eðlilega atferli eins og frekast er unnt. Það er gjarnan skrifað í lög og reglugerðir að dýrum skuli tryggð velferð og náttúruleg hegðun, en þegar raunverulegur aðbúnaður er skoðaður, lokaðir básar, engin dagsbirta eða hálmur til að róta í, sést að brotið er á réttindum svína þar sem þessi orð eru fagurgali ef ekki fylgir eftirlit og vilji til úrbóta. Fyrir rúmlega 10 árum var sett reglugerð um velferð svína á Íslandi. Þar eru gerðar skýrar kröfur á úrbætur á aðbúnaði og bændur fengu rúman aðlögunartíma til að koma búum sínum í samræmi við lágmarksviðmið um velferð. Nú er árið 2025 og 10 ára frestur er liðinn. Ef Ísland vill í alvöru vera í fararbroddi í dýravelferð, þá þarf ekki fleiri yfirlýsingar heldur nýja sýn, ný lög og raunverulega framkvæmd.

Höfundur er stjórnarmeðlimur Dýravernðarsambands Íslands.

HÚNAVELLIR

Fullkominn staður fyrir fjölskylduna!

Hópatilboð í boði fyrir ættarmót, stórafmæli, fjölskyldu- og vinafögnuði!

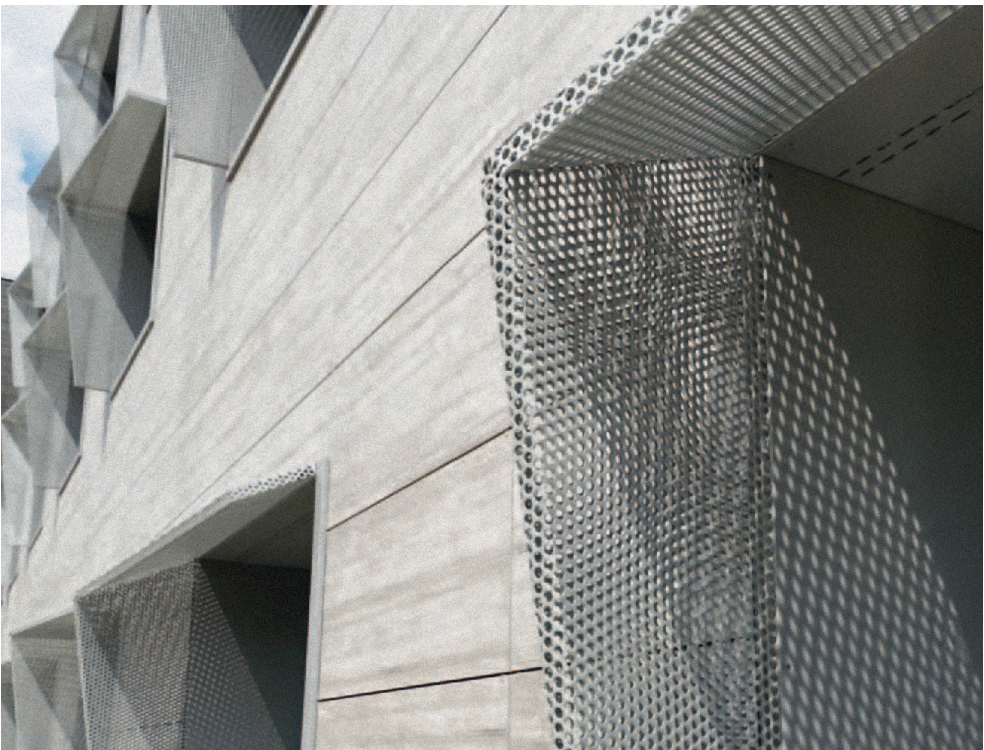

Allar upplýsingar á www.hunavellir.is og í síma 861-2319.

- Tjaldsvæði með rafmagni
- Gistiheimili
- Sundlaug & heitur pottur
- Líkamsrækt
- Leiksvæði fyrir börn
- Sparkvöllur
- veiði í Svínavatni
- Rafmagnshjólaleiga
- Morgunverðahlaðborð

Viðhaldsfríar flísar utan á hús

Verið velkomin í Flísabúðina og fáið ráðgjöf sérfræðinga okkar.

Flísabúðin

Stórhöfða 21, 110 Reykjavík | 545 5500 | flis@flis.is | flisabudin.is

Lífræn hreinsistöð

Fyrirferðarlítill með 25 ára ábyrgð
Engin rotþró eða hefðbundin siturlögn
Margar stærðir í boði
Tæming seyru á 3 - 5 ára fresti

IDNVER

Tunguhálsi 10 - 110 Reykjavík
Sími 517 2220 - petur@idnver.is

Útihúsgögn.is

Grettir Douglasgreni

GARÐSETT OG GARÐBEKKIR Í SKANDINAVÍSKUM STÍL ÚR EÐALVIÐ

Sterk og falleg útihúsgögn úr þykkri eik eða Douglasgreni – náttúruleg feegurð sem endist árum saman

ÚTIHÚSGÖGN SEM ÞARFNAST EKKI INNIGEYMSLU

utihusgogn.is

lyngur.is

Hluti af fjölbreyttu vöruvali okkar

Glúmur krössfætur Douglasgreni

Guðrún Ósvífrsdóttir Douglasgreni

Hallgerður - 10 manna Douglasgreni

Þórir Douglasgreni

info@utihusgogn.is
www.utihusgogn.is

Tryggðu þér einstök útihúsgögn í dag!
Frí heimsending á SV-landi
Sendum um land allt

Verðtilboð fyrir fyrirtæki og bæjarfélög

Sagnapáttur:

Gleymskan hremmir góðan mann

Kristján B. Jónasson
kbjonasson@gmail.com

Oft er haft á orði að illúðlegasta vatnsfall Íslands sé áin Kolgríma austan við bæinn Skálafell í Austur-Skaftafellssýslu, austasta bæ Suðursveitar. Í það minnsta er áin oft ansi svakaleg að sjá þegar ekið er yfir hana á brúnni á hringveginum niður undan bænum.

Rétt þar vestur af, rétt ofan við þjóðveginn, stendur stór steinsteypuhlemmur sem er í laginu eins og íhvolfur fleygur. Auðvelt er að komast nær þessu dularfulla fyrirbrigði með því að aka upp afleggjarann að Skálafellsbænum og þeim miklu byggingum sem þar eru í hlaði og „brosa á móti sól“, eins og segir í laginu, en á Skálafelli er nú vegleg ferðamannaútgærð. Að bæjarbaki eru ein stórbrotnustu náttúruundur landsins, allt flæmi Vatnajökuls og skriðjöklarnir Skálafellsjökull og Heinabergsjökull og jökullónið við sporð hans þaðan sem Kolgríma rennur. Fram undan er svo Atlantshafið í sínu mikla veldi. Ekki laust við að manneskjan verði aðeins smá andspænis þessu öllu. Og svo er það steypufleygurinn.

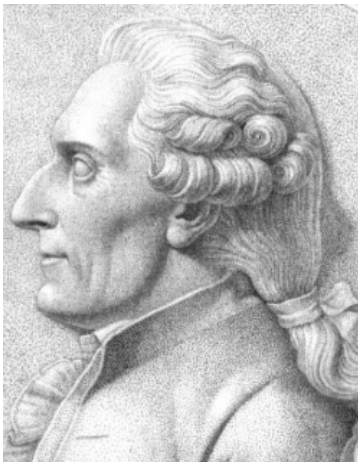
Borgað með Jóni

Enn eru í það minnsta tvær til þrjár kynslóðir í sémilegu fjöri sem rámar í myndirnar af mikilmennum þjóðarinnar á peningaseðlunum fyrir myntbreytingu. Vangamynd aldurnigins Einars Ben á brúna fimmþúsundkallinum var öllum geðþekkt, fátt var betra en eiga „nokkra brúna“, og svo var það hann Jón forseti Sigurðsson á bláa þúsundkallinum, Hannes Hafstein barst á fáki fráum eftir fimm hundruð króna seðlinum og hundraðkallinn Tryggvi Gunnarsson horfði kuldablar framan í heiminn. En verðbólguþráugurinn henti þessum herraönnum öllum út í hafsauga á einni nóttu í ársbyrjun 1981 og aðeins Jón Sigurðsson lifði af.

Áratug fyrr höfðu fleiri fyrimenni fallið í valinn fyrir uppráttarsýki

Jón Eiríksson var fæddur á Skálafelli þar sem nú er vegleg ferðamannaútgærð. Að bæjarbaki eru ein stórbrotnustu náttúruundur landsins, allt flæmi Vatnajökuls og skriðjöklarnir Skálafellsjökull og Heinabergsjökull og jökullónið við sporð hans þaðan sem Kolgríma rennur.

Jón Eiríksson, konferensráð. Bertel Thorvaldsen gerði myndina. Sagt er að að hún hafi verið mótuð í íslenskan stein sem Jón hafi sjálfur útvegað og látið senda til Kaupmannahafnar.

íslensku krónunnar. Þá voru tíu og fimmtíu króna seðlarnir aflagðir en mynt slegin í þeirra stað. Þetta voru

hvort tveggja karlar sem sópaði að á seinni helmingi 18. aldar, þeir Magnús Stephensen, dómstjóri og konferensráð, og Jón Eiríksson, einnig konferensráð, en líka prófessor, assessor, yfirbókavörður og já, forseti. Ef eitthvert mark má taka á táknafræði íslenskrar seðlaútgáfu um miðja 20. öld var Jón Eiríksson á sama stalli og Jón forseti. Þjóðhetja. Þegar Íslendingar hættu alfarið að dilla kónginum á fjórða áratug 20. aldar og lögðu af seðla með mynd af Kristjáni X völdu þeir þá Jón og Jón til að taka sess konungs. Æ síðan hefur verið hægt að greiða með Jóni forseta en hinn Jóninn, Jón Eiríksson, Jón tókall, hrökk formlega úr skaftinu árið 1967 og hefur ekki sést á seðli síðan gert var að skila honum til bankaútibúa árið 1969 og fá tikallsmynt í staðinn.

Hinn glæsti sonur

Á tikallsseðlinum horfði konferensráðið á einhverja sýn langt utan sjónsviðs okkar

hinna, alvörugefinn og þó ekki óvingjarnlegur á svip. Hann er þar sýndur æði holdskarpur og með há kinnbein, parrukk og hvítt blúndubindi í rokkóko-stíl á bringu skorðað í þröngu kragafalsi.

Jón Eiríksson fæddist á Skálafelli 31. ágúst 1728 en foreldrar hans voru þó lengst búandi á Hólmi á Mýrum. Jón lærði undir skóla í Stöðvarfirði og fór svo í Skálholtsskóla árið 1743 þar sem Ludvig Harboe hitti hann. Honum leist svo vel á dreng að hann tók hann með sér til Þrándheims í Noregi, þar sem Harboe hafði verið skipaður biskup. Þar varð Jón stúdent árið 1748. Sama ár hóf Jón nám í lögfræði við Hafnarháskóla og eftir að hafa lokið glæsilegu prófi varð hann farsæll embættismaður. Hann kom aldrei aftur til Íslands.

Steypufleygurinn mikli við afleggjarann að Skálafelli er minnisvarði um Jón Eiríksson og er eftir Sigurjón Ólafsson myndhöggvara. Hann var afhjúpaður í september 1978 og stóð Lionsklúbbur Hornafjarðar fyrir gerð hans í tilefni af 250 ára afmæli Jóns. Raunar má sjá af gögnum úr safni Sigurjóns að hann hugsaði sér minnisvarðann miklu stærri og hefði hann fullbyggður orðið með alstærstu útilistaverkum landsins.

Hver er Jón?

En hver man nú Jón Eiríksson? Sjálfsgert eru þeir ekki margir undir fertugu, jafnvel fimmtugu, sem vita deili á honum. Stuttu eftir að Jón datt af tikallinum þótti ástæða til að minnast hans með öðrum hætti og því var gefið út frimerki árið 1975 þar sem vangamynd hans er sýnd.

Þessa vangamynd gerði sjálfur Bertel Thorvaldsen og er sagt að hún hafi verið mótuð í íslenskan stein sem Jón hafi sjálfur útvegað og látið senda til Kaupmannahafnar til að sýna að danska ríkið ætti á Íslandi miklar námur brúkanlegra jarðefna. Embættismennirnir í Höfn voru með svona nokkuð á perunni á 18. öld. Alltaf var verið að leita að einhverjum verðmætum sem hægt væri að nota til að efla hag ríkisins, vinna leir úr einhverju drulluflagi sem úr mátti svo gera diska og krúsir, sjóða lím úr kúttmögum, rækta réttu grösín í heilnæma grauta.

Jón Eiríksson var sjálfur heillaður af þessari kaupauðgisstefnu, enda forseti Lærdómslistafélagsins sem í tímariti sínu boðaði sjálfsþurft og bætta verkþekkingu. Fólki þyrfti bara

aðeins að líta í kringum sig og óðar birtust tækifærin. Sjálfur skrifaði Jón í tímaritið um ýmis efni, til að mynda „marsvínarekstur“. Hann var það sem við myndum nú kalla ráðuneytisstjóri í rentukammerinu, fjármálaráðuneytinu, í Kaupmannahöfn og var því einn valdamesti embættismaður danska stjórnkerfisins, en fannst hann ekki of merkilegur til að setja á blað það sem hann vissi um hvernig ætti að veiða og verka lax, silung, síld og loðnu. Segir Jón að „miklu betra sé að nýta því líkt til fæðis en að leggja fyrir sig hrædyr og aðrar batur“, sem má til sanns vegar færa.

En eftir því sem árin liðu og ábyrgðin varð meiri dró af Jóni. Í ævisögu hans, sem þeir Sveinn Pálsson náttúrufræðingur og Bjarni Thorsteinsson amtmáður slógu í saman, er lífi og starfi Jóns í Höfn lýst, eins og til að mynda að hann hafi verið aðdáandi „vagnalauss lífsstíls“ því Jón fór „að öllum jafnaði fötgangandi til sinna embættissýslana, keyrði þó þangað í luktum vagni þegar misjafnt var veður“. En ekki síst tíundar ævisagan störf Jóns að málefnum föðurlandsins, allt frá atbeina við útgáfu grundvallarrita á borð við ferðabók Eggerts og Bjarna til umbóta í verslunarmálum. Segja höfundarnir að svo miklar áhyggjur hafi Jón haft af málefnum Íslands að stundum hafi hann hvorki neytt matar né unað sér svefns. Er haft eftir Jóni: „Ég elska Ísland fölskvalaust, þó ég gangi vakandi að því að sú elska stýttir mínar lífsstundir.“

Hinn 29. mars árið 1787 vann Jón að venju um daginn í rentukammeri og sinni fjármálum ríkisins. Um kvöldið var honum svo ekið heimleiðis í vagni því það var þungt yfir bænum. Jón hafði eftir að hann kom til Hafnar keypt sér hús í borginni og látið hækka það og stækka og þar bjó hann alla tíð með sinni dönsku konu, Christine Marie, og þeim sex börnum þeirra sem komust á legg. Þegar vagninn var að fara yfir Löngubrá við Kalvebod-strand bað Jón ekilinn um að nema staðar „nær vestra landinu“, nær Kalvebod-strand og Kristjánsborgarhöll. Þar steig hann út, henti sér fram af brúnni og á bólakaf í kanalinn. Hann náðist þó fljótt aftur á land og var komið undir læknishendur. Hann var með rænu en ævisagan segir að lækarnir hefðu „másk fengið hann lífgaðan, ef meisdli á höfði hans hefðu ekki hamlað“. Lést Jón þá um kvöldið, rétt tæplega sextugur. „Það orð lék á að yfirhöfn hans og jafnvel vasaúr samt hattur hefði í vagninum eftir legið.“

Verkval ehf.

býður upp á eftirtalda þjónustu.

- Holræsaþreinsun/lagnaþreinsun
- Rotþróarþreinsun
- Götu- og gangstéttasópun
- Lagnamyndun
- Stíflulosun

Hægt er að hafa samband við Verkval ehf.

í síma: 892-3762

eða senda póst á netfangið: verkval@verkval.is

Vísnahornið

Ingvar Vagnsson, Hlíðarenda, leið-
rétti mig með nokkrar vísur sem
ég eignaði Látra-Björgu. Þær mun
Jakob frá Breiðumýri hafa ort,
að sögn um förukonuna Ingibjörgu.
Ég greip þessar vísur upp af neti og
hef ekkert mér til málsbóta, fyrir
glöp síðasta vísnahorns. Utan þá?:

Ef ég málið alveg skil,
mig allri rænu svipti,
lyffasukkið líkast til,
við liðamótaskipti.
mh

Þessi sléttubönd orti Sveinn heitinn
böndi á Galtalæk, er lengi vann á há-
lendinu við virkjunarframkvæmdir:

Hefur raskað fjallafríð
fjöldi stórra tækja.
Grefur skurði víða við
vatnaskilin lækja.

Sveinn orti þessa líka um tíðina:

Frostið bitur föla kinn
fagur blánar himinn.
Hefur grámi gróðurinn
gerist lengri dagurinn.

Snillingurinn Jón Jens birti þessa
á Boðnarmiði fjasbókar:

Afgreiðsla þingsins telst ákaflega
hröð

og ótítt að röksemdir bili
„dansa þar einn og tveir

í röð“
án þess að húsbandið spili
nú mætti halda að nóg sé komið

þar
nafni minn Sigurðsson er að verða
snar

hann sem að hangir á þili.

Ólögleg netaveiði í Skagafirði og
Alþingi færir netöryggissveit undir
utanríkisráðuneytið. Segir Jón Jens:

Lát út þín net, en leynd efviltu kjósa
þá leggðu ei í Héraðsvatnaösa
þeir sviku þig og sérðu hvernig fer
frá Alþingi sem einlægt treystir heitin
mun eflaust koma netöryggissveitin
og þjarm' að þér

Uppskeru í byrjun júlí segir Davíð
Hjálmar Haraldsson í þessum brag:

Um kartöflugarðinn nú kona ein fer
með kiki að vopni og stækkunargler
og metnað í auga og moldugan hupp.
Mun hún sú fyrsta er tekur hér upp?
Hún kannar og leita því kartöflur
skyldi hún tína,
uns kartöflumóður hún lætur í
fötuna sína.

Ólafur Stefánsson yrkir líka um
kartöflur, enda liður að uppskeru:

Kartöflur frá í fyrrrahaust,
fjörefnum sínum glata.
Hýði þær naumast láta laust,
leiðastar allra mata.
Því mína hef upp háa raust,
heiti á veðurbata.
Og þú sem að Gullauga' í garðinn
kaust:
á grillið þær bráðum rata.

Hjörtur Benediktsson sagði um mál-
þófið á dögnum og þarf ekki
skýringu:

Hættið að þrefa og þráttu um allt
þó svo að rétturinn til þess sé gildur.
Gáið að þingmenn að gengið er valt
í Guðsbænum nú skalt þegja; Hildur.

Þorleifur Konráðsson yrkir um mun
á fylgi stjórnar og stjórnarandstöðu:

Hátt mun stjórnin hausinn bera,
hirðir lítt um urr og gelt
en minnihlutinn virðist vera
vitlausari en ég hélt.

Umsjón: Magnús Halldórsson
mhalldorsson0610@gmail.com

SERES 3
Luxury Rafmagnsbíllinn
býður upp á ríkulegan
staðalbúnað og frágang
í hæsta gæðaflokki!

Verð 4.490.000,-
Við auglýsum svo
sannarlega ekki “verð frá”.

RAG
import – export
Helluhraun 4, Hafnarfirði
sími 565 2727 & 892 7502
www.rag.is

VIÐ AUGLÝSUM
ALDREI
„VERÐ FRÁ“

Flísar á bílskúrinn

Verið velkomin í Flísabúðina og
fáið ráðgjöf sérfræðinga okkar.

Flísabúðin

Stórhöfða 21, 110 Reykjavík | 545 5500 | flis@flis.is | flisabudin.is

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali
FASTEIGNAMIÐSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi Sími 550 3000 Gsm 892 6000

Til sölu Gistihúsið Álftröð í Skeiða- og Gnúpverjahreppi.

Gistihúsið var byggt 2015 og selst með öllum búnaði.
Staðsett í 5 km akstursfjarlægð frá Brautarholti,
í um 30 mínútna akstursfjarlægð frá Geysi og Gullfossi
og í 40 mínútna akstursfjarlægð frá Þingvöllum.

Gistihúsið býður upp á 360 gráðu fjallaútsýni
ásamt útsýni yfir Heklu, Eyjafjallajökul og Tindfjöll,
frægustu eldfjöll Íslands.

Stærð hússins er 400m2 og um er að ræða
átta tveggja manna og eitt fjögura manna herbergi.

Hvert herbergi er með setusvæði
og baðherbergi með sturtu.

Önnur aðstaða er verönd og einnig (WiFi) þráðlaust net.
Heitt vatn frá samveitu.

Álftröð býður upp á garð og heitan pott fyrir gesti.

Gistihúsið Álftröð stendur á 5800 m2 eignarlandi.
Hægt er að stunda fjölbreytta afþreyingu á staðnum
og eða í nágrenninu, þar á meðal gönguferðir.

Næg bílastæði eru við gistihúsið.

Reykjavíkurflugvöllur er í 94 km fjarlægð.

Gistihúsið er í fullum rekstri
og til afhendingar eftir nánara samkomulagi.

Nánari upplýsingar gefur Magnús Leópoldsson
í síma 550-3000 og 892-6000
eða magnus@fasteignamidstodin.is

Bilanaust
FYRIR FÓLK
Á FERÐINI

Skoðaðu vöruúrvalið á **bilanaust.is**
Hafðu samband við söludeildina:
soludeild@bilanaust.is

GLUSSI & MÓTOROLÍUR FYRIR ÖLL TÆKI OG VÉLAR

Við finnum réttu vöruna fyrir þig og gerum þér gott tilboð!

STÓRVERSLUN
BÍLDHÖFÐA 12
110 REYKJAVÍK
S. 535 9000

STÓRVERSLUN
BÆJARHRAUNI 12
220 HAFNARFIRÐI
S. 555 4800

Hafnargata 52
260 Reykjanesbæ
S. 421 7510

Hrísmýri 7
800 Selfossi
S. 482 4200

Furuvöllum 15
600 Akureyri
S. 535 9085

Miðvangi 2-4
700 Egilsstöðum
S. 471 1244

Stóra Grillsýningin verður haldin á Kótelettunni á Selfossi.

mynd aðsend

Ungmennamót UMFÍ fer fram á Egilsstöðum um verslunarmannahelgina.
mynd aðsend

Pönkarar landsins koma saman á Norðanpaunk.
mynd aðsend

HÁTÍÐIR Í SUMAR

Í sumar verður fjöldi hátíða víða um land og auðvitað fjölbreytt dagskrá um sjálfa Verslunarmannahelgina. Bændablaðið tók saman nokkrar hátíðir næstu vikunnar sem áhugasamir lesendur geta sótt. Fjölskylduskemmtanir, grillhátíð, íþróttahátíðir og allskyns tónleikar frá popptónlist yfir í dauðarokk. Hér ætti að vera eitthvað fyrir alla!

11. – 13. júlí KÓTELETTAN
Kótelettan er fjölskyldu-, tónlistar-, og grillhátíð sem er haldin árlega á Selfossi. Fjölskylduhátíðin býður upp á tívolí, markaði, veltibílinn og dagskrá á sviðinu fyrir alla fjölskylduna. Á tónlistarhátíðinni sem haldin er við Hvítahúsið á Selfossi stíga á svið Friðrik Dór, Daniel Ágúst, XXX Rottweiler, Stebbi Hilmars, Briet og margir fleiri.

Á stóru Grillsýningunni 2025 á BBQ Festival Kótelettunnar geta gestir kynnt sér ýmis grill á markaðnum og íslenskir kjötfremleiðendur bjóða upp á ýmislegt á grillið. Frítt er inn á fjölskyldu- og grillhátíðina.

18. – 20. júlí HLAUPAHÁTÍÐ VESTFJÖRÐUM
Árleg hlaupahátíð þar sem gestir geta tekið þátt í fjölmörgum

hlaupum víða um Vestfirði. Keppnisgreinar í ár eru fimm. 7 km Utanbrautarhlaup þar sem hlaupið er frá gönguskiðasvæðinu á Seljalandsdal og niður í miðbæ Ísafjarðar, 15 km Oshlíðarhlaup þar sem hlaupið er frá Bolungarvík til Ísafjarðar um aflagða veginn um Óshlíð. Á laugardeginum er hlaupið um Vesturgötu og er hægt að velja um hálfa (10 km), heila (24 km) eða tvöfalda Vesturgötu (45 km). Á sunnudeginum býður íþróttafélagið Höfrungur á Þingeyri upp á 2 og 4 km skemmtiskokk í tilefni 120 ára afmælis Íþróttafélagsins. Skráningarfrestur er út 16. júlí.

fleira. Á sunnudagskvöldinu er hápunktur hátíðarinnar, Stórtónleikar Neistaflugs, á fótboltavellinum. Öll dagskrá utandyra er fólki að kostnaðarlausu.

NORDANPAUNK
Norðanpaunk er ættarmót pönkara, og stærsta DIY hátíð á Íslandi. Þangað kemur samansafn af grastrótinni að hlusta á jaðarsetta tónlist. Það má heyra allt frá popp rokki og krútt pönki yfir í tilrauna hávaða tónlist og dauðarokk. Hátíðin er haldin á Laugarbakka, skammt frá Hvammstanga.

EIN MEÐ ÖLLU
Ein með öllu er fjölskylduhátíð á Akureyri. Á meðal viðburða eru fjölskyldu- og barnaskemmtanir víðs vegar um bæinn, þar sem ungir sem aldnir finna eitthvað við sitt hæfi. Tveir tívolígarðar verða staðsettir á Samkomuhúsflötinni. Þá verður haldinn skógardagur í Kjarnaskógi sem leggur áherslu á útivist og náttúruna. Þá verða haldnir Sparitónleikar, þar sem margir af fremstu tónlistarmönnum landsins koma fram. Tónleikakvöldinu lýkur með flugeldasýningu sem markar endi á dagskrá kvöldsins.

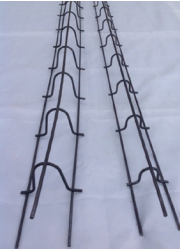
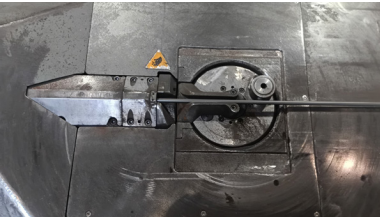
Meðal þeirra tónlistarmanna sem fram koma í ár eru Aron Can, Á móti sól, Birnir, GDRN, Emmsjé Gauti, Frikki Dór og Páll Óskar.

UNGLINGALANDSMÓT UMFÍ
Unglingalandsmót UMFÍ á Egilsstöðum um verslunarmannahelgina. Mótið er íþrótt- og fjölskylduhátíð sem haldin er í samstarfi við Ungmennna- og íþróttasamband Austurlands og sveitarfélagið Múlaþing. Á mótið geta 11-18 ára þátttakendur verið með í um 20 íþróttagreinum. Fjölbreytt afþreying, leikir, tónleikar og skemmtun fyrir alla fjölskylduna. Þátttökugjald er 9.900 krónur. Inni í verðinu er innifalið tjaldsvæði fyrir mömmu og pabba og öll systkini. Þátttakendur geta skráð sig í eins margar greinar og þeir vilja fram á kvöld 28. júlí. Upplýsingar og skráning á umfi.is.

INNIPÚKINN
Ragga Gísla og Hipsumhapps snúa bókum saman og koma fram

Klippur og beygjuvélar

Stroffur
Naglar
Víralásar
Járnabakkar
Plastlistar og stjörnur
Kambar

Klippum og beygjum rúllustál í sjálfvirkri beygjuvél

Tívolí verður á samkomuhúsflötinni á Akureyri á hátíðinni Ein með öllu. mynd aðsend

í sameiningu í fyrsta sinn á tónlista rhátíðinni Innipúkanum í Reykjavík um verslunarmannahelgina, 1-3 ágúst. Meðal annara listamanna sem sem koma fram á hátíðinni í ár má nefna Ásdís, Birnir, Briet, Floni, Mugison, Purrkur Pillnikk, Sigga Beinteins og Babies flokkurinn og Spacestation.

8. – 10. ágúst.
HINSEGIN DAGAR Í REYKJAVÍK
Hinsegin dagar í Reykjavík 2025 fara fram dagana 5.–10. ágúst. Þema hátíðarinnar í ár er „Samstaða skapar samfélag“ og endurspeglar mikilvægi samstöðu í baráttu fyrir réttindum og sýnileika

hinsegin fólks. Á dagskrá eru fjölbreyttir menningarviðburðir sem fagna fjölbreytileika og hinsegin menningu, og hátíðinni lýkur með Gleðigöngu og útihátíð í miðborg Reykjavíkur. /só

NÝJAR ÍBÚÐIR Í ÞORLÁKSSHÖFN
HNJÚKAMÓI 14 OG 16

483-5800
byr@byrfasteignasala.is
www.byrfasteign.is

ELÍN KÁRA
Lögg. fasteignasali

BYR
FASTEIGNASALA
Stofnhús

Við klæðum þig í hveli!
Sjéklæðin frá Elka fást hjá okkur.
KH VINNUFÖT
khvinnufot.is | Nethylur 3 | Sími 577 1000

STUÐLAGIL
Canyon
FARMERS MARKET

Ertu á leið í Stuðlagil?
Bændamarkaður er starfræktur á Grund við Stuðlagil.
Fjölbreyttar handunnar vörur úr héraði.
Opið alla daga yfir sumarið.
Við erum hér:

Öflugir og fjölhæfir skotbómulyftarar

Klettur er traustur samstarfsaðili með öflugum þjónustu um allt land.
Vélar Merlo sameina nákvæmni, kraft og fjölhæfni og henta sérstaklega vel fyrir fjölbreytt verkefni. Við tryggjum faglega ráðgjöf, hraða þjónustu og greiðan aðgang að varahlutum.
Þjónustustöðvar Kletts eru staðsettar í **Reykjavík, Hafnarfirði og á Akureyri.**
Viðurkenndir þjónustuaðilar eru **Þrymur á Ísafirði** og **Bíley á Reyðarfirði.**
Hafðu samband **sala@klettur.is** eða **590 5100**

590 5100 **www.klettur.is**

STIGA
Gulltryggð gæði

40 ár á Íslandi

STIGA HÁGÆÐA SLÁTTUROBOTAR
Viralausir, einfaldir í uppsetningu og viðhaldi AGS snjalltæknin tryggir öryggi og nákvæmni í slætti er einkaleyfisvarin af Stiga.

VETRARSÓL
Umboðsáðili STIGA

Askalind 4 | Kópavogi | Sími 564 1864 | vetrarsol.is

Hannyrðir:

Atlantshafið og árstíðirnar – Húnaflói að vori

Þetta sjal vann til verðlauna í hönnunarsamkeppni í Danmörku fyrir nokkrum árum, þar sem þemað var hafið. Katrín Andrésdóttir hannaði. Það er mælt með fimm hespum af Þingborgar-tvíbandi, jurtalituðu og/eða sauðalitum í þetta sjal og pakkar með efni fást í Ullarversluninni Þingborg. Eins er hægt að velja þá liti sem til eru í Þingborg, þar er frábært úrval af jurtalituðu bandi.

Eins er hægt að nota einfaldan eða tvöfaldan Þingborgarlopa, allt eftir því hvernig áferðar er óskað. Blanda af einföldum lopa og LoveStory frá Helene Magnússon er líka frábær blanda í þetta sjal. Svo má líka láta hugmyndaflugið ráða hvaða efni er notað, allt eftir því hvað er til hverju sinni. Um að gera að prófa sig áfram.

Sjalið:
Prjónið er þannig uppbyggt að byrjað er neðst, prjónaðir þríhyrningar, síðan teknar upp lykkjur sitthvoru megin á tveim þríhyrningum og prjónaður nýr þríhyrningur. Þú velur sjálf hvernig þú vilt velja litina og raða þeim, athugaðu bara að ef þú ætlar ekki að hafa það röndótt þá þarftu amk fjóra liti.

Efsta bylgjuumferðin er prjónuð með stytum umferðum, sömuleiðis slétti lokakaflinn. v&s = „vefja og snúa“, bandi brugðið aftur (fram) fyrir óprjónaða lykkju, prjónað til baka.

Hér eru finar leiðbeiningar um stytta umferðir: <http://knotions.com/techniques/how-to-knit-short-rows/>

Haf:
1. umferð: Fitjaðar upp 32 lykkjur, prjónuð ein umferð. Síðan prjónaðar saman tvær lykkjur í upphafi hverrar umferðar. Prjónaðir sjö þríhyrningar.

2. umferð: Teknar upp fimmtán lykkjur á sitthvorri skammhlið tveggja þríhyrninga, alls 30 lykkjur. Tvær lykkjur prjónaðar saman í upphafi hverrar umferðar. Endabútar: Teknar upp 15 lykkjur af skammhliðinni, tvær lykkjur prjónaðar saman við upphaf hverrar

umferðar frá skammhlið. Allir endabútar prjónaðir á sama hátt þótt lykkjunum fækki.

3. umferð: Teknar upp fjórtán lykkjur á sitthvorri skammhlið tveggja þríhyrninga, alls 28 lykkjur. Tvær lykkjur prjónaðar saman í upphafi hverrar umferðar.

4. umferð: Teknar upp þrettán lykkjur á sitthvorri hlið tveggja þríhyrninga alls 26 lykkjur. Tvær lykkjur prjónaðar saman í upphafi hverrar umferðar.

5. umferð: Teknar upp tólf lykkjur á sitthvorri hlið, alls 24 lykkjur. Tvær lykkjur prjónaðar saman í upphafi

hverrar umferðar.

6. umferð: Teknar upp ellefu lykkjur á sitthvorri hlið, alls 22 lykkjur. Tvær lykkjur prjónaðar saman í upphafi hverrar umferðar.

7. umferð: Lokaumferðin eða upphafið að himninum. Teknar upp tíu lykkjur sitthvoru megin. Síðan prjónaðar 14 lykkjur (að miðju og fjórar lykkjur til viðbótar), v&s, prjónaðar 8 lykkjur (að miðju og fjórar til viðbótar), v&s prjónaðar níu lykkjur (að miðju og fimm til viðbótar) og svo áfram koll af kolli þar til allar lykkjurnar eru prjónaðar. Ganga þannig frá öllum

efstu vikunum, þá eru 130 lykkjur á prjóninum. Ekki prjóna saman v&s lykkjurnar.

Himinn:
Styttar umferðir OG prjónaðar saman lykkjur, sjalið fellur því vel að herðunum.

Prjónaðar 69 (65 að miðju, + 4) lykkjur, v&s, prjónaðar 8 lykkjur, v&s.

Síðan prjónað þar til 1 lykkja er að v&s, tvær lykkjur prjónaðar saman, (v&s prjónað saman) Prjónaðar þrjár lykkjur, v&s. Endurtekið þar til allar lykkjur hafa verið prjónaðar. Fellt af.

Upphaflega hugmyndin að bylgjunum kemur úr sjali frá Olga Jazzy, <http://olgajazzy.com/patterns/aranami/>

Fleiri hafa notað þessar bylgjur, <https://www.masondixonknitting.com/introducing-eddy-wrap/> Bylgjurnar koma líka fyrir í bókinni Op-Art socks.

Einnig hef ég séð þær í rússnesku vélprjóni.

Skemmtileg prjöntækni sem býður upp á marga möguleika!

Hönnun: Katrín Andrésdóttir

GERUM ÞETTA SAMAN

Sjá á byko.is

FULLBÚIN HÚS

HENTA VEL FYRIR FERÐGEIRANN SEM GISTIHÚS

Í BYKO færðu fullbúin heilsárshús í mörgum stærðum. Húsin koma fullkláruð að utan sem innan. Húsin fást í mismunandi stærðum og gerðum, en afhendast án húsgagna. Afhendingartími er 18 til 22 vikur frá staðfestum framleiðsluteikningum.

Þingborg

s. 846 9287, 482 1027
www.thingborg.is
[facebook/thingborgull](https://facebook.com/thingborgull)

Dóruband er til í sauðalitum og jurtalitað, bæði einband og tvíband. Það er unnið úr Þingborgarlopanum sem er sérvalin lambsull. Uppskriftin að húfunni hér í blaðinu er með Dóru tvíbandi og Þingborgarlopa og fæst í Ullarversluninni Þingborg, sem er staðsett í Gömlu Þingborg og er 8 km austan við Selfoss. Verslunin er opin alla daga nema sunnudaga frá 10-17.

Póstsendum.

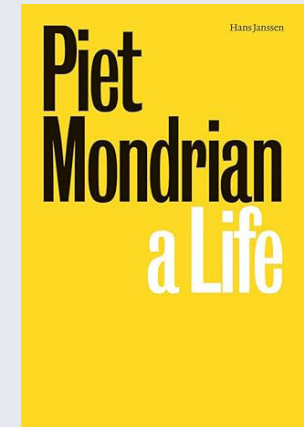
www.thingborg.is
gamlathingborg@gmail.com

Hvað skal lesa í sumar?

Hrifla | Þróstur Helgason
throstur@bondi.is

Í tilefni sumars skal bent á tvær bækur úr ólíkum áttum sem eru þess virði að hafa með sér í frið hvort sem ætlunin er að ferðast um álfur og lönd eða hanga heima í ró og næði. Fátt er nefnilega varasamara en að koma ólesinn til vinnu aftur og hafa ekki frá neinu að segja nema kannski því að hafa legið á sólarströnd, gengið upp á fjall eða keyrt á milli borga og bæja í útlöndum. Auðvitað kann fólk að rata inn á forvitnileg söfn en fátt kemur þó í stað þess að lesa góða bók. Og skal þá byrjað á því að nefna ævisögu um einn af meisturum síðustu aldar.

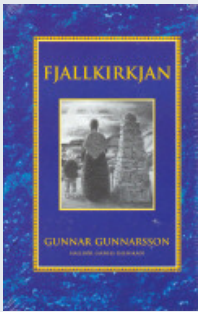

Piet Mondrian. A Life er viðamikil ævisaga mannsins sem átti stóran þátt í að þróa abstrakt geometríu eða stangflatarlist, eins og hún hefur verið nefnd á íslensku,

í byrjun síðustu aldar. Hans Janssen er höfundur bókarinnar en hann lést ári áður en hún kom út í enskri þýðingu 2022. Janssen var einn af helstu sérfræðingum heims í Mondrian og hafði einnig skrifað bókina Piet Mondrian: The Man Who Changed Everything og sömuleiðis bók um De Stijl-hópinn sem Mondrian tilheyrði, The Story of De Stijl. Janssen var um árabil sýningarstjóri nútímalista hjá Gemeentemuseum Den Haag í Hollandi, heimalandi Mondrians.

Bókin er byggð á gríðarmikilli rannsóknarvinnu þar sem meðal annars koma við sögu áður óþekkt bréf, greinar og skjalaefni sem fræðafólk hefur hingað til ekki skoðað. Ritið varpar enda skýru ljósi á þróun listar og fagurfræði Mondrians um leið og ævi hans er rakin nákvæmlega allt frá því hann var námsmaður í Amsterdam til mótunaráranna eftir fyrra stríð í París og þar til hann dvaldi í London og New York frá 1938 til dauðadags. Bókin sýnir ekki síst fram á það hvað Mondrian átti stóran þátt í því að móta strangflatarlistina og raunar þá móðernísku list sem þróaðist fram eftir öldinni.

Á sama tíma og Mondrian var að leggja grunn að abstraktlist í París var íslenskur sveitadrengur úr Vopnafirðinum að skrifa sig inn í íslenska, danska og já, evrópska bókmenntasögu. Gunnar Gunnarsson skrifaði raunar sína eigin ævisögu í Fjallkirkjunni fyrir

um hundrað árum. Verkið kom út í fimm bindum árin 1923 til 1928 en þar rekur hann tilurðarsögu skálds, Ugga Greipssonar, sem að sönnu er saga Gunnars sjálfs þótt hann hafi ætíð haldið því fram að um væri að ræða skáldskap fyrst og fremst. Sagan er skrifuð sem endurminningar Ugga sem elst upp við ágæt efni á Austurlandi í bændasamfélagi aldamótanna 1900. Hann flytst búferlum ásamt foreldrum sínum, unír hag sínum vel uns móðir hans deyr af barnsförum og hann eignast stjúp móður. Hann tekur að yrkja fullur söknuðar og einsetur sér að verða skáld, siglir utan til Danmerkur og hefur nám við Lýðháskóla, lifir þar lengst af við sult og seyru og miðar hægt á leið sinni til skáldskapar en við lok bókar vinnur hann sinn fyrsta rithöfundasigur og kvænist danskri konu.

Hér er sérstaklega mælt með sumarlestri á fyrsta bindinu, Leik að stráum eins og hún heitir í íslenskri þýðingu Halldórs Laxness sem kom út árið 1941. Bókin lýsir æskuárum í austfirskri sveit. Óhætt er að segja að þetta er eitt af meistaraverkum norræna bókmennta á tuttugustu öld.

Sérniðin þjónusta að þínum þörfum

Kristinn Sigurbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og byggingafræðingur.
Sími: 560-5502
Netfang: kristinn@allt.is

Páll Þorbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og fiskeldisfræðingur.
Sími: 560-5501
Netfang: pall@allt.is

KÄRCHER

Hreinsibúnaður og vélar

K háprýstidælur

HD háprýstidælur

HDS háprýsti/hitadælur

PGG rafstöðvar

NT ryksuger

RAFVER
rafver.is - S: 581 2333 - rafver@rafver.is

Segðu BLESS við óværuna!

YKKAR

pest control

BANINN SEM VIRKAR
- fæst í öllum betri landbúnaðar- og byggingavöruverslunum

Vélaskólinn

Talsett Vinnuvélanámskeið á netinu

www.velaskolinn.is

Vélabásinn:

Leysir borgarbílinn af hólmi

– Prufuakstur á Riese & Müller Carrie nytjahjólí

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Riese & Müller Carrie er farartæki sem getur í flestum tilfellum komið í staðinn fyrir aukabílinn og í sumum tilfellum verið eini bíllinn á heimili í þéttbýli.

Þetta nytjahjól er með palli að framan sem er hugsaður til þess að flytja tvö ung börn eða farangur. Notandinn fær stuðning frá Bosch rafmagnsmótor sem fær straum úr 545 vattstunda rafhlöðu, sem dugar allt að 120 kílómetra samkvæmt framleiðanda.

Í stað keðju er Gates Carbon reim sem tengist við Enviolo stiglausu skiptingu í afturgjörðinni. Áðurnefnt reimdriif krefst sáralítils viðhalds og er mun hreinlegra en hefðbundnar keðjur. Skiptingin hefur þann kost að hægt er að skipta um gir hvenær sem er, bæði undir álagi eða þegar numið er staðar. Því lendir notandinn ekki í vandræðum ef hann stoppar skyndilega í hæsta gir.

Brekkur bíta ekki

Þar sem þetta er rafmagnshjól losnar notandinn við allar neikvæðar hliðar hjólríða á meðan hægt er að njóta þess jákvæða. Rafhjólreiðamenn þurfa ekki að bölvva mótvindi eða brekkum, því þetta tvennt bitur ekki, en geta fengið heilnæma hreyfingu og útivist. Rafmótorinn leggur sirka helming á móti vöðvaflinu og er ekki hægt að ætlast til þess að hjólið komist áreynslulaust upp brekkur í hæsta gir, heldur þarf að skipta niður og finnst hvernig pulsinn stígur og blóðið fer á hreyfingu.

Undirritaður var yfirleitt með rafmótorinn á öflugustu stillingunni, sem er mjög þægileg og lítill ástæða til að nota nokkuð annað, enda dugði rafhlaðan auðveldlega í öll erindi í tvo daga. Hægt er að taka rafhlöðuna af eða stinga hjólinu beint í samband þegar kemur að hleðslu. Rafmagnsstuðningurinn er upp að 25 kílómetra hraða og fjarar hnökralaust út eftir það. Á sirka 26 kílómetra hraða er hjólað á vöðvaflinu einu saman.

Ein stærð fyrir alla

Á Riese & Müller Carrie er pallurinn hannaður þannig að hann er lítill um sig þegar hann

er lokaður, en breikkar talsvert þegar hann er opnaður og rúmar þá ágætlega tvö börn eða talsvert af farangri. Kassinn er klæddur sterku frauðplasti, sem er svipað efni og er í hjólríðahjálum. Hámarksþyngd farms eru 80 kílógrömm, og því hægt að ferja fullorðinn einstakling ef viðkomandi er tilbúinn til að sitja í algjörum keng. Sætið í pallinum

Lítill og einfaldur skjár á stýrinu.

Riese & Müller Carrie er nytjahjól sem hægt er að nota í flest erindi innanbæjar og er hagstæðara og skemmtilegra í notkun en bílar.

Myndir / ál

Auðvelt er að stilla hjólið svo það passi notendum af ólíkri stærð.

er nokkuð ofarlega, sem leiðir af sér háan þyngdarpunkt ef farþeginn er fullvaxinn. Því getur verið erfitt að taka af stað, sérstaklega upp brekkur eða í erfiðum aðstæðum. Jafnvægið er gott þegar farmurinn er léttur.

Fljótlegt er að stilla hæð á stýri og hnakka og því geta tveir einstaklingar af ólíkri stærð auðveldlega deilt hjólinu, en Riese & Müller Carrie er framleitt í einni stærð sem passar flestum.

Undirritaður er 190 sentimetrar og gat komið sér þægilega fyrir. Í gafflinum að framan er dempari og í hnakkpóstinum er fjöðrun. Því finnst lítið fyrir misfellum og er hnakkurinn ágætlega þægilegur. Bremsurnar eru eins og þær séu fengnar af mótorhjólí, en þær eru vökvaknúnar og bremsudiskarnir stórir. Því er ekkert átak sem fylgir því að stoppa, þrátt fyrir þungan farm.

Hægt að leggja við innganginn

Á stýrinu er lítill aksturstölva þar sem hægt er að sjá hver staðan er á hleðslunni, hraða, vegalengd, klukku og fleira. Hægt er að fá þrjár útfærslur á aksturstölvunni og var hjólið í þessum prufuakstri með milligerðina. Sú dýrasta er með litaskjá og á stærð við snjallsíma, á meðan sú minnsta er afar einföld og á stærð við tölvuúr. Ljósín fara sjálfkrafa í gang þegar kveikt er á hjólinu og eru þau knúin með aðal-rafhlöðunni. Það eina sem undirritaður myndi skipta út er bjallan, en sú sem kemur frá framleiðandanum er ansi aum.

Þetta nytjahjól hentar sérlega vel í verslunarferðir þar sem hægt er að leggja beint fyrir utan innganginn og óþarft að leita að stæði. Undir pallinum er stöðugur standari sem er auðvelt að setja niður og við afturhjólíð er innbyggður hjólalás (rammalás) sem er fljótlegt að loka. Upplifunin af því að hjóla á Carrie er mjög áþekkt notkun hefðbundins reiðhjóls. Fyrstu kílómetrarnir fara í að venjast því að vera á svona

Kassinn rúmar ýmist tvö börn eða slatta af farangri. Þegar kassinn er lokaður er hjólið býsna lítið um sig.

Á hjólinu er ekki hefðbundin keðja, heldur snyrtileg og slitsterk reim.

löngu hjóli, alveg eins og það eru nokkur viðbrigði að fara aftur á hefðbundið reiðhjól.

Að lokum

Samkvæmt verðlista kostar Riese & Müller Carrie með Enviolo skiptingu 1.299.995 krónur, en hægt er að fá allt að 200.000 króna rafhjólaskilyrði gegnum Orkusjóð. Margir munu eflaust súpa hveljur við að sjá verðmiðann fyrir þetta hjól, enda mikið úrval af góðum notuðum bílum fyrir sama verð. Hafa ber þó í huga að eftir kaupin eru útgjöldin fyrir hjólið lítill sem engin, á meðan rekstrarkostnaður

bíla hleypur á hundruðum þúsunda. Orkukostnaður rafmagnshjólsins er sáralítill, tryggingarnar valkvæðar og litlar sem engar, viðhald lítið sem ekkert og varahlutir ódýrir.

Allir þeir sem eru með geymslupláss fyrir svona hjól á jarðhæð, ýmist bílskúr, rúmgott andyri eða öruggt port, ættu virkilega að hugsa sér að fá sér Riese & Müller Carrie, enda dugar það í flest erindi og er bráðskemmtilegt að ferðast á því. Þeir sem þurfa stærri farmlest hafa jafnframt úr fjölmörgum nytjahjólum að velja. Nánari upplýsingar fást hjá Ellingsen, sem er með umboðið fyrir Riese & Müller og fleiri rafhjól.

TÖKUM AÐ OKKUR VERKEFNI
OG VINNUM ÚR ÞEIM
LAUSNIR

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Jóhannes Eyberg Ragnarsson, formaður Eyrbyggjasögufélagsins, heldur hér á ullarband sem verður notuð til að sauma 26 metra langan refil sem myndgerir Eyrbyggjasögu. Aftan við hann má sjá refilinn í smækkaðri mynd á pappir.

Helgafellssveit:

Snæfellskur refill í bígerð

- Áhugamannafélag stendur fyrir útsaumi sem myndgerir Eyrbyggjasögu.

Refillinn verður 26 metra langur og saumaður úr bandi sem spunnið er úr Snæfellskri ull. Sjö kvenfélög á nesinu munu taka að sér verkioð og er áætlað að fyrsta sporið verði saumað í haust.

Formaður Eyrbyggjasögufélagsins, Jóhannes Eyberg Ragnarsson frá Hraunhálsi í Helgafellssveit, segir markmið félagsins vera að auka áhuga almennings á Eyrbyggjasögu. Félagioð hefur meðal annars staðið fyrir sögugöngum, leshring og skráningu kennileita.

Bæði skraut og einangrun

„Þegar við fórum af stað með áhugamannafélag um Eyrbyggjasögu kom fljótt upp í okkar vangaveltum vilji til að búa til refil,“ segir Eyberg. „Refill nefnast veggklæði sem voru notuð í fornöld, bæði sem skraut og sem einangrun. Þekktasti refill í heimi er Bayeux-refillinn í Frakklandi og voru saumaðir refilar á Íslandi í fornöld,“ segir hann. Á síðustu árum hafa verið saumaðir refilar úr tveimur íslendingasögum; Njálssögu og Vatnsdælasögu.

„Við fengum Kristínu Rögnu Gunnarsdóttur listamann til að teikna refileinn. Hún myndgerði líka Njálu og kom að vinnslu Vatnsdælufileilsins. Þessir refilar eru annars vegar rúmlega nítiu metrar og hins vegar 46 metrar, en við eigum ekki svona langan vegg þannig að okkar refill verður 26 metrar. Flestir refilar eru í kringum sextíu sentímetra háir, en lengdin ræðst af öðru.“

Tengir Snæfellinga saman

„Við höfðum samband við kvenfélögin hérna á nesinu, sem eru sjö, og voru þau öll áhugasöm um að taka þátt. Því skiptum við refileinum upp í sjö hluta og hver bútur er 3,5 til fjórir metrar og munu kvenfélögin halda utan um saumaskapinn á hverjum hluta. Þetta gerum við til að tengja okkur saman, því að Eyrbyggjasaga er saga allra Snæfellinga.

Svo tókum við þetta aðeins lengra, en í fyrra sumar höfðum við samband við sauðfjárbændur á Snæfellsnesi og spurðum hvort þeir væru tilbúnir að gefa Eyrbyggjasögufélaginu eitt ullarreifi og það voru sautján býli sem gáfu ull. Við sömdum við Huldu Brynjólfssdóttur í Uppsuna um að taka þessi sautján reifi og spinna og lita. Refillinn verður því saumaður úr ull af Snæfellsnesi.

Bandið er tilbúið og Kristín

Eyrbyggjasögurefillinn er teiknaður af Kristínu Rögnu Gunnarsdóttur, sem hannaði jafnframt Njálurefileinn og kom að hönnun Vatnsdælufileilsins.

skilaði til okkar lokateikningum í mars. Við erum búin að semja við fyrirtæki úti í Svíþjóð sem selur okkur jafann sem refileinn er saumaður í. Það er hörðregill og eru útlínur myndanna prentaðar á efnið. Við vonumst til að geta tekið fyrsta sporið með haustinu eða fyrri part vetrar og gefum við okkur allavega fimm ár í saumaskapinn.“

Verði hluti af söguhring

Eyberg segir tvær hugmyndir vera uppi á borðinu um hvernig refileinn verði sýndur að verki loknu. „Annars vegar að kvenfélögin, í samstarfi við sveitarfélögin á hverjum stað, hafi aðstöðu til að sýna sinn hluta. Um leið getum við búið til söguhring á Snæfellsnesi þar sem ferðamenn geta skoðað hvern hluta á sínum stað og notið annarrar þjónustu á staðnum um leið. Þetta væri þá partur af því að ferðast á Snæfellsnesi og allir fengu eitthvað út úr þessu.

Hin hugmyndin er að á einhverjum tímum, kannski einu sinni á ári, myndum við setja refileinn upp í fullri lengd á einum stað, ef við finnum einhvers staðar nógu langan vegg. Við útbúum refileinn þannig að það verður ekkert mál að setja hann saman og taka í sundur aftur, en við viljum ekki binda stórt húsnæði fyrir refileinn í lengri tíma.“

Áhugi framur vonum

Við erum fjögur í stjórn félagsins og félagsmenn eru í kringum fimmtíu,“ segir Eyberg. „Við fengum alveg einvala lið með okkur í stjórn og er ein aðal vítamínsprautan Anna Melsted, framkvæmdastjóri og ritari.

Gurra í Ögri (Guðrún Hauksdóttir) var gjaldkeri, en hætti störfum í vetur og við fengum Ólaf K. Ólafsson fyrrum sýslumann Snæfellinga og mikinn áhugamann um söguna í hennar stað.“ Meðstjórnandi er Guðlaug Sigurðardóttir, eiginkona Eybergs

„Starfið gengur framur vonum og það er gaman hversu mikinn áhuga fólk sýnir þessu og hrifst með. Við höfum staðið fyrir sögugöngum og labbað um sögustaði Eyrbyggjasögu. Í vetur vorum við með leshring um söguna sem Ólafur K. Ólafsson leiddi þar sem við hittumst tvisvar í mánuði hérna úti í skemmu. Svo erum við að hnita öll örmerkin sem tengjast sögunni, en mörg þarf að rétta af. Örmerkin sem eru í sögunni eru á bilinu 180 til 190 og þau eru öll þekkt. Þessar staðsetningar hafa fylgt okkur í gnum aldirnar, sem er ansi gaman.“

Voru með afurðahátt kúabú

Eyberg rak ásamt eiginkonu sinni kúabú á Hraunhálsi í 41 ár og var búið um árabíl meðal þeirra afurðahæstu á landinu. Hjónin hættu með kýrnar árið 2023 en eru núna með tæplega hundrað kindur og sinna fjölmörgum áhugamálum. Þau hafa innréttað vélaskemmu með myndarlegu bókasafni og aðstöðu til funda. Þar hefur Eyberg hengt upp refileinn í smækkaðri mynd sem er prentuð á pappir.

Eyrbyggjasögurefillinn er teiknaður af Kristínu Rögnu Gunnarsdóttur, sem hannaði jafnframt Njálurefileinn og kom að hönnun Vatnsdælufileilsins.

Magnús Leópolðsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMIDSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi - Sími: 550 3000 Fax: 550 3001

Áhugaverðar jarðir

JARDIR.IS

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is · www.fasteignamidstodin.is

Stíflubjónusta
Sævars *Selfossi*
Sími: 861 1919
stifla.selfoss@gmail.com

Stíflulosun úr lögnum
Myndun lagna
Rótarskurður o.fl.
Yfir 20 ára reynsla

Færibanda-
reimar

Eigum á lager
Reimar
í rúllubindivélar

GÚMMISTEYPA
Þ. LÁRUSSON EHF.

Gyflaflöt 3 · 112 Reykjavík · Sími 567 4467 · netfang - gummisteypa@gummisteypa.is · www.gummisteypa.is

MEIRAPRÓF
Fjarkennsla

Næsta námskeið 7. ágúst

NÆSTU NÁMSKEIÐ
7. ágúst
12. sept.
16. októ.

Bókleg kennsla á netinu.
Verkleg kennsla í Reykjavík,
Akureyri og Sauðárkróki.

Upplýsingar og skráning
inn á **www.aktu.is**
ATH óbreytt verð frá jan '23

AKTÚ
ÖKUSKÓLI
Okuskóli allra landsmanna

Vetrarsól er umboðsaðili

Sláttuvélar & sláttuor

Snjóblásarar

Sláttutraktorar

40 ár á Íslandi

STIGA
Gulltryggð gæði

VETRARSÓL

Askalind 4 | Kópavogi | Sími 564 1864 | **vetrarsol.is**

Matarkrókurinn:

Smjörborgari

Haraldur Jónasson
haradlur@gmail.com

Fita flytur bragð og feitur hamborgari er bragðlaukunum lífsnauðsynleg fæða í sumarhasarnum. Á grillinu má hann jafnvel vera þykkur líka. En það þarf þó ekki XL hamborgarabrauð. Þar drögum við línuna.

Grillborgari er hin fullkomna sumarfæða. Vandamálið er að fá almennilegt hakk. Helst þarf að fara í kjötbúð og greiða steikarverð fyrir feitt hakk. Auðvitað á að gera það endrum og sinnum enda fátt betra en góður borgari úr úrvals hakki

með réttri fituprósentu. Gott að blanda saman öxl og bringu. En ef við setjum spilin á borðið þá er ekki alltaf verið að rjúka út í kjötbúð eftir hakki og þá stöndum við frammi fyrir að kaupa hamborgaraplatta í búðinni fyrir nánast sama ef ekki herra kílóverð og hjá slátraranum. Nú eða kippa með nautgripahakki úr kjötkælinum og fíta það einfaldlega upp.

Nautahakk út úr búð er yfirleitt í kringum 10 prósent fita en til að hamborgari sé sæmilega ætur er æskilegt að fituprósentan sé ekki mikið minni en 25 prósent. Sér í lagi ef grillborgarinn á að vera sæmilega þykkur. Því hakk á að vera eldað í gegn. Þykkur borgari þýðir lengri

Smjör, ostur og hakk fyrir, á meðan og eftir.

tími á grillinu og há fituprósentu ver borgarann fyrir því að þorna ekki úr hófi fram.

Talandi um úr hófi fram þarf að passa að hamborgarinn endi ekki sem kjöthleifur. Grillborgari ætti að vera á bilinu 100 til 150 grömm að þyngd. Köllum hinn ákjósanlega sumarborgara 135 grömm. Ef próteinþörfin er meiri en það þarf að grilla tvo platta.

Aðferðafræðin

Það eru nokkrar leiðir til að ná upp fituprósentunni en einfaldasta leiðin fyrir hinn venjulega neytanda er að blanda smjöri saman við hakkið. Til að gulltryggja svo djúsínessið má endilega bæta feitum osti út í líka. Vandamálið er að bræðslustig

smjörs er frekar lágt. Trixið er að frysta smjörklump og rífa hann svo niður með grófu rifjárn. Rífa svo Havartí, Sveitabita eða annan gúmmelaðíost niður og blanda hratt og örugglega við hakk úr kjörbúðinni. Þau sem eiga hamborgarapressu nýta hana en aðrir móta kúlu úr blöndunni og kremja hana með verklegum spaða eða stórrí niðursuðudós. Gott að nota stóru Ora Grænar dósina sem var keypt fyrir jólin en gleymdist að nota. Fínt að klippa niður smjörpappír og kremja hakkið á milli pappírslaga.

Þetta er ekki mikið flóknara. Grilla við miðlungsháan hita svo osturinn brenni ekki. Muna að grilla í gegn. Krydda með salti og pipar, kannski smá hvítlauksdufti og til að skrúfa herlegheitin upp í ellefu þá er

gott að toppa borgarann með meiri osti og þá auðvitað amerískum og appelsínugulum.

Smjör-ostborgari eitt stk.

100 g nautahakk 10 %

20 g ostur 26%

15 g smjör

Örlítið hvítlauksduft

Salt og pipar eftir smekk

Grillborgarasósa

Mæjónes 3 msk.

Tómatsósa 2 msk.

Saxaðar súrar gúrkur 1 msk.

Gult amerískt sinnep 1 msk.

Salt og pipar eftir smekk

KROSSGÁTA

	245	LASKA	ÚTDEILDU FREISTING		FÉLAG	SÆTI	PLATA HRÓP- LEIGUR	NÖLDUR	
	ÖRBIÐ								SNEPLA
	SLÖKKVARI					LVF			
	KETIL- BUMBUR					HÉKK TILDRÖG			
	TYVEIR EINS			MYLJAST				FRÍÐUR	
	ÓÖL			EINFALT					
ÁVÖXTUR	↓	TÆTTI	NAGLAR				KROTI	TÓNN	
		ÆTT						ELDSNEYTI	
				ÁTT		GÁ			STJÓRN- LEYSI
				NAFN					
ÞAMBA					KOSNING			SJÁLF	
RUGL						PLANTA		KRIKI	
ÖGG					HVÍLST	STYBBA			
			ÖGÖNGUR	LANDS			DÖKKT		
			VÆLIR				UNNA		
		MÆLTI				VANDRÆÐI			YFIRHÖFN
		ALLTAF				EYDAST			
GERVIEFNI					KVARÐI			KADALL	
					RÁMUR			UPPISTADA	
YFIR- BRAGÐ					STÚTUR		KRAFS		
PÚSSA							TVÍHLJÓÐI		
					BRIGSLA			SKELFING	
HRINGIÐA						SKYN- FÆRA			

Lausn á krossgátu í síðasta blaði

www.bbl.is

HUGARÍÞRÓTTIR

Að hrökkva eða stökkva

Við sögðum frá því á dögunum að sex impar hefðu að meðaltali verið skoraðir í spili í bikarleik sem leikinn var í bikarkeppni Bridgesambands Íslands í sumar.

Það er ansi fjórlegt. En svo hefur maður stundum spilað leiki þar sem flest spil falla og ekkert virðist vera í gangi. Spilaguðirnir eru í mismunandi skapi frá degi til dags.

En hér er sagnvandamál sem umsjónarmaður fékk sjálfur í fangið í bikarleik 26. júní síðastliðinn þegar sveit Kjöriss lék gegn TM Selfossi.

Björn Þorláksson.

Fyrsta spilið í leiknum:

xx-ÁKD98-D8-ÁD87

Ég opna á hjarta og þú hefur væntanlega gert það líka. Andstæðingur á vinstri hönd stekkur í 4 spaða. Makker segir 5 hjörtu og þú átt sögn. Allir eru utan hættu.

Ef ég á að segja alveg eins og er þá vissi ég ekkert hvort ég ætti að vaða áfram eða passa en nennti ekki að fara niður á slemmu í fyrsta spili í 40 spila leik þannig að pass varð niðurstaðan. Sem ég sá strax að hefði verið vond ákvörðun þegar makker minn, Helgi Bogason, lagði upp spaðaás blankan, rífligan trompstuðning, ÁG í tígli og gosann fjórða í laufi. Slemman var sem sagt mjög góð og 12 slagir á báðum borðum. Laufið lá reyndar öfugt 4-1 en til hliðar var

Briddsveit Bjarkar Jónsdóttur skoraði mest á landsmóti 50+. Á myndinni eru siglfrsku stórspilararnir sem skipa sveitina, auk Frimanns Stefánssonar keppnisstjóra.

tígulsénsinn og kóngur reyndist blankur hjá andstæðingi á vinstri hönd.

Kannski hefur mótherji minn hugsað eitthvað svipað og ég – að það væri þó skömminni skárna að missa af slemmu í fyrsta spili en að fara niður á henni.

Andstæðingur á vinstri hönd gerði aftur á móti vel með 4 spaða sögninni með aðeins

7 spaða en fjórlit til hliðar – sem oft skiptir sköpum þegar hindrunarstig er valið.

Keppt var í bridds á landsmóti 50 ára og eldri í Ólafsfirði fyrir skemmstu. Ágæt þátttaka varð. Sveit Bjarkar Jónsdóttur vann mótið en auk hennar skipuðu liðið Ásgrímur Sigurbjörnsson, Jón Sigurbjörnsson og Ólafur Jónsson.

Í öðru sæti varð sveit ML en hana skipa Bjarni Brynjólfsson - Guðmundur Þorkelsson - Hallgrímur Hallgrímsson - Ingibjörg Guðmundsdóttir - Pétur Z. Skarphéðinsson - Sigmundur Stefánsson

Í þriðja sæti varð sveit UMSE en hana skipa Gústaf Þórarinnsson - Hákon Sigmundsson - Jóhannes Tr. Jónsson - Kristján Þorsteinsson.

Met slegið í sumarbridds

Það hefur verið ansi fjórlegt í sumarbridds í Síðumúlanum undanfarið. Metþátttaka og margir nýir spilarar. Sumarbridds fer fram mánudags- og miðvikudagskvöld.

Bergur Reynisson hefur skorað mest allra spilara í sumar og er bronsstigaforði hans orðinn æði þéttur.

Briddsþáttur Bændablaðsins skorar á heimaspilara sem langar að láta reyna á keppni í klúbbi að líta við í höfuðstöðvum BSÍ í Síðumúlanum næst þegar keppt verður í sumarbridds. Vel er tekið á móti nýliðum og jafnvel hægt að aðstoða við myndun para.

Umsjón: Björn Þorláksson, bjornthorlaksson@gmail.com

Erfinginn:

Ylfa Karlotta

Nafn: Ylfa Karlotta Helgadóttir.

Aldur: 10 ára.

Búseta: Reykjavík.

Skemmtilegast í skólanum: List- og verkgreinar.

Áhugamál: Fimleikar, lestur og hopp á trampólíni eða ærslabelg.

Tómstundaiðkun: Fimleikar, skák, hjólabretti.

Uppáhaldsdýr: Fíll.

Uppáhaldsmatur: Spagettí bolognese.

Uppáhaldspáttur: Hannah Montana.

Uppáhaldslitur: Rauður.

Uppáhaldshlutur: Hjólabrettið mitt.

Uppáhaldsmynd: Mitchells vs. the Machines.

Fyrsta minningin: Þegar það kom jarðskjálfti í listasmiðjunni á leikskólanum mínum og vinkona mín sagði: Nú er Grýla að koma! Þá fór önnur vinkona mín að gráta en ég fór að hlæja.

Ánægja með í fari mínu: Hvað ég er góð í fimleikum.

Skemmtilegast að gera: Fimleikar

Hvað langar þig að vinna við: Leikkona.

Viltu taka þátt? Hafðu samband. sigrunpeturs@bondi.is

Skákhátíð á Blönduósi

Dagana 14. til 22. júní var Íslandsmótið í skák haldið við hátíðlegt tilefni á Blönduósi. Þar var Skáksambandið stofnað árið 1925, fyrir

Gauti Páll Jónsson.

mótinu!

Í raun voru fjögur mót í þessum eina opna flokki – keppt um fjóra Íslandsmeistaratitla. Mótið var alþjóðlegt og mættu nokkrir erlendir skákmenn til leiks, þar af tveir stórmeistarar. Það voru nafnamir Ívan Sokolav og Ivan Schitco. Að lokum vann Vignir Vatnar Stefánsson Íslandsmótið í annað sinn á ferlinum, rétt slapp við aukakeppni um titilinn eftir sigur í flóknu hróksendatafli í lokaumferðinni. Í leiðinni varð Vignir líka Íslandsmeistari ungmenna. Íslandsmeistari kvenna varð Lenka lenka Ptácníková og Íslandsmeistari öldunga Áskell Örn Kárason. Áskell er formaður Skákfélags Akureyrar og

var á aðalfundinum gerður að heiðursfélagi Skáksambandsins. Árangur bræðranna Adams og Jósefs Omarssona var ansi góður, þeir lögðu ýmsa sterkari og reynslumeiri skákmenn að velli og græddu fjölmörg ELO-stig. Þeir eiga ekki langt að sækja hæfileikana, synir áðurnefndrar Lenku, stórmeistara kvenna, og Omars Salama skák-og ferðamálafrömuðar.

Rétt er að benda á skemmtilega nýjung samhliða mótahaldinu, samantektir á myndbandsformi að lokinni hverri umferð! Þessi myndbönd voru birt á skak.is að kvöldi keppnisdags og vöktu mikla lukku. Björn Ívar Karlsson og Ingvar Þór Jóhannesson höfðu á höfði ýmsa hatta í öllu skipulagi mótsins og skákskýringar ásamt viðtölum við þátttakendur og aðra áhugasama slógu einfaldlega í gegn. Þessi myndbönd eru vonandi komin til að vera allavega í einhverri mynd á næstu stóru mótunum á Íslandi.

Ef lesendur Bændablaðsins luma á áhugaverðum skákum geta þeir haft samband.

Umsjón: Gauti Páll Jónsson.

Halla Tómasdóttir, forseti Íslands, og Vignir Vatnar Stefánsson, Íslandsmeistari í skák.

SUDOKUÞRAUTIR

Létt

2		3	1		8			
8						7	4	2
9			7	2		8		3
	9	8		7	3		6	
	6					4	3	9
	3	1	9	6			7	
		7	8		5	3		
				3		6		7
	8			9	7	5		

Miðlungs

	3				4	9		2
	1		5		7			
	8	2						
		9			8	5	3	
								9
7		1				8	4	
				3				
		4	2		9			3
				1				

Þung

				3		6		
6		5						
	9		8			1		
7	6							2
		9	7					
	3	1			2			4
			1			7		
	2				9			
	7			4	3			5

Þyngst

					1	2		3
		1			8			
			4			7		1
			8				5	
	1	4		9	6			7
				1	3	6		
		8	2					
9				8				5
6		3						

Setja skal inn tölur frá 1-9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línun.

Stjörnuspá

Vatnsberinn á von á ánægjulegum framgangi í málum ástarinnar þar sem vonbiðlarnir verða á hverju strái. Því þarf hann að staldra svolítið við þegar kemur að því að velja í stað þess að baða sig einungis í aðdám annarra. Taka inn í reikninginn hvort hann sé til í langvarandi samband eða kjósi fremur nokkurra náttu gleði. Hapattölur 2, 22, 31.

Fiskurinn á svo sannarlega sumarleyfi skilið. Övenju mikið hefur legið á herðum hans síðustu vikum og þarf hann að vera harðari þegar kemur að því að setja mörk við hæfi. Kveðja sér hljóðs þegar nóg er komið og deila ábyrgð eins og enginn sé morgundagurinn. Vera duglegur að hugsa um sig. Hapattölur 46, 15, 30.

Hrúturinn kemur ágætur inn í sumarið. Nokkur sjálfsvinna er að baki og því mikilvægt að falla ekki aftur í sama far og áður. Hann ætti enn og aftur að setja líkamsrækt í forgang, gönguferðir og heitar laugar þá helst. Einhver órói er á málum hjartans en við því er þetta að anda djúpt og trúu að vel fari. Hapattölur 56, 17, 23.

Nautið hefur farið í gegnum nokkrar hæðir og lægðir undanfarið og skyldi hafa í fyrirrúmi líkt og hrúturinn að anda djúpt og trúu á að allt fari vel. Nautið þarf að vinna svolítið vel í sjálfu sér þegar óróleikinn bankar upp á og ekki gefast upp þó á móti blási. Það eru fleiri með nautinu í líði en það telur og opinn faðmur leynist víða. Hapattölur 1, 18, 24.

Tvíburinn er svolitill tvíburi um þessar mundir og finnst hlutirnir annaðhvort svartir eða hvítir. Hann þarf að gefa sjálfum sér rými til að opna fyrir fleiri líti í lífinu, vera óhræddur við að sjá möguleika þar sem hann taldi áður að væri lokað fyrir. Svo þyrfti hann að sofa betur og ekki úr vegi að fá aðstoð með það. Hapattölur 62, 15, 32.

Krabbinn er heldur duglegur við að fela sig inni í skelinni þessi misserin og ætti frekar að ögra sjálfum sér, heimsækja ástvini og kunningja eða rækta fjölskylduna. Hans tími mun koma með haustinu en þá glæðist fyrir í hinum ýmsu málefnum sem hafa legið honum á hjarta. Ástin er ekki langt undan og um að gera að vera svolítið djarfur. Hapattölur 2, 98, 88.

Ljónið hefur tekið ýmis skref til breytinga síðustu mánuði, en er ekki alls kostar ánægður. Eitthvað er að бага hann og spurning um að setjast niður og teikna upp líf sitt á nýjan leik. Hvert hann stefnir og hverjir eru honum helstu liðsmennirnir. Peningamálin verða í forgrunni síðla hausts, en jákvæð breyting verður þar. Hapattölur 6, 16, 36.

Meyjan er nú á krossgötum þegar kemur að hinum ýmsu málefnum. Allmargar ákvarðanir þarf að taka og nauðsynlegt að velta hlutum vel fyrir sér. Meyjunni er ráðlagt að vera óhrædd við að taka skref í djarfari kantinum og ekki víla fyrir sér að leita fanga sem víðast. Hún ætti að tala við gamla vini. Hapattölur 8, 5, 13.

Vogin hefur einnig úr ýmsu að ráða líkt og meyjan en nú hefst nýr kafli í lífi hennar þegar kemur að félagslífinu sem verður í forgrunni næstu mánuði. Þá mun koma í ljós hverjir eru hennir hliðhollir og hverjir helst úr lestinni. Vogin ætti fyrst og fremst að hafa skýra sýn á velferð sína þegar kemur að samböndum. Hapattölur 43, 18, 8.

Sporðdrekin á von á óvæntum breytingum sem verða til góðs þó ekki líti þannig út í fyrstu. Þetta verða stórvægilegar hliðranir þar sem vel þarf að halda á málunum og þarf sporðdrekin að hlúa vel að sínum nánustu, en ekki síst að sjálfum sér. Skýr svör og jákvæðni í fyrirrúmi. Hapattölur 1, 33, 48.

Bogmaðurinn mun takast á við togstreitu innra með sér nú á miðju sumri. Hann þarf að sýna skynsemi í peningamálunum og gæta þess að eiga varasjóð þegar liður að hausti. Bogmanninum er bent á að auka innkomu sína á einhvern hátt næstu þrjá mánuði og þá fer allt vel. Einhver kemur skemmtilega á óvart. Hapattölur 16, 3, 38.

Steingeitin er oft þreytt á tilbreytingar-snaudu lífinu, en ætti að gera lista yfir hvað henni þykir gaman. Hvað hún myndi vilja gera og hver gæti mögulega verið henni félagi í því — nú eða hvaða skref hún þarf að taka til það ná að haka við hugmyndir sínar á listanum. Það er ekki öll nótt úti enn. Hapattölur 82, 14, 32.

Minjar:

Búskussinn Hrafna-Flóki og sólareyjan í norðri

Birna Lárusdóttir
birnalar@gmail.com

Sumarið 1928 kom landstjórinn á Sumötru til Íslands til að heimsækja ættingja konu sinnar en hún var íslensk, átti rætur á Austfjörðum. Hann hefur líklega notið austfirskar veðurblíðu (sem þó hefur varla jafnast á við veðrið á Sumötru), enda var haft eftir honum í blaðinu Norðlingi að það væri réttast að leggja tillögu fyrir Alþingi um að breyta nafni landsins. Svona hlýtt og fagurt land ætti alls ekki skilið svo kuldalegt nafn sem Ísland var. Kannski var hann bara að grínast, eða að reyna að vera kurteis, en þetta var þó ekki í fyrsta skipti sem stungið var upp á að breyta nafni Íslands.

Þorsteinn Björnsson lagði til nafnbreytingu í grein í Eimreiðinni árið 1920. Sjálfur var hann búsettur í Vesturheimi og taldi að nafn landsins veki óhug hjá útlendingum. Hann hafði orðið vitni að því hvernig djúpstæður hrollur fór um ónefnda húsfreyju sem hann gisti einu sinn hjá í Edinborg þegar hann sagði henni hvaðan hann væri. Í greininni bendir Þorsteinn á að Hrafna-Flóki hefði verið í mjög vondu skapi þegar hann gaf nafnið Ísland í gremju- og hefnarskyni, enda hafði allt kvikfé hans drepist vegna heyskorts þann vetur sem hann dvaldi hér eins og Landnámabók greinir frá. Landið, segir Þorsteinn, hefði allt eins getað heitað Hraunland, Eyðiland eða Sultarland og hann færir rök fyrir því að eina leiðin til að bæta

Hrafna-Flóki horfir yfir ísi lagðan fjörð. Myndskreyting Sveinbjargar Hallgrímsdóttur úr bók Sylvelin Vatle um kappann.

ímynd landsins og íbúanna sé að breyta nafninu. Og hvaða nafni skyldi Þorsteinn hafa stungið upp á? Jú: Sóley fannst honum að væri réttnefni. Hér væru bjartar nætur svo mánuðum skipti, nafnið væri stutt og merkingin fögur. Á þessum tíma voru aðeins örfá ár síðan íslenski fáninn hafði verið lögfestur með rauðum og hvítum krossi á bláum feldi; tákn elds, íss og fjallabláma. En Þorsteinn taldi sig sjá líkindi

við sjálfa sólina í rauða krossinum: það geislaði frá honum eins og miðnætursólinni.

Nafnið Sóley var ekki úr lausu lofti gripið og ljóst er að Þorsteinn hefur þekkt til skrifa Einars Benediktssonar skálds, sem var mikill áhugamaður um veru írskra manna á Íslandi fyrir hið eiginlega landnám. Einar færði rök fyrir því (og byggði þar m.a. á fornum tilgátum) að Thule, eyja í norðri sem

er nefnd í ævarfornum heimildum, hefði sannarlega verið eyjan sem síðar fékk nafnið Ísland og að Thule merkti einmitt Sóleyja: „Því að þar sje einlægur dagur um sólstöður.“ Um þessa tilgátu voru menn reyndar ekki alveg sammála en það er önnur saga. Einar orti síðar langt og tilkomumikið kvæði um eylandið bjarta í norðri sem ber einmitt heitið Sóley. Það hefst á þessum orðum:

Nafn hennar lifði í eldfornum óð um yztu byggðir, sem hafsbúinn geymdi, og hennar var minnzt, þegar mannheim dreymdi um miðnótt í eilífri sólarglód.

Þótt tillaga Þorsteins Björnssonar um Sóleyjarnafnið virðist hafa fengið lítinn hljómgrunn var málið ekki dautt. Sigurður Ólafsson lögfræðingur tók það upp að nýju tuttugu árum síðar með tillögu um nafnið Thule eða Týli og setti í samband við að nú styttest í aukið sjálfstæði – Norðmenn hefðu á sínum tíma viljandi fest nafn búskussans Hrafna-Flóka við landið í því skyni að koma í veg fyrir fjöldaflutninga frá Noregi en nú væri tímabært að fríska upp á ímyndina í tengslum við aukin millilanda viðskipti og landkynningu. Og enn og aftur er minnst á breytingar á nafni landsins í blöðum nokkrum árum síðar – skömmu eftir að Ísland varð lýðveldi og þar m.a. stundið upp á nafninu Eyland. Margt hangir við nöfn og umræður um nafnbreytingar eru oft nátengdar pólitísku umröti, eins og hefur sést nýverið í Bandaríkjunum. Enn erum við þó Íslendingar, en hvorki Sóleyingar né Týlingar.

Sturluhátíð í Tjarnarlundi

Hin árlega Sturluhátíð, kennd við sagnaritarann Sturlu Þórðarson, verður haldin annars vegar á Staðarhóli og hins vegar í félagsheimilinu Tjarnarlundi, Saurbæ í Dölum, laugardaginn 12. júlí nk.

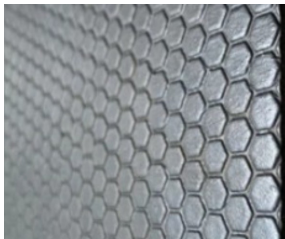
Hátíðin hefst kl 14 á Staðarhóli, þar sem stóð bær Sturlu Þórðarsonar. Sturlunefndin hefur haft forgöngu um að setja þar upp söguskilti og hafa þau að geyma margvíslegan fróðleik sem í senn tengist sögu staðarins en umfram allt auðvitað Sturlungu. Að þessu sinni munum við afhjúpa síðasta skiltið sem

nefndin hefur haft forgöngu um að láta gera. Gengið verður um Staðarhólinn ásamt fróðu fólki um söguna, og litast um nágrennið frá sjónarhóli sagnaritarans mikla.

Að því búnu verður haldið að félagsheimilinu Tjarnarlundi, sem er í næsta nágrenni og þar hefst hin hefðbundna dagskrá kl. 15 þar sem Guðni Th. Jóhannesson flytur erindi ásamt Elínu Báru Magnúsdóttur og Einari Kárasyni. Jóhanna Þórhallsdóttir söngkona flytur svo tónlistaratriði á þjóðlegum notum við pianóundirleik Arnhildar Valgarðsdóttur.

Að þessu sinni verður boðið upp á nýmæli. Samhliða Sturluhátínni bjóða starfsmenn Eiríksstaða upp á forna leiki og þrautir úti við í Tjarnarlundi. Þau Hafðís og Máni, eru bæði leiðsögumenn á Eiríksstöðum og fróð um allt sem viðkemur landsnámsöldinni á Íslandi. Þau ætla að halda utan um dagskrá fyrir börn á meðan foreldrar og/eða aðrir aðstandendur hlýða á dagskrána inni við í Tjarnarlundi.

/þh

**Búsaga búnaðarsögusafn
leitar að básamottum
til að nota undir sýningargripi.**

S. 894-9330 busaga@simnet.is.

Fortjöld á fellihýsi

Örfá fortjöld á fellihýsi með súlum á gamla verðinu - með allt að 40% afslætti

**40%
afsláttur**

FET	VERÐ	
7	179.000	107.000 UPPSELT!
9	189.000	113.000
10	197.000	118.000
12	209.000	125.000
14	219.000	130.000

**40%
afsláttur**

Íslensk sóltjöld

Sjálfstandandi sóltjald með súlum fyrir hjólhýsi: 44.900 **30.000**

**40%
afsláttur**

Sóltjald með 4 súlum

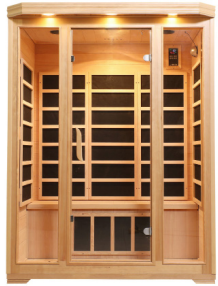
röndótt grátt/hvítt og blátt/hvítt 19.900 **12.000**

SEGLAGERÐIN
Tónahvarf 5 203 Kópavogur
511 2200

Kynntu þér málin
www.seglagerdin.is

**Bændablaðið
á
Instagram
og
facebook**

Infrarauður klefi,
150x120x200 sm. (BxDxH)
Er með halogenljósum,
bæði að utan og innan ásamt
útvarpi m/blátannartengingu,
m/fjarstýringu, kolefnahitaplötum
og hreinsibúnaði.
Viður er þöll (hemlock).
Klefinn er mjög auðveldur
í samsetningu.
Orkunotkun er 2.100w.
GODDI.IS
Auðbrekku19,
200 Kópavogi,
S. 544-5550

Smáauglýsingar

Skráning smáauglýsinga er á vefslóðinni: www.bbl.is/smaauglysingar

Verð: Textaauglýsing kr. 2.650 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 6.250 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 15.00 á mánudegi fyrir útgáfu.

Sími: 563-0300 Netfang: augl@bondi.is

Jesús sagði:
„Sjá, ég er með yður alla
daga allt til enda veraldar.“
Matt. 28.20

biblian.is

MARÁS

TOHATSU
UTANBORDSMÓTORAR

**JAPÖNSK
GÆÐI!**

**Léttir
Fyrirferðalitlir
Hljóðlátir**

**Kraftmiklir
Sparneytnir
3,5-250 hð**

Miðhraun 13 - 210 Garðabær
Sími: 555 6444 - www.maras.is

Lambheldu hliðgrindurnar. 420 x 110. Möskvar 15x10. Frá kr. 29.900 +vsk. Lamasett kr. 3.990 +vsk. S. 669-1336 og 899-1776, Aurasel.

Seljum vara- og aukahluti í flestar gerðir af kerrum. Sérþöntunarþjónusta. Sendum um land allt. Brimco ehf. s. 894-5111 www.brimco.is Opið frá kl.13-16.30.

Til sölu Land Rover Range Rover Evoque R-Dynamic, fjórhjóladrif, bensín/rafmagn/Plug-in, árgerð 2022, sjálfskiptur, ekinn 33.000 km. Verð nú kr. 8.690.000. Verð áður kr. 8.990.000 – notadir.benni.is – s. 590-2035.

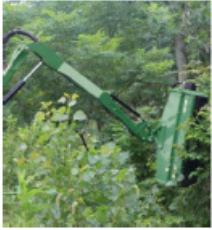
Pantaðu leigubíl í s. 588-5500.

Opnaðu sambandið! Sumarið er rétti tíminn til að fara út fyrir þægindarammann og opna sambandið. Þannig færðu alls kyns fríðindi og skemmtilegheit sem gefa lífinu lit í allt sumar! Kíktu á nova.is – þú sérð ekki eftir því.

Harðskafi

Við sendum í einum grænum

Snyrtipinninn
200cm + 60cm
Kr 865.000 án vsk

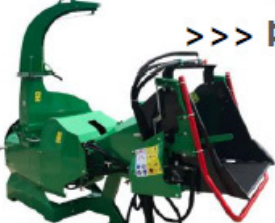
Sveiflukóngurinn AGF 280cm
Premium PTO RPM 1000/110HP+
Kr 1.190.000 án vsk

Sláttuvél GKS
Premium 220cm
Kr 695.000 án vsk

Sláttuvél
Classic 175cm
Kr 295.000 án vsk

Sláttuvél ATV
120cm 15hp EL
Kr 385.000 án vsk

>>> ÞAÐ ER NÓG TIL OG MEIRA FRAMMI <<<

Kurlari PTO 17,8
Kr 785.000 án vsk

Kurlari 6,5hp EL
Kr 195.000 án vsk

Rafbörur 500kg
Kr 395.000 án vsk

Vélbörur 300kg 4x4
Kr 320.000 án vsk

Beltabörur 500kg
Kr 520.000 án vsk

Mulningsvélar fyrir tré og rætur
Kr 545.000 án vsk

Hrífa tvöföld 2 mtr
Kr 100.000 án vsk

Gras- laufsafnari
Kr 85.000 án vsk

Hnífataetari 150cm
Kr 345.000 án vsk

Mulningsvélar fyrir urð og grjót
Kr 875.000 án vsk

Rúllubindivél litil
Kr 875.000 án vsk

Skógarkló 500kg
Kr 135.000 án vsk

Sturtuvagn 2ja tonna
Kr 480.000 án vsk

Ýmsar gröfur
Væntanlegar

Nýtt blað www.hardskafi.is sala@hardskafi.is **Sími 555 6520** **Júlí 2025**

Viðgerðir á kerrum og mikið úrval vara- og aukahluta.

Úrvalið hefur aldrei verið meira.

AL-KO
QUALITY FOR LIFE

UNSLINN
TRAILER

Schmidt
FAHRZEUGBAU

Nýtt heimilisfang Desjamýri 14

Margar gerðir af þýskum eins og tveggja öxla kerrum. Skoðaðu úrvalið á www.brimco.is eða kíktu í heimsókn.

BRIMCO

Hestakerrur fyrir 2, 3, 4 og 5 hesta.

DESJAMÝRI 14 - 270 MOSFELLSBÆ
SÍMI: 894 5111 - www.brimco.is

Vantar þig fitu?

Auglýsing um skipulagsmál í Rangárþingi eystra

Samkvæmt 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 er auglýst eftirfarandi tillaga að deiliskipulagi í Rangárþingi eystra.

Heylækur – nýtt deiliskipulag
Deiliskipulagstillagan tekur til tveggja lóða við Heylæk 8, L234629. Á hvorum byggingarreit verður heimilt að byggja 250 m² íbúðarhús, 50 m² gestahús og 300 m² skemmu.

Ofangreindar tillögu er hægt að skoða á heimasíðu Rangárþings eystra, á Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar og á skrifstofu skipulags- og byggingarfulltrúa á viðtalstíma. Hverjum þeim sem telur sig eiga hagsmuna að gæta er gefinn kostur á að gera athugasemd við tillögurnar og er athugasemdarfrestur veittur frá **4.júlí til og með 15. ágúst 2025**. Athugasemdum skal skila í gegnum Skipulagsgáttina eða skriflega í Skipulagsgáttina eða til skipulags- og byggingarfulltrúa Rangárþings eystra að Austurvegi 4, 860 Hvolsvelli.

F.h. Rangárþings eystra
Þóra Björg Ragnarsdóttir

4x4

Land rover Discovery Sport

- Nýskráður 2016
- Sjálfskiptur
- Dísel
- Ekinn 113 þ.km.

Verð: 2.890.000 kr.

Opel Corsa

- Nýskráður 2021
- Sjálfskiptur
- Rafmagn
- Ekinn 28 þ.km.

Verð: 2.490.000 kr.

Vertu klár í ferðalagið í sumar.

4x4

SsangYong Rexton Ultimate

- Nýskráður 2021
- Sjálfskiptur
- Dísel
- Ekinn 87 þ.km.

Verð: 8.590.000 kr.

4x4

Hyundai Tucson

- Nýskráður 2019
- Sjálfskiptur
- Dísel
- Ekinn 129 þ.km.

Verð: 3.250.000 kr.

Meira úrval á
notadir.benni.is

Bílabúð Benna
Krókhálsi 9
590 2035

Bílabúð Benna
Í fimmtíu ár

Óska eftir bremsuvarahlutum í Opel Rekord 1961. Vantar handbremsudótið í vinstra afturhjólið. Er ekki einhver sem liggur á svona bíl? Uppl í s. 895-7935.

ORKUBONDINN IS
TRANAVOGI 3, 104
REYKJAVÍK 888-1185

FRAMLEIÐIR 2-3
KILÓWATT
STUNDIR Á DAG

AFSLATTUR 10%
99.000.-

Sólarselur Mono
SOLARSELLU PAKKI 600W
1 ST 600W SOLARSELLA
INVERTER 600W
FESTINGAR OG TENGI

VERÐ: 110.000.-

Orkubondinn.is, Tranavogi 3, 104 Reykjavík s. 888-1185.

Til sölu SsangYong Korando, fjórhjóladrif, dísel, árgerð 2017, sjálfskiptur, ekinn 146.000 km. Verð kr. 1.590.000 – notadir.benni.is – s. 590-2035.

Til sölu Dacia Duster AWD, dísel, fjórhjóladrif, árgerð 2022, beinskiptur, ekinn 93.000 km. Verð kr. 3.390.000. Verð áður kr. 3.690.000 – notadir.benni.is – s. 590-2035.

Ssangyong Rexton árgerð 2021, Dlx. Ekinn 69.000 km. Sjálfsk. dísel 181 hestöfl. 33“ upphækkun. Grindarbíll, þriggja tonna dráttargeta. Sjö manna. Endurnýjun í þjónustuskoðun: nýjar felgur, nýtt áklæði á bílstjórasæti, skipt um stýrisenda, bremsudíska, klossa og framdriftsloku. Negld dekk fylgja. Verð kr. 7.800.000. Uppl. og tilboð í s. 894-4618.

Hisun Tactic 550, 2019 til sölu. Glæný dekk. Keyrt um 5.500 km. Hátt/lágt drif. Driflæsingar að framan og aftan. Götuskráð á hvítum númerum. Ásett verð kr. 590.000. Upplýsingar í s. 698-2433 eða á netfangið: steinit@gmail.com

Hydrema 912DS, búkolla árg. 2013. Notuð 8.500 vst. Snúningsspallur og fjaðrandi framhásing. Verð kr. 9.500.000 +vsk. Upplýsingar í s. 527-2600.

Hyundai ix55, 6 sýlindra, 240 hestöfl, dísel, 4x4. Ekinn 290.000 km. Sjö manna, dráttarkrókur, leðursæti. Lítið sem ekkert ryðgaður, nýlega skoðaður án athugasemda. Góð vetrardekk fylgja. Nánari upplýsingar- Björn s. 895-7066.

Gróðurhús, 14,5 fm á kynningarverði kr. 549.000 m/vsk. Sterk burðarvirki úr áli, 4 mm. hert öryggisgler og 10 cm. galvanseruð stál-grunngrind. Nýtt Hús ehf. www.nytthus.is s. 789-5656.

BEWI

Umbúðir, Frágangsvörur, Rekstrarvörur, Íbætiefni og Vélar

Bewi.com
Opnunartími: 8:00-16:00
Cuxhavengata 1, 220 Hafnarfjörður

S: 535 5555
E: Pantanir@bewi.com

Þrjár M. Benz rútur. Allar skoðaðar "25" Lækkað verð: 40 sæta kr. 6.000.000. 43 sæta kr. 2.300.000. 25 sæta kr. 1.800.000. S. 893-4246.

Til sölu er járnsgö, verð kr. 270.000. Suðuvél Telwin fyrir rústfrítt ál og járn, verð kr. 100.000. Upplýsingar hjá Árna í s. 894-4082.

Manitou 1740m 2007 árg. ekinn 4.600 klt. Mesta lyftigeta 4.000 kg. Mesta lyftihæð 17.5 m. Ný dekk. Fylgja gafflar og skófla. Verð kr 4.500.000 +vsk. Uppl. í s. 866-9174 Þorsteinn.

Hobby Excellence 495 Hjólhýsi árgerð 2017. Nýtt beislshjól og rafgeymir, Truma gasmiðstöð auk rafmagnsofns. Nýtt beislshjól og rafgeymir, stór ísskápur, 3 m. Trigano fortjald auk sóltjalds frá Tjaldborg. Grjótgrind, mower, 40 m rafmagnskapall (15+25 m). Sólarsella, TV loftnet og TV stativ. 10 kg gaskútur. Alltaf í innigeymslu. Upplýsingar í s. 897-0419 Guðni.

Vw Polo árgerð 2021,ekinn 83.000 km. Lítur stórvel út. vetrat/sumardekk. Næsta skoðun 2027. Verð kr. 2.200.000. Er staðsettur í Rvk. Nánari upplýsingar í s. 663-2208 og á netfanginu: kmg@internet.is

Vandað smáhýsi til sölu, upplýsingar í s. 646-2356.

VOTTADUR
HÍFIBÚNAÐUR

862 4046

Móhella 3, Hafnarfirði

SKRALLI

Segðu **BLESS** við óværuna!

YKKAR

pest control

ALLT TIL SKORDÝRAVARNA
-fæst í öllum betri landbúnaðar- og byggingavöruverslunum

VARAHLUTIR Í JEPPA

Bílabúðin
Stál og stansar

Sími 517 5000
Vagnhöfða 7, 110 Rvk.
stalogstansar.is

Framúrskarandi
fyrirtæki 2012-2024

RAFSTILLING REKI

SÉRFRÆÐINGAR Í SÍUM
VANDADAR LOFTSIUR - OLÍUSIUR - VÖKVASIUR

MIKIÐ ÚRVAL Á LAGER
BJÓÐUM UPP Á SÉRPANTANIR

reki.is
reki@reki.is
591-5000

Iceland Outfitters

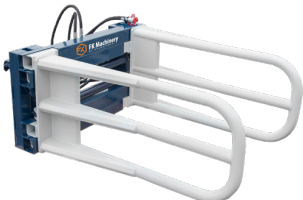
Iceland Outfitters óska eftir veiðisvæðum til leigu eða í umboðssölu. Áhugasamir hafið samband við Stefán í s. 855-2681 eða senda póst á stefan@icelandoutfitters.com. ioveidileyfi.is

Klofstígvél - Klofstígvél - Klofstígvél með og án stáltáar, stærðir 37-48. Verð frá kr. 16.900. Veiðiportið - Grandagarður 3 - s. 552-9940 www.veidiportid.is

PVC Vöðlur. Slitsterkar PVC vöðlur, tilvalið í veiðina og vinnuna, koma í stærðum 38-48. Verð kr. 19.800. Veiðiportið - Grandagarður 3 - s. 552-9940 www.veidiportid.is

Stórbaggagreip. Ásoðnar Eurofestingar. Slöngur fylgja. Verð kr. 343.000 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Til á lager. Árar frá Finnlandi, lengdir 224, 240, 255 og 270 cm. Einnig allskonar bátavörur. Er í Reykjavík. Löngusker - Terhi bátar á Íslandi s. 821-4005.

Timbur í fjárhúsgólf til sölu með 10% afslætti: Stærð 32x100 mm. Verð kr. 355 LM m/vsk. Stærð 38x100 mm Verð kr. 427 LM m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Er kominn tími á viðhald á húsinu? Þarftu að losna við lekann heima hjá þér eða steypa loksins gamla bílplanið? heyrðu í okkur í s. 615-0856 eða 782-0858 fyrir fría ráðgjöf.

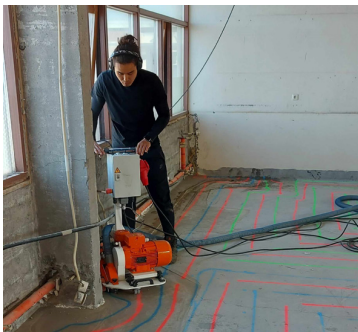
Girðingarefni er á sumartilboði út júlímánuð. 5 strengja girðingarnet kr. 14.310 m/vsk. 6 strengja girðingarnet kr. 16.020 m/vsk. Motto gaddavír kr. 5.310 m/vsk. Iowa gaddavír kr. 8.650 m/vsk. Þanvír/rafmagnsír kr. 10.710 m/vsk. Rafgirðingarnet kr. 22.010 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

600w sólarsellur 23% nýtni. Stærð 2.382x1.134x30 mm. Verð kr. 39.900. Allir aukahlutir til afgreiðslu í enda júní. Orkubondinn.is Tranavogi 3, 104 Reykjavík s. 888-1185.

Millistykki með 3 tonna burðargetu. Trima yfir í Euro kr. 97.960 m/vsk. Manituo yfir í Euro kr. 142.600 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Gólfhiti, gólfgræsing fyrir 16 mm rör. Ryklaus gólfhitafræsing, verð á fermetra kr. 4.000 +vsk. Mætum hvert á land sem er, en fer þó eftir stærð verkefnis. Tilboð og upplýsingar á https://www.golfgraesing.is s. 892-0808 - Oliver.

Taðklær. Ásoðnar Eurofestingar. Slöngur fylgja. Verð- 120 cm kr. 220.000 m/vsk. 140 cm kr. 310.000 m/vsk. 160 cm kr. 335.000 m/vsk. 180cm kr. 345.000 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Vélavít ehf. er nú umboðsaðili fyrir HATZ dísel vélar á Íslandi. Sala, varahlutir og viðgerðarþjónusta hjá okkur í Skeiðarási 3, Garðabæ. Upplýsingar í S. 527-2600.

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMIDSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi Sími 550 3000 Gsm 892 6000

Til sölu jörðin Lækjarkot í Borgarbyggð.

Jörðin Lækjarkot Borgarbyggð er örstutt frá Borganesi. Þar hefur verið rekin ferðaþjónusta með 14 herbergjum og smáhýsum samtals um 100 rúm.

Einnig er þar stunduð fjölpætt atvinnustarfsemi. Heildarlandstærð er um 35,9 hektarar. Góður húsakostur, m.a. íbúðarhús 157,1 fm. Fallegt umhverfi, m.a. fallegur garður við íbúðarhúsið. Auðveldlega mætti skipuleggja úr jörðinni áhugavert sumarhúsaland ef það hentaði. Hjólhýsa- og tjaldstæði fyrir 30-40 gesti hefur verið uppbyggt og fjórum 25 fm. smáhýsum hefur verið komið fyrir á jörðinni, en þau eru ekki skráð hjá HMS.

Helstu byggingar eru íbúðarhús 157,1 fm. bændagisting 485,1m2, sýningarsalur, hlaða um 110 fm. hefur verið endurbyggð sem móttökuhús fyrir ferðaþjónustu. Einnig hefur verið byggð glæsileg ný verkstæðishús með góðri lofthæð, alls um 471 fm.

Hér er um að ræða góðar varanlegar byggingar.

Húsakostur alls um 1.247.1 fm.

Áhugaverð staðsetning í fögru umhverfi.

Áhugavert t.d. fyrir ferðaþjónustu og/eða ýmiskonar atvinnustarfsemi.

Nánari upplýsingar gefur Magnús Leópoldsson í síma 892 6000 eða magnus@fasteignamidstodin.is

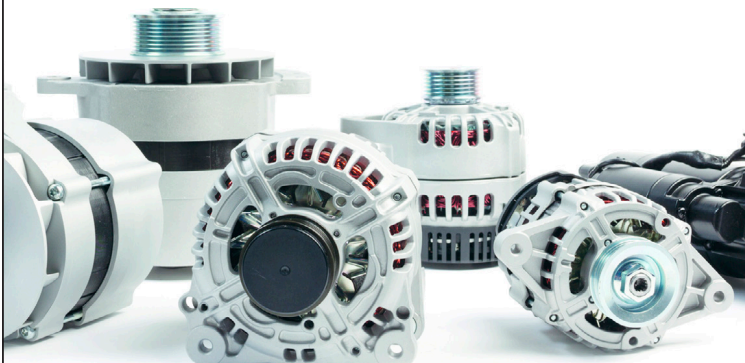
Byggingarstjóri.

Ertu í byggingarhugleiðingum, eða kominn af stað með framkvæmdir ? Tek að mér að vera byggingarstjóri á öllum byggingarstigum og vera tengiliður við byggingarfulltrúa fyrir ykkur. Hafið samband í síma 8523222 eða netfang: asgeirvil@gmail.com

ÁSCO

STARTARAR OG ALTERNATORAR Í MIKLU ÚRVALI

RAFGEYMAR OG
RAFBÚNAÐUR
FYRIR DRÁTTAR-
OG VINNUVÉLAR.

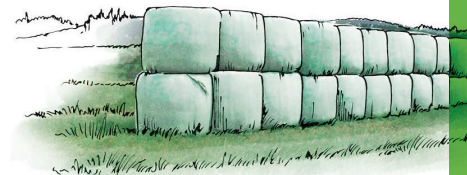
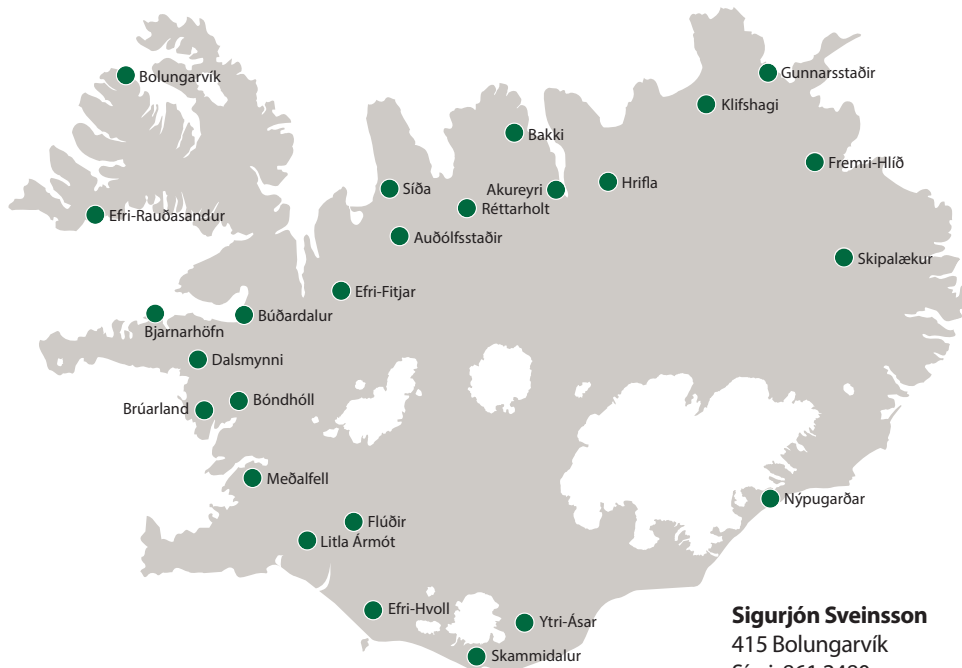
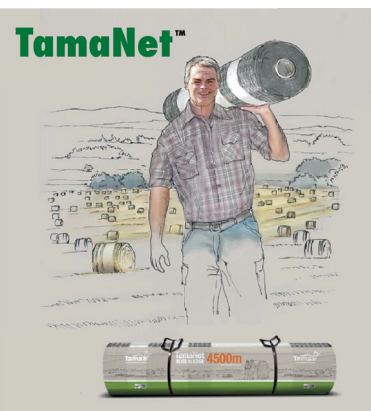

ÁSCO

Glerárgata 34b, 600 Akureyri • S4611092 • asco@asco.is

BÍLARAFAVN

Net- og plastlager frá Búvís um land allt

Baldur Grétarsson

Skipalæk - 701 Egilsstöðum
Sími: 471 3131 / 861 1961

Elvar Þór Sigurjónsson

Nýpugarðar - 781 Höfn í Hornafirði
Sími: 659 2560

Ármann Gíslason

Ytri Ásum - 880 Kirkjubæjarklaustur
Sími: 849 4057

Jóhann Pálmason

Skammidalur - 871 Vík í Mýrdal
Sími: 868 7910

Magnús Guðmundsson

Efra Hvoli - 861 Hvalsveili
Sími: 892 2488 / 487 8334

Ragnar Finnur Sigurðsson

Litla Ármót - 801 Selfoss
Sími: 848 2336

Jón Bjarnason

Skipholti 3 - 846 Flúðum
Sími: 848 2599

Sigurþór Gíslason

Meðalfelli - 276 Mosfellsbær
Sími: 566 7060 / 897 7690

Kristbjörn Jónsson

Bóndhóli - 311 Borgarnesi
Farsími: 849 9805

Brynjúlfr Steinar Guðbrandsson

Brúarlandi I - 311 Borgarnesi
Farsími: 894 2708

Atli Sveinn Svansson

Dalsmynni - 311 Borgarnes
Sími: 662 1345

Brynjar Hildibrandsson

Bjarnarhöfn - 341 Stykkishólmur
Sími: 893 1582

KM þjónustan

Vesturbraut 20 - 370 Búðardal
Sími: 434 1611

Gísli Ásberg Gíslason

Efri-Rauðasandi - 451 Patreksfjörður
Sími: 694 8561

Sigurjón Sveinsson

415 Bolungarvík
Sími: 861 2480

Gunnar Þorgeirsson

Efri Fitjum - 531 Hvammstangi
Sími: 451 2554 / 894 2554

Rúnar Örn Guðmundsson

Síðu - 541 Blönduós
Sími: 695 3363

Auðólfstaðabúið

Auðólfstöðum - 541 Blönduós
Sími: 452 4757 / 864 0238

Róbert Jónsson

Réttarholti - 560 Varmahlíð
Sími 453 8258 / 891 9161

Þór Ingvason

Bakka - 621 Dalvík
Sími: 466 3171 / 844 9371

Búvís ehf

600 Akureyri
Sími: 465 1332 / 660 1648

Vagn Haukur Sigtryggsson

Hríflu II - 641 Húsavík
Sími: 464 3259 / 848 4476

Stefán Pétursson

Klífhaga - 671 Kópasker
Sími: 465 2227 / 659 8927

Jóhannes Sigfússon

Gunnarsstaðir - 681 Þórshöfn
Sími: 868 7832

Valur Guðmundsson

Fremri-Hlíð - 691 Vopnafjörður
Sími: 899 4179

SaMASZ®

Búvís

www.buv.is Sími 465 1332

Samasz diskasláttuvél KDT300
Vinnslubreidd: 3 metrar
Kr. 1.890.000.- án vsk.

Samasz rakstravél Z-780
Vinnslubreidd: 7,8 metrar
Kr. 4.290.000.- án vsk.
Samasz rakstravél Z2-840
Vinnslubreidd: 8,4 metrar
Kr. 4.890.000.- án vsk.

Samasz framsláttuvél KDF340
Vinnslubreidd: 3,4 metrar
Kr. 2.490.000.- án vsk.
KDF341S með knosara
Vinnslubreidd: 3,4 metrar
Kr. 3.090.000.- án vsk.

Samasz diskasláttuvél XT390
Vinnslubreidd: 3,9 metrar
Kr. 2.990.000.- án vsk.

Samasz heyþýla P8-890
Vinnslubreidd: 7,9 metrar
Kr. 3.490.000.- án vsk.

Samasz rakstravél Z470
Vinnslubreidd: 4,7 metrar
Kr. 1.495.000.- án vsk.

Slær í gegn!

Sterk
hefvinnutæki

Öll verð eru birt með fyrirvara um prentvillur

Eignatorg býður sérhæfða þjónustu við verðmöt og sölu á bújörðum og öðru landi, með eða án rekstrar.

Við byggjum á áralangri reynslu á því sviði.

Björgvin Guðjónsson, búfræðingur og löggiltur fasteignasali, s. 510-3500 eða 615-1020, bjorgvin@eignatorg.is

Skipulagsstofnun

Umhverfismat framkvæmda Umhverfismatsskýrsla í kynningu

Vindorkuver að Hróðnýjarstöðum, Dalabyggð

Stormorka ehf. hefur lagt fram umhverfismatsskýrslu vegna umhverfismats allt að 118,8 MW vindorkvers að Hróðnýjarstöðum í Dalabyggð.

Kynning á umhverfismatsskýrslu: Umhverfismatsskýrsla er aðgengi- leg á Skipulagsgátt, www.skipulagsgatt.is og á vef Skipulagsstofnunar. Vakin er athygli á að Stormorka ehf. stendur fyrir kynningarfundum á umhverfismatsskýrslu þann 21. ágúst 2025 kl. 20:00 í Dalabúð. Allir sem vilja kynna sér fyrirhugaða framkvæmd eru velkomnir.

Umsagnarfrestur: Allir geta kynnt sér umhverfismatsskýrsluna og veitt umsögn í gegnum Skipulagsgátt eigi síðar en 28. ágúst 2025.

Flytjum inn (og getum reist) iðnaðarhús af öllum stærðum og gerðum.

Upplýsingar á vegr.is og í síma 898-5463

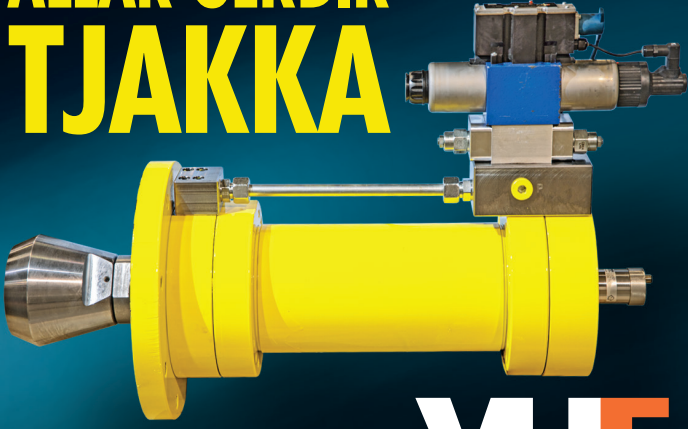

SMÍÐUM FRÁ GRUNNI OG GERUM VIÐ ALLAR GERÐIR TJAKKA

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Bændablaðið kemur næst út 14. ágúst

Erum með varahluti og þjónustu fyrir allar JCB vélar

S: 527 2600

Vélavit
Sala - Þjónusta
www.velavit.is

Rúllugreip á þrítengisbeisli dráttarvéla. Verð kr. 99.000 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Steinaskóflur með Eurofestingum | Breidd 140 cm - Verð kr. 214.500 m/vsk. Breidd 170 cm - Verð kr. 258.500 m/vsk. Breidd 210 cm - Verð kr. 313.500 m/vsk. Breidd 250 cm - Verð kr. 379.000 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

LJÁRDALUR
WWW.LJARDALUR.IS

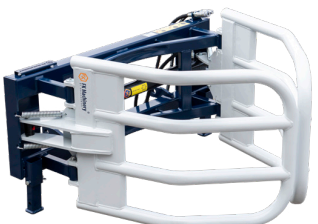
www.ljardalur.is Sérhæfir sig í innflutningi á gröfum og vinnutækjum sem henta sumarbústaðar- eigendum, bændum og öðrum einstaklingum. Arnar@ljardalur.is

Nidaplast. Jarðvegsgrindur. Útileiktæki. Gervigras. Járnmilagríðingar. Gúmmihellur og drenmottur. Básamottur. Gegnheilt endurunnid plast í fjár- og hesthúsið. Allt fyrir leik- og íþróttasvæðið. jh@johannhelgi.is s. 565-1048 johannhelgi.is Jóhann Helgi & Co ehf.

Gólfhitafræsing - Steypusögun - Erum staðsettir á Norðurlandi en þjónusta um allt land, fræsum fyrir gólfhita og leggjum rör, erum vel útbúnir í steypusögun og gólf eða veggjaslípun. Fræsing/sögun fyrir neysluvatni eða rafmagni. Í bílnum erum við með öll verkfæri í allt niðurrif og brotvinnu. Hafið samband í s. 867-1124 Einar. Þyrnishóll ehf. tyrnisholl@gmail.com

Faðmgreip - Rúllugreip fyrir endastöflun. Ásoðnar Eurofestingar. Slöngur fylgja. Verð kr. 235.000 m/ vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Einföldu fjárgrindurnar. Krækt á aukahluta. Breidd 180 cm x 90 cm. Verð frá kr. 9.900 til 11.900 +vsk. S. 899-1776 og 669-1336. Aurasel.

Húsnæði

Íbúðarhúsnæði óskast til langtímaleigu í Eyjafirði / Eyjafjarðarsveit. Má vera á Hrafnargili, Svalbarðsströnd, Dalvík, í Glæsibæjarhrepp eða Hörgárbyggð, skoða allt. Reglusemi og skilvísun greiðslum heitið. Upplýsingar í s. 762-5655 eða á netfangið: runartumi@simnet.is - Rúnar og Emil.

Jarðir

Lóð til sölu: Kjarrás 7 - vatnsbakkalóð, 6.150 fm. Svínadal, Hvalfjarðarsveit. Nánari upplýsingar í s. 861-6049.

Óska eftir

Kaupi vínýlplötur. Staðgreiði stór plötusöfn. Ólafur S. 784-2410, olisigur@gmail.com

Óska eftir amerískum pallbíl helst dísel, en skoða allt. Má þarfnast lagfæringa. F250-f350-Silverado-Gmc-Ram s. 774-4441 hringja eða sms.

Ég óska eftir að kaupa gamlar Nikon eða Canon flímumyndavélar og linsur. Astvaldur@Bondi.is S. 822-5269.

Óska eftir sex hjóla vörubíl með palli og sturtum - Fjallabensi@gmail.com

Til sölu

Heimaræktaðar trjáplöntur til sölu. Birki, ilmreynir, skrautreynir, koparreynir, loðviðir, alaskaviðir, aspir, sólber, rífsber og fjallarífs. Einnig ýmsir kvistir og runnar. Er í Reykjavík. S. 857-7363.

Hjólkoppar til sölu, mikið úrval. Sanngjarnt verð. Lítið við. Valdi koppasali, Hólmur v/ Suðurlandsveg, ofan við Rauðhóla. Opið 11-18. S. 865-2717.

MF 135 árg. 1966 til sölu. Í ágætu lagi miðað við aldur. Upplýsingar í s. 860-8826.

Pallaefni. Til sölu um 60 fm notað pallaefni, bankirai harðviður, 21x145. Mest megnis í lengd 4,5–5 m. Upplýsingar í s. 892-3252.

Can am 6x6 1.000 cc. Ekið aðeins 2.050 km. Árgerð 2022. Vel útbúið hjól. Skoða öll skipti jafnvel á eldra 6x6. Verð kr. 2.700.000 +vsk. Upplýsingar í s. 697-5137.

Handþvingur 52 stk. Af þeim eru 5 stk. um eins metra langar röðþvingur. Verð kr. 50.000. Uppl. s. 665-1247.

Tilkynningar

Kristófer Albert L. Lárusson og Lydía Hrönn Kristjánsdóttir trúlofuðust þann 23. janúar 2025. Upplýsingar um hjónavígslu verður tilkynnt síðar.

Þjónusta

Tek að mér allskonar jarðvinnu. Vanur vélamaður með 15 tonna beltavél, laus í verkefni í sumar. Staðsettur á Selfossi Nánari upplýsingar í s. 899-1764.

Atvinna

Við erum að leita að einstaklingi, gjarnan í eldri kantinum, sem hefur ánægju af því að búa til mat fyrir fólk sem elskar að borða. Vinnustaðurinn okkar er lítill og staðsettur í Garðabænum. Ef þú hefur áhuga á að koma til okkar 2-3 í viku, kaupa í matinn og elda létt, endilega sendu mér línu. annaarna@gmail.com

Einkamál

Áríðandi! 35 ára kúabónda í austanverðum Eyjafirði sárvantar frú til undaneldis, kröfurnar eru ekki miklar enda maðurinn nægjusamur, en þyrfti að vera öflug við bústörf og laga holdastigun bóndans. Sú hin sama má hafa með sér börn því ekki vantar góðan húsakost. Frekari upplýsingar er hægt að fá í s. 869-1800 (Eypór) eða með bréfdúfu.

Ál er okkar mál

Áltak framleiðir nú báru í bæði áli og stáli í fjölmörgum litum á Akureyri.

Óseyri 1 altak.is

AFLVÉLAR

Öll verð og
upplýsingar á
heimasíðu Aflvéla

Garðyrkjutæki & dráttarvélar

VALTRA

TYM

solo[®] by AL-KO

Engineered in
GERMANY
Made in
AUSTRIA

Víralausir slátturóbotar frá Mammotion

MAMMOTION

TIME
BEST
INVENTIONS
2024

GPS
viðmiðunarstöð fylgir
öllum róbótum.

LUBA X
3000 - 10000 m²

YUKA mini
600 - 800 m²

LUBA mini
800 - 1500 m²

YUKA
2000 - 3000 m²

Vélar & tæki fyrir sumarið

PELLENC

Rafhlöðuknúin
garðtæki

IRON BALTIC

Viðarkurlari

Ruddasláttuvél

GARÐABÆ | AKUREYRI | SELFÖSS | sími 480-0000 | www.aflvelar.is

Framúrskarandi
fyrirtæki 2018-2024